

מן המקור

הישוב הישן על לוח המודעות

כרך חמישי

קובץ כרוזים ועלונים

מפרסומי ירושלים במאה הקודמת

ת"ר - ת"ש

בצרוף באורי רקע

מאת

בנימין קלוגר

ירושלים - תשמ"ז

כל הזכויות לא שמורות למחבר
אלא מקפיד לציין את המקור כשמעתיקים ממנו
©

הכתובת:
בנימין קלוגר
רחוב גבעת שאול 12 95477
ת.ד. 6050 ירושלים 91060

Printed in Israel
נדפס בישראל

ה ק ד מ ה

כרך זה החמישי בסדרה מצטרף לקודמיו. איננו מתיימר להתחרות, ורק להוסיף בא. עוד ועוד כרזות ומודעות לקהל הרחב, החוקרים את העבר – להם הם לחם חוקם, ולאלו המעניינים להשוות את ההווה לעומת העבר וכן להיפך. לכולם, הקובץ הנוכחי.

בהקדמות שבתחילת כל כרך כבר ציינתי את מהות אוספי שמנעורי התחלתי וטרם סיימתי לאסוף, (מחלת ילדות שטרם חלפה...) אף ציינתי פרטים אחרים ואנקדוטות אחרות במהלך השנים. ותודה להשי"ת שהגעתי עד הלום, הסיפוק בעבודתי, וחדוות היצירה בהבאתם לדפוס, בהכירי אספנים רבים אשר רק עינם שזפתם...

גינזוך ותיעוד

במשך השנים הקדשתי, ועדיין מקדיש, זמן רב לאיסוף חומר והודות לאנשים המבינים שברשותי הם נגאלים, ומוסרים בידי דברים למשמרת, ובכך נשמרים הדברים מתהום הנשיה ומירידה לטמיון. כי הרי אין דין כרוז או תמונה נדירה כדין ספר שנדפס בכמויות ואפילו הן מעטות. התיעוד – בעצם פירסומם.

★

חשיבות פרסומם של הכרוזים מרובה, לתאר תולדות חיי הרוח והחברה בירושלים, ובהבאתם לדפוס עושים את סדרת "מן המקור" למכשיר עזר, רב ערך, לחוקרי תולדות החיים בעיר, רובם קשורים קשר בל יינתק בהווי המקומי, המיוחד במינו תוכנו ומהותו.

הפלנטה הירושלמית לא היתה מיקשה אחת וחילוקי הדעות הביאום להו"ל בטאונים ועתונים, והכרזות הירושלמיות מהוות פרק בלתי נפרד בתולדותיה.

המאפיין את עצם מהות האוסף שברשותי, כרזות קיר הודעות ומודעות שנדפס ונדבק, ולמחרת או אפי' בו ביום הם אינם כבר בנמצא, וכבר אמרו בדורות קודמים כי קירות וכותלי ירושלים מחזיקים מעמד מהכרוזים ומהדבק שמרחו אותם לקיר, תודות למנהלי בתי הדפוס או העסקנים שדאגו לאכסן ולשים הצידה מודעה, נשאר ממנה עד היום.

יש לי תחושה שכל מודעה שאיננה כיום, אף גם באוספי, הלכה היסטוריה שלמה, וחבל.

ב"ה כל כרך שהופיע עד כה, עניין את קהל החוקרים והמתעניינים למיניהם, ורבים הם, באיזה תחום שיהיה, בעיר או ביישוב הישן, כלכלה ומסחר, התפתחות העיר יושביה וישובה, הגירה והתיישבות,

עבודה ועובדים, חרדים ודתיים וכו', ואציין שטרם פורסם אף לא 1 אחוז מכמות החומר שבארכיוני. במיוחד מתקופת הועד הלאומי, המנדט הבריטי, הציונות, הצה"ר ובית"ר ונושאי דתיים וחילוניים בעיר, בעבר.

★

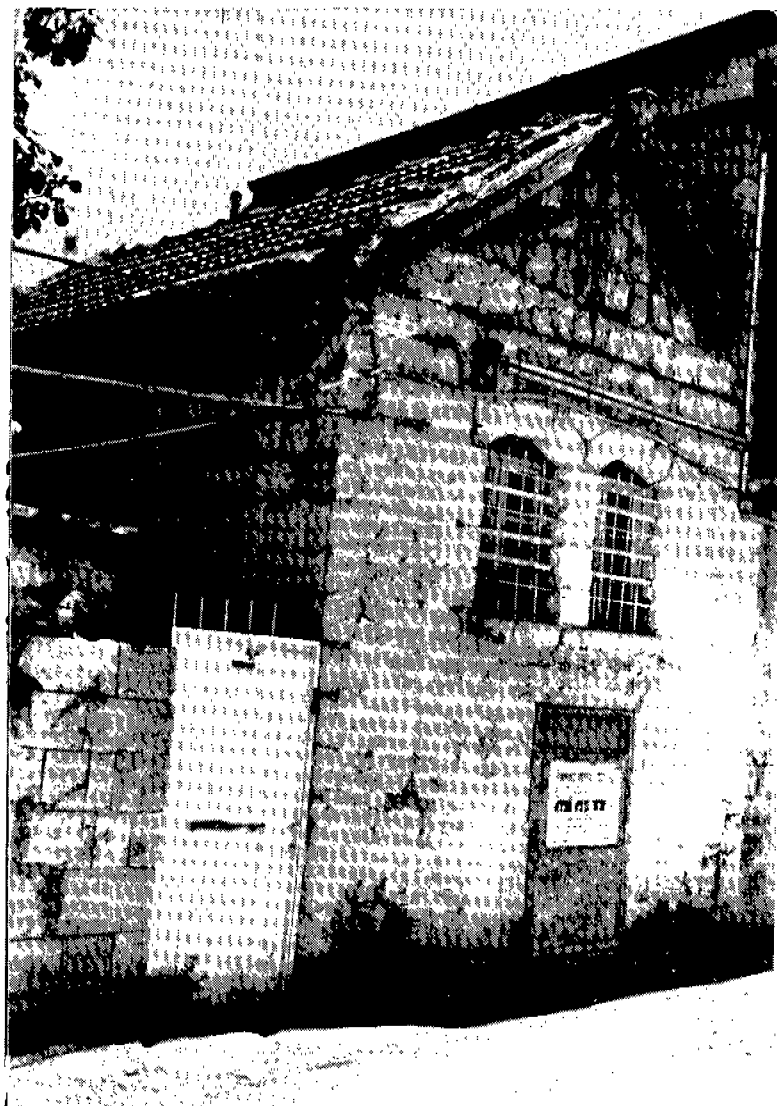
בשלב הנוכחי בתוכניתי להו"ל ולהביא לדפוס את הכרוזים שנדפסו עד לתקופת הקמת המדינה, נכון יותר עד שנת ת"ש – 1940.

בשלב מאוחר יותר בכוונתי להקדיש זמני למחקר, אמנם באמתחתי כמה מחקרים בנושא מהם גילויים אשר סותרים מחקרים ועבודות שנעשו ע"י "חוקרים" למיניהם, שמנסים לדחוק את ידיהם ורגליהם של פעילי ופועלי הישוב הישן שהיתה חלוצית ופרודוקטיבית – הקמת השכונות, מוסדות ותעשייה יוכיחו. ומסמכים רבים שטרם פורסמו בודאי יוכיחו.

אי אפשר שלא לפנות לציבור הרחב בשותפות, מעין, יששכר וזבולון, והצעתי ל"שנור – ותרומ" שכאספן ומול"ם, פונה לציבור שיתרים מסמכים או תצלומיהם בכדי להעשיר את העבר של ירושלים יופיו ותפארתו.

בנימין קלוגר

ירושלים, כ"ג ניסן תשמ"ז

הבית בשוק מאה שערים
שם גדלתי, שם התחלתי
באיסוף ותיעוד הגנזך.
– רחוב עין יעקב 79 –

התוכן :

11 — 38	הישוב — הדיור
39 — 48	שחיטה
49 — 68	בנין ירושלים
69 — 100	התארגנות
101 — 124	איסורים והכשרים
125 — 138	צניעות
139 — 152	בחירות
153 — 168	פינת המודעה האישית

ראשי תיבות

מ"ל — משגב לדרך	הנ"ל — הנזכר לעיל	אב"ד ור"מ — אב בית דין וריש מתיבתא
מ"מ — ממלא מקום, מגיד מישרים	הקב"ה — הקדוש ברוך הוא	אדמו"ר — אדוננו מורנו ורבנו
מע"ט — מערב יום טוב	הרה"ג — הרב הגאון	אד"ש — אדר שני, אדמו"ר שליט"א
מע"כ — מעלת כבוד	הרי"ל — הרב יהושע לייב	אד"ת — אליהו דוד רבינוביץ תאומים
מע"ד — מעבר לדרך	הרי"ר — הרב ר' יצחק	אח"ק — ארץ הקודש
גו"ט — גבולות וטרפות	הש"ת — ה' יתברך	א"ז — אבי זקני
גו"ר — גור יאיר ויזרח	ח"ל — וזה לשוני	אחב"י — אחינו בני ישראל
גלע"ז — גראה לפי עניות דעתי	ומכ"ש — ומכל שכן	אחה"צ — אחר הצהרים
ג"ע — נשמחה עין	ועה"כ — ועד הכללי	אח"כ — אחר כך, אחרי כן
ס"ט — ספרדי טהור	ועה"ק — ועד הקהילה	א"ה — אס ירצה ה'
סח"ס — ספר תורה, תפילין, מזוזה	ועה"ש — ועד השחיטה	אמרו"צ — אמת וצדק
ע"ד — על דבר	ז"צ — זכותו יגן עלינו	אעפ"י — אף על פי
עה"ז — על החחוס	זלה"ה — זכרוננו לחיי העולם הבא	אש"ל — אכילה שתיה לינה
עה"ת — על התורה	זצ"ל — זכר צדיק לברכה	
ע"ז — על זאת, על זה	ח"ו — חס ושלום	ב"ב — בני ביתו, בני ביתו, בני ביתם
עט"ר — עטרת ראשנו	חזמ"פ — חזל המועד פסח	בגרו"צ — ביאת גואל צדק
ע"י — על ידי, על ידינו	חז"ל — חזן לארץ	בזה"ז — בזמן הזה
ע"ת — עיר תפארתנו	חז"ר — חכמי ורבני	ביד"צ — בית דין צדק
ע"כ — על כן	חז"ל — חכמינו זכרונם לברכה	ביו"ד — בית הדפוס
עכ"ל — עד כאן לשוני	ח"ק — חברה קדישא	ביה"ז — בית התולדות
עמ"י — עזרי מעם ה'	ט"ג — טלגרם	ביהכ"ג — בית הכנסת
ע"פ — על פני	טו"מ — טובי ומנהלי	ביהמ"ד — בית המדרש
עפ"י — על פי	יבד"ל — יבדל לחיים	ביהמ"ט — בית המטבחיים
עש"ז — עושה שמים וארץ	ידו"נ — ידיד נפשי	בימ"ס — בית מסחר
עש"ק — ערב שבת קודש	יו"ל — יוצא לאור	ביה"ס — בית הספר
פ"א — פעם אחת	יצ"ו — יכנה ציון וירושלים	ביה"ק — בית הקברות
פעה"ק — פה עיר הקודש	יר"ה — ירום הודו	כינו"ו — בשם ה' נעשה ונצליח
פרו"ח — פרושים וחסידים	יש"א — יעקב שאול אלישר	ככ"ז — בכל זאת
צב"י — צעיר באלפי ישראל	כ"א — כי אם	בל"ג — בא לציון גואל
צ"ע — צדיק יסוד עולם	כאר"א — כל אחד ואחד	בליג — בלי נור
ק"ו — קל וחומר	כ"ד — כה דברי	ב"מ — בר מינן
קרה"ה — קיסר ירום הודו	כה"ג — כהן גדול	בס"ד — בסיועא דשמיא
ראב"ד — ראש אב בית דין	כ"ח — כותב וחותם, כותבים וחותמים	בעה"ז — בעונותינו הרבים
ראש"ל — ראשון לציון	כ"ז — כל זאת, כל זה	בעה"י — בעזרת ה' יתברך
רמ"מ — ראש ומנהל	כר"א — כן יהי רצון אמן	בעמ"ח — בעל מחבר
רו"פ — רוסיה ופולניה	כמורה"ה — כבוד מורנו הרב ר'	בע"פ — בעל פה
ד"ל — רבינו זכרונם לברכה	כמו"כ — כמו כן	בקו"ח — בקור חולים
ד"ח — ראש חודש	כמש"כ — כמו שכתוב, כמו שכתבנו	כ"ר — בן רבי, בן רבנו
ר"ל — רחמנא לעיל, רצה לומר	כנס"י — כנסת ישראל	גאו"ר — גאוני ורבני
רשכב"ג — רבן של כל בני הגולה	כש"ת — כבוד שם תפארתו	גחש"א — גמילות חסד של אמת
רש"ס — רבי שמואל סלנט	לב"י — לבני ישראל	ג"כ — גם כן
רד"ד — שולח דרבנן	לבני"י — לבני ישראל	ג"מ — גרוש מצרי
ר"ב — שוחט ובודק	לד"ת — לדין תורה	גמ"ח — גמילת חסד
רוע"ע — שולחן ערוך	לה"ד — לשון הרע	דו"ח — דין וחשבון
ר"ז — שנה זו	לכה"פ — לכל הפחות	דמ"צ — דיין ומוציא צדק
שליט"א — שיחיה לחיים טובים ארוכים	לע"ע — לעת עתה	דור"ש — דורש שלומי — שלומך
שמ"ע — שמונה עשרה	לפ"ה — לפי דבריו — רבניהם	דק"ק — דקהילה קדישה
תה"ק — תורה הקדושה, תורתנו הקדושה	לפ"ק — לפרט קטן	הב"ד — הבית דין, קדיש
ת"ע — תורה וצבורה	לשאי"י — לשעין ארץ ישראל	הכעל"ט — הבא"הבאים עלינו לטובה
תובכ"א — תבונה ותכונן במהרה בימינו אמן	מ"מ — משא ומתן	הר"ד — הולנד ודייטשלאנד
ת"ח — תלמיד חכם, תלמידי חכמים	מו"צ — מורה צדק	הח"מ — החתום — החתומים מטה
תרו"מ — תרומות ומעשרות	מכ"ע — מכתב עתי	הח"צ — ה"חכם צבי"
ת"ת — תלמוד תורה	מכ"ש — מכל שכן	הי"ו — ה' ישמרו ויחזקוהו

מבוא

קובץ זה הוא אוסף כרוזים
אשר אחורנית שנים מזיזים
חשבתי על שם "מן המקור"
כי הם מודעות שחזרו מן הכפור

רוב המודעות שבקובץ עשו היסטוריה
ולרבים מאתנו נראה רק כתיאוריה
לא כל המודעות מאז ניתנים לפירסום
כי זה מבין ויביא לרבים כרסום

הם היו בשעתם "הוראת שעה"
על כן לא ניתן לפרסמם מאחורי השמשה
יש הרוצים לראות במודעה, נוסחאה
יש הרוצים לראות הטלת דופי "במחמאה"

הרבה כרוזים נראים בעינינו כקוריוזים
אך לאמיתו של דבר היו להם תפקיד של סימפוזיונים
ביום בעידן התיקשורת ההמונית כעתונות ולוינים
המודעות הם רק הזמנות לטקסים וכמעט לא מעניינים.

המודעות הרואים אור בקובץ מסודרים לפי פרקים נבחרים
כל פרק מכיל נושא כללי והמודעות לפי שנים מסודרים
מודעות אשר אין להן תאריך בטקסט נקבעו לאחר עיון בעתונים ו"זכרונות"
כמו"כ לאחר התייעצות עם היסטוריונים יודעי דבר שנתנו לכך הסכמות.

עלי לציין כי הפריטים המפארים ומופיעים בספר
הן לדוגמא והן להשלמה גרפית שהוצגו כ"תפר"
כולם מאוספי שהם חלק נפרד בארכיון
כשם שיש עוד סוגי אספנות שמצאו אצלי חנית.

לוח השוואות תאריכים :

מוסלמי	לועזי	ת"ר
1256	1840	תר"ך
1276	1860	תר"פ
1296/7	1880	תר"מ
1318	1900	תר"ס
1338	1920	תר"פ
1358	1940	ת"ש

מפתח האישים

ר' אבא יעקב סנדרוביץ 96	ר' אליהו פאנח"ל (ראש"ל) 38	ר' דוד בן שמעון (רדב"ש) 70, 105
ר' אבא יעקב הכהן בורוכוב 43	ר' אליהו ראם 54, 77, 107, 127	ר' דוד בריוול 128
ר' אביגדור ענדא 165	42	ר' דוד יונגרייז 128
ר' אברהם אדרעי 91	ר' אליהו ריינה 54	ר' דוד סעיד 143
ר' אברהם אזולאי 113	ר' אליהו שמאע 152	ר' דוד פיפנו 91
ר' אברהם אלישיב 54, 127	ר' אליהו דוד רבינוביץ (אדר"ת) 42	ר' דוד רייז 104
ר' אברהם אמינוף 145	ר' אליהו מנחם סמואל 46	ר' דוד מאיר גוטמן 15
ר' אברהם אשכנזי (ראש"ל) 154, 104, 14	ר' אלימלך פרלמן 32, 42	ר' דוד מאיר נסים בוטון 91
ר' אברהם ביג'אג'י 57	ר' אלימלך הכהן ראבינשטיין 128, 54, 77, 127	ר' דוד משה מרזל 48
ר' אברהם בלומנפלד 68	ר' אליעזר היילפרין 32	מר דניאל אוסטר 145
ר' אברהם גוטמן 105	ר' אליעזר ראב 15	מר דניאל אלקלעי 145
ר' אברהם מטשכנוב 120, 122	ר' אליעזר בן ציון ברוך 87	ר' הלל ויטקינד 87
ר' אברהם מסאכטשוב 120, 121	ר' אליעזר דן רלב"ג 42	ר' הלל ריבלין 164
ר' אברהם דאסה 91	ר' אליעזר צבי קב ונקי 105	ד"ר ווארמסי 168
ר' אברהם דברו 145	ר' אלעזר סגל זלקינד 105	ר' וולף אברישער 83
ר' אברהם הורוויץ 15	ר' אלתר ברנבלום 145	ר' וולף וורטהיימר 26
ר' אברהם ויינברג 157	ר' אפרים שיף 87	ר' וידאל אנגיל 91
ר' אברהם טואטי 145	ר' אפרים בכר משה 70	ר' זאב גוטליב 42
ר' אברהם מבורך 91	ר' אפרים מירקאדו אלקלעי 91	ר' זאב גולד 54
ר' אברהם קואינקא 91	ר' אפרים מנשה כהן 128	ר' זאב עטינגר 121
ר' אברהם ראם 43	ר' אריה זאב ציפקין 105	ר' זאב שחור 103
ר' אברהם אהרן בורשטיין 54	ר' אריה לייב דיין 43	ר' זאב תפוחי 44
ר' אברהם אליעזר פראנקיל 129	ר' אריה לייב הכהן 16, 32	ר' זבולון חרלפ 96
ר' אברהם בכר שלמה 70, 91	ר' אריה לייב ציוסק 105	ר' זיינבל שפיצר 103, 113
ר' א. ד. פרלשטיין 53	ר' אריה לייב שאצקי 105	ר' זיסקינד שחור 32, 96
ר' אברהם חיים אלנדף 143	ר' אשר אניקסטר 145	ר' זליג לייב ב"ר טורדוס 128
ר' אברהם חיים צובנר 44	ר' אשר אליעזר לעווי 96	ר' זליג ראובן בענגיס 75
ר' אברהם יהודה כהן 145	ר' אשר זליג מרגליות 113	ר' זלמן הלוי סולובייצק 103
ר' אברהם יעקב זסלנסקי 44	ר' אשר סנדמירסקי 87	ר' זלמן בהר"ן 135, 165
ר' אברהם יעקב פרידמן מסדיגורה 78	בדר אפ. כלדי 145	ר' זלמן חיים ריבלין 96
ר' אברהם יעקב שובצקי 32	ר' בכור ברוך 91	זקי אפ. נסיבי 146, 152
ר' אברהם יצחק גרושקא 128	ר' בנימין אלקוציר 57	ר' זרח עפשטיין 54
ר' אברהם יצחק גרשנוביץ 87	ר' בנימין מסטופצ' 105	ר' זרח ראובן ברוורמן 143
ר' אברהם יצחק הכהן קוק 126, 141	ר' בנימין קוקיא 57, 64	חורב... סיני 31
43, 54, 60, 92, 113	ר' בנימין שוויינ 91	חזקיה בן עמיהוד 19, 22
ר' אברהם ליזר כרמל 165	ר' בנימין מנחם שוורצמן 54	ר' חיים אבולעפאי 91
ר' אברהם צבי ברוחנא 54, 127	ר' בן ציון אלפט 126	ר' חיים אלישר 91
ר' אברהם שמואל בנימין סופר (הכת"ס) 34, 123	ר' בן ציון חזן 133	ר' חיים אלשיך 91
גב' אדילה סוסניצקי 68	ר' בן ציון ידלר 74, 133	ר' חיים בבבנישתי 91
ר' אהרן וונשטיין 87	ר' בן ציון ליאון 105	ר' חיים ברוורמן 155
ר' אהרן וייסנשטון 64	ר' בן ציון מאיר חי עזריאל 131	ר' חיים ברלין 43
ר' אהרן עזריאל 70	ר' בן ציון פרנס 145	ר' חיים הלברשטאם מצאנו 122, 120
ר' אהרן תנורשווילי 145	ר' בצלאל ברנשטיין 43	ר' חיים הירשמן 128
ר' אהרן הכהן פעשיק-מנקר 74	ר' ברוך מרקוס 54	ר' חיים הכהן 91
ר' אהרן הלוי לווינטל 134, 135, 127, 128	ר' ברוך פלדברנד 128	ד"ר חיים וייצמן 43
ר' אהרן מסעוד 145	ר' ברוך יודא בלויא 167	ר' חיים ליפקין 145
ר' אהרן יעקב קלפפיש 87	ד"ר ג. ראזין 16	ר' חיים נחמיאס 91
ר' אהרן משה בומגרטן 34	ר' גדליהו הרץ 87	ר' חיים ניגרי 91
ר' אורי סגל המכורגר 53	ג'אורג אפ. שיקשיק 145	ר' חיים סלומון 152
ר' איסר זלמן מלצר 43, 87	גמאל אלחסיני 147	ר' חיים צובנר 145
ר' אלחנן אלימלך שיפמן 46	ר' גרשון יהודה זילברמן 126, 127	ר' חיים ריבלין 53
אליאס אלגלד 147	ג'ורג' אלשבר 147	ר' חיים אברהם רבינוון 96
ר' אליהו יעבץ 91	ר' דב מאיר רובמן 87	ר' חיים בער חיימסון 159
ר' אליהו לופס 128	ר' דוב בער אברמוביץ 53	ר' חיים יוסף דינקליס 128
	ר' דוב צבי קרלשטיין 77, 127	ר' חיים ירוחם ווילנא 26
	ר' דוד אלקלעי 91	ר' חיים מיכל מיכלין 52, 57
	ר' דוד כהרן 128	

ר' יצחק מאיר (ח' הרי"ם) 122	ר' יחזקאל מנדלמן 91	ר' חיים מרדכי מצטויאן 105
ר' יצחק נתן ליפשיץ 122	ר' יחזקאל סרנא 87	ר' חיים נסים אבואלעפיא (ראש"ל) 13
ר' יצחק צבי הלוי 105	ר' יחזקאל רבינוביץ 53	ר' חיים נסים ברוך (ראש"ל) 154, 109, 28
ר' יצחק צבי ריבלין 54, 143	ר' יחיאל הלר 54	ר' חיים פנחס הכהן 114, 115
ר' יקותיאל מביאליסטוק 105	ר' יחיאל מורגנשטרן 93	ר' חנוך הנדל הבלין 87
ר' יקותיאל מנקביץ 52	ר' יחיאל שלזינגר 87	ר' חנניא גבריאלי 64
ר' ירוחם פישל ברנשטיין 87, 127, 54, 77	ר' יחיאל מיכל הורוביץ 128, 143, 107, 54	חסאב אלדין אבו אלסעוד 147
ר' ירוחם צבי רקנט 105	ר' יחיאל מיכל טוקצינסקי 54, 87	חסן עזוי דה 147
ר' ירחמיאל אמדורסקי 53	ר' יחיאל מיכל מושקין 103	ר' ט. עדס 145
ר' ירחמיאל גינצבורג 75	ר' יחיאל מיכל פינס 17, 18	ר' טדרוס ורשבסקי 145
ר' ירחמיאל אברהם צבי זילבשטיין 113	ר' יחיה שחייב 145	ר' טוביה ליסצין 87
ר' ישראל הורוביץ 18	ר' יעקב דאנון 91	מר י. ברדש 61
ר' ישראל חפץ 91	ר' יעקב וואליר 70	ר' יאודה ארדיטי 91
ר' ישראל לוריא 128	ר' יעקב טאג'יר 57	ר' יאודה גבריאלי 91
ר' ישראל מרוזין 73	ר' יעקב מאיר (ראש"ל) 91, 97, 141	ר' יאודה לוי 91
ר' ישראל ניסן 127	ר' יעקב מאראש 91	ר' יאודה פינצי 91
ר' ישראל סלאנטר 120	ר' יעקב מוולרטשין 105	ר' יאודה שאלתיאל 91
ר' ישראל צרגינסקי 64	ר' יעקב מקראז 105	ר' יאושע משה 91
ר' ישראל ראבין 42, 87	ר' יעקב ערוש 91	ר' יהודה חדאד 128
ר' ישראל רוקח 59, 60	ר' יעקב פרידגוט 156	ר' יהודה לייב יעבץ 16
ר' ישראל איסר גודלביץ 167	ר' יעקב קפילוטו 14	גב' יהודית גינצבורג 48
ר' ישראל איסר לעווין 64	ר' יעקב שניידמן 87	יהודיע איש ירושלים 19
ר' ישראל אלעזר גאלדויכט 160	ר' יעקב אשר גרייבסקי 54	ר' יהושע טשורווינסקי 127
ר' ישראל דוב כהן 53	ר' יעקב הניך סנקביץ 87	ר' יהושע קניאל 54
ר' ישראל זאב מינצבורג 127, 128, 54, 77	ר' יעקב (טוקר) יעקובס 156	ר' יהושע יוסף כלבו 38
ר' ישראל יצחק רייזמן 128	ר' יעקב יוסף דז'ימיטובסקי 54	ר' יהושע נחום רבינוביץ 113
ר' ישראל מאיר הכהן (חפץ חיים) 126	ר' יעקב לייב לעווי 87	ר' יהושע פייבל מאברקין 105
כרמל... דאליהו 31	ר' יעקב מנחם דייטש 87	ר' יואל משה סלומון 42, 96
לורד בלפור 43	ר' יעקב משה חרלפ 127, 143, 113, 53	מר יונה אנגיאס 47
ר' לייבוש שוכמן 113	ר' יעקב ספיר הלוי 104	ר' יום טוב ישראל 91
ר' ליפא שרף 83	ר' יעקב שאול אלישר (ראש"ל) 91, 29, 33, 70	מר יוסף אנגיאס 47
ר' ליפמן דוד שובקס 43	יעקוב אפ. פראג' 146, 152	ר' יוסף בורלא 70
מר מ. רובין — אדריכל 77	ר' יצחק אורנשטיין 131	ר' יוסף גוטליב 42
ר' מאיר אויערבאך 120, 121, 154, 42, 105	ר' יצחק אלישר 152	ר' יוסף גראף 127
ר' מאיר אלקלעי 91	ר' יצחק אריאלי 53	ר' יוסף חיים 91
ר' מאיר גאני 91	ר' יצחק אריה 91	ר' יוסף טרייוויש 15
ר' מאיר חדש 87	ר' יצחק אשכנזי 91	ר' יוסף עזיאל 29, 30, 70
ר' מאיר ישראל 91	מר יצחק בן-צבי 145, 152	ר' יוסף עפשטיין 99
ר' מאיר מנשה 91	ר' יצחק בן-שושן 91	ר' יוסף פאדרו 91
ר' מאיר פראנקו 95	ר' יצחק דאסה 57, 91	ר' יוסף פרבר 87
ר' מאיר שוורץ 128	ר' יצחק ישראל 91	ר' יוסף קארו 70
מוחמד יוסף אפ. אל עלמי 146	ר' יצחק מנדלזון 163	ר' יוסף קוטור 145
מור אל לורד ליונס 40	ר' יצחק מפומפיאן 105	ר' יוסף ריבלין 32
מוריה... הר הבית 31	ר' יצחק פיינברג 25	ר' יוסף שלום 91
ר' מורנו כהן 70	ר' יצחק פילוסוף 91	ר' יוסף בנימין שמנוביץ 43, 45
ר' מורנו נבון 91	ר' יצחק מפראג 70	ר' יוסף גרשון הורוביץ 127, 143, 113, 54, 77, 44
ר' מיכאל ברוך רייזס 32	ר' יצחק פרנקל 77, 127, 143	ר' יוסף זאב ליפוביץ 87
ר' מיכל ברסלבר 166	ר' יצחק ראשקעס 53	ר' יוסף חי פניזיל 57
ר' מיכל שלפוברסקי 87	ר' יצחק ריבלין 53	ר' יוסף חיים הכהן 143
ר' מיכל שרגא הריס 53	ר' יצחק שריון 64	ר' יוסף חיים זוננפלד 127, 143, 123, 115, 114, 89, 43, 18
ר' מירקאדו גאגין 116	ר' יצחק אייזיק הלוי הרצוג 131	ר' יוסף חיים שרים 97
ר' מנחם אטינגר 161	ר' יצחק דוד מן 44, 53	ר' יוסף יהושע קאריאו 154
ר' מנחם קונורטי 91	ר' יצחק קפלן 119	ר' יוסף צבי דושינסקיא 58, 113
	ר' יצחק יעקב ילין 43, 44, 163	ר' יושע העשיל אשכנזי 122
	ר' יצחק ירוחם דיסקין 143	

ר' מנחם שם טוב
 ר' מנחם שם טוב הכהן 91
 ר' מנחם מאנדיל דייטש 127
 ר' מנחם מנדל פרוש 41
 ר' מנחם נתן אויערבאך 54
 מסטור בינאס 91
 ר' מסעוד הכהן 91
 ר' מרדכי גליק 145
 ר' מרדכי גליקמן 163
 ר' מרדכי טפרברג 163
 ר' מרדכי ישראל 91
 ר' מרדכי מאיר 14
 ר' מרדכי מיוחס 14
 ר' מרדכי ממאהילוב 105
 ר' מרדכי מסימייאטן 105
 ר' מרדכי עזראן 128
 ר' מרדכי רוגוזניצקי 105
 ר' מרדכי אליעזר מניארק 105
 ר' מרדכי זאב סגל (מלכוב) 122
 ר' מרדכי יהודה הערציל 128
 ר' מרדכי לייב רובין 127, 143, 89, 77
 ר' משה אוסטורובסקי 44
 ר' משה אטיאס 145
 ר' משה איזראלזון 96
 ר' משה בינינישתי 70
 ר' משה בן גיאת 91
 ר' משה גראף 105
 ר' משה הכהן 91
 ר' משה הכהן חסיד 91
 ר' משה ויינשטוק 42
 ר' משה ולדרסקי 157
 ר' משה טוקצינסקי 87
 ר' משה מונטיפיור 17
 ר' משה מזרחי 91
 ר' משה מלכא 154, 38
 ר' משה סופר (חתם סופר) 120, 34
 ר' משה ערס 128
 ר' משה עזיליו 91
 ר' משה פראנק 95
 ר' משה פרץ 91
 ר' משה יהודה לייב (קוטנא) 14
 ר' משה יהושע לייב דיסקין 42, 35, 17
 ר' משה יוסף הופמן 127, 143
 ר' משה לייב ברנשטיין 143
 ר' משה לייב שפירא 113
 ר' משה נחום וולנשטיין 143
 ר' משה נחום ירושלימסקי 123
 ר' משה נחמיה כהני 105
 ר' משולם יששכר הורוביץ 123
 ר' משיח גאליב 91
 ר' מתתיהו שטשיגל 87
 מתרי סלאמה 147
 ר' נחום אויערבאך 145
 ר' נחום לעווי

ר' נחמיה ירושלמי 53
 ר' נחמן בטיטו 91
 נכלי אפ. כתן 146, 152
 ר' נסים אלבצרוואי 91
 ר' נסים אלישר 91
 ר' נסים ברוך 70, 91
 ר' נסים פאפולה 91
 ר' נסים קסטיל 91
 ר' נפתלי פרוש 145
 ר' נפתלי הירץ הלוי (יפו) 118
 ר' נתן גרינגרט 96, 105
 ר' סלומן מנחם מני 95
 סעד אל דין אפ. איל כליל 152, 146
 עארף פאשה אלדגני 147
 עבד אל חלים אל טובגיי 146
 עבד אל רחים אל טובגיי 147
 עבד אל מגיד בן מחמוד 116
 ר' עובדיה הדיא 128
 ר' עזרא עטיה 128
 ר' עזריאל ביגל
 ר' עזריאל זליג הויזדורף 13, 104
 גב' עליזאבעט אמליא אוגניא 79
 ר' עמנואל ברודו 91
 ר' עקיבא עליאש 43
 ר' עקיבא יוסף שלינגר 17, 143
 ר' פ. קונפלד
 ר' פיבל לאבל 53
 ר' פישל לאפין 104
 גב' פלנובה אשכנזי 91
 ר' פנחס אפשטיין 128
 ר' פנחס כהנא שפירא 68
 פראנץ יאזעף הראשון 79, 80
 פראנץ פרדיננד 80
 פרגסיס אפ. בטיטו 146, 152
 ר' צבי קורלאנסקי 165
 ר' צבי דוד הירשביין 113
 ר' צבי הירש כהנא 105
 ר' צבי הירש קאלישר 104
 ר' צבי פסח פרנק 127, 107, 77, 54, 47, 44, 43
 השר קאדי נסים שמאמה 26
 קארל הראשון 82
 ראג'ב ביק נששיבי 152, 148, 146
 ר' ראובן גוטפריד 54
 ר' ראובן כץ 87
 ר' ראובן מילצקי 103
 גב' רבקה רוטברג
 רונלד סטורס 146
 ר' רחמים מזרחי 91
 ר' רחמים פראנק 70
 ר' רחמים יוסף פראנק
 ר' רפאל חמצי 91
 ר' רפאל ישראל 57
 ר' רפאל אברהם חיים שקאלל 143

ר' רפאל הכהן שאקי 91
 ר' רפאל חיים גאליב 91
 ר' רפאל ידידיה אבראלעפיא 13
 ר' רפאל יצחק יצחקי 91
 ר' רפאל מאיר פאניזיל 154, 91, 70
 ר' רפאל משה מעשיל 105
 ר' שבתי פינצי 91
 ר' שלום ישראל 91
 ר' שלום מלמד 128
 ר' שלום יוסף אלשיך 143
 ר' שלום יצחק לווינגר 133
 ר' שלום משה חי גאגין 70
 ר' שלמה אליאך 99
 ר' שלמה אלישוב 127
 ר' שלמה אמזעליג 154
 ר' שלמה בלזר 163
 ר' שלמה בלטר 105
 ר' שלמה ייאלאווע 15
 ר' שלמה מזרחי 91
 ר' שלמה סאביל
 ר' שלמה קלוגר מבראד 122, 121, 120
 ר' שלמה קרובקה 87
 ר' שלמה דוד כהנא 73
 ר' שלמה הכהן אהרונסון 54
 ר' שלמה זלמן בהר"ן 42
 ר' שלמה זלמן זלוניק 87, 54
 ר' שלמה יצחק זוסמן 113
 ר' שלמה לייב אליעזרוב 128
 ר' שלמה משה סחין 28
 ר' שם טוב הכהן 91
 ר' שמו מצא 91
 ר' שמואל אלעסרי 91
 ר' שמואל ווינטרויב 87
 ר' שמואל ישראל 91
 ר' שמואל מוהליבר 31
 ר' שמואל סלנט 120, 118, 105, 102, 96, 42, 33, 25, 20, 17, 14
 ר' שמואל מניארק 105
 ר' שמואל רפפורט 53
 ר' שמואל בנימין הכהן 105, 104
 ר' שמואל מונא זילברמן 42, 32, 30
 ר' שמחה מנדלבוים 64
 רבי שמעון בן יוחאי (רשב"י) 112
 ר' שמעון הורוביץ 87
 ר' שמעון מאיסה 91
 ר' שמעון אלעזר כהנא 96, 32
 ר' שמעון אשר כהן 145
 ר' שמעון פנחס בורשטיין 53
 ר' שמשון אהרן פולנסקי 128, 127, 67, 54
 ר' שניאור זאב הלוי 127
 ר' שניאור זלמן מלובלין (תורת חסד) 42, 121

הישוב - הדיור

הישוב בירושלים התבסס יותר ויותר על העלויות השונות של יחידים ושל קבוצות. ששמרו על הקיים ומאידך ציפו לבאות למרות המצב הדחוק בדיור ובפרנסה. כל ידיעה נתקבלה בחשדנות הן מצד המימשל והמושלים והן מצד ה"חדשות" שמקרום באו, וכל שכיב של ידיעה הסעירה את הישוב, שראשיהן יצאו בהודעות ומודעות וגילויי דעת למיניהן.

טלטלות עזות עברו על ראשי היישוב בירושלים שחיפשו וייגעו להסדרים שונים, ופוטנמים למען הגדלת ההכנסה או לאחזקת הקיים כשהפילוג בין העדות השונות נותנים אותותיהן בכל מרבדי החיים.

מוחרם - משך דירות

ראש השנה לשכירות דירה או חנות. מוחרם או משך, קראו ליום הקובע כניסה ויציאה מדירה או חנות בשכירות. הואיל וכמעט רוב החצרות והחנויות בירושלים היה רכושם של ערבים וקבעו בעלי הבתים את התאריך הערבי, את חודש "מוחרם" לראשית השנה. מוחרם בתור חודש של שכירות מכני-מגורים וחנויות היה נוהג בכל הארץ. היו נוהג לחתום חוזה שכירות אבל נוהג זה לא נשמר בכל שכירות.

מוחרם כתאריך מפנה. תושבי העיר התחשבו עם המוחרם בעת שעשו צעדים מכריעים לחיפוש פרנסה, לחינוך ילדים ולירידה מהארץ. המוחרם כנקודת מפנה נבחן גם בחישוב להגדלת המשפחה, לפנות חדש בשביל הזוג החדש שיהיה סמוך לשלחן ההורים לשנה או שנים. למה שהיו קוראים "אכילת קסט". גם אי התאמה עם השכנים בחצר יוצרת מצב מביך ואין ברירה אלא לחפש דיור אחר. לעתים נדירות יכול אדם לצאת ולהכנס לא במוחרם לדירה אחרת, אפשרות כזאת קרתה עם פטירה או מחלה ממושכת, במסיבות דומות נתפנתה דירה או חנות באמצע השנה.

נוהג ונהל של מוחרם. היו מנהגים שנשמרו בקפידה בהקשר להתחייבויות של הדייר היוצא והדייר הנכנס. ראשית כל, דייר יוצא חייב להשאיר את הדירה במצב תקין, לתקן את השמשות ולסיד את הבית ואפילו לשטוף את הרצפה ולמסור אותה נקיה. כל דבר שהתקין בדירה נצמד לקירות אין להסיר כי לפי הנוהג שהפך לדין שייך לבעל הבית.

הואיל וכל ההתקשרויות וההתחייבויות נעשו בין הדייר ובין בעל החזקה לכן בעל החצר או בעל החנות לא היה מעורב במשא ומתן ונדיר מאד שבעל הנכסים בא לראות את רכושו ואופן החזקה. המוחרם או משך דירות נמשך כשבוע ימים ביחוד אם חודש מוחרם נפל בעיצומו של חורף — חודש שבט, גשום ומושלג.

במה מעבירים. העברת רהיטים, חפצים וכלים מכלים שונים היתה מסורה בידי סבלים מאומנים הנושאים משא כבד על הגב או במסיבות אפשרויות באמצעות חמורים העולים ויורדים מדרגות נוחות בסמטאות ירושלים ומוכשרים להכנס לחצרות גדולות. הסבלים היו ערבים שמלאכתם בסבלות, בירושלים היו הסבלים הגברתיים כביקוש, או כורדים וגם יהודים אורפלים, בעלי כוח עצום, היו בין הסבלים שזכו לפירסום. היו מהם שיכלו לשאת פסנתר או כספת במדרגות, הם עבדו בתקופת מוחרם בצוות בנהול ראש צוות שקבע את המחיר.

אחד מששים לגיהנום. בירושלים היו אומרים שמוחרם או "משך דירות" הוא אחד מששים מדורי גיהנום, ובכל זאת היו אנשים שהיו עוברים דירה כל שנה ומקבלים את יסורי ההעברה ככורה ללא מפלט. יש לציין את העובדה לשבחם של הירושלמים שהיו מושימים עזרה גדולה לשכן היוצא ולשכן הנכנס, הטפלים והילדים נלקחו ע"י שכנים לטיפול, להאכילם ולהשקותם וגם דאגו למשכב לשינה. הם גם ביטלו אוכל למכוננים המרודים והסחומים מרוכ עבודה בהסדרת ההעברה והריצה מהדירה אל הדירה להשגחה ולקבלת המטענים שהגיעו פעם בפעם.

אל המנוחה. לאחר מאמצים ויגיעה רבה שככה העבודה והכל בא על מקומו ונחו יגיעי כוח, לאירוע זה הכינו בשבת קוגיל ומיני מאפה ומשקה ועוד מיני מעדנים ובאו קרובים ואורחים לברך את הדיירים בדירה החדשה, שהיתה למעשה די עתיקה, לאחל להם ישיבה בריאה ורב נחת. הבאים הביאו יין ועוגה וגם איזה קישוט קטן וכך זה נעשה לחגיגה תקופתית. את המוחרם החלו לבטל, בראשונה במושבות כמו פתח תקוה וראשון לציון עם כניסת האנגלים ועזיבת העיר העתיקה לא היה יותר משמעות למוחרם.

(מתוך "ירושלים עירי")

בס"ד בינו עמי עשו.

בקשו חשבונו לעשות חקונים טובים אחרים לפי סבתם כי רחיים והשפיעאל וכיוצא מדברים טובים, וזאת שהיא טובה גדולה וכללית לכל עם הארץ לעניים ולגוונים לא איתדר להו, ומזאת ד' היתה זאת כי נתעוררו קנאים אשר לבשו קנאת ד' בלבם הם המה כוללות אנשי הו"ד ומסרו עצמם על קדושת הארץ בראותם כי ערך הנתיים והקרקעות מוספא ואזלא מיום ליום ומחדש לחדש עד חלום שנה עולה מנה אחת אפים ונחזקו לקנות קרקע גדול בתוך העיר חרבה גדולה מחרבות ירושלם מזה דרומה של העיר אחורי רחוב האורחים, אשר מזה דרומית מזרחית של הקרקע ההוא שם עיר דוד היא ציון ומזה צפון כל ישוב רחובות היהודים, ומזה מזרח כל חומת ישראל מקום מקדש וקדשיו, ומזה דרום הוא מי השילוח ובאר יואב ושדה כוזם וכבר הולך מפעם"ק איש ישר ואימון, זרוע המיומן החכם המושלם במדות טובות, וביסודי מורה וכלות דיעות כמוסר"ר עזריאל זעליג הויסדרף, אשר מזה כמה שנים עומד ומשמש תורגמן ומלך טוב אלל הקונסול גנרל אלוטרייך יר"ה פעיה"ק והרבה טובות ראיו כל בית ישראל בסיבתו, חכם בחכמותו, אשרי יולדתו וד' אתו, ההולך קדמה אשר, ומפיו ידעו תוכן וגודל הקרקע הלא את יופיו ואת גדלו ומקומו ומסותו ידבר חסד קובע ברכה לעצמו, וד' ילליו דרכו. וכבר באו שרים וכבדים מוגדולי הגוים והסגנים, וישבחוהו ויהללוהו בשערים אמנם איזהו חכם הראה את הנולד את יעלה בידם בעזרת אחז"י לבנות שם בתים וחדרים, כי מקום יש בראש לבנות בתים ועליות ושוקים ומי יודע תחת הקרקע כמה צנינים עמומים יהיו ודברים עמוקים אשר לא שפתם עין מזון חורבן מיום גלות יאורה מעל אדמתו ואנחנו נחליט ונאמר כי האנשים האלה התחזקו וקנו את הקרקע לעשות טובה כללית לכל יושבי הארץ הלא ספרדי ואשכנזי טורקי ומערבי ודאי ד' מזלית בידם וישפיע מטובו שופע רוח נביא לעורר לב אחז"י השרים והסגנים, וכל איש המבקש טובת אנשי ועמי אה"ק יבא לעזרת ד' בגבורים ויסייע סיוע שיש בו ממש כדי שיוכלו לבנות בתים כדי להשכיר לבני ירושלם העלונים עדה הקדושה הצולעה והנידחה ההולכים מדחי אל דחי מביית לבית מדי שנה בשנה בלי משען ומשענה, על כן מן הראוי לנו לאשר ולקיים מעשה כולל אנשי הו"ד אשר נתעוררו ונתחזקו בזה יותר מכל והכניסו עצמם צבועי הקורה וחבו עצמם בחוב גדול כדי להוציא מחשבתם הטובה לפועל יר"ה' יהיה בעזרם הללו ראויים לברכה, אמנם כל משענותם אינו אלא על אביהם שבשמים ועל עזרת אחז"י אשר בכל מלכותם, הם המדברים והכסף יענה את הכל היום נשם יתחזקו לעשות מעמד ומשג וקומטטי, ויחזו בעציון ועזת זקנים היא העולה לים דבר כללי וטובת ישוב הארץ, ומי יודע היכן יגיע גודל המצוה הלא אשר עליה הפליגו רז"ל מעלה עליו הכתוב כאלו בנה חרבה אחת מחרבות ירושלם ע"כ אחז"י עורו לאהבת ציון מי בכם מכל עמו יעשה את עולמו להיות לו חלק ונחלה בירושלם כאלה, קנה חלק בעולם האמת כי לרחם על עמי ירושלם אסירי המקום יושבי בחשך הגאלו לשכון כבוד בארצנו, ועל הכל יבא שפמה. — וכן שט יגדל כנה"ר וכנה"ר החו' בחדש איר שנת התרי"ח פעם"ק ירושלם ת"ז ברב עז ושלו.

זעירא טן סגריא

רפאל ידידי אבואלעפיא. ס"ט.

לקראת גדולי ישראל, האיתנים עמודי ארץ, ראשי אלפי ישראל העמודים בפרץ, הנם הנם מעלת הגבירים השרים והסגנים הרומים והקצינים ואמרכלים, ווי העמודים אשר אור להם וגנה להם בכל מדינות ערי אשכנז והוללנה יע"א ועל ראשיהם מלמעלה כתר תורה, שמהם מורה יואה בדימוא יושבי על מדין לדון ולהורות, והיו למאורות, ואחריהם כל ישרי לב אחז"י יחיד סגולה לשם טוב ולמהלה, יחד כולם יהי ד' בחילם אתה ד' תשמרם וכנה רצון מעטירם כיר"א. קדמא אל ארש נחנו נעבור שלום יהא שלמה רבה מן שמיא ותפלתנו קבע לפני אלדנו השוכן בציון והנזחר בירושלם ישיבה עמו, הנם זה עומד אחר כתליו כותל המערבי למען יהיה אג"יו עמו יסזו ישרים ששים ושמחים בנה שלום ומשכנות יושבים, ברב הונים ותפארת צנים כיר"א. אחרותיו הנה רחמים למעני בדבר גדול הלא זה הדבר כי מזה שלש שנים שפרש כנפיו עמוד גדול השלום בין המלכים האדירים בהלכות מלכים ומלחמותיהם, מאדוניו המלך הקיסר השולטאן יר"ה ובין הקיסר"ה, נפתחו כל הדרכים, והתחילו לעלות לירושלם עבור חבת הארץ המון חוגג מכל קצוי ארץ ויה רחוקים, המונים המונים לאלפים ורבבות הגדולה ההערוכות ולפי רוב הרובלש לא הספיק להם הדירות שלהם והתחילו לשכור בתים וחצרות ברחובות העיר ברצי כסף, ושלי עולם השגו חיל אין כסף נחשב ונזהר נסתעף רבת המהומה לישראל הדמים פעם"ק, כי אין להם שום קרקע כמו שאר ארצות החיים רק הם שוכרין מאת הגוים וזהו שקשה כי הגוים נשאו ראש וגבה ללם להספיק על שכירות הבית על חד תרין ומלת, ובית חצר היתה שכורה ביר ישראל צאלף גרוש, הן עתה ראשו לעב יגיע אלפים בת יכול ועד השלשה לו בא וידל ישראל מנהל לשנה מוספא ואזלא, ועמא דארעה אזלא ומתדלדל, ואין לך יום שאין קללתו מרובה, לא דינו את עיניו ואת לחציו זה הדחק מהיוקר הנורא אשר עליה צווחנו זה זמן הנם בעתה לשווע ושופע יתחשב ובאופן כי מזה יושב עי"קות ירדו פלאים, וכמה וכמה בעלי בתים ירדו לטמיון והם חבוקו אשפתות, בית המנוגע ובית הפלל לארמון יתחשב לתת עליה שכירות לשנה בערך היכלי שן, ורוב דלת עם הארץ אין יכולת בידם, אף לזאת מהם אומרים לשכון באהלים מקיר העיר וחולס ומהם אומרים לדור בארץ אחרת, באופן כי הגוים יושבי הארץ, ניונו וגמרו דעתם להרע לנו ויענונו בלי חמלה והקי צעקה גדולה ומרה עד לב השמים, יאמינו מלכי ארץ כי כמה וכמה עניים שזכו בחולות, וכמה מהם ונשיהם וטפם ישי באוסקופות בתי כנסיות, ואין לא חסור שער בשר אדם מראות כי הגוים בהמנאף הזאת השיגו מנזקם לגרש אותנו מן העיר גירוש ממש, ומי יבא אחריהם לכוף אותם בדבר כי קרקע עולם היא להם אחוזת אבותם ואין מכלים, וכבר באו גדולי הדור גדולי ישראל כמו הזקן הנכבד אשר משה מונט-פיורי ה"ו וקנה קרקע גדול מקיר העיר חוזה, אמרנו זה ינחמנו אולי יגנה שם בתים וחצרות להשכירם לישראל, הא מיא הצלה פורמא הוי כי בזה יספיל את גאון הגוים בעלי החצרות. כי ילכו כמה וכמה מאחז"י לדור שם וממילא דווחא אכן מה נענה כי מזלינו גרם ולא עלתה ארובה יען המה

דא עשכנא דחישאל ניה אני ראשן ללין
חיים נסים אבואלעפיא. ס"ט.

על מצב הדיור בירושלים

"המגיד" — ניסן תר"ח

תקנות החזקות

— אשר נעשו בידי הרבנים הגדולים והחכמים העיר הק' ירושלים ה'ו בשנת תר"ז בדברי חוקת הבתים והחצרות בעה"ק ת"ז —

להיות שנה זמן רב שאחכ"י צווחי כי כחוביא והיה צעקה העם גדולה בענין שכירות הבתים כי הם נכונים בחמי חסן וילנו העם על פעלי החזקות ששוכרים מהגונים ומשכירים לפי רצונם ומרווחים הרבה ומסיבה זאת כי יחס לבנם של השוכרים. הן בענין כסף נמצא ובאן חל' קצת פבני עמינו שינוי מרובו והלך חלכו אל הגונים בעלי החצרות ומסויסם על השכירי, וארעא אולא ומרלרלא עד שעלה שכירי הבתים לפעלה עקרבים, עד כי כשל כח הסבל, ובעוה"ר מלכר הניזקן וחבלות, עוד זאת ע"ז היה לבנינו על כמה איסורים שחל להיות בקרב מחנינו זה, מעון הכנת גבול ועובדים הסכמות וחיקונים ראשונים במלאכים. **ע"ז** נערכו חיצוניו אנחנו צעירי הצאן חו"ר יושבי על שרין מהמפרדים ומכל בתות האשכנזים לחור ולחפש אווכה ומרפא לסכה. זאת, ומהבט המסור בירינו מכל הבוללים בחחסיהם נתועדנו יחד אלחנו הנכבדים במקום אחד להעלות אחכ"י ולכבוד ה' ותורתו, ונשאנו זמננו בדבר ביראת ה' על פנינו ובחסלת ה' עלינו עלתה הסכמתנו לגרור את הפרצה הזאת באופן זה —, תחלה כל דבר זאת חובתינו להזהיר את כל עם הקהל בכללות שמהיום והלאה לא יוכל שום איש אשר בשם ישראל יבונה מבט הורחיו הק' להשיג גבול של חבירו לילך לנו ולשכור שום בית מהניו במקום שיש מחזיק ישראל בשום צד ואופן. וכ"ש שאין ראוי שום בר ישראל להחזיק על שכירות הבית אשר ישראל דר בחוכה כ"א אחר שהודע לו בביתור שהישראל הדר בבית הוא יוצא מתוכה ברצונו הטוב. ברם אנחנו חוששים ג"כ כי יש ויש כמה בעלי החזק' שאינם נודעים בשורה בשכירי הבתים שבהזקקם, כאשר שמענו צעקתם ויפס לבנינו ובקשנו תיקון על זה למען ינוחו השוכרים ולא יהיו ח"ו נפסים בלא משפט, ועלתה הסכמתנו הטוב בעיני אלקים ואדם והסכמתנו בכל חוקי שהנהגות חזקות בעיר קדשנו ת"ז מהיום והלאה יהי' בזה האופן, וזהינו שכל בר ישראל שפירי ואשכנזי אשר יש לו חזק, בין מי שזכותו הוא מעשרה למאה בין מי שזכותו מעשרים למאה, ובין מי שזכותו להטכיר על ידו, כל אחד ואחד חייב לבא לפני בר בחור חורש ישים שקדם מוחארים, וכאשר יגורו עלי להנהג בחוקתו כן יקם וכן ינהג — **וזאת** הסכמתנו בתורתנו' שהמחזיק שוכה להשכיר על ידו, חיובא רמי' עליו להראות למע' רבני הב"ד הע"י חשבון שכירות חצירו שנהן לבשל חצירו עם הנהגות והכליות שנהן בנאטנות בינו לבין קונו במחארים שנה תר"ז ועל אותו סך מאותו זמן הרת נהונה שיכול להוסיף על השכנים עד סך חסמה ועשרים למאה דוקא ותו לא: **ועוד** מוותרים אנחנו הבסבימים הה"ם שההוספה שהוסיף לו הגוי במחארים שנה תר"ז וכבר אכלו שנה שעברה חצו ההוספה של שנה שעברה יתוסף על סך השכירות של שנה תר"ז ויטול ב"ה לק' ותו לא, ומכאן והלאה כל מה שיוסיפו הגונים ותחלק ההוספה בין כל השכנים שבחצר לפי ערך שווי הבתים הן בתי השוכרים והן בתים שדר בהם בעל החזקה ולא יורשה ליטול שום פ"ק בעד חזקה מההוספה שיוסיפו הגונים מכאן ולהבא כלל וכלל לא, וכן אנחנו מחייבים לכל בעלי החזקות הווכים בעשרה לק' שלא יוכלו ליטול חזקה כ"א לפי שיעורו מההוספה שהבדירה שיוסיפו הגונים במחארים זה הבע"ל שהוא בחודש אב הבא אפילו פ"ק ותעשרה לק' ותעשרים לק' יקחו מסך השכירות של מחארים משנת תר"ז והצי מההוספה של שנה שעברה בדבר האמור ולא יותר — והאיש אשר יסרה ויעבור על הסכמתנו וזאת וקח נאיות שנה יחד מהסך הג' בין מהשוכרים ודישנים הדרים בביתם בין מהשוכרים חרשים, בהודע הדבר לבר"צ, אם ישיב את היתר שלקח עד חודש ימים הנה מה טוב, ואם לא ישיב את היתרון להאיש אשר עשק סו"ם בכח המסור בירינו בכח ב"ד יפה אנחנו מפקדים וזאת חוקתו הפקר ב"ד, אם יהיה מבעלי החזקות שזכותו עשרה לק' יקח חמשה לק', ואם יהיה וכותו מעשרים לק' יקח ס"ז לק': ומי שזכה לכ"ה לא יקח סאו והלאה כ"א עשרים לק' ותו לא:

ועוד עלתה הסכמתנו בענין הוספים המוכרים בס' התקנות שלצורך עצמו היה מעיל למחזיק זמן שנה אחת, ואם להשכירה לאחרים היה מעיל זמן ג' שנים נראה בעינינו לפי העת' והזמן כי עת צרה היא ליעקב חוהי שהריכיו את בחינו שמפקדים הרבה השוכרים הדרים בביתם להיות נרחים מבית אל בית על פי רצון המחזיקים —, הנה כי כן במחילה מכבוד גאוני עולם המחזיקים אשר בארץ הטה. אנחנו מסכימים בהסכמה חמורה בכל חוקי שמהיום והלאה לא יועיל שום הנאי שבין המחזיק והשוכר בין בכתב בין בע"פ בין בפני ב"ד בענין להרוק את הבית אפילו אחר זמן עשרה שנים, כ"א לפירצן השוכר כשירצה לצאת מהבית יצא ואין המחזיק יכול לגרשו כ"א דוקא כשיצטרך הבית לרור בה בעצמו ויהיה ביריעת הב"ד שהוא רוצה וצריך לעצמו והודיע לו י"ב חודש קודם כנהוג סאו זאין שום ערמה ותחבולה בענין או שמצא בו דברים ודאוי להקפיד על פי הדין הגדאה בעיני הב"ד — כ"ז נוג' בין המפרדים והאשכנזים להתנהג כן עד ביאת משיח צדקינו והיה זה מעה"ק ירושלים ת"ז בר"ח תמוז שנת התרי"ט ליצירה —:

הק' משה יהודא ליבן הרבני מ"ה בנימין ולה"ה. שמאל סלאנט. סרדכי ס'וחם. יעקב קאפילוסו. אברהם אשכנזי ס"ט
(סוף הכר הנאון לקומט ז"ל) ס"ט (סוף הכר הנאון להשק לזין) ס"ט
נאם סרדכי סאיר בדרכ מ"ה אלי

מבארים אנחנו שמה שכתוב למעל, כ"ז נגמר בין המפרדים והאשכנזים, הנונה שכשיהיה איזה מחד אשכנזי דר בחצר ספרדי או בהיפך אזי ירגנו ויחננו: ע"י התקנה הג' מעל"ד — אבל אנחנו המפרדים נתרצנו ונשתונו באופן אחר קרוב לזה כמבואר בהסכמה שחדשנו עהה הלא היא כמסדה החת ידנו וכבר הודענו זאת למע' האשכנזים יצ"ו ושלום:

סרדכי ס'וחם יעקב קאפילוסא אברהם אשכנזי
ס"ט ס"ט ס"ט

הסדר בענין שכירות בתים וחצרות בעיר העתיקה — תר"ז ט' 1859
(דפוס ישראל בק)

א.

בעזה שִׁיתָ. חברת גאולת הארץ
במחנה העברים תתן קולה.

הלא ידועה מפי סופרים וספרים כי כל נפש האיש הישראלי משתוקק לשרשו היא נחלת אבותינו אה"ק אשר נתנה לנו בירושה. כמש"כ והארץ הזאת אשר אמרתי אתן לזרעכם ונחלו לעולם, כי כל התורה הקדושה נארגת כולה במצותי, ופתח והתם במחנות הארץ, בכח מעשי פתח בבראשית, לתת להם נחלת גוים ובוהו חתם התורה, זאת הארץ אשר נשבעתי וגו' לזה שדותיה וקרמיה נקראו לכל איש ישראלי שדה אבותיו אשר הארץ והיא בכללה היא שורש זרע אברהם. אם אין ארץ אין ישראל בעולם, ואיך לא יקרע כל איש סגור לבבו להשתדל עבודה בכל כח להיות נאחו בסנסני אה"ק אם בכח אם בפועל. וכל מי שיש בידו תכונ עם העוֹסֵקִים והעומסים עליהם בדבר זה. כי בוה ירגיש האדם את נפשו הסהורה שהוא משורש אבותינו הקדושים במה שהוא מחבב את נחלת אבותיו, ולמה יגרע חלק יעקב מכל משפחות האדמה. חרפה היא לנו מליתן גואש חלילה מנחלת ישראל וקדושתם בעת הכושר הלו אשר כל הלאומים וכלכי הארצות שלמים אתנו להחזיק בדינו וישר בעיניהם פועל כפינו בזה. לזה אין לאבד זמן היקר הלו באפס תקוה והיסח הדעת כי אם חכינו עוד ומצאנו עון חלילה, רק יעוררו יזרורו יקיצו מהתרדמה ומתק שנתם בבית תענוגיהם כי גם זאת לעונג גדול נחשבה ולפאר תפארה בין כל משפחות האדמה. וניתן לבבינו אל כפים ולישא עינינו לשמים לתקן מעשינו אשר לא יצאנו ידי חובת חבת הארץ הקדושה ונשוב אליה בבכי ובתחנונים לחונן עפרה ולרצות ארצה. היינו ההשתדלות להשיג אה"ק לעבוד אדמתה כדברי הרמב"ן על התורה ס' בהר ובכל ארץ אחוזתכם גאולה תתנו לארץ וז"ל, ואמר גאולה כמו גאל ה' את עבדו יעקב שהוציא עבדו מיד המצויקים בו וכמו ונאלתי וגו' בורע נטוי, אף זה תתנו גאולה לארץ שאני רוצה לגאול ארצי מיד המצויקים בה שלא נתתיה להם בחלק אחוזתם עכ"ל. וזה שמדייק הכתוב ובכל ארץ אחוזתכם אף שתהיו נאחזים בשאר ארצות שלא תוכלו לדור באה"ק. אכן מחויבים אתם שגאולה תתנו לארץ היינו אה"ק ביום שיהי באפשרי ושעת הכושר לגאול את הארץ.

והנה המדינה שוממת וכמתנת ותחיפת תפרוש כפיה אליכם ראשי ועשירי אחב"י התאזרו נא והתחזקו בחמלה וחנינה לרחם על הארץ ועל יושבי השוממים על חרבותיה ונוטים שכמם באהבה גדולה לעבדה ולשמרה בזכות זה לקרב גאולה האמיתית וישועה קרובה לבא. כי המצוה הזו עולה על כלנה כמנה להקשע תשועת עולמים והאם על בניה תנחם

לראותם מבקשים להם מיגיע כפם על טהרת הקודש לקיים מצות התלויות בארץ ותגדל תורה ותאדר להוסיף מצוות רבות. לזאת אנחנו כי הזמין ה' לנו והביא אותנו אל האה"ק הזאת ומתוך חושך עת צרה ליעקב אשר על פני כל אחינו מעה"ק תיו ומתוך הלחץ והעוני עינינו רואות פה בקודש רבים כאחינו יקרים ושלמים ילכו בלא כח רעבים גם צמאים נפשם בהם תתענף.

בכל זאת אנחנו רואים קרני עמוד השחר מתחיל להתנוצץ לאט לאט ואותות ישועה קרובה לבא נראה לנו שלא היתה כזאת מיום גלותינו מארצנו בבנין בתים רבים וקנין קרקעות הרבה! וביה הקבוץ הולך וגדל כן יוסיף ה' עליהם, והחיוב ע"כ אחב"י הקרובים והרחוקים לתת חיים לעם עליה וזה יהי זכות גדול לכבדיה להוציא לצדק דינינו לגאלינו מכל צרותינו, ואין לנו דרך ישרה וחיוב גמור כזה מקום כשר ומוכשר למעשי ידינו לאכול כספרי ולשבוע לחם לפי הסף לגדלם על ברכי התורה ויראה שלימה ולא נהי' לחרפה ולא יהי' קנאה בגבולנו וגם הארץ תרצה אותנו וכל אחב"י שיהי' זה הגאולה ראשונה מארבע גאולות, ויקיים בנו רצית ה' ארצך שבת שבות יעקב, ואתם הרי ישראל צנפכם תתנו וסריכם תשא"ו, וזה זמן רב אשר התעורר בקרבכם רוח טהרה וכל בית ישראל שמעו דבריכם המדברים בצדקה הנה ויחד כולכם לב אחד ודעה אחת כי זאת המצוה וזאת המנוחה לנחם ציון וחרבותיה לניב אל תתנו דמי לכם.

קומו סרים גדיבי עם משחו מגן ועזר אל הנדכאים ואשריכם כי תזכו להיות שמכם נקרא, עוזרי ישראל וגואלי ארץ, וכי ינחם ה' את עמו וענייו ירחם. תגל נפשם בגילה ורגן וקרנם תרום בכבוד רב ותתענגו על ה' ויקרא אתכם בנים אהובים, ואנחנו עמו וצאן מרעיתו נודה לו על חסדו ותחוינה עינינו בציון לקבצנו ולעבדו שכס אחד ביראה ופחד וגאלנו גאולת במהרה בימינו כאות נפשות כל ישראל וזאת נפש ראשי החברה, עבודת האדמה וגאולת ארץ, בהר הק' ירושלים. ביום א' ראשון לראשון לחדשי השנה לפרט גאולה תתנו לארץ.

נאום דוד כאיר כ"ד טובי ז"ל גוסטטאן מאונגארן
נאום אליעזר כ"ד שלמה ראבב
נאום יוסף לבית טריוויש כהר"ח ז"ל
נאום שלמה כ"ד אברהם ז"ל ויאלאווע
נאום אברהם כ"ד משה הורוויטץ.

1) נאם קית, מוצאי תרבי"ה-תרס"ו, יסוד, סקוה"ישראלי תרל"ו, בין השכונות החדשות בירושלים, נחלת"שבעה, סאת עשרים, אב"ישראלי תרבי"ה, תרל"ה, תרל"ה, ע"ז או, לוח ארץ ישראל, שנת ס"ז, ב, וברונות לב"ירושלים, ל"י יהושע יל"ן ירושלים תרפ"ד, מרק יוד והערותיו של מר אליעזר רבלין בסוף הספר. 2) מכל בני ישראל.

גורל

אל אחינו בני ישראל המתנדבים בעם ה' הננו מודיעים דבר הגורל הזה

לשובת החוקת ישיבת עין חיים בהר ציון בתלמוד תורה אשר התקוממה בקהל עדת ה' אשכנזים אנהנו עושים הגורל ו

דבר הישיבה הזאת, היא לתועלת התלמידים גדולים וקטנים אשר ישנו הפך למדע בהישיבה הזאת, רבנים גדולים המה ראשי הישיבה

למען תהיה מוצא הבסס הגדרש להוצאות הישיבה הזאת דבר מתמיד וקיים קנינו אחת נחלה פה עה"ק, והאחרת הזאת הגנו מעלים בגורל ראשית דבר אנהנו מודיעים דבר האחרת הזאת, והיא שלשה חצרות בית בגנים ברחוב העיר הגקראת (בערבי) הארץ אל שארופע ר"ל (רחוב המקדש) בגובה ההר הנה נשקפות על פני הר הבית מקדש ודר הותים ואור תפשי מסביבן, שמנה עשר בתים בהנה כל אלה טובה לדירת איש כל הגדרש לדירת בתים נמצא בהחצרות האלה שני בורות גדולות מקוה מי מטר ואוצרות גדולות תחת הבתים ובתי תבשיל כסף מקנת החצרות והגדרש לתיקון בדיקון יעלה ער מכסת של שרת אלפים למרות סטערלינג

וזה הוא משפט הגורל, ארבעה מדרגות יש בהגורל, מחיר גורל אחד בהמדרגה הראשונה לישראל אהת סטערלינג, בדינר עשרה שיללינג, בהשלישית חמשה שיללינג, בהרביעית שני שיללינג, והחמישים בגורל שמנה עשר, כל אחד מהם יוכה בבית אחד מהשמונה עשר בתים אשר בהחצרות האלה

בהמדרגה הראשונה שנים יוכו בגורל					
הראשון יוכה בבית אשר מחירו	450	לישיות	הראשון	"	120
השני	350	"	השני	"	110
בהמדרגה השנייה שלשה יוכו בגורל					
הראשון	300	"	השלישי	"	95
השני	250	"	הרביעי	"	90
השלישי	230	"	החמישי	"	85
בהמדרגה השלישית חמשה יוכו בגורל					
הראשון	200	"	הששי	"	80
השני	170	"	השביעי	"	70
השלישי	160	"	השמיני	"	65
הרביעי	140	"			
החמישי	135	"			
כל מכל הארבעה מדרגות					
3000 לישיות					

כל אחד אשר יוכה, אלה הארבעה זכותם יהיה לו

- בהבית אשר יוכה יושם אבן ויחוק עליו כי זה החיש זכה בגורל בהבית הזה לשובת ישיבת עין חיים בהר ציון
- אם תוכה בגורל יבא לשבת פה ידור בהבית אשר זכה ככל אות נפשו
- כל ימי חייו יוכר שמו לברכה בשבת ורגל בבית התפלה של בני הישיבה
- אחר אריכות ימיו, בשנה הראשונה תוכר נשמתו בתפלת אמ"ר לפני הס"ת, ובתפלת אנא אחר למד השיעור בהישיבה, וכיום פקדו בכל שנה ושנה יתפללו וילמדו משינות בני הישיבה וזו יהיה דלוק בבית התפלה הג' לעילוי נשמתו וגם פקדי הישיבה יזכרוה בתורה ותפלה

למען ידעו אחינו ממהם בטהרים כי הגורל יהי בתמים, הפקדנו דבר הגורל הזה בידי האדון הנכבד דאקטר ג' ראזין קונסיל פרויסין פה - בידו נתנו שטר המקנה מהחצרות, ובבית הקונסילאריע שלו יהיה מוצא הגורל, בסוד גדולי הרבנים, ושאר הקונסילים אשר פה - והאיש אשר יוכה בגורל ישנו מאתנו תעודה על הבית אשר זכה מסומן באורך ורוחב והקונסיל הג' יקיים התעודה עפ"י חוקי ממשלתנו ויהי

ועתה אחינו קחו נא בשמחה לבבכם חלק בהגורל הזה, בו תעשו לכם יד ושם טוב בחומת ירושלים, כי גם האיש אשר לא יוכה בגורל בכל זאת זכות חלק יש לו בהמצוה של החוקת לומדי תורה פעה"ק, וכל מי אשר יקח גורל יכתוב בידו בהפנקס (אשר הוא היום בהישיבה) יכתובם הקונסיל הג' את שמו ואיזה מדרגה לקח, וזו יהי כמות כי ישנו תעודה מקומת מאשר יוכה בגורל

יהי גורלנו אלה לרצון לפני המתנדבים בעם ה', כן ירצה פועל ידינו להגדיל תורה ולהאדירה כעתידת הבעה"ה בהדש השון וברכנו

יהודא ליב יעב"ץ : ארי' ליב הכהן : נבאיופסידו הישיבה פה עיר הקדש ירושלים תוכב"א

הנה זה שנתים ובהנה קמנה סן הקנאים דחלה לרדפני, באמנם כי לא באתי הנה בלתי אם לבונן כתי ספר לרוח הוסן, ומעשי במסחרים. ולמקן נמלני מרה במרה, החלו לסלוח חציהם גם אל לבי במסחרים, ויסתרו כי גערים שוכבים וכלבים עוי נפש לחת את שפי לשפחה סכלי בקס חשבונוה רבים, אם בכתבי פלסטר ואם בהוצאת שם רע, ואם כשאר דברים מעונים שתקוק בהם נפש היפה לשפסם, כי כל הדרכים כשרים היו לכו לבוא לסחור המצם. ואולם אני אם כי לא נבחר סמני הדי המסתתרת השולחנות סנפוניה אל לבי, גם לא נעלם מסמי השכה הנה ג א מנה אשר הגיעתי לזה—סכל מקום הייתי כמעללים עק ובכסר פניו שוחקות קבלתי כי אלה נבולתים סכלי כמול סמני, כי היו בעיני סם שפה באמת: מעשה גערים ותולדות נגשו. בראות סמני כי לא יכלו לי באלה, התאצרו לצאת לאמם לאם סן המאמר, ולנכות אלי הסלחמה פא"ם. וזה החלל לעשות לפרסם אותי לסן ולאפוקוס. והסקרה הביא לידם סמכרתי ילדי-היחי" אשר הוצאתיה לאור זה עשר שנים ואשר ראהו רבני ארצנו בחולל ויאמרו, יראי אילוקים—ויהללה; אך רמה נמשו עליה ככשרה חס על ספרו ויכתרהו ויכקרהו פן ימצאו בה דברי מינות. והנה ואמנם כן, ה' רצון יראיו יעשה ויעתה ומצאתיה האסין, גם הסה כי ינעו מצאו הסרים הסרים של דברי מינות שלא שדעתי אותן פסולות. ובלתי כותבים במסחרתי; אבל הידרש אמור לצדיקים שכמותם שיראו דברי המינות כמובים סמור על נבי לכן? ¹² לעיניהם שראו לרוח הנוסאה סמחרת בין השורות, וקהילו קהלת סיועיהם ויספרו באזניהם: ראו מצאנו דברי מינות במסחרתי של פינס, וראו ספרו לרונן ולשרפו. אני הייתי כיפו באותה שעה, אך נשמעתי כאמורי הפרער כי קמו סליצים בעיר ויאמרו להקנאים כפה מלא, כי אך תוהנה הסה סמקשים, הן אין אתם יודע התובל במסחרתי עתה סה, ובכ"ד שאינו סכר כלשון הגרון פסול לרונן, ובה הופרה עצת הקנאים אז. אבל הם לא נפטו אחור סמחשבתם, ואם לא קסו עתה לחתי לחרם ספרהסיאי, וינגשוני געירות קמנות דונמט עקרתה הפרנקשים, אשר אמנם אין כהן פסו ואין כהן סכנה וכלי כרמותן אצל לאדם בהו חרם רוח. וגם זאת נשאתי ומכלתי בכור רוח ולא עלתה כירי שומני להכביסני.

[illegible]

קנינתו של ר' יחיאל מיכל פינס על סבלו מהרדיפות והחרמות – תרמ"ב
(דפוס יואל משה סלומון)

אמת מארץ

הצמח

במחברות יוצאות לע"ע, לפרקים בלתי קבועים
ובכמות בלתי קצובה

על ידי

בית ישראל

מחברת ראשונה

יצאת לאור בחדש סיון שנת: ושמי משפט לקו וצדקה למשקלת
ויעה ברד מחסה טוב לפי.

מחיר המחברת הזאת חצי קרנק ופריה קדש לשוב הארץ על
טהרת הקדש, וכל החפץ בה יפנה אל ראש חברת "מגיני ארץ"

בירושלם

עפ"י האדרסה אשר מעבר לדרך

תוכן הענינים במחברת ראשונה :

- (א) "ראשית דבר" מאת מגיני ארץ (*)
(ב) "הד הרים" מאת חזקיהו בן עמיהוד מנתליאל

תוכן הענינים במחברת הבאה :

- (א) "מה הבמה?" באור שטת "טובי חוצ" עפ"י מאמריהם
ומפעליהם. מאת יהודיע איש ירושלם
(ב) "מהומות ולא הד הרים" פרשת יחוס הספרדים אל
האשכנזים באה"ק : תשובה לבן עמיהוד. מאת הג"ל

(*) לפי ההלכה החדשה שלמדנו ספי עורך המליץ, כי כל
כתב שלא בא במכתב-עת, אעפ"י שבעליו חותמים עליו הרי הוא
"מסקוילי", וכל שבא במכתב-עת, אעפ"י שאין קוראים לו שם, כשר
לבא בקהל — החלטנו להוציא תשובותנו במחברות הללו אשר מהיום
והלאה תופענה אייה לפרקים קרובים להודיע לבני הגולה את
הגיעה בירושלם ובנוחיה בלי כחל ושרק ופרכוס, וכל אשר דבר
לו אלינו יפנה להארעסע :

Verein „MAGINEI-EREZ“
Jerusalem [Palästine]

ראשית דבר

מלחמה במחנה ישראל! שבט מישראל קם על שבת
אחיו להכחידו, ויכרות ברית עם ארם לעזור לו במלחמה. שבט
קהל קדוש אחינו הספרדים יצאו בירושלם, יצאו ליריב על אחיהם
קהל קדוש האשכנזים יצאו בעיר הזאת, ויקראו לעזרה חבר
פושעים וחטאים, כי יחד יגיוחו עלינו המלחמה מפנים ומאחור.
הננו — נשיבה מלחמה? רוחנו לא יפול ולבנו לא ירד מקול
צחצוח החרבות והגפת התריסים, כי הרבותיהם עץ רקב
ותריסיהם מקץ סופרים, אך על אחת אנו מצטערים וצערנו
גדול מצערנו של שכן, לשמן אמר די: שבור את החבית ושבור
את יינה, ונצטער על שעליו לשבור את היין, ולנו יאמר
לבנו: שבור את היין ושבור את החבית, ונצטער על החבית
שנשבור. נצטער על שעליו לגלות המסכה הנסוכה על הר
ציין ולהראות לבאי עולם את הדברים בהותם, אבל מה נעשה?
ואנשי ריבנו מביאים אותנו לירי כך, גם הארי כי יתחברו עליו
יתושים לעקצו תקצר רוחו ויקום מרעצו להלחם בהם, ובכן
עשה נעשה את המוטל עלינו.

אבל, מי יודע? יש אשר ברחיחות המלחמה תעלה קצף
ואברו עשונות איש וגמלטו מפיו דברים אשר לא בן ומחנה
מלאכי חבלה חזנים עליו כדור, יושבים ומצפים למוצא פיו:
מתי ימלט ממנו מלה שלא כהוגן וחטפיה ושמו אותה על גס
דהתעלל בה לאמר: ראו הנה שפך גם היין עם החבית לכן
ראינו למסור מודעה בראשונה על ארבעה דברים אלו:
(א) אין לנו מלחמה עם עצם קהל קדוש אחינו הספרדים
ולא עם רבניהם וחכמיהם, אשר מאז ומקדם הננו עמהם

באחבה ואחוה, ואם גם עתה יצאו מהם המערכה ושרי
צבאותיהם בראשם, ידענו מאד כי לא מלכס יעשו זאת, ולא
נכשלו אלא בעון קבלת לה"ר והטית און לדברי מסיתים,
ואעפ"י שעון גדול הוא, ועל כנן דא נחלקה מלכות ישראל
לשתיים ונאה לירי חורבן, אך היא הנזחנת! כי מי לנו גדול
סדוד חמלך עה"ש אשר גם עליו עברו כוס התרעלה הזאת,
וישתה את שמריה מיד שאול בחור חל, ובכ"ז לא נזהר מקבל
לה"ר על מפיזשת מציבא העבה, ודא גרמה שנחלקה מלכות
בית דוד והוקמו העגלים בן ובבאר שבע, כי ע"כ המשפט הזה
לא לקים הוא ולא לנו.

אבל במי אנו נלחמים? בספחת סופרים מברחי
המערכה אשר הטיחו מתי מספר משחזרי הראש שקבלת
הספרדים יצאו לקחת בגרוע כשאין מוכן להם, ונלחמנו עם
המסיתים מלחמה נחרצה, ונלחמנו את המוסתים מלחמה בשלום
בתוכחות עליו עון ובכבוד האמת בתוך השקר, ואת זהב בסופה.

(ב) אין לנו מלחמה עם שטת "הלאמיות" כי לאמים אנו
עוד בטרם שנאצרת המלה הזאת בספרותינו. לאמים
אנו בכל לבבנו, לאמים מכה רגל ועד ראש, אבל לאמיותנו
היא לאמיות רי יהודה הלוי ותרמכין ז"ל: לאמיות שהיא
בלועה ברה, והדת בלועה בה: לאמיות שנישבתה—התורה,
וחיותה—המצוה, וכך אנו אוזרים: מי שאמר כי מיום שגלה
ישראל מעל אדמתו ויבאו בין העמים נתבטלה עמדתו, ויהל
לכן העם שהוא שוכן בקרב אלא שדתו דת משה, מתהררים
אחריו: שמה מינות נזקקה, מפני שהדברים האלה מכלכלים
בתוכם כפירה בעקרה של ביאת המשיח ונצחיות ישראל,
ומכחישים את שכתב בתורה: היום הזה נתיית לעם לרי

החבורות בעמודים הבאים באו להשיב מלחמה שערה נגד המאמרים "שמעו הרים
ריבנו" בעתון "המליץ", תרמ"ד-1884

אלקיד" ומשום כך "ושמעת בקול ה' אלקיך ובה" (דברים כ"ז ט"ו) ואולי זהו פירוש הדברים שאמר חז"ל (יבמות ק"ט) ; האומר אין לי אלא תורה אפילו תורה אין לו. ואולם מי שאומר כך: "אנו אין לנו אלא לאומיות בתקת ונפרדת מן התורה והדת, מפני שאלו אינן לנו אלא במקרה, וזו לנו בעצמה כלומר: 'התורה והדת אינן אלא ענין הלב בפרט והלאומיות היא נחלת הגוי כולו, כי ככל הגוים בית ישראל "אשר רק בשם הלאומיות ירגלו לדגליהם, והדתיות השונות לא תפרדנה ביניהן" — מי שאומר ככה אין אנו מהרהרים אחריו ש"מ א מינות נזקק בו. כי דבריו דברי מינות גמורה מתחילתם ועד סופם; מינות מלאה חמת פתנים ואדם נחשים אשר לא די לה להביא פירות בדת ותיקונים מקלקלים שתיו ללעג, כאשר עשתה אחזתה הבכירה, כי אם הבא תביא את בעליה ליד "המרת דת" ממש. למיכך מלחמה לנו בגושאי דגל הלאומיות חשוכת-הדת, האומרים להפריד בין חרביים בקדושה משולשת: בין הקב"ה ובין ישראל ובין התורה, מלחמה לנו עמהם, כי כנגד נראו בבית ישראל ?

ג) אין לנו מלחמה עם הפחץ הישובי כי (על אפס ועל חמתם של מרחיבי פה המתחללים במתת שקר, כי חבת ציון להם נתנה בחכמה ושמים חלקנו בין מגדי הישוב) חובבי הישוב אנו מאז ומעולם, חובבי הישוב מכף רגל ועד ראש, ולא רק בדבר שפתים מחבבים אנו את הישוב, כי אם בפועל ובמעשה, צאו וראו בנחל ירושלים (העיר והשכונות מסביב לעיר) יד מי חוללה כל אלה ? הלא ירינו אנחנו ? ולא רק את הישוב בערים אנו מחבבים, אבל לבנו גם גמון בחבה יתירה על הישוב בשדות וכרמים, וגם בו לנו יד ושם, כי מי

ירו אבני הפנה ליסוד המושבות "פתח תקוה" ביהודה "וראש פנה" בליל אם לא בני אח"ק יירדו ירושלים וצפת ? ואם לא עלתה בידי המיסדים האלה לשכלל את אשר תחלו, הלא לא מחסרון רצון ותתאמצות היתה זאת, ואכל מחסרון היל וכה לטמון כנגד הכפריים — כי אין עוזר בידם ואין הזמך בימינם וזה לכם האות: תמכו נא בידי ילדי ירושלים לבוא אל נחלת שרה וזכרם בטה צית הסכומים שהוצאתם לתמיכת עולי הגולה, אם לא תמצאו תבואה כפלים (תועלת והכרת טובה כאחד), ואנחנו לא די לנו שהיינו מברכים אתכם מברכות פיגוי, אלא שהיינו גם תומכים את מפעליכם ככל מיני תמיכות מכשיות ומסוריות עד מקום שירנו משגת.

אבל — כשם שהלאומיות שאנו מחזיקים בה אינה אלא לאומיות של תורה, כך הישוב שאנו רוצים בו אינו אלא ישוב של תורה, כמו שאמר חז"ל טוב תורה עם ד"א שיגיעת שניהם משכחת עין, לכן אין אנו נזשאים עין ולב אלא לישוב של תורה הקדוש; לישוב אשר מצות ה' לא לו לפוקה ולמכשול, כי אם להפך: היא לו למחוללת ויד יוצרת אותה, מלחמת לנו בישוב אשר תורתו ולידתו בטומאת הלאומיות חשוכת-הדת, כי לא ישוב יאמר לו כי אם חורבן, ועתיד הוא לקעקע ביותו של ישראל חלילה.

ד) אין לנו מלחמה לא עם אחינו התורשים והבורחים אשר במושבות בארצנו הקדושה, ולא עם ראשי אלוףי חברת התמיכה אשר בארצנו ובכל ערי הגולה, את אחינו העובדים אנו מחבבים מפני שמחבבים אנו את כל מי שהוא בישוב וראי ומכ"ש את אלה שעוסקים בישוב ארצנו הקדושה, ואם גם נמצאו בהם מי שאינם מודקרים במצות הרבה, הן לנו לב להבין

כי אין דנים את האדם אלא לפי חינוכו והסבות המכתיבות אותו, לפיכך מחבבים אנו אותם על הטוב שנמצא בהם, ובמיוחד אנו בכחה של מצות ישוב ארץ ישראל כי סוף סוף השיב את הנדרים למרעה התורה והמצות, ואת העוסקים בישוב בחז"ל, ואת הנדונים התומכים בידיהם בממזנם אנו מכבדים, מפני שפעולתם רצויה וזכות הרבים תלויה בהם, ובכל לב אנו הפצים כי יעשו ויצליחו.

אבל במי אנו נלהמים? בבני אדם נבוגים וריקנים שאינם לא בישוב ולא בדרך ארץ, לא בגינת כפס ולא במעשה שיש בה משום חסרון כים, הם המה אשר עלו על הארץ כארבה. פיהם פה רחב ולשונם לשון מוהרת גדולות, ועלו ויחנו בנחלי הבתות ובנקיקי הסלעים ובכל הנעצוצים ובכל הגחלולים, להמיל שמה בציהם בצי עמל ואון, וחמה מכני חבר הכהנים הגוטיים לעצמם שם "טובי-חובבי ציון" וששתחיים לאליל "הלאומיות" חשוכת-הדת, ויקימו לאלהיהם במה על שפת הים, ומגדל לה הממיל צלז על הארץ מעבר מזה ועל מדינות הים מעבר מזה, ובצלז של המגדל יחנו ומקדשי הקב"ה ויבנו וישתו ויתפנקו, ועם עמל אדם לא יוגעו. הרוממות הלאומיות בפיהם כל היום ותתכולת מרובה בלבם, להכניס ראשם ורובם בכל עיני הצבור ועיני הישוב, לזען ישלמו שלטת בעם ותפשוהו בלבם להטות אל הממרה אשר אליה ישאפו, וכי תאבדו לרעת מה הממרה אשר אליה ישאפו ? וידעתם כי כל מגמתם לזכות את העולם במלכות אליל הלאומיות חשוכת-הדת, וכל מעשיהם לשמור הוק הלאומיות הזאת בטהרה לבל יתערב בה חלילה שמץ תפני, שמים, פן יתערב והיתה להם תעובות וז לפוקה ולבכשול בדרכה, הם

אומרים: עם אנו בתולדותינו בקדושת ימינו ובשפתנו, אבל תורתנו רק מקרה היא שקרה לנו, ולולא היה משה מחזקינו כי אם מי שקם כמותו באומות העולם גם אז לא תרלנו מהיות עם ישראל (*). זאת היא התורה אשר ישימו לפני בני ישראל, ועל ברכי התורה הזאת יאמרו לגדל דור נולד אשר יקראו לו "ישראל זעירא", כי רק דור כזה אשר תורה בואת חרושה על לבם הוא יבוא אל הארץ ונאחז בה בתור עם בעמים, ולתכלית זה הקימו להם "בית-הספר" ביפו בבת עיני של עזרך המליך, שאין לזמרים בו תורה ונביאים, אבל לזמרים בו שפת עבר ומעט היסטוריה מתוך ספרי משה ושאר מלוצים כמותו שעמדו לישראל מיום בואם לארץ עד יום גלותם ממנה. אמת נתן לכתוב בי מגבורי ישראל העתידים לצאת מבית הספר הזה לפי מה שתואר לעת בואם לא נחת מאומה, כי מלבר הצפצופה הנלעג שהם קוראים לוישפת עברית ואפילו מלאכי השרת אינם נזקקים לו, לא יישאו אתם מאומה, לא תורה ולא חכמה ולא דעת, וחוששנו שכל כך ימפשו את לבם עד שאפילו חצופים ועזי פנים מסוכנים לא יהיו; אבל אז אשר איננו חיוס אפשר להיות למחר, ומי יזעזע אם לא סוף סוף תמצא ידם לחקים בית נאמן לששתם הנשתחת והפיצו כאמת תורת בליעל זו אשר משתחת בה ? הן עינינו הרואות כי האמונה בהם רבה מאד, להנה מפיהם יצא עמרי על רגליהם צבא רב לצאת למלחמה על ירושלים ומכתבי העתים היו להם לנזשאי השופרות להורותם דרך המלחמה

(*) ידענו כי רבים ישראלינו איפא נמצאו כדברים האלה? ואולם שימו לבכם ופקחו עיניכם וראיתם ומצאתם.
(**) צר לנו, כי משום בכת עינו זו נתבלבלת ראות, ובכ"מ שרשמי תגובות כותבים "תלמוד תורה" הוא מרפים "ביה"ם".

ועל מה המלחמה הזאת? הלא אך להתיש את כחם של נושאי דגל התורה וחיראת שבקרבם, ולהפיל תחתיהם את כל מפעלי החסד והתהנך הסתנוסטים על סהרת הקדוש ומפוצים יהדות נאמנה — כי ריה הקדושה הנודת מכל אלה אינו סביל לאפס ומפיר את מועצותיהם, והנה אמנם לבנו סמוך ובטוח כי לא יוכלו במכתוביהם למבצר משגב ירושלם, ולא יפילו חומותיו תחתיהם, כי הי ישמור עיר ועיניו בה כל הימים, אבל מן שמץ שלטון אליהם יגב ובא בידם כח מעט — אנזרא יהיו על כל סביבותם והיו לאבן נגף לכלל האומה.

לכן נצא עליהם למלחמה. לא ברדיפות ולא בתרמזות נצא עליהם, אבל הסר נסיר המסוה מעל פניהם כמצות עלינו לפרסם את החנפים והצבועים; גלח נגלח את יסודי שטתם הנשחתה אשר קראנוהו בשם "מינות חרשה" וראו הכל כי צעדיה שואל יתמכו. ראשיתה דברים נאים מזכרים את חלב, וסופה "הסרת דת" ממש.

ירענו סאר כי קרא הרברים הללו ירעה לאחוריו ואמר: אך גזומא מנומח היא, ומרוע לב הצאנו מפינו דבר בליעל, אבל חלילה לכם מחשדנו בכך. כל הרברים הללו אינם אלא תולדה מוכרת משטתם. אם דת ישראל היא רק מקרה קרה לאוסתנו מי לירינו יתקע כי לא יבוא יום ותחליף העצם מקרהו למען יתקיים הוא? הן קרוב לאלפים שנה ילחם העצם הזה בעד קיומו וישא ויסבול כל יד עמל ותלאה, ורק מיד מקרהו לו כל אלה, ומי יזרע אם חילר החרש, דא "ישראל-ועירא" לא יאמר כלבו: רב לי לסבול בעד המקרה הזה, אשר אך כספחת הוא לי, ונגש אל אחת תמלכות האריות או לארזי הארץ עצמם ואמר: אלהיך אלהי, רק את ארצי תנת לי, ואחיה עם

ישראל בן דת הקזולית או המושלמית? הן לא חרלו הגרמנים מהיות גרמנים בהמרים את הקזוליות בהלושרניות וכן גם ידגלו הביהמים בשם סלונים גם אם אינם בעלי דת יוגית, התקש הזה כל כך ברור וגלוי עד שאי אפשר לאמר כי בתוללי השפה הזאת לא עמדו עליו, ולא עוד אלא כי כפעם בפעם אנו שומעים כדברים האלה מפורש יוצאים מפי צעירי תלמידיהם שאינם יודעים להסתיר דבר. אין זאת כי כמזגו כמותם יודעים עד הוכן הרברים מגיעים, אבל דבר בליעל יצאק בם ואינם מתכוונים אלא לכך, ולכן להם אנו אומרים: הכונו לקראתנו, כי חננו עליכם וגניגכם ערומים לעיני כל הקהל לראות בכם, וירינו לא נאסרו עד תהי תכונתכם שלמה עד הרי ישראל, ואך לשוא תתפארו לאמר: "החצים ממוגו והאלה כי לא קראתם בשמות". מה לכם ולשמות? הלא כיואנו בפלילים אתם אומרים? או אולי מבלעדי נקרא בשמות לא ידעתם על מי ירמוזן מלינו? כמרוכזה לנו שהכל מכירים את הגבלים הממומאים אשר התנשאו להיות "גזאלי הארץ" למען בצוע בצע מעשקת? והכל יודעים את המשפחה הרעה אשר הגהיגה מנהג הפריצות והמחולות וחלול השבת בפרהסיא, לא בתור עבירה להאבדן אלא בתור "עבירה לשמה": עבירה לשם הישועה שלא יהיו קלי הדת במנעים לעלות ולהתישב בארץ. או אולי לא תרעו שם המורה אשר את קדוש ישראל יתוה וילבישהו שטריומול והגהה? או לא ידעתם מי הוא המורה אשר יכתוב בשבת לאור הנר שהדליק? הן אתם סבותם לראשו ביום נגלה קלנו לבל יאונה לו כל רע, ומפני מה העלמתם עין מנושאי "נס-ציונה" המספקים וממנחמים ומקרים לשלחבת ובחירותם יתוה תיוונות לקן הימים דם ואש ותמרות עשן? הגם את אלה לא תכירו? העבודה כי אך שחוק עשייתם לנו

בבקשתם שמות — אל תבקשו? כי אין השם בא אלא לסמן הרבר, ואם הוא מסומן וכצוין דיהו — השם אך למחור. וגם על חותמי אגרת "מי לחי אלי" תשאלו; מי המה בני בלי שם הללו? שמענו נא המורים! האנשים הללו בני אדם של צורה הם, זקני ב"ד המה היושבים בסאות לשפוט בירושלם, ושפטו את העם בשפט צדק, וכל המבזה אותם עובר על: "אלקים לא תקלל ונשיא בעמך לא תאזר" וענישו מבואר ברמזים הלכות ת"ת פרק ו' הלכה י"ד, אבל אתם "בני שם" הירעתם את שטכם? הבו ונגידת לכם: שמכם הוא "חצופים ועזי פנים שברוך עקבות משיח"! השמע איש חצופות כזה כי נכים כאלה ישאלו את רב ירושלם את גאוננו הרשים נבי: אם באת הסכמתו על מעשה ב"ד למען ירענו מה יעשו לו? הנה — הסכמתו לפניכם "כתוב ישר דברי אמת... ועתה הגידו נא לנו מה תעשו לו?" אולי תעשו בלהיטובם להשביע את רוח יהודה המכבי אשר הרג את אפולוניוס, כי יעלה וינקם נקמתם מאות זקן? הבה, מי יתן ויעלה! השביעוהו נא קראו בחזקה, וגם אנחנו נענה אחריכם: איה יהודה המכבי אשר עשה שפטים בועזובי אל שאמר: לתת את רחם כופר לאמיתם, ולמען ישבו בטח בארצם היו ליהודים בני דת יוגית! אבל אתם תקראו בשם הבעל מהבוקר ועד הצהרים ועד עלות המנחה ולא תענו, וגם לוא "תתגודדו בחרבות ורמחים עד שפך דם כמשפטכם" לא תענו! ואנחנו בשם אלקי אליהו אשר לא יתודע "לא ברוח, לא ברעש ולא באש כי אם בקול רמסה רקה" נרמא את מזבח ד' ההרוע ואש משמים תפול בלב שלומי אמוני ישראל, אשר את שקריכם תאכל ואח בזביכם תחלף, והיתה לאור אמת ושלום עד קצוי ארץ. ואתם הרי ישראל רבתינו שבגולה? ואתם כל איש ישראל

אשר יראת ד' נגעת בלבם ואיננו הפך צהריות התורה והדת! שימו לב לדברינו אלה הנאמרים בצדק, ואם סופתים תבקשו שאו עיניכם סביבכם וראיתם חזות הכל, כי עזטרים הם אתכם ככסאל לאוגיא, וברכי דשלהי מונייהו, וכרעי דמנקפי מונייהו, ומאני דרבנן דבלו מחוסיא דידהו, לכן חזקי ידים רפוח וברכים כושלות אסצו, וחזקי ונתחזקה בעד עמנו ותורת אלקינו! ואל תפחדו מן גרניו את האיומים ממנחמתם ויקפחו את "החלוקה" — הן החלוקה לא באה לכתיחלה אלא לחזק את ישובי היהודים בארץ ישראל, ואם ביום בוא היהדות בסכנה נגוס מן המערכה ונתבאנו, הלא נהיי כעברים אשר לחם כרים לא ישוה, ולא לחמנו אבל שוקינו תקופתנה לעתיד לבוא! אל נא יקרוי האומה! צר לנו סאר אם זקנים אלמנות ויתומים ישא חרפת רעב, אבל זאת חזתינו וממנה לא נסוג אחור. כל היורד למלחמת ד' גט כריתות הוא כותב לרגשות לבו ורחמיו עליו יתאפקו — ולרי הישועה. כפרם נכלה דברינו עלינו למסור עוד מודעה אחת, להסיר אתריות הרברים האמורים במחברת זו מעל שכם אנשים שאין להם חלק בהם, לאמר: כל הדברים האלה אעפ"י שהם בת קול מתוך העם, וכל מי שהיה נשאל עליהם יעיד כי כנים המה, מכל מקום מסופקים אנו אם הכל יהיו שמחים בפרסומם, וכפרט חל הספק הזה על הרבנים יצוי ועל המסנים ועל גבאי הצדקה וסופריהם וסופרי סופריהם, כי כל אותם האנשים כצדיקים גמורים ינחונו על משכבותם בשלום, ואינם שומעים כלל את קול המהומה, ובתתגבר מהומה ויקצו לקולה נוקפים מעט ויזרקו שלש פעמים ואומרים פסוק "לא ירענו ולא ישחיתו בכל הר קדשי" ותזורים לשנחם, אבל אחריות כל הרברים האלה נופלות על מתי מספר בני אדם, שאינם לא מן המושפעים ולא מן המושפעים

בלומר: לא ממקבלי החלוקה ולא ממחלקיה; אלא שנתחמץ
לבם לראות בתגבורת השקר ובעלבון האמת. לכן נועדו
יחדיו ויודרו נדר להסיר המסות מעל פני השקר ולהראות לבאי
עולם את כל "מעשה התעתועים" הנעשים פה להתענות את
הלב ולסמא את דעיותם. וזה החלוצו במחברת "הדרי"ם"
להפיק מעט אור על דברים שונים הטעונים באור. ואולם לא
ננוח ולא נשקוט עד אם נגרש החשך מכל פנה, וכל הנאדות
המזהירות הנפוחים הפורחים באויר ומכהיקים בשלל צבעיהם
יתבקעו וישוכו לאפסם.

ומחברת זו נזרקה מפי אחד מבני החבורה, ואעפ"י
שהיא כתובה כמאיש המדבר בערו ומשתתף בכל המפעלים
הכוללים, אין כותבה באמת אלא יחידיו שוכן לבדו, שאינו משתף
עצמו אל הפועלים הכוללים, אלא כאשר ישתף עצמו הסנגור
אל הנאשמים שלא בצדק בלבדו עליהם זכות. ואחריה תבאונה
מחברות שונות מידי אנשים שונים, איש איש במקצוע אחרת שהוא
בקי בה. כל הסופרים הללו "חובבי ציון" פשוטים הם, המצפים
לישועה מן השמים בבל מפעליהם — וזאת להם החוהמת:

מגני הארץ

—13—

מאמר

הד הרים

תשובה לאגרת השטנה על עדת האשכנזים יצ"ו
בירושלם, אשר נכתבה בידי סופרים אשכנזים ונחתמה
בידי תותמים ספרדים, ונתפרסמה במכה"ע "המליץ"
גליון מ"ה, ונעתקה לשפת יהודית המדברת בתוך רבים
ממכתבי העתים היוצאים לאור בשפה זו באמריקא.
והיא נקראת בשם: "שמעו הרים ריבנו"

תוצאה מתוך מחברת "אמת מארץ" אשר יצאה לאור ע"י חברת

מגני ארץ

בשנת: ושטתי כשפט לקו וצדקה למשקולת
ויעה כרד מחמה כוב לפיק.

החפץ בח'שיגנה בפנותו אל האדרסה:

Verein „MAGINEI- EREZ“
Jerusalem [Palästine]

הד הרים!

אשר קלטה אין

חוקית בן-עמיהוד מנחליאל.

בשנת חמשת אלפים ושש מאות וחמשים וארבע לבריאת
עולם, אנחנו הדרי עד ונבעות עולם החיים במוחג תלתא כחדא
הוינן ואסיק לותנא מתוך גליון מ"ח למכה"ע "המליץ" קול קורא
בכח: ששטנו נא ריבנו. והקול קול יעקב שאול בחיר עדת
הספרדים ואתו עמו שאר חכמי עדת הספרדים יצ"ו דבירושלם
קרתא קדישתא, ונס אוזן לשמוע דברים, אך על אפנו ועל חמתנו
רק קול הברה שמענו הברה בלולה מקולות שונים והפוכים
בטבעם, כגון: קול חנון וקול מרין, קול בכי וקול נרגן, קול רוגז
וקול שחוק, כטיב ההברה הנשמעת מתוך תגרה של חופה
אשר הכל מדוינים בה ואין איש שומע שפת דעהו זולת מלות
בודדות קלטו אזנינו מתוך הסבוכה כגון: "בקי"ח" "משגב לרך"
"סופרים" "השנת גבול" "פשר" "אחדות", פניעה בכבוד שכתובם
לברנו כי ריב לעדת הספרדים בירושלם עם אחיהם האשכנזים.
אפס כל מה שיגענו לא עלתה בידנו לצרף את המלות
הבודדות לפרשה שלמה שמתוכה נוכל לעמוד על אופיו של
הריב — ונקרא לצד השני, ונאמר לו לסדר טענותיו בנחת
רוח וכדור דברים ותן הנה טענותיהם.

—14—

מענות עדת האשכנזים יצ"ו

לבאר את דבר הדין ויסודו וסבתו, ולחשיב על גופי התביעות בסדר.

שמעו נא ההרים דינים מומחים! ויכולנו לפסוק עצמנו מהשיב עתה על תביעות אחינו הספרדים בתשובת "משיב חכמים" א"ר כתבנוה כזה ארבעת שנים, כי היא מיעטת ומחזקת את הכונה, וכל חכם ומבין מדעתו חזית הכל יחזת כה, אך רואים אנו כי אנשי ריבנו לא ולא מלהעלות נרה כפעם כפעם מענותיהם ויסירו אונם כשמוע דברי טעם, לכן כפיס אנו לאחוז דרך ארוכה בתשובתנו עתה, כי הסדר נסיר המסכה מעל יסוד הדין ונורינו וראו באי עולם את הכלל השתלשלותו וידעו להוציא משפט, ואתם הדרי עד וגבעות עולם, האריכו נא רוחכם לנו, אל תקוצו באריכות דברינו, הנח הם מושמים לפניכם פרקים פרקים על הסדר ולא יפלו עליכם למשא.

פרק א

בית החולים לחברת "בקר חולים" ובית החולים להברת "משגב לך".

סגרנו מתעלם מן העין צמח אילן גדול, גריר חזל דק מן הרק תח לתר גבות וסלע איתן, ומשחיות מפוזרות הגה והנה תתקבצו יחד ויהיו על מכו חר ציון להיכל תפארת, להיכל החסד והרחמים, להיכל הצלת נפשות וקיום הישוב, הוא:

בית החולים אשר לחברת בקר חולים בירושלים ת"י.

החברה היקרה הזאת, חברת בקר חולים אין איש זכר בבירור אימתי נוסדה אבל בני עדת האשכנזים יצ"ו חסד יסודו, ומשלחם

הספיקו צרכיה ימים רבים מבלי מנח לעזרת לגידי חוץ לארץ, ובשנת תר"ז כבר עמדה על משמרתה ותלחם בזרוע עוזת את בית החולים, אשר להמסותים להציל טרף ספיהם ותוכל לה ותפץ חיים וחסד באהלי עניים ואין איש מתחזק עמה וולת מבני האשכנזים.

במים ההם עלת השר אלברט כהן בשם שרי בית רוטשילד ירושלמה וייסד בציון את בית החולים הנקרא על שם השרים האלה עד היום, והוא כן חיי מסות, ויתנתג הבית בראשונה עפ"י ועד מפקחים מבני העיר: ספרדים ואשכנזים, ויפרצו סכסוכים בין בני הועד ובין הרופא, ויפרק הרופא את עול הראשונים מעל צוארו ויהי השלים לבדו, ואין איש רואה כל מאומה בירו באשר הוא עושה, וירגנו העם באחליהם ולא מוצאו נחת.

ואחינו האשכנזים עם לא עז — לא יחפצו בתלונה, ושימו אל המעשה פניהם, ויהי בראשית שנת העשרים למאה השביעית לאלף הששי ודא לבשה את גבאי חברת בקר חולים ושימו לבם לבזון בית חולים מיוחד אשר יהיו עומד ברשות העדה, והיו בן החמלה והרחמים עיקר, והסדרים החצונים שאינם עשויים אלא להשכיב עינים — ספל, ויאותו להם ראשי כוללות הפרושים, ויקצו להם מקום בתוך העיר, ויתחזקו הנבאים ויקחו כסף במלות, ובשנת תרנ"ג נגשו אל המלאכה, ויבנו במקום אשר חוקצת להם שלשה חדרים רחבי ידים, ושליח יצא מלפניהם אל קרית חוצות, לעזור לגידי עם להביא תרומה אל מלאכת הבית, ותתנהג הנגידה בכבודת ומני פרעון החזקות הגיעה והנזשים נזשים ותבטל מלאכת הבניה ותהי בטלה עד שנת תרכ"ה, ומקצה השנה הזאת התאוששו ממנו כוללות הפרושים, וירימו תרומה איש איש מקומת כולל

מ מקום אחר, וגם בית החולים הרטשילדי היה פתוח לפניהם ולא נסו לבקש להשתתף אתנו במפעלנו, ואף לא היה איש בהם אשר מאתנו יראה וכן יעשה בערתו. ויהי בשנת תרל"ט ויער די את רוח אחר מפרחי התבנים איש יקר רוח יליד שלונקי: חכם מנחם שם נזב שמו, ויכר לאחיו בני שבטו חברת בקר חולים אשר פיו קראה חברת "משגב לך", ותהי החברה בראשונה אך משגב לחבריה העשירים, אשר באו בתוכה על מנת שימצאו להם רופאים וסמים כזול, אך בשנת תרמ"א השכיל מיסד החברה לבזון לה בית-סמים על השבונה, ויהי ריוח הסמים להנאה להעניים, ומאז ותלאה התרחבה החברה גם עיי נדבות חוץ ונסבה למעלה לשמחת כל ישרי לב, ובשנת תרכ"ח בנו השרים לבית רוטשילד בית גדול וחדר מנהיג לעיר ויהי להם לבית חולים. וחבית אשר היו בן החולים בראשונה עזבו, ויתעוררו גבאי "משגב לך" וישתדלו עם פקדי יסוד מוזכרת מונטיפיורי בלונדון לתת להם במלות עשרת אלפים פראנק, ויקנו את הבית העזוב אשר מיום העזוב, שב לבעליו הראשונים, הם הבת כולל הספרדים יצ"ו — ויהי להם לבית חולים, ויפגו במכתבי בקשה לגידי חוץ לארץ, במדינות: טורקיה, בבל, מצרים, איטליה, אפריקה, הודו, בריטאניה, קוקו, ותימן, וגם לגידי אשכנזי נשאה בכסף ובכתב למען ויכלו עמוד. ולמען יהיו להם פנים לבקש עזרה גם מגידי חוץ הכניסו מפרק לפרק גם חולים מבני האשכנזים אשר נתקו מן העיר ויבואו אליהם, ויהי הם מרבים במוכתבים ופרסומים, ואינם לא עמר בפניהם להניא אותם, ויהי ההפך, כי כל איש ישר דרך והולך תום שמה שמה גדולה וברך "שהחינוג" על תחית רגש דאגת הכלל בין אחינו הספרדים יצ"ו, וגם על אשר מעתה וקחו גם המת הלק במלחמה עם הקיום — אך לא עלתה על דעת אדם כי יבוא יום וחברת "משגב לך" תגדל

לפי ערכו, ויהי כסף התרומה כאלפים וחמש מאות ר"כ, אז שבה מלאכת הבנין והביתים השתכללו, ושימו בהם מטות לחולים, ויהיו לבית חולים.

וממנו הכוללות התפקדו לקבוע פרס לכלכלת הבית דבר יום ביומו, למען לא יהי עוסד בגם כל הימים, ויאותו ראשי כוללות הפרושים להקצות לו עשרה ידות למאה מחלקם במעות המשותפות הבאות לשם כל הכוללים. ואף העמידו עליהם לתת בעד כל חולה מכוללם אשר ישכב בבית הזה כעשרת קאפי בכל יום לקופת הבית, וראשי כוללות האשכנזים החסידים מאזו להקצות מחלקם במעות המשותפות, ויעמידו עליהם חוק לתת עשרים קאפי לכל חולה מכוללם ליום, אך ראשי כוללות הספרדים עמדו מנגד ולא נגשו אלינו לאמר: "עמכם נבנה ויחד נשא בעול הכלכלה", ומי ידע אם לא היה בהם גם מי אשר לעגו לנו בלבם ויאמרו: מה האשכנזים האמללים עושים? הועזבו? היכלו? וגם אשר הם בונים, אם יעלה שועל ופרץ חומת אבניהם! וכתו נבואה קטנה נזקק מפייהם, כי באמת עלה עליו העם, אחר שלשים שנה, שועלים קטנים תאמרו לחבל מעשה ידינו, אך אם העולה על רוחם היה יתיה? זו שאלה אחת אשר להזמן מתרונים.

והבית הלך וגדל משנה לשנה כי לא לשוא עמלו בזנו בו ויסיפו בו עליות מרוחות ומטות לחולים, ויגדל כבודו ברופאים ובשרתי החולים, ושימוגו לתהלה בארץ. וגידי עם מרבים להביא אליו את תרומותיהם למען החיות, כי מטופל הוא בחמשים מטות ושני רופאים, ובשרתים ומשרתות, והכלכלה ביר רחבה, וההוצאה רבה. ולאחינו הספרדים ימים רבים ללא חברת בקר חולים, וללא בית החולים, כי צרכיהם בפנה זו מלאו

עקבת על חברת בקי' והתעצבה לה כצר על דרכה. והנה בא השטן ויזשים אצבעו ביניהן — ואשר לא פללנו ראינו כי הושגו הגבולים ונתערבו התחומים; ואם נשקת ביעקב ותהי ללהבה, וזמי הוא השטן הזה? מה שמו ובה שם בגיו כי תדעני? הבה לבו אחרינו ונביאכם אל "לשכת הסופרים".

פרק ב

לשכת הסופרים.

איש היה בירושלם פלוני וכהן הוא, וילמוד האיש מלאכת הכתב כבן קמצר בשעתו, והיה לסופר בכלל ויולנא, ויעמוד ימים רבים עד כי גבאש ריחו בעיני בעליו כשום מעשה שהיה... וישלחוהו מעל פניהם! ובימים ההם עזר טרם נמצאו בארץ גזאליים לאנשי און וזרמה לחבוע עלבונם, והיה הסופר בדרך לנפשו וינס להגקם בארצו מלפנים, וישפך עליהם בוז ונאצות במכה"ע ויקרא הוא אחריהם הם: גבאים! אך אין איש מתחזק עמו ואין משלם לו בעד גבירות פיה וירא כי נזבת הוא ואין קולו נשמע — ויחדל מנבוא, ויתחפר כחמר חזתם והיו לזכנע ותמים, וישכם על פתחי הממונים ונבאי הצדקה לשוב לרחמיה ולספחהו אל אחת הכהונות. ובימים ההם אין סופר אגרות לפקודת בית החולים וחי' ויועצו הגבאים יחד ויאמרו: הלא אין במלאכת סופרים זו עסקי ממונות, ואל ירח מאתנו נדח — והיה להם הכהן לסופר, ויקבעו לו שכר דבר קצוב, מלבד טובת הנאה מכל סכום כסף אשר יבוא לטובת שני המסדים האלה לרגל מכתביו, וישקוד האיש על מלאכתו באמונה, ויתפטר לו אורסות, וירב מכתבים

ותרב לרגלם גם התשפעה להבתם, והגבאים בראותם כי מצליח הוא, ויאותו לו לספח אליו גם את חתנו וגם את בנו לעזרו במלאכתו, והיו שלשתם לבני "לשכת הסופרים".

ויתחזק האיש במשמרתו משנה לשנה, ובתחזוק גבת לבו, והי כיצאצא בנו הבכור ארצה גרמניה ללמוד שמה אדנותי הרפואה, ויאמר האב בלבו: ישוב נא בני מוכתר בכתר הרופאים, ואתן לו משרת רופא בבית החולים אשר לבו! לכן עזר במרש שב הבן, חשב האב מחשבות לבבוש לפניו הדרך, ויגרה מרן בין רופאי הבית, באמרו: בלבב, כי לרגלי הריב יעזוב אחד מהם את משמרתו ופנה המקום לבנו, ויפרוץ הריב, ויבואו לרגליו בלבולים רבים בהנהגת ביה"ח, אך מוזמת לב הסופר עזר טרם קמה, כי גבאי ביה"ח לא נאותו לתת המשרת על שכם רופא צעיר אשר טרם התמחה בקמעתו ותכונתו, וירא הסופר כי לא נעשתה עצתו בבה"ח "בקר חולים", וישם פניו אל גבאי ביה"ח "משגב לך" אשר לספרים.

וביה"ח "משגב לך" מתנהל לאטו לרגל ההכנסה אשר לפניו, ותולך וכתפתה בדרך טבעי בלי שאון ורעש, ושלוש לו עם ביה"ח "בקר חולים". לא יצר איש את אחיו ואין איש בא בגבול רעהו. ויבא הסופר ויפתח את גבאי הבית להכניס את בנו לביה"ח "משגב לך" להיות "לסופר אגרות". בלשון לעז נדריבו אשכנזי, ולמראה עין יהי "לרופא שני" לביתו, ושברז לא יהי מן העליות, כי אם מוגשם של התמוס אשר ילכוד ברשת מכתביו — ויאותו לו תגבאים, והיה להם הרופא — לסופר, ומאז והלאה החלו הבלבולים והתנגדה התחרות בין שני בתי הסד, ותהי לאבן נגף לשני בתי ישראל להרבות מחלוקת.

פרק ג

התחרות.

התחרות בחפצי שמים מדה נאה ומתקבלת: שאינה עשויה אלא להלחיב את חלבנות בחפץ קדוש ולתרוכות מפעלים טובים ונעילים, איש איש במקומו, כפי השג ידו, מבלי ריב וצרות עין. התחרות בחפצי ממונות — מדה מגונה, מדה שהיא פורה ריב ומשטמה: בין בני אדם ותולדותיה נזקים גדולים; אלא שיש למחזיקים בה צד וזכות, כי עמל אנשו לפיהו ואדם קרוב אצל עצמו ועל פת לחם יושע גבר. אבל רבותינו! מה משפט התחרות שאנו ראויים בין שני בתי חסד לישראל, בקום האחד על חבירו להפיל למשאות על מנת להבנות ממנו? תחרות קדושה וראי איננה כי הקדושה באה לבנות ולא להרוס, ואם גם תחרות ממונות איננה — מה איפוא השם אשר תקראו לה? ולוא היו שני הבתים הללו עכ"פ שוים בשנים ובמעלה? אבל פה לפנינו בת קמה באמה וצעירה תאמר לרשת את הבכירה — השמעתם כזאת. מימיכם? חברת "משגב לך" אשר כל ימיה על הארץ אך תמס עשרה שנה, וזית החולים שלה גם לשנות הפענומות טרם הגיע, היא תאמר להסב אליה צנורות השפע אשר הלכו לבקויה. ובמה? בדרכים מגונים ושפלים שאינם מצויים אצלו בין חנונים ישרי לב. לא יפלא בעינינו אם גבאי ביה"ח "בקר חולים" עומדים ומגינים על פועל ידם, כי אינם עוזשים אלא מה שמבע הלב מחייבם, כי איכנת ויכל אדם ויראה מעשה ידיו אשר עמל ויגע בו ימים ושנים והתמחה לבדכה ולתפארת — מובע בבין ולא ירד להצילו? אבל אתם גבאי "משגב לך"! מה הכנים אתכם לתגר זה? וסרדע אתם חזרשים רעה על בית חסד רם ונשא כבית החולים "בקר חולים" למשאות אותם משרשיו ולאבד

טובה זו מן העולם? הן סיכם ענה בכס (ירושלם ספר השנה ר' לראיט לזיין) כי לא לקיים מה שיש בידכם מוכבר אתם חותרים להגדיל הכנסתכם, כי אם למען הרחיב גבול פעולתכם ולהגדיל תפארת הבית בתדריש ועליות, וכן רואים אנו גם מחשבונכם האחרון, כי לולא הוצאות השרדים והסופרים אשר עליו בשנה לכם בסך 5360 פראנקים, לא לבד שלא פגמתם את סגולתכם ולא ליותם סכום רב שנית, אלא שהי נשאר בידכם אלק וששים פראנק לחשלום חוב לזנודו, ומה ימריצכם להתעשר על חשבוננו? אם רבו החולים הרופקים על שעריכם לקבלם וצר לכם המקום? זאת עצתנו: חדלו לכם מהלוי בני האשכנזים! כי לאינו תכלית צודקת פרישתם עליהם כנפיקם לבתחילה? המבלי אין בית חולים לעדים נכסדו נחומים עליהם? או אולי באו לפניכם תלונות על הכלכלה וההנהגה אשר לבית הזה? הגירו איפא — אל תבחרו? או אולי מאשר חסדם על מבזן חולי האשכנזים (?) עשיתם את הדבר הזה? (*) אבל לכאב לבבכם זה נמצאת תרופה

(*) חזק היא בבית חולינו, כי כל הבא אל הבית: אם ירד משנת ישלם עשרה גרוש לשבוע (10 קאפי ליום), ואם דל הוא וכולל לו, ושלמה קופת החולל גם כדוד, ואם כוללו עני (בגון כולל פינסק, קארלין וכו') או שאין לו כולל (בגון הבאים מן המושבות והספרדים והתימנים והגוררים), וקבל חנם אין כסף. בחוק הזה יחזיקו גבאי הבית לא משום הכנסתו המועטת כי אם למען התועלת המוסרי אשר בו: לבלי יהי החסד למקבלו כולו של חנם, אך להספורים היה החזק הזה לכלי נשק להלחם בנו בהתכבדו בקלוננו לאמר: אנהנו מהזרים על פתחי נדריכם לבקש בעד החולל כל צרכיו, תחת אשר אתם אינכם שואלים בעדו אלא חלק מצרכיו. ומה תאמר דעת הקהל להתפארות

הוגנת, כי תחת הכנסתכם את החולאים הללו לבית הליכום, הייתם מביאים את תשלומיהם לבגד, והייתם מרוויחים גם ריוח המקום וגם ריוח מזון, כי כמות הנחשב מעוט התשלומים לעונת תוצאות הכלכלה לכל הולחץ אבל האמת הוא, כי רק מגבהות עין וכתף קנאה שקנאתם בגד תאמרו להשיג פעלכם. וקנאה זו בפני עצמה מבלי תעבור גבולת ותשלול את בעירת לבער בשדה אחר, מרה יפה היא; אבל אתם, קנאתכם השיאתכם להתגרר בגד ולשלול חצי לשונכם בבית סתמנו, והעון הזה לא יכופר לכם עד עולם.

אם באמת ובתמים אתם אומרים להדמות אלינו, הלא די לבא מן הרין להיות כנרן. שלשים שנה עברו לביה"ח. בקור חולאים קד בואו למדרגה זו שהוא עומד עליו עתה, כמה יגיעות אמת, כמה עמל כפים אמונות נשתקעו בו, ואתם תאמרו לבוא למדרגה זו כחפז אדם יד? אל נא ידירים! במנוסה לא תלכו, ובחפז לא תעשינו יריבים חשיה, מי אוהב בהמון לא לו תבואה, וכך רמיה עושה רשע. הבלא! מביאה לירי קלקלה. אך מה בצע בויכוחים? בשוגב נא למחלך ספורנו.

ובכן נכנס אותו כהן רופא במקדש "משגב לך" לפניו מן הקלעים לשרת בעבודת הקבצנות הספרנית, ולא ארכו לו הימים וגבאי בקיית הרגישו כי באה מנערת בתבואת הקופה, ולא

כזו? והנה כל חכם יבין מדעתו כי תשובתנו זו שלמעלה נאמרה בדרך "ולטעמך" ורק באולחם ענינו להם, כי באמת אין התשלומים מעכבים כלל, ואשר אין לאל ידו מתקבל בחנם באין שום הבדל בינו ובין השלמים, כאמר למעלה, אבל אולי ימצאו המגדלים בעם כי אין שום החוק הזה להניח כלל, ויאלו נא לגלות לנו דעתם בכתבם, וכפי רוב מספר הרעות יקום דבר.

ידעו מאין. ויבוקש הדבר וימצא כי הסופר אבי הרופא איש שלזום אשר בטהו בו מעל בהם מעל, וימסור לבנו הרופא את ספתת שמות "המגדלים הקבוצים" שלבקיית, למען הסכמת מתנותיהם למשגב לך. וירע הדבר בעיני הגבאים מאד. והו עזר אחרת גרמו כי אמרו להסופר לבחור לו אחת משתי אלה: או כי ימצא לבנו משרה יותר נאותה מאשר היות סופר במשגב לך, או כי יתפטר גם. הוא ממשמרתו. ואולם הסופר, כפי הנראה כבר התעתד לבוא לפני פרשת דרכים זו, ויצמד בתחלה לאחוז בדרך השניה, ויקח אתו את כל ספריו שמות הגדולים למקומותם, ויקח אתו גם את חתנו: ובכך ויתפטר. ובכך קנאית היתה בדבר *) נכנס מיד הוא ובניו במזמרתם בנצחתם לשרת בקרש "במשגב לך" והמלחמה החלה!

והמלחמה החלה, ומבול של מאמרים בלשונות שמלאכי השרת נזקקין להן או אין נזקקין להן, הציף את שדות מכתבי "לבי שברוסיא ואמריקא". מאמרים המדברים על העצום ועל האבנים ועל חיות השרת, וסוף דבר הכל נשמע כי כעב הדש (ביה"ח מיל) עלה על אופק ירושלם המכהה באורו את גלגל החמה (ביה"ח בקור חולאים) שמיום שפנת זיו הכ הוגה שמה שק כמאתה ותחשך בצהרים. ומבול שני של מכתבים פרטים שטף ועבר בגבול ישראל, שבהם השתמשו הסופרים בתחבולות ערמה

*) אמת נתנה להאמר, כי כמו לצאת ידי חובה באו גבאי מיל אל הרשעים נ"י, ושאלו רשות ממנו לקבל את הסופרים. אבל שאלת רשות זו לא היתה מראשיתה אלא גבוה דעתו, כי ידעו היטב, אשר בטרם רואים באדם מעשה מוסרי, על מחשבות אונן, אין כל צדקה לקפח פרנסתו, ואפילו תקביח לא ענה לגבאי האומנות באסרו לגנוב דעת עליון אלא: "אם לקרא לך באו האנשים קום לך אתם וכו'!"

מצרים, אפריקא, ותוגרמה. ומאמצות אשכנז ופולניא התלקפו

נמכרו ויקם למקנה לחברת "משגב לך", כאשר יעיד הגביר הנכבד מו"ה יהושע פייביל נ"י מאברקער, חבר קבוע לחי בקיית שלגה בדבריו אשר כתב השנה הזאת קודם הספת להגרשים גיי להתנצל על שלחו נדבתו בשנה העברה לחי "משגב לך". הרברים האלה כתובים מעבר לשטר הקבלה אשר קבל מחי "משגב לך" מזמן כ"ג ניסן תרנ"ג, מנומר 51 ומסך 2,5, ואלה הם הרברים: "באותה שעה ששלחתי את הכסף הזה (שבהקבלה) לחי "משגב לך" מאשעה הייתי מהם. האיש מ... כ... העוזר כתב לי כי הם (חי משגב לך) הביאו את ההוספיטל של האשכנזים לרשותם בתורת מכר. הסך 2,5 (ששלחתי להם) נחשב בעיני כאלו גולו אותם ממני. בשקר ובגזל השיגו את הכסף הזה מירי, ויוכל כי להראות להם אשר כתבת. ועתה יהושע פייביל בן יעקב חיים ז"ל."

אלה הם הרברים מתורגמים באמונה משפת זארגאן. ומזמנו של אשר הקבלה בדרך אגב למדנו כי בשעה שישב הסופר לבטח אתנו ויקבל פרס מההוספיטל כבר קנוניא היתה לו עם גבאי "משגב לך" ויחזש רעה על ההוספיטל לקעקע ביצתו. לקיים מה שנאמר: "אובל לחמי הגדול עלי עקבי, כי הקבלה נכתבה בכ"ג ניסן מה ירושלם, ויצא איפוא מכתב הדבה מחתת יד הסופר להמגדל, לכל הפחות, ירח ימים קודם לכן, ובשעה זו לא הובר עוד הסופר ממשמרתו, ומכיש שלא נכנס עוד אצל הספרדים, כי שבת "במשגב לך", אך מריית איר, שבעה ימים אחר זמן כתיבת הקבלה.

מרמה שאינן מנוקזות גם מיופיים *) כרי להתעזות את המגדלים לחשוב כי "בקור חולאים" ומשגב לך" אינם אלא שני שמות לגוף בית חולאים אחד. ויהי תוצאת כל אלה כי באה ערוביאו בסדרי עולות גדבת: ויבאו כספים ליד הגרשים לשם מיל, וליד גבאי מיל לשם בקיית. ונח"י כספים לחודיע גלוי במכתבי כי "ערוב פרשיות" יש כאן: "בקור חולאים" לחוד, "משגב לך" לחוד! וטרם ידענו מה טיב הסמים החריפים שהיו בקסות זו, כי ככה התעששו בקול? והסופרים לבשו עזות ותוצפה כמרם, ויצאו לקראתנו בתשובה מזוינת בהרפז מחרות בלבנה ובבכיות של תנינים. ויהיו הם מחרפים וצועקים: אתם מחרפים! הם לוקים, וצועקים: חצילו! כי עכריכם גלפים, ולא היינו שמים לבבל אלה, לולא הוסיפו הסופרים להסית בנו את ב. ל. ראשי עדת הספרדים, לעזר מחרש את חשאלה, אשר ימזה ארבעת שנה כבר גמה שנתה. את שאלת הפשר בדבר מעות אמעריקא.

פרק ד'

ספר מעות אמעריקא

אחינו הספרדים יצו המתגשאים לחיות "אורחי הארץ" ובזכשי דרך חישבו, הם המה אשר התלקפו מאמצות: בבל

*) נזהגים היו הסופרים לכתוב ימכתבי בקשה לשם "משגב לך" על גייר הנזשא על דגל שם "ההה"ג הרשים גיי. מכתב כזה נמצא גם בידי הגביר הנכבד ר' יצחק פיינבערג נ"י מאירקוטסק — ואף מבני בבחש מגדלים דבים לאמר: התוספיטל

ג'כ אנשים מאחביו ויבאו הנה, בתוך כמאות לשכון בחצרות
 ה', ויקון בצדק למצוא באחיהם הספרדים אחים נאמנים אשר
 יקבלום באהבה. אפס אם נזל את ספר דברי הימים לעיר
 הקודש או נראה כי תקומם לא באה, ותהי עדת האשכנזים לעדה
 שפלה בפני עצמה, לחוצה ונדהמת מכל עברים. הסכמה קדומה
 מחו"ד הספרדים אשר חזרה ונתקיימה בשנת השפ"ג אומרת, כי
 "לא יהיה רשאי שום אדם יחיד או רבים לעשות שום פירוד בק"ק
 יצ"ה הן לענין בעלי התורה והן לענין הקפדה וזולת בק"ק
 אשכנזים (ספר ירושלם לראי' לונג שנה ג') ובשנת תקי"ז
 יצא מכתב משארית הנהלחה אשר לעדת האשכנזים בירושלם
 לאנשי כהנ"ג פרנסי ק"ק מי"א להתאונן על גזרלם המר,
 ונמצאו בו כדברים האלה: "וזהב הארץ התוא זהב סגור,
 ממרחק תבוא לחמה לכל יושבי ציון וירושלם: חכמי אחינו
 הספרדים, ששולחים להם די מחסורם אשר יחסר להם ועושים להם
 כמה ישיבות והספקות. ואנחנו מתי מעט וכו' וקצרה היריעה
 מהכיל גזל השוד והשבר אשר מצאנו בימים האלה, כי נפיש
 נפוחי כפן וכו' (ירושלם הני). ובמכתב שני משנת תקי"ג (שם)
 באו הדברים יותר ברורים לאמר: "כי יגש אחד ממנו אל אחינו
 הספרדים ותתחנן לפניהם שיעשו לו איזה סיפוק מהישיבות או
 החלוקות שלהם כדי להחיות נפשו, וענו לו: רב לכם האשכנזים
 מהיות לכם חלק ונחלה אתנו? פנו ועוולכם אל אחיכם חגיגרים,
 אשר "באשכנזי. מהדברים הקצרים האלה למדנו, כי קודם לכן
 היו נמצאים מי ומי מחכמי האשכנזים שהעניקי להם מקומות
 הכולל דבר מועט; ואולם מיום שהעניזו (?) לשלוח שליח לארץ
 אשכנז להתחנן ולבקש על נפשם להצילם ממועקת החובות
 הרבוצה עליהם ולהחיותם במה שהוא היה הרבר הזה לחואנה

לעדת הספרדים לסלק ידיהם מהאשכנזים לגמרי *) ויעזבו
 לפשם לגוע ברעב תחתיהם ולהענות בכבל ממש מחמת נזושיהם
 ונזושיהם מבני הישמעאלים, (כאמור עם הספר לחשר וואלף
 ויערשהימער ז"ל מווינז הנדפס בספר השנה "ירושלם" לראי'
 לונג שנה ד') עד כי היו אנשים לברוח אחד אחד מירושלם
 ולהתישב בצפת, ויבטל ישובם בהר הקודש, ויהי בסל עד שנת
 תקע"ב, שנת המגפה בצפת, כי מפני המגפה חשו עדת האשכנזים
 הפורשים מפלט להם ציונה, ומאז היתה לעדת האשכנזים עמידת
 בארץ ותהי לעדה חשובה. אין להם דבר עם הספרדים, זולת
 בכית המטבחיים ובכית הקברות.
 בית המטבחיים ובית הקברות: המאכל והחמץ? הלא המה
 שני דברים אשר בהם לא יכדלו בני האדם: איש מרעהו לשבטיותם
 ולמפלגותיהם, ובכ"ז עוד כמו חי בזכרוננו פרשת התלואות אשר
 שבענו מירי "אורחי הארץ כזבי דרך הישוב" הללו. והימים אשר
 בהם זכינו להפקיע עצמנו מירי השעבדים האלה (ר"ה שנת
 תרמ"ז לביה"ק וריח מרחשון שנת תרכ"ז לביה"מ) עדיין הם
 נזכרים ונעשים אצלנו כימי "מגילות תענית" כי עמדו לנו
 בנפשותנו, ובכן בכל אותם הימים לא עלתה על דעת אחינו
 * מרשמים הרבה נכר כי בכ"ז היו בכל דור ודור מי
 ומי מחכמי האשכנזים אשר נספחו אל הספרדים ויהיו כאחד
 מהם. ומאלה נפי הנראה היה גם הרב החסיד ר' חיים ירחם
 ווילנא (א"י של הראש"ל שית"י) אשר מצאנוהו תחתם עם
 האשכנזים על מכתבי בקשה; אבל לא על מכתבי תלונה. גם
 בימינו אלה חי בקרבנו חכם מופלא כזה שזכה לשתי שולחנות,
 ומכאן תשובה לחראי שמביאים הספרדים ממכתב חכם אשכנזי
 אחר: כי האשכנזים נהנים מקומת הכולל של הספרדים.

הספרדים יצ"ו להפגין בתוצאות, כי אב אחד לכולנו, ומעשה
 חית ושאלו חכמי דת ושמעאל מלפני חכמי ישראל; אם האשכנזים
 בני אברהם הם, למען דעת אם שחיטתם כשרה לישמעאלים,
 ותהי תשובתם כמפוקפקה, גלוא דין כהני דת הישמעאלים: שח
 אסאד זכור לטוב, אשר ברר את הספק מדעתו, *) עדיין היינו
 משועבדים לעדת הספרדים בבית המטבחיים שעבוד גמור.
 הנהגו אומרים שעבוד גמור, כי ממקצת שעבוד לא יצאנו
 גם אז, ולא מצאה ידינו לפתוח מקולין לעצמנו מכלי טוית, עד
 כי נעתרנו להם לבא לידי פשרה כדי לפייסם על טענת "הוצאת
 העיר" שטענו עלינו. ותהי הפשרה בשנת תר"ל, כי תמור הוצאת
 העיר במסות ובארגומות, אשר תחולנה על הספרדים לברם,
 ירימו האשכנזים להם שתי פרושות לכל אוקיה בשר. אפס כי
 העיקר המס הזה על נפשנו מועקה רבה, לא משום ממון אלא
 משום כבוד; כי היינו בעינינו כזרים נכנעים מביאים מנחה
 לאדוני הארץ וכן היינו בעיניהם. ויצלח ביר מודינו הרחיב
 מוהרים אויערכאך וצ"ל לשנת האחרת לבוא עם הספרדים לידי
 פשר חדש, אשר על פיהו נפטרנו ממכס הבשר, ונהי לשותפים
 עמם בכוח מעזת אמעריקא **) והיו לספרדים שליח במעזת
 הלל, ובמעזת הבאות מאיטליא חלק להאשכנזים מימים ימימה,
 חמש וארבעים ידית לכמה עפ"י פשר יסן נזשן.

*) כי דרש לדעת אם מתחתנים הספרדים את האשכנזים
 ויזכר לדעת כי לכבוד הישוב להספרי בלקח אשה מבנות
 האשכנזים, תם נכדו של הראש"ל בימים ההם נשא אשה אשכנזית
 ונשא הזקן קיו בעצמו ותהי גם שחיטת האשכנזים לישמעאלים.
 **) לבלי תת מקום למעזת עלינו לבאר, כי מעזת אמעריקא

ויהי בשנה תרל"ג, שלש שנים אחרי הפשר, ויגוע השר
 האדיר קאיד נסים שמאמה, ויאסף אל עמיו, והוא יליד תונים
 אורח איטליא ויושב ליורנו, ויצו לפני מוזת להרים מהזנו
 הכביר מאתים אלף פראנקים, להיות קרן קיימת, אשר מפריה
 יסתפקו תלמידי חכמים יושבי ישיבת בירושלם. אז שכתו
 הספרדים את דבר הפשר, ושלוחיהם יצאו לליורנו להוצות את
 האשכנזים מזכותם. אך קהל האשכנזים פרושים וחסידים שלחו
 שלוחיהם אף חמה להגן על זכויותיהם, ויראו היורשים כי צדקו
 האשכנזים במשפטם, ויאכפו על שלוחי הספרדים להתפשר
 עמם. ויאמרו הספרדים לתת השמינית לפרושים וחצי השמינית
 לחסידים, והאשכנזים עמדו על שתות וחצי שתות, ולא נגמר
 הדבר, כי בינתיים פרץ ריב בין היורשים ע"ד הירושה. ויהי כל
 העיזבון מונח תחתיו סגור בחתום צר ממעט שופטי המלכות.
 ומשך הריב עשתי עשרה שנה, ובשנת תרבי"ה בא לידי גמר,
 וידמו אז הספרדים כי ידם רוממה, וישגבו להתאנות לנו ולהדיחנו
 מעל הנחלה הזאת כלה, ותעל בירי האשכנזים בקושי להתפשר
 עמם בעשירית וחצי עשירית הסך. ותתם שאלת ליורנו.
 ובשנה ההיא נוסדה חברה בנייארק מאחינו יוצאי ברינת
 אנגריין ופולניה בשם "מחזיקי עניי ארץ ישראל", וישלח ראש
 החברה סכום כסף ליר הרש"ם נ"י לחלקו לכוללות כפי הרשימה

אלו אנם הסעות הבאות מאורחי הארץ הזאת משנים קדמוניות,
 כי אם מעזת גלוי רוסיא ופולניה אשר התאחו באמעריקא מקרוב
 ויהיו שמה לקהלות חשובות, וישלחי האשכנזים אשר יצאו
 עזרום ליסד קהלות בעד אחיהם באה"ק, ושלחו מתנותיהם
 מדי שנה בשנה, והוא הדין גם במעזת אנגליה—אבל מעזת אורחי
 אמעריקא ואנגליה תבואנה לכתחילה לשם שתי קהלות יהוד.

אשר צרפו למכתבם, וזכר כולל הספרדים לא באה בה, ויתעבב הרשים ממסור הנספח לירי הכוללות עד שיכני לו המשלוחים מה יהי משפט הספרדים בכספים האלה? ותהי תשובתם בגערת על העלאתו על דעתו לשנות מכפי המצוה עליו פעם אחת, ויעש הרשים כאשר צוהו.

וסכום שני בא מבני סובלך אשר בטייטסוויל ודבריהם עם הספר לאמר: אחינו בני מחזיקי הישיבה בירושלם יאלצונו בדבריהם לשלח גרבותנו אליהם, כי "עניי עורך קורמים", ואנחנו אין חפצנו להפריד בין הרבנים ולפרוץ פרצות בקהל האשכנזים יצאו, ואולם אך בזאת נאות לכם בהוציאכם את הספרדים מכלל הכספים האלה. אך אם נבצר הדבר הזה מכם לעשות מסכת הספר אשר ביניהם וחיו כל הכספים האלה לאחינו בני סובלך. ויעש הרשים גם הפעם כאשר צוה (*).

ויהי בהודע להספרדים משני הסכומים האלה ויבאו לתבוע חלקם, ויראם הרשים את המכתבים, ולא נתישבה דעתם, ויחדלו מתת לנג חלק ממעזת אטליא. ונחלל גם אנו מתת להם חלק במעזת אמעריקא והפסד הוסר. ותשקוט הארץ חסד שנים. ויהי בשנת תרי"ן יובא אליהם אחד מצעירי האשכנזים ויאמר אליהם: הנני הולך לאמעריקא, מלאו את ידי ואתי לכם לשלוח בארצות האלה, וקבצו נדבות לשמכם. ויאותו לו הספרדים וימכרו ידיהם עליו. וילך השליח לעבר הים, ויעבור בערים ובכפרים, ולא עשו ידיו תשועה. ויהי דברו אל משלוחיו כי יקדישו מלחמה על האשכנזים במכהי'ם, וחרבו תלונה לפני דעת

(* גופי המכתבים נשמרים בבית הועד הכללי, ועומרים להראות לכל החפץ.)

הקהל, אולי תהי זאת לישועה. אז יצאו הספרדים במכתבם הגלוי אשר קראוהו בשם "דמעזת עשוקים", וירבו מעזות ותביעות אשר אין להם שחר, ונען להם במכתב "משיב חכמים" הנזכר למעלה בראשית הדברים, אשר סתם את פיהם — וישקפו במכונם ארבע שנים, כי ידעו אשר לא יקומו אתנו במשפט. ואולם כעת קפץ עליהם רוגזו של הסופר ותתחדש המלחמה, כי הסופר הסיתם לשלוח אותם ואת אחד החכמים לארצות אנגליא ואמעריקא והפכו משרש חרים, ובגערתם יחריבו ימים.

והאשכנזים בראותם אלו יוצאים למלחמה, אמרו לבוא עמם לירי פשר, כי קצה נפשם מפני המלחמות, וכבר קרוב היה הדבר להגמר, ולא הניחו הסופרים, ויפתו את ראשי עדת הספרדים, ויפתו לצאת למלחמה. ויצא הסופר בשליחותו בחץ ברור להזיק בדרך הילוכו ויורקק אל בני חברת בקי"ח בערי אנגליא, אשר כוננו שמה ידי שלוחי ביה"ח "בקר חולים האספיטאל" ברוב עמל ויגיעה ותוצאות מרובות בין אחינו יוצאי רוי"ם — וידבר על לבם להסב פניהם מאתנו ולפנותם אליהם, אך גם אנחנו לא ברחנו בהחבא, וגרם את הנעל אשר שלוחי עלינו, ונסוכך לאראשנו ביזם נשק, בכתבים הנדפסים אז ויקרא ישראל וידע למי הצדקה, ולמי בזות הפנים. ויעשו הכתבים את משלחתם, והשלוחים שבו מדרבם כאשר יצאו בה. לא הביאו אתם אלא חסר גדול בקופה יותר מאלפים פראנק. ונאמר בלבבנו: עתה בא קץ למלחמה ולא יסופו להציקנו עוד, והנה "צבי" שבור נאות רץ על הר הבית. ויניחו הספרדים את חקיהם על — קרן הצבי.

פרק ה'

קרן הצבי!

בהמשך עשר בכסלו ש"ז, ביום שהעמיד אנטיובס צלם בהיכל, בא במכהי'ם מאמר להנזיח נקוב בשם "מצות צריכות כונה", והוא מלא הבל שיש בו מסוים סכנה עד שהרעיש את העולם, ונשמע הדברים במקום גבוה, וכיון כסלו בבוא המאמר לפני מזרינו הרשים בני נבהל למראה עיניו, וישלחו לפני חברי הרב הראשי"ל נ"י לרעת מה ידון בו, וימלך הראשי"ל עם בית דינו ויבהר לשלוח לקום וללכת אל סקיר ההשכלה, להתדיעו כי בשם כלל ישראל מוחה הוא (הראשי"ל) על הדברים שנאמרו במאמר זה. אחרי כן הוגשה א"תה המחאה (ע"י מאמרו של שר ההשכלה) כתובת ורחומה בשם שני הרבנים יהר, וניזם השלישי נתבע העורך לדון. אחר ימים מועטים באה סקירה תליגרפית מראש החכמים שבעיר הבירה להרב הראשי"ל שיחיה לגזור נדוי על העורך הזה. וישאל הראשי"ל את פי הרשים אם ירז תבין עמו? ויען הרשים כאשר צויהם עשה, ואתם אני בכל אשר תעשו.

כך היה המעשה בכלל — לא יורנו אל הפרטים הרבים והסבחות הגלויות והמפתרות אשר היו בנודמו המעשה הזה, כי לא באנו כאן ללמד סגנוני על גדולי ישראל שאינם נזקקים לה כלל, כפני שחזקה על חכמים כמותם, ההררים ודאי לשלוח ישראל במדה לא פחותה מהנזכר. שנטובי טובי חיי"ץ כי לא עשו מעשה כשרם שקלו בחיצות במשקל צדק ומעיון; אך אין אנו מתכוונים להזות, כי קטן ההלק אשר לקח הרשים במעשה זה מהחלק אשר לקחו בו אחרים, כי כיון שלקח חלק מה בכך

אם קטנואם גדול? וכיון שנאח הסכמתו על המעשה, אין הברל אם באה קודם מעשה או אחר מעשה. אבל ספרנו מהלך המקרה בקצרה כדי לברר השתלשלות הדברים כהיותה, וראו הרואים עד כמה תעזו יד השקר להפך ולבלבל את העינים ללבן את הכושי ולהשחיר את הלבן.

הנה המקרה הזה היה לענין לכל גרנן ולכל אוהב מרנים לענות בו. ואולם כמצויה יקרה וסימולת חיתה לכני "חבורתא קרישתיא" דביפו, אשר כמעט ראתה אותה, והפול עליה ותרם אותה, לצור ממנה כלי נשק, להרשיע את רבני ירושלם וחכמיה ויהי לה המעט, כי נתנה את שנואי נפשה למוסרים ולמלשונים, אלא גם עשתה אותם לגנבים ותומכים, אוכלי שאר עניים מעל עצמם, ותרעיש ארץ ושמים בכתבי עמל אשר הפיצה בכל הארצות, ע"י מכהי'ם הנאמנים בבירות עמה, בהנמזות והפלגות ועזות ומעשים בשקר, עד כי נראתה כל הגולה כמורדת אש! בעצם ימי המנוכה והמהומה האלה, שבו שליח כולל הספרדים והסופר הנלות אליו מדרבם, שהלכו בה מבלי עשו ידיהם תושיות, ובידיהם הכתבים הנדפסים, אשר שלחו גכאי ביה"ח בקי"ח ותיה למעורפויותיהם באנגליא ואמעריקא להגן עליהם מפני רדיפת השלוחים. ויהי כראות הרב הראשי"ל שיח"י את הכתבים האלה ויחר אפו כי מצא בהם כעין פגיעה בכבודו הפרטי, ויסיפם הספרים לשפזות בני ולהגדיל המורדה, ויפתחוהו בפיהם כי יתרפס לפני בעלי ברית עורך "הצבי", והתורה על מעל אשר מעל בו באשמת רבני האשכנזים וסופריהם אשר פתוהו לכך, עשה כל אלה, אז יגרל כבודו בעיני בני ח"י"ל, ואם יצא למלחמה על האשכנזים — ומצא לו ידים עזוזות לאלפים.

ובני חבר הכהנים ביפו בשמעם כי החל הראשי"ל יצאו לקפס

מעט, וכמו מטה אזהר לעצת סמוריו, מהר ויחליטו ממנו הדבר, ויחלו לבסס סעונה, למען יהיה לכלי חפץ בידם לבוא בו למשרתם הכללי. כי אמנם יודעים המה אנשי מרמה האלה כי העולה על שפתם: להרכיב את הספרדים אלופים על ראש האשכנזים היו לא תהיה, ואין חפץ להם בכל דרושיהם אלא להרבות המנוכה. והספרדים בראותם את בני חבר הכהנים מסבירים פנים להם, וישאיו בשוא נפשם כי עתה ארוכתם תצמח ויבואו על השלל בשח. אך מתוך מתוך? עוד רבים אשר אתנו מאשר אתכם, עוד רבים אשר לא טפס לבם מהכין, ועיניהם לא הושעו מראות נכונה. ואך לחנם תתנו יד לפושעים, אך לחנם תשפילו להראות לכל באי עולם את רופפות יסוד תבונתכם, כי רק את כבודכם תשפילו ובצע לא יהיה לכם. הלא שמעתם אשר אלה בני בריתכם החרשים מבקשים מירכם במחיר מסרם את מושבות ההנהגה בידכם? הם דורשים כי תקבלו עליכם את חרם דריג מאור הגולה האזהר נשיות שתי נשים — התאבדו להם? התשמיעו אליהם, אפילו אם נזנים לכם כל ממון שבאמערקא? ומה יודע מה ידרשו מירכם עוד? אולי יבואו וידרשו מכם כי היו תהיינה גם כל ההכנסות של החכמים לעניים, ויום אחר יבוא וידרשו כי הכנסות השליחות והאפוטרופסות תלקחנה מידי אלה שבים המה והיו לנחלת ההמון בספרדים ואשכנזים? (*) לכן הננו רואים כי הזוג הזה לא יעלה לכם יפה, וטוב כי תנצלו ממנו בעוד מועד בטרם ישליכוכם גם אוחם כבלי אין חפץ בו.

על פי הצעת הדברים האלה, ובינו חכמים מודעתם את טיבה של הקובלנה, שמענו הרים ריבנו אשר באה פתאום במכה ע

(*) עין להלאת פרק התשובות הפרטיות.

כאילו הקיצה משנת עולם, ואף ישובלו בינה לרעת מה ראה מחיל המליץ והמגיד להרהיב לה מקום ולהגיד טשטש בטרם שמעם מה בפי הנחבקים

ויתר על כל תפטר לנו החרה מה ראה "אהר העם" או הכתן הגדול מאחיו היושב באדיססא, לצאת המערכה פעמים "ללכלך ידיו ברפש ירושלמי", ולכרכר כמה כרכורים ולהזכיר כי האשכנזים היו מהוללי המהאה ולא הספרדים. ומה ראי "טובי טובי חו"צ" שכיפו להרוק את שלוחי הספרדים אשר שבו נתח לצאת החוצה בבלי נשק חרשים: תעוזות ומליצות לבני תבורתם בכל מקום שהם.

פרק ו'

בוצר על סלסלות

ועתה אתם הררי עד וגבעות עולם, אהרי הארכתם לנו ורהבם עד כח ותשמיעו בשום לבאת כל אשר בדרגו לכם ביסוד הרים וגורמים וסבחתו — האריכו לנו ורהבם עוד טעם, ובקורת תהיה על טענות אנשי ריבנו על הסוד:

א) טענת האהדות

"מנחתם לבכנו צעוק נצעק חלגנא תאכל הרב המחלוקת? אחינו סנהלי ועד האשכנזים! אנחנו לשלם ואהם למלחמה. אנחנו בכל נפשנו ובכל מאוננו (?) הננו פושטים וזועקות "ל ה ת א ח י איש את רעהו אחי רות של מה ואמיתות, ולמה "זה תהגודדו תתפרדו ותסוגו אחור? וטוב אמצעי לא תנקרו יריכם אך להלהיב המריבה וללבות את האש?"

לעקר העדה, ותתן להם כח שלטון בהכירה את כח "ועד החכמים" כבא מכת העדה, ולהעמוד בראש הועד הזה נחנה תואר "חכם באשי" ותבתינהו בנימוסיה, והאשכנזים ילדו ארצות נכריות, שם זרה מלבושיהם זרים וחמים בצל ממשלות זרות נחשבו בעיני הממשלה כגרים, והמעטים אשר היו לנתיני תגורמה נשפלו אל עקר העדה הספרדית.

ויהי בשנת הרבי"ד ויתפקדו בני האשכנזים אשר היו לנתיני תגורמה למכס הצבא, וירשמו שמוותיהם במספר הפקודים והנה הם עס רב, ותיהר להם הממשלה מרור בפני עצמם, ויהיו לעדה נפרדת גם בעיניה, אך ראשונה נפרדת לא היתה לה אשר תעמוד בינה ובין המלכות, והרב הגדול הרמ"ם ז"ל אשר הית "חכם באשי" בעת ההיא הות ראשו ורובו ספרדי, ולא השב כלל לתוכה לו להיות לפה להממשלה גם בעיני האשכנזים, לפיכך רבתה אז ההתעוררות בעדתנו לבחור לה לעצמה גם ראשונה מיוחדת אשר תאציל הממשלה מכחה עליה. ויהיו עוד בני עדתנו עסוקים בדבר הזה, והרב הרמ"ם ז"ל נפטר לבית עולמו והספרדים התעוררו למנות אלוף לראשם את הרח"ג ישא ברכה הי"ה, ויהיו בני אדם בשתי העדות אשר חתרו לאחד את שתי העדות בבחירת האלוף שיחיהו ובבחירת בני ועד החכמים העומד על יד בכל עניני הצבור. ויאותו ראשי עדת האשכנזים להאחדות הזאת, וגם השתקקו אליה, ויציעו תנאיהם כי יחלקו שתי הקהלות את המשרה ביניהם שווה בשווה. והיה בהיות החכם באשי ספרדי "ונתנה משרת" ראש הועד" לאשכנזי, ובני הועד עצמם יהיו מחציתם ספרדים ומחציתם אשכנזים. אפס כי זקני חכמי הספרדים אנשי השם קריאו מועד ראשי המדברים בכל מקום שלשה מטיבי לבת, הלא המה: זקן וחכם ראביד מקדש מוהר"ר חיים נסים ברוך הי"ה, והרבנים המובהקים מוהר"ר שלמה משה

כשאנו קוראים את הדברים האלה, ורואים מי חותמים עליהם הננו עזורים כמתאבנים ונטל רוב המדבר מלשוננו כי מה נשים על דברים מתוממים כאלה, הנאמרים בבטחת האמת, והמה שקרים גמורים הפך האמת מן הקצת אל הקצה? אך הבת וגאריך אפנו גם אנו ונספרה ענין הדבר הזה בגדה.

עדת האשכנזים עדה כושלת ונפרדת היתה מהספרדים בכל דבר הננוע לעסקי הצבור פנימה מימם ויממה, אבל כפופה היתה בימים הראשונים תחת ידי אחותה הגדולה בכל דבר הננוע לחילומי המסים וקבלת ההספקה מקופת מגבת אי, וכבר ראינו למעלה כיצד יצאו הספרדים ידי חובתם כנגד האשכנזים בנידון קבלת ההספקה. ויהי כי ננועו בני האשכנזים האומללים לשלוח פעם אחת שליח לארצות אשכנז לאחיהם בני שפתם ובני גושת תפלתם, לעזורם כי יצאו להצילם מיר הערב והכפן — הית הדבר הזה להם לפוקה ולמכשול לב, ולהספרדים להואנה רצויה להבדיל מעלית את עדת האשכנזים כלה. ותבא עדת האשכנזים במצור ובמצוק מחמת החובות אשר נשו בהם עם הארץ ואחיהם הספרדים, וכל עמל נדיבי אשכנזי ארץ התעוררו אז בהתעוררות גדולה להלצם מן המצר הזה לא עילה בידם. וינאסו האשכנזים מירושלם ויגיעו את כל נבטיהם ומלבו ביעור שיניהם צפתה, אך בהתחרש ישוב האשכנזים בירושלם שנית מימי הרעש ואילך החלו ימים טובים להם, כי כמקדים מחוזות עמוה להם עזרת אחיהם שבארצות אירופא לתת היכלת בידם לשבת בארץ במנוחה. ובכ"ז עוד היו האשכנזים בפומים תחת יד הספרדים בכל עסקי הצבור הכתריהם למלכות, כי רוב הספרדים ילדי הארץ המה, ומלבושיהם ופניהם כילדיו הארץ ושפת ערבית או תורקית שגורה על פיהם. ויהיו בעיני הממשלה

סויון נ"י וסוחריו יוסף עזיאל ז"ל לא אבן שמוע ההצעה ויעמדו כצור איתן להפריע הרבה, והרהיג ישא ברבה רוח אחרת היתה אתו, והיו דברו אל הפצי האחרות כי אך עלו יעלה על כסאו בבחירת שתי הקהלות יחד, ומצאת יד אחיכ להוציא החפץ אל הפועל, ויגיע יום הבחירה, ויקהו גם ראשי עדת האשכנזים חלק בה כי חשבו בלבם, כי הו' יהיה זה הצעד הראשון להתקרב אל המטרה הנכבדה, וישב הרב שחיה על סאו ויחל המשא ומתן ברבר האהדות, וקני הספרדים עמדו בשלחם, כי אין חפץ להם באחרות מדינית שאינם מבינים את מושגת כלל, אך בזאת יאותו לנו להיות לקהל באחרות מדינית, בהקדם לה אחרות הכים והיה אם נתן להם חלק במעוז אמריקא והתאחדנו, ואם לאו — איש לאחיו ישראל, ויאותו ראשי עדת האשכנזים לבוא עמם במשרה גם בנידון זה ויאמרו: בחרו לכם אנשים מתוככם, וגם אנו נבחר אנשים מתוכנו ויכנסו לשיבה — והתפשרו, ויבחרו אנשים משתי הקהלות יחד, והיו בתכנסם לשיבה בפעם הראשונה, וישאלו שלוחי האשכנזים משלוחי הספרדים להראות להם ההרשאה שבידם, ויגנו שלוחי הספרדים כי לא נתנה להם רשות לגמור דבר, ולא באו אלא למשא ומתן, וראו שלוחי האשכנזים כי אך התל' יהיה להם ויעמדו בחרו את — וילכו, ואחר גזעו הרב הראש"ל והרב הגרש"ם שיחיו פעמים ע"ד השלום, זבאחרונה כבר נכחו ביניהם ראשי הפרקים ויכתבו בספר, ומסחרת שלחו את הכתבים להראש"ל נ"י לתתם עליהם — ויסמן בשלשלת על גבו.

וכל האמור יראה הראות, מי ומי היו הגורמים בבטול דבר האחרות, ובכ"ז לא בוש" שלשה מטיבי צעד" אל אשר רק בשלחם הופיעה עצת ישרי לב, לקיים בחזתם את הדברים

— 39 —

האמורים למעלה, אשר סדרו לפניהם הסופרים הללו בנחשת כצחם ובקשויות פניהם, הספרדים לשלום ואהבה ומלחמה" הספרדים פוזמים וזעזעים להתאהד באהבה ואהבה מתבודדים" (? ? ?) אך לשהוק ירברו כדברים האלה ! פשיטות וזעזעו זה דומה במקצת לנשיקתו של דודנו אחי רבקה אמנו שנשק לבנה ליעקב (בראשית כ"ט) ואין בין זו לזו אלא שאחי אמנו זה גם יחיו נכונה תחלתו למרגליות לא זו כתב את בן אהוזו ויביאהו אל ביתו ויאמר לו : אך עצמי ובשרי אתם, ופזשטי הו'עזות בטרם היה להם בית תקנה למרגליות פקפקו הרבה אם עצמם יב'רם אהבה ובקשה ישהיה . . . כאמת נאמר : לא ידענו מה יענו התחתמים הנכבדים על הדברים האלה ליום הדין ובמה יצטרקו ? רק זכות אחד יש לנו ללמד עליהם כי בהו עיניהם מזוקן או מסכת אחרת, ולא ידעו על מה הם חותמים, וזו תשובת גם על שאר הדברים הכוזבים היוצאים מתוך מכתבם, ואשר בשום אופן אינם נאותים בפי ספרדים חכמים נקיו הדעת ובעלי גמול ודיא, היתכן כי בודיעת קודם למעשה ראו החכמים הללו את הדברים כגון : "הרועים את עצמם", מפני תכליתם הפרטית לא ימנעו מעשות זר מעשיהם", מפני פניה אחרת שבת (הרש"ם) את דבריו הראשונים ותתמו עליהם ? חלילה לנו מהשרכם בכך, מי כמזכר ידע : מי המה הרועים את עצמם ? מי המה אשר מפני פניותיהם שזכרים והזכרים, וזכרים ? הוא הרבר שאמרנו : הספרדים מכתבים, ואפשר בכתב שאין אתם זקוקים לו ותעמידו את תלמידי הכמים האלה על הזקתם שלא יוצאו דבר מגונה מפיהם ותתחביו .

ב) הכש השליחות

אחרי שראינו שקרות הספרדים בדברים הנאמרים למעלה,

— 40 —

לא יפלא עוד בעינינו אם שומעים אנו מהם, כי שלוחים רבים אשכנזים, מוכבים, בימים האלה יערי המערב והזר, אבל לזאת נתפלא, כי לא קראו את השלוחים האלה בשמות, אלא נחפש אחריותם ונמצאם, ונצול מהם את הגבוי למעננו ונמסרהו — להם ! ובתי החסד של האשכנזים המושפעים מן הספרדים, אנו יגורו לנו איפה מקומם ? כי נאמר תאווה בפשטו לראות את הפלא השמיני הזה שבפלאי עולם, בוש" והכלמו סופרים שקרנים ! ומי מאתנו יעצור בעד שלוחי הספרדים לסבב במדינות האשכנזים רק במרגלים והולכי כול אנו נלחמים, ולא בשלוחים התלכים לתומם, יהיו ספרדים או תומכים או גורדים, ולכן בשם ה' וזכרוננו תלום על דרכם.

ג) עכוב הרבים מעשות מצוה

אמנם כן לעקב את הרבים מעשות מצוה, המא גדול הוא מכ"ד דברים שב"ד מנדים עליהם, אבל ילמדנו רבינו : עכוב הרבים מעשות מצוה שעריון לא נעשה, ובטול הרבים מעשות מצוה שכבר התחייקו בה, המא איזה מהם גדול ? ואם בדיני ש"ע תבואו עלינו, הננו ונזכיר גם לכם דין מפא"ר בש"ע (אויח) הלכות בית הכנסת) "אין סותרים ביהב"ע על מנת לבנות אחר במקומו, אלא בזום ואח"כ סותרים", ואם בביהב"ע יש אמרי אשר קודמיו נזכרים לנפול — בחיבול מפא"ר אשר מצבו איתן כבית החולים "בקור חולים האספיטאל" על אחת כח"כ ! ואם לא, תחוסו על חמיה יקרה כזו לעדת יסודיתיה למען הפילה תחתיה, ע"מ לקומם "בית משגב לדרך" במקומה — היתכן ?

ד) מענת הפירמא

לפי דברי הסופרים השתמשנו ימים רבים גם אחרי הזפר

— 41 —

הפשר, בשם "יעד הכללי" סתם, רק למען הרגיל את המתגדבים בעים שהיה רגלם רדופה אלינו, ותנה אהבה לא במחשך עשינו זאת, אות הוא כי היתה לנו הצדקה להקרא בשם זה, ובאמת לא עשינו זאת אלא ברשות מפא"ר מאת זקני ועד הספרדים יצ"ה, יען כי גם אחרי הופר פשר אמריקא עוד באו אלינו כספים רבים מושחפים לספרדים ואשכנזים, כאשר יראה הראות בכל ספרי "שמש צדקה" אשר יצאו באותם הימים, שנקראו "ועד הכללי" סתם, אבל אתם הסופרים : מי התיר לכם לגנוב גליונות בקימת הרש"ם נ"י המיוחדים לת"ת ובקור חולים של עדתנו ולכתוב עליהם מכתבים לשם "משגב לדרך" ? הושג לכם מקום לאמר : ברשות עשינו ?

ה) מענת הפשר

מענת זו כבר בלתה מזוקן, ותמהים אנו כי תשובה לתעלותה גרה בפעם בפעם, אחרי אשר כבר תברא לגזיוכנו בתשובת "בושיב הכמים".

ו) מענת : סתם ארץ ישראל

מענת זו הרשה היא, עתה צכתה, לפי דברי הסופרים אין דעת סתם מתגדבים אלא לשם סתם ארץ ישראל : בין לאשכנזים ובין לספרדים, על הדברים האלה ושיבו המתגדבים עצמם ולא אנו, רק אחת ידענו אהבה, כי בהכפפים הכאים באמת לשם סתם א"י, בגון : כספי בני ארצות אשכנז וצרפת וכספי אורחי אנגליה ואמריקא, שאינם מבני יוצאי מדינות ר"ש — לקחים הספרדים חלקם במלואו ומה להם בו ויעקו ?

ז) מענת : דלות ההכנסה

הסופרים מביאים ראיה מפפרי החשבון לעדת הספרדים,

— 42 —

כי הכנסת הערת הזאת דלה וצנומה מאד, ואנהגו חלילה לנו מהרחרח אחרי צדקת ספרי השבטותיהם; אבל שאלה יש לנו לשאול: אם באמת הכנסתם מועטת מהכנסת האשכנזים — מפני מה רוב חכמי האשכנזים עניים מרודים שאין להם אף לחם צד ומים לחץ, ורוב חכמי הספרדים מסובלים בעושר ונכסים וביתם מלא כל טוב? (*) הן אלה כאלה אין עיניהם אלא אל הקופה: ממנה פרינסתם ועסקים אחרים אין להם. וכמה נשתנו אלו מאלו? אם לא תדעו תשובה לשאלה ונשוב אנחנו במקומכם: כבוד ה' שבזכות "מורה לצדקה" במקומו מונח, כי לא תבואנה בתם אלא ההכנסות אשר לכלל הבולל. אך יש עוד הכנסות פרטיות, אשר לא תבואנה ולא תכלנה לבוא בחשבון, ועושר גדול צפון בהם, ונמנה אותן על חסר:

(1) ישיבות: הרב שאתיגו הספרדים יצאו קוראים אותן "ישיבה" רחוק במושגו מאד מאד "סהישיבה" שאנו רגילים בה. אין כאן לא רב מגיד פרק בשיעור דבר יום ביומו, ולא תלמידים מקשיבים השוקרים על דלתות ביהמ"ד מהבוקר ועד הערב; אבל יש כאן בית מלא ספרים וספסלות מוכנים אותה וקרן קיימת, אשר אחד הגבירים או בעלי הבתים האמורים עשאה

(*) שני ראשים של הקהלות נפגשו בימים האלה בשיבה טובה: הרב ר' שמואל מונא זילבערבאן וצ"ל, ראש "ועד הכללי" של עדת האשכנזים, והרב ר' יוסף עזריאל ז"ל מראשי קריית הועד של הספרדים, שניהם עסקו בצרכי צבור ימים רבים. וצאו וראו מה הברכה אשר הניחו שניהם ליורשיהם? הראשון גועבעניו, ואפילו קבא דמוריקא לא הניח, ויורשי השני יתאוננו כי יחסר להם מעט ממנון אלפים דברי זהב — והקשת מזה אל השאר.

סגולה לעילוי נשמות, ומסרה לאחר החכמים אשר בחרה נפשו בו וזה משפט הישיבה: אחרי החכמים הנ"ל הוא "ראש הישיבה" והוריש את משמרתו זאת לבניו אחריו, והוא נוטל בתמונת הקרן חלק בראש והתיבה הראויה להתכבד, ומשיגו המנהגות נותן פרס למספר ת"ח למען יבא לביתו וילמדו אתו יחד איזה שיעור (אם בגמרא ופוסקים, ואם במשניות ואגדה ואם בהק לישראל ותחלים) לעילוי נשמת מיסד הסגולה. מוכן מאליו כי לפי גודל הפרס כן שיעור הלמוד, יש ישיבות הנפתחות מספר שעות בכל יום, ויש שנפתחות פעם בשבוע, ויש שאינן נפתחות אלא פעם בחדש ומה עושים תחת האלה בשאר שעות היום, או בשאר ימי השבוע וההדש? אינם הולכים בטל חלילה, אבל הולכים מהיל אל חיל: לפני הצות היום בישיבה פלוגית, ואחר הצות בישיבה אלמונית; היום בישיבה זו ולמחר בישיבה אחרת; מהו לזקק פרס זה ומונו לוקה פריס אחר, הכל לפי שמנוגית הסגולה.

והישיבות הללו בירושלם מספרן יותר משלשים, ובאיהן: כל הוצישי מצנפת אשר שט "חכם" חזקף עליהם; וכולן נהלת הספרדים לבדם המה — אין לאשכנזים אלא ישיבה אחת דוגמתה — והן מקור נאמן לפרנסת "החכמים", מעין נזקע ברכה רבה אשר יתכבדו בה חכמים ותלמידיהם.

(2) האפטרופוסות. מנווג בין הספרדים, אשר כנראה הובא אתם מארץ הוספניה הקתולית אשר חגלו ממנה, כי הנשים הכבודות, אשר ברכן ה' בעושר רב אז מעט, כשתגיענה לשנות המטרוניות, כל אחת נזחרת לה אחד מן החכמים להיות לה לאב אשר לפניו תגלה כל מסתריה ובעצתו תשאל ונשמע תשבע. דעת לנכון נקל, כי אפטרופוס כזה, כל הימים שנטרונותא שלו

ואין תחרות ביניהם.

אחרי שלש ההכנסות האלה המעשרות את בעליהן תמהים אנו, כי יקחו החכמים גם חלק במעוזה הבאות לעניים — ועוד מתאנים לנו כי הכנסתם מועטת, יסלקו נא חמה יריהם ממה שאין מוכן להם, ויאכלו ענייהם וישבעו מבלי לקפה הכנסות האשכנזים.

(ח) פניעת כבוד

לפי דברי הספרדים פגענו בכבוד הרה"ג הראש"ל שיהיה אשר באמת יקר הוא לנו עד לאחת. ואילו עשינו כדבר הזה היינו מצטערים באמת והתרפסנו לפניו למחול לנו על חטא שהטאנו בשגגה; אפס כי חפשינו בנרות בכל המכתבים אשר יצאו מתחת ידנו למצוא בהם אפילו צל של פניעת כבוד ולא מצאנו, רק אזנינו שמעו דבר מאחרינו כי הספרדים מרגנים אחרי מה שיצאנו במחאה כנגד תואר "ראש הרבנים", באמרו כי "ראש הרבנים" אינו אלא תרגום נאמן מהתואר "חכם באשי", אבל באמת אין דבריהם כנים. התרגום הנאמן של "חכם באשי" הוא "ראש החכמים", והתואר "חכם" אצל אחינו הספרדים אינו מסמן אלא איש שתורתו אומנותו, והוא מתאים עם התואר "למדן" אצל האשכנזים, והיה איפוא מוכן אחר לתואר "ראש החכמים" "וראש הלמדנים". כלומר: "רב". אבל תואר "ראש הרבנים" מסמן איש אשר רבני קהלות שונות כפופים תחת ידו, כמו "רבני הגליל" בימים הקדמונים. ורבני קהל עדת האשכנזים יצאו לא היו מעולם כפופים תחת יד רבני הספרדים שיהיו. ותחתיהם אנו אם נמצאו מי שיאמרו כי נשתנה עתה הדבר מכמות שהיה. הרי בית בית דינו של יהושע, שמואל ושלמה קיים! אמת כי

קיימת, לא ידע חסר בפרנסתו; ובמדתה. אם אין לה יורשים, והיה הוא היורש, ואם גם יורשים לה לא יצא האפטרופוס חלק, כי תראג למענו בצואתה, והנהיה לו התיבה הראויה להתפטר, וכל היוצא את ירושלם יודע, כי לא תהסרנה בה מטרוניות כאלה, ובמילא גם אין חסרון באפטרופוסים.

(3) השליחות. שליחים יוצאים למדינת הים למגבת "מקצת" ארץ ישראל, גם לאשכנזים וגם לספרדים, והנה שליחי האשכנזים מתי מספר הם, ופרנסתם כלחץ, ועשרת לאויבך הן. ושליחי הספרדים — לגיונות, כי אין חכם ספרדי שלא הלך בשליחות מימיו ופרנסתם בריות, ובשוכם משליחותם והיו מסובלים בכסף וזהב ושמלות.

וכה בין אלו לאלו? האם אלה "אנשי אמנה" ואלה "אנשי תרומה"? חלילה! כולם אתונים כולם ברוכים וכולם ישרי לב, אבל ההבדל הוא "בסדר השליחות" עצמו: לאחינו האשכנזים "הנביה" הוא העקר, ואין השליח אלא אמוצעי לה; לפיכך ראשי עדת האשכנזים נותנים עם שליחותם כאשר יתנהג הסוחר עם שליחו, אינם נותנים לו אלא חלק קצוב, ואינם משלחים אותו אלא בטקס שיהיה השבה מרובה על היציאה. אצל אחינו הספרדים "השליח" הוא העקר, והנביה לא נברא אלא בשבילו; אין השליח מקבל דבר קצוב, אבל להפך הוא נותן דבר קצוב להבולל בשביל זכות השליחות. לפיכך השליחות עצמה עסק טוב הוא לכל העוסקים בה, (זה: א) מפני הגביה עצמה. [ב] מפני שהיא נותנת לו ידים למצוא אחד הנדיבים אשר יסור לו ישיבה כלומר: קרן קיימת לישיבה כמבואר למעלה) וכל החכמים וזכים בה על הסדר איש איש בזמנו ובמקומו, כאשר זכו כל הכהנים בקסרת: היום האחד ומהר רעהו, ואין קנאה

ראשי עדת האשכנזים נאותו להכיר את הרה"ג הראש"ל שהיה בתור עומד מצד מול הממשלה, אבל בעיני ההוראה והדינים והנהגת הצבור הפנימית לא המחו אותו עליהם, ואף הוא (הרב הראש"ל שיחי) אינו מתבין כלל לקחת עטרה זו לעצמו, כי עיניו הרואות, אשר הכספים הבאים לידו לעניים סתם, אפילו מן הבדיחות שאין להן הכרך ימסרם לקופת הספרדים, ולוא חשב את עצמו כראש אחד לשני הגופים, הלא לא היה מבכר את האחד על פני רעהו. (*) וזו ראייה גמורה שלא עלתה על דעתו כלל כי רב הוא גם לעדת האשכנזים. ולא לקח התואר "ראש הרבנים" לעצמו אלא בעצת אנשים אשר פתוהו ופתו, בכל זאת לולא נשתררב מהתואר הזה נזק מנוצח לנו — החרשנו אך אחרי דאינו כי התואר הזה נותן מקום לטעות, ויש מנדרים שהקדישו ממונם לשם כלל ירושלם, ושולחים אותן להרב הראש"ל שיחיה סתם בהשגם כי הוא המרכז לכולם, והוא מזרז אותם לקופת הספרדים דוקא. אז — מתוך אונס — יצאנו במחאה זו, והספרים כנראה תלוי כלי זיינם על אותה המחאה וצועקים כי רבן דקרנו, אך הרב עצמו יודע ועד, כי יקר לנו כבודו מאד, וחלילה לנו להסיר ממנו אפילו כפפה מן היסוד, אלא שאין אנו רואים במחאה זו שום עולבנות דחכמיות, ואף נבצרה מאתנו להבין: כיצד תהי האמת למפגע כבוד לאיש שאין חפצו ואין כבודו אלא האמת?

(*) גם לא היה סביל לשמוע טענות "הפשר" עולה על שפת הספרדים, אחרי שאין כמותו יודע שאין גה כמס, יען שתי תשובות בדבר, (א) לא אנחנו כי אם אתם הפרתם את הפשר, (ב) מאחר שהאשכנזים, כעת ערה בפנינו "עצמה גם בעיני הממשלה והיא נושאת בעול הוצאותיה לבדה, הרי נפל יסוד הפשר להברי.

סוף דבר!

שנים שבאו לרצון זה מוען וזה מוען, ואין ביד יכול לברר בעדים טענת מי משיגהם אמת. הרי הם דנים מאומד ורואים: מי שדבריו נבחת ודבריו דברי טעם ומתבונים אל הנדון, בידוע שהוא דובר אמת. ומי שדבריו מבולבלים ורהופים, וקופצים מענין לענין שלא ממין הנדון. מתחיל בכד ומסיים בחבית וממלא תעולם בזעקתו. סימן הוא שיודע תולשת מענותו ואינו מתבון אלא להתעצות לב הריונים ולשבש את דעתם. ואתם רבותי חררי-אל והבעית איתן! רוחות כאלה לא יזוהו אהבם במקומכם. וכבר שמעתם טענות תובעיות וטענותיו והרעו להבחין בין השקר והאמת.

אבל מה לכם לרצון מאומד במקום שאפשר לברר ברור גמור ושלא? הנה בדברי עורך המליון מצאנו דבר טוב, כלומר: עצה נאה וחכמה, והיא נהקבלה על לבנו מאד. הוא אומר, כי יעלה לציון שלשה רבני חו"ל מובהקים אנשי תורה ודעת, ויבררו את כל המומים ותקנו את כל החדקים. ואנחנו נענה אחריו: מי יתן נעצת תקנו? משנת הרמ"ד ואילך אנו דורשים זאת, וכמה פעמים קראנו קריאה זו מעל עלי "המליון": אדרבא, יבאו ישרים ויראו, יבאו תמימים וישמעו! ויבקשו ויהפשו בנרות ובאבוקות בכל סורי-התשכונות ובכל חורי-התהגות, יקבלו תלונות ושמעו תשונות נכונות ויוציאו לאמת משפט; אבל אתה המישש הזה בל נא יתרחק אדם עזה, בלי תפיש עלילות ובל יפצה פה, וידענו כי נצדק קדש!

ואף גם זאת אנו מברורים בקול גדול לאמר: אנשיי שידענו

נוציא משפט.

ולראי באנו עתה בשם האמת והשלום, בי דינא רברבא דקהל ישראל.

נאם החרב ועירא דמן חבריא דמתקריא סוגי

נאם מוריה דמתקריא הר חבית

נאם ברמל קסן הבא בימים ואושפיוצנא דאליהן זכור למזכ

לוח המעות

צריך להיות	תחת	שורה	צד
שנוצרה	שנוצרה	17	4
אל	אחרונה על	5	5
בוגיעת	בוגיעת	9	7
שכרבה	שכרבה	2	9
חן לא חדלו	הן חדלו	1	10
תרכ"ג	תרכ"ג	20	16
קטנה הייתה נזרקה	קטנה נזרקה	16	17
מקיסת הכולל	ממקיס אחר	1	18
הכולל בעדו	הכולל גם בעדו	19	22
ולטעם	ולטעם	22	23
מחרפים וצועקים	מחרפים	10	25
ובי"ד	ובי"ד	4	33
תכונתכם	תכונתכם	11	35
את	את	17	38
אתה	אתם	8	40
מפתם	מפתם	28	"

מאד כי האמת אתנו והצדק והמשפט על ימיננו, בכ"ז אין אנו אומרים: יקוה הדין את ההר, כי השלום חביב לנו יותר, ובגלל חננו לותר הרבה מזכותנו ולבוא עם תובעינו לירי פשרה בכל הדברים החוצצים בינינו: בין בינינו לבין עצמנו ובין עמיי ביד של זבליא משלשה רבנים של גדולי הגולה שאינם גזענים בדבר.

כלל של דבר אנחנו — רק אנחנו — לשלום, אבל אם לשלום? והיה השלום אמת, מבלי לגוד כקנה במים לכל רוח מצויה, ודבר זה לא יתכן אלא אחרי תוספת סבות הריב והמדרים. חז"ל אמרו: בעון להירי נגעים באים, וכאן היה המסובב לסבה: בגלל הנגעים "מספחת הספרים" באה להירי ומשטמה בין שתי הקהלות הקדושות. מספחת זו צרעת ממארת היא מאנה לתרפא. היא היתה מקור הריב לשעבר, והיא לא תחדל מהיות זה גם לעתיד, כי מעפוש זה היא יוצקת כל חיותה, ובלעדו לא תוכל להתקיים אפילו שעה אחת. לכן יסירו נא אנשי ריבנו את הנגע הזה מתוכם, ויחדלו להפזר אזהרותם לנגפים, ולפשוט יד לפושעים, ועל ישראל יהי שלום!

מעשה בית דין

דא פתגמא דקהלא קרישא ראשכנזא דבירושלם, דאחא לאותבא על תביעותהון דקהלא קרישא דספרדיא. ברם לית לנא רשו להחויא דינא מקמא דידעין דחשתינו בני סבר חנינא על פתגמא דנא להתבואה, משום הא יתבינו פומבי למלחא בגין דישמעון ויגינו. ברם במטותא מנתן דיתון מתנינו במליון ויסדרון יתהון שפיר שפיר בגין דיתבררונ מליא כהונן. ולאמת

זמרת הארץ

בעזה"י. ירושלים עה"ק ת"ו יום י' לחדש סיון שנת תרצ

ברוך מתייכון לשלם אחים יקרים, חכמים וגבירים חובבי ציון וערי הקדש אשר באו להשתתפות
בה' הקדש בירושלים, ובראשם הרב הנאון המפורסם לשם ולתהלה כשית מו"ה שמואל
מוהליבער נ"י אביד ורים דעית ביאליסטאק יע"א. ברוכים הבאים בשם ה'!

מה נכבד היום בו עלייתם לארצנו הקדושה אלופים יקרים ומאד נכבדים! ורעיון סרוס וקדוש עמכם רעיון ישוב ארץ הקדושה
ע"י עבודת האדמה. מה מאד עלין לבנו בזכרנו כי אנשים כמוכם המוכתרים בנימוסין, באהבת תורה, בצדק ומשפט
ומישרים, עומדים בראש הרעיון הנשגב הזה אשר אליו ענינו נשואות בהתנהגו בדרך שהוא ישרה לאלקים ואדם, ואשר
התקוה תשעשע נפשנו כי בעינים פקוחות ובלב זך וטהור חפין ה' יצליח בידכם לבנות כמורמים את ישוב ארצנו על אדני
הצדק ומוסדות משפט ומישרים, וידעתם עם לבבכם וראיתם ושת לבבם כי טועים כל האומרים שבני אהיק מואסים בלחם
עבודה והם גרפים ועצלים. חלילה לבני ציון היקרים המלאים רגש הלאום ואהבת תורה ודרך ארץ לסאוס היו בניג כפים
ומי יתן רותן להם די עבודה בבית ובשדה ובכל כחם יעבדוה.

ובכן, בכל לב נברך את עלייתכם הנכבדה ונברך בואכם וצאתכם לשלום ויתן ה' ותחזקנה יריכם לעשות חיל באפרתה
בהר הקדש בדרך הקדש. וגדולי עמנו יתמכו בידכם וכיד כל החברה הנכבדה חובבי ציון אשר בהתהלכה בדרך דרך
הקדש, נבטח כי תהי ידם גם עם כל יושבי ארצנו הקדושה הזקנים והחכמים קצירי ומריעי אלמנות ויתומים אלפי נפשות
יקרות שאי אפשר להם לאהח כאת ומחרישה ובכל כלי מעשה, גם זרועם תאמצם בכל אפשרותם ביד הצדק המוכת עליהם.
והי' מעשה הצדקה שלום כעתירת וברכת הדורשים שלום ראשי ומנהלי הסללים אשכנזים פרושים וחסידים היו.

נאם אברהם יעקב שובאצקי	נאם שמואל סוני זילבערמאן	נאם אלימלך פערילטאן
נאם זיסקינד שחור	נאם שמעון אלעזר כהנא	נאם מיכאל ברוך רייזעס
נאם ארי ליב הכהן	נאם אליעזר היילפרין	נאם יוסף דיבלין (סופר ומזכיר)

(מק"ח בית-ועד הכללי)

גם אנכי דורש ידיג עח הרב הנאון מו"ה שמואל מוהליבער נ"י רב דביאליסטאק וכל העולים אתו לטובת ישוב אהיק,
ובכל לב אברבם, כי חפין ה' ורעיון הישוב דאהיק יצליח בידיהם בדרך טובה וישרה, ובהחזקת ידי היושבים בקדש למען
יתקיים ישובם ולמען יחזקו כבודת ה'. כעתירת הדורש וחזותם כבדכה

שמואל סלאנט
(זקן הו"מ)

הסכם השלום משנת תר"ן, מופנה למשלחת "חובבי ציון" בראשות הרב שמואל
מוהליבר
(דפוס יואל משה סלומון)

מחאה גלויה

להודיע ולדגלות, כי הדברים הנדפסים במכה"ע הצבי גליון י' מיום ט"ז לחדש הזה, במאמר הנקוב בשם "מצות צריכות כונה" וחתום מאת שנה"י לא מלבבנו יצאו ולא ביריעתנו נכתבו ושום ידיעה לא הי' לנו מכל הכתוב שמה כלל וכלל עד שקראנו בו, ובשקראנו הדברים המוזרים ההם, מלאנו צער ויגון כי ימצא בקרבנו איש אשר בשם ישראל יכונה, שיוציא מלבו דברים נוראים כאלה הנדפסים במאמר ההוא. והננו **עושים מחאה גלויה** ע"ז בשם יושבי כל ארצינו הקדושה.

והננו מודיעים נאמנה שאנחנו ככל המון ישראל היושבים בטח בצל ממשלת אדוננו מלכנו השולטאן ירום הודו, הננו עבדים נאמנים למלכנו האדיר יר"ה ולשריו אשר לצדק ולמשפט ישורו, וכל הדברים האמורים במאמר הנז' אין אחריותם עלינו ולא על שום איש מבני ישראל זולת הכותב הנז', וכמו כל הדברים הנדפסים בכל עת בהצבי, שאין לנו מהם שום ידיעה ואין אחריותם עלינו כלל וכלל, ושלוש על ישראל.

ובאנו עה"ה טו"ב כסלו תרנ"ד פעה"ק ירושלם ת"ו.

שמואל סלאנט

(מקום חותמו)

הצעיר יעקב שאול אלישר ס"ט

בא ס"י יש"א ברכה הי"ו

(מקום חותם ראשון לציון)

מחאה גלויה. נוסח הכרוז שנחתם ע"י ראשי הרבנים בעדה הספרדית והאשכנזית. הכרוז הופץ בעותקים רבים בי"ז בכסלו, יומיים לאחר הופעת גליון "הצבי" עם מאמרו של יונאס. על-פי הנטען שימשה "מחאה" זו הגורם הישיר למאסרו של בן-יהודה.

הגני להודיע צערי ברבים !

הן כאשר הודיע בני הי"ו בהצבצלת גליון 36 דרך אגב כי אני יסדתי מכזר ביהמ"ד עבור נשמת הגאון ר' משה סופר ז"ל, וע"י זה התעורר קנאה וסנאה בין איזה אנשים מכולל אונגארין, פחדו בציון פן יגרע מכסף נדבתם, בע"י זה ישלחו לי נדבות על הבהמ"ד; ויען כי מחרתרי ריב המה, וכל יום קללתו מרובה, בעוה"ר, ע"כ שלחו אלי הממונים כמפגיע שאבטל הבהמ"ד הנ"ל, ואם לא, אזי לא יתנו לי ולבני וכל צ"צ אף פ"א מכסף החלוקה, הו! הנשמה כואלת? אשר ממוני וגבאי גדקה יתנו חיתתם צ"א רץ החיים? שומו שמים על זה! הכי בעבור זה לא יתנו לי חלוקה לעת זקנותי אשר זקנתי ושבתי ולא אוכל לילך למרחוק לבהמ"ד ויסדתי בית תפלה וזכיתי לחבר תו"ע (בהתעוררות השכנים היושבים סמוך לי הרחק מרחוב היהודים, סמוך למקום מקדש ה', ובזמני נתישב המקום הזה, כי מקדש לא הניחו לי שב יהודים שמה, וסכנתי בעצמי בזה, כאשר ידוע לכל, וכעת ישוב גדול שם — וגם המה (המחרתרי ריב בעצמם) התפללו בביתי, ועתה משלמים לי רעה תחת טובה), הבעבור זה יגלו מהתי ומנפשות בית לחמנו מפינו? אהה! — ולכן לצאת ידי חובתי נגד אהים ואדם הגני מודיע כי בהתיכדות הבהמ"ד לא הי' כונתי ת"ו לאבוקה נדבות, וגם היום אין חפצי לקבץ או לקבל נדבות על זאת, כי לא זת דרכי בקדש, ועל זה יעידון גם כל אוהבי ומכירי מעת צאתי אל הקדש כארבעים שנה.

ואשר הדפים בני בהצבצלת הנ"ל ההספד, היה רק לתת כבוד לאדמו"ר הגאון ר' אברהם שמואל בנימין סופר ז"ל ולזכר נשמת אדמו"ר הגרמ"ס ז"ל למזכרת נאח.

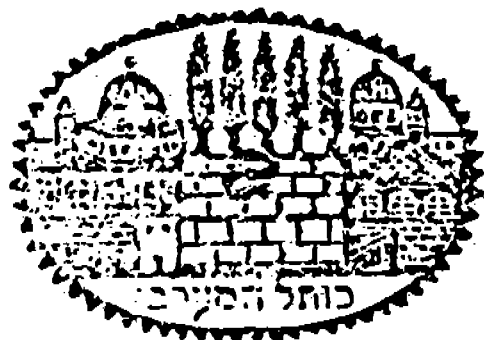
לא איש מלחמה אנכי מנעורי, ולא רבתי עם איש ולא עשיתי ת"ו רעה לשום אדם, אבל הדבר הזה הגיע לגפסי ונפס עוללי כי אמרו שלא יתנו לי חלוקה ואוכל ת"ו לגווע צרעב, לכן יצאתי מגדרי היום להודיע צערי ברבים, ואחריות הדבר על המתחיל במחלוקת . . .

כ"ד הנאנח והכותב בשברון מתנים, ואיני יכול לסבול צער צ"צ. אהרן משה צהר"ו ז"ל בומגארטען.

ב"ה. יום לחדש שנת הרג" פעה"ק ירושלם ת"ו.

כולל אמעריקא תפארת ירושלם
נוסד ע"י הגאון הקדוש מו"ה יהושע ליב דיסקין שליט"א.

ר' מאיר
בעל הנס

צדקה
גדולה

כבוד הנדיב היקר והנכבד

אייער מילדהערציגע נדבה סך
פֿיר אייערע ארמע אמעריקאנער ברידער און שוועסטער אין
דיא הייליגע לאנד האבען מיר ריכטיג ערהאלטען דורך

השי"ת זאל אייך בענטשין מיט אריכות ימים ושנים בני היי וכוונתי
גליק אונד געזונד וזיא אייערע ארמע ברידער בעטען פֿאר אייך
לפני כקומות הקדושים כותל המערבי וקבר רחל אמנו.
ובזכות המצוה הזכו לראות בנחמת ציון וירושלם. כעת' החוהמים
בברכה בהוככי ירושלם עה"ק גבאי וכנהלי „כולל אמעריקא" הי"ו.

נאם

ונאם

קול דמי אחינו צועקים אלינו מאדמת
המושבות.

הישוב הולך ונחרב ע"י הארבה, בכל יום,
בכל שעה ובכל רגע הולך ונשחת כרם,
פרדס, גן ירק, וגם על הבתים עלה המשחית.
אבל הקהל איננו נותן את הערך הנכון
למצב הרגע, אל יחשוב כל אחד כי גם
בלעדו תעשה העבודה.

אחים! אל תקשיחו את לבבכם, חרד
מפני קללת אחיכם הנואשים.

👉 **לכו עבדו והצילו!** 👈

ביום ראשון בבקר בשש צריכים לצאת לדרך, מתאספים על
יד משרד ועד העיר בתל אביב ומשם ילכו.
ועדת הארבה על יד הועד להקלת המשבר מסדרת לינה
ואכילה בכל המושבות בשביל אלה שילכו למושבות, – כר ומכסה
צריך כ"א לקחת אתו.

בית איכרים ב"מוצא" בואכה ירושלימה, ששימשה גם כרחבת "קבלת הפנים" לאישים דגולים. כיום משמש הבית לביהכנ"ס של האיזור

נפטר במקוה

ביום הששי ג' דחיה"פ העבר, קרה פה מקרה נורא, בטקוה המים נמצא איש משחרע, ורוח חיים אין באפיו, כל הרופאים נלאו להשיבו אל איתנו, כי קדמוהו מוקשי מות, האיש הזה היה ירא ה' ומהובשי בהמ"ד, בי על בן ליווהו כל יושבי העיר לבית עולמו, לפי הנראה עקבות הקדחת נראו על פניו יום אחד לפני מותו, ובבואו אל המים החמים, אז רותחו דמו בסיר נפוח, אף כי המים לא היו רותחין, כי אש הקדחת קדחה בעירקיו ויתעלק ויפול ארצה בתוך המים החמים, ה' יצילנו ממאורעות רעות *

החבצלת, חשון תרל"ב

בהיותי בשליחות מלכה צע"ת ליורנו אלהים אינה לידי כמה
 ספרים יקרים פוסקים ראשונים ואחרונים , וגביר אחד גדולה
 רוחו אותו וקנה אותם לשם הקדש בתנאי ועל מנת שיהיו תחת
 רשותי בציתי ובחומותי שלם ה' פעלו , ואשר נדרתי לשלמה שזיכני
 ה' לשכור חדר נאה בחלרי בסך מאה ושלשים פראנק לשנה נגד
 בית המקדש וכיון פתיחן ליה נוכח כיפת בית קדש הקדשים ,
 ובו סדרתי הספרים הגו' בסדר נכון , ועמהם גם ספרי שקניתי
 צקנין כספי צע"ה , ושם קבעתי ישיבתי ללמוד ולהתפלל במנוח
 ערב וצקר , והגני מקוה מיום ליום שהגביר המקדש ה"ו יקיים
 הבטחתו שהצטייחני שיקדיש קרן קיים לרוית היום להספקת
 הת"ח שילמדו בה מדי יום ציוס צע"ה , ובאמת אמרו המתחיל
 במלכה אומרים לו גמור , וזכות התורה הקדושה תגן עליו אלף
 המון ברבות הטובה עד זקנה ושיבה כיר"א :

כ"ד הנו"ה פעה"ק ירושלם ת"ו צש"א לחודש זיו התרל"ב
 לפ"ק והוא האעיר **משה מדכה** ס"ט

מודעה

כל איש שיש לו בית בעה"ק יוכל להשיג
 מעות על ביתו על 27 שנים 7 פראצענט
 לכל שנה הקרן והרויח בכלל ויתר הדברים
 יבורר על מקומו אצל הר"ר יהושע יוסף
 כלבו בהאטעל ווארשאוסקי משעה י' עד
 א' איירופית. וזה תחת הקאנטראלע הרב הג'
 זכו' מ"מ החכם באשי מוה"ר אל"י פאנידיל
 הי"ו ראשון לציון הרואה השבון בכל חודש.

שחיטה

אין לך נושא שפילג את הציבור החרדי בירושלים כמו השחיטה. מלבד המאבק בין
אשכנזים וספרדים, התווסף גם המאבק בין החוגים האשכנזים שהשתרע על רצף
של עשרות שנים תוך כדי פילוגים והשמצות ותוך עקיפת הסכמים חתומים והכל
לפי תנאי הזמן ועמדות הכח לסירוגין.

התערבות הקונסולים - ירושלים (1867-19/3) תרכ"ז

יש לי הסיפוק להודיע להוד מעלתך, כי בהתערבות משותפת מצד חברי הפרוסי והאוסטרי סולק מכשול מושרש ליהודי אשכנז או האירופיים, הקשור באספקת מזון מן החי לעדה זו.

השחיטה ומכירת בשר ליהודי ירושלים היו עד עתה מונופולין של רבני הספרדים, היהודים המקומיים, אשר בדרכים שונות השתמשו לרעה בזכותם זו והפלו את אחיהם האירופיים.

בשנים 1852 ו-1863 נעשו נסיונות נמרצים מצד האחרונים להשיג הקלה, אולם ללא הצלחה (ראה הודעת הקונסול פין מס' 14 מיום 22/5-1862). לפני שבועיים בערך פנו האשכנזים אלי ואל חברי הפרוסי והאוסטרי, כאל קונסולים המגנים עליהם, בתזכירים כוללים והתלוננו על תוספת-התשלום הכבדה שבמחיר הבשר הנמכר להם ע"י בני דתם לידי המקום. (דבר זה) הפקיע מזון חשוב זה מהישג ידם של עניי עדתם המונה כמה אלפי נפשות, ואשר רובם הגדול שייכים לסוג זה (של עניים). הם בקשו אותנו להביא לידי תקון המצב בכך שנשיג להם את הזכות לשחוט ולמכור בשר משלהם בנפרד.

צעדנו הראשון היה כינוס אסיפה בביתו של הקונסול הפרוסי, בתור זקן (הקונסולים), אשר אליה הזמנו נציגים מכל אחת מן העדות, כדי לנסות ולהביא ליישוב הסכסוך בדרך ידידותית. דבר זה נכשל מחמת סרובם של נציגי הספרדים לבוא למועד. הדבר גרם להתרגזות רבה ולהתמרמרות. למחרת בבוקר היה לנו ראיון על נושא זה עם איצט-פחה, מושל ירושלים והצלחנו לקבל את הסכמתו של הוד מעלתו לדבר ובאמצעותו גם של השלטונות הדתיים המוסלמיים, הדרושה לסידור שחיטה נפרדת וחנות למכירת בשר של האשכנזים, ואלה הסכימו ברצון לתת את הערובה שיבצעו את שחיטת בעלי החיים על פי תורת משה.

יש צורך במלים מספר בכדי להסביר לשם מה היתה דרושה הסכמה זו, בעוד שאין שום חוק האוסר על אדם או עדה כל-שהם לשחוט בשר ולמכרו. חלקים מסוימים של בעלי-חי שנשחט הם לפי החוק היהודי טרפה ואסורים באכילה. אלה נמכרים למוסלמים, בכדי ע"י בזבוז למנוע הפסדים גדולים שהיו נגרמים אילולי היה הדבר כך. בין אלה האחרונים (המוסלמים) הופצה הדעה, כנראה ע"י הספרדים, שהאשכנזים אינם יהודים אמיתיים ולכן אין שחיטתם מותרת למחמדניים, אשר לא היו קונים את בשרם ואולי אף היו יוצאים במחאה נגד שחיטה זו באמתלא שאחדים מהם עלולים לקנות ולזלול שלא מדעת בשר אסור. דעה זו נעקרה כעת, כפי שצוין לעיל.

תודה רבה מגיעה לפחה בעד התענינותו המידית ופעולתו הנמרצת בענין זה.

האשכנזים שלחו אלי מכתב תודה בגרמנית ועברית שאת תרגומו אני מצרף.

(מור אל לורד ליונס, קושטא,

חיימסון הקונסוליה הבריטית בירושלים, מס. 252)

התערבות הקונסולים
בפרשת השחיטה. האשכנזים

לתולדות השחיטה האשכנזית בירושלם

בקשר עם המו"מ לתקציב השחיטה
בועד הקהלה העברית כנ"י.

י ר ו ש ל ם

שנת תש"ד

דפוס סלומון, ירושלם.

ה ת ו כ ן :

חשגת רישון לשחיטת האשכנזים — פתיחת אטליוזים של כוללים — איחוד
גמור ויסוד ועד השחיטה של האשכנזים מרושים וחסידיים — מרן הגרש"ס והגר"ל
דיסקין ז"ל — הסדר והנהגת ועד"ש — מה השחיטה ודרגת המשכורת — סירור
זמני שנתאחרו שוב בתוך השנה — הגאון מלובלין בעל תורת חסד — הגאון
האדרי"ת ז"ל — אחרי הסתלקותו — חרחתה"ש רבי יואל משה סלומון — הרב אלימלך
פרלמן — אחרי הסתלקות מרן הגרש"ס ז"ל — הגאון רבי חיים ברלין — ועד"ש
וחברי בדי"צ — שנות המלחמה — איום של סירור שנגמר בשלום — אחרי כבוש
ירושלם ע"י האנגלים — ועד הצירים — משרד הרבנות ומתנגדיו — הופעת רבנו
קוק לרב ואב"ד — הבחירה להרבנות הראשית ורב ראשי לא"י — מלחמת המתכדלים
נגד הרב קוק — פרצת סירור השחיטה ע"י האגודה ותוצאותיה — התאמצות הרב
להחזיק את ועד"ש והוסיף עוד עסקנים — הגזבר הרב רבי עקיבא עליאש, ז"ל —
הרב יצר את רעיון המועצה הדתית — הגאון ברוכב ז"ל — הגאון רא"י מלצר
שליט"א — הסתלקותו של הרב ז"ל — הגרצ"ס פרנק הוכתר לרב ואב"ד —
התחדד המצב — החלטת ועד הקהלה בהסכמת ועד הלאומי לפתוח שחיטה —
בחירת הרבנות הראשית — אחזר השחיטות — בחירת מועצה דתית — יו"ר הה"ג
רבי יוסף גרשון הורכין — סגן הרב מ. אוסטרובסקי — המזכיר הרב א. י. וסלנסקי
— בחירת הנהלת ועד השחיטה המאוחדת שע"י ועד הקהלת העברית כנס"י — יו"ר
הרב א. ח. צוובנר — המזכיר מר יצחק יעקב ילין — המאורעות והמהומות — ירידת
התקציב של השחיטה וקציצת המשכורת — המצב בועד הקהלה — הושקטו הפרעות
והוסב המצב — עליה בתקציב השחיטה ותשלום הקציצה — המשבר מחמת הגבלת
מפסת השחיטה — גרעין בתקציב ותחלכטות התנהלה בתשלום המשכורת — מר יצחק
דור מן — הוחמר המצב וקצרת יד התנהלה — הסבל של כמה משפחות העובדים
בשחיטה — המצב בועד הקהלה, תביעה מועד הקהלה לכסות את הגרעין —
הותחל קוים ונבחרה ועדה לסדר ולקבוע את הדבר.

לפנינו חוברת נדירה לתולדות השחיטה האשכנזית בירושלים. הבאתים במקורו ורק צורת
העימוד שונתה

כשהשיגו האשכנזים לפני כשמונים שנה את הרשיון מאת השולטן להחזיק שחיטה לעצמם בלתי תלויה לעדת הספרדים, מתחו להם שלשה חוגי הכוללים: ליטה, פולין, וואהלין, אטליות כפני עצמם, וקבלו שוביים ומשגיחים מבני כוללם.

כרור הדבר שמצב הכשרות בין במטבחים שגם בין כך עבדו השוביים יחד עפ"י דיני טריפות ומנהגי האשכנזים, ובין באטליות היה בטוח בלי שום מקום של חשש וערעור, אלא שבכל זאת הפירוד ורבויו הרשויות בשחיטה וכשרות לא הניח את דעתם של הרבנים וראשי העדות בשעתם וחתרו לאיחוד שלם שיצא לפועל לפני ששים שנה שהתאחדה השחיטה של הכוללים וגוסד אז "ועד השחיטה של אשכנזים פרושים וחסידיים" לחברי הועד נמנו רבנים יחד עם נכבדי העיר מכל הצדדים שעמדו תחת ראשותם של הגאון רבנו שמואל סלנט ז"ל והגאון מבריסק מוהרי"ל דיסקין ז"ל הגרשים שהיה עסוק יותר בהוראה ובהנהגת כלל עניני העיר והמוסדות מסר את עיקר פיקוח על ועד השחיטה לרשות הרב מבריסק.

עם יסודו של ועד השחיטה נמנה אחד מגדולי הרבנים בעל הוראה מיוחד לעמוד בראש חפיקי השוביים במטבחים ולחכרוע ביניהם בכל השאלות והספיקות, ורק השאלות הקשות ביותר וכן השאלות שאירעו באטליות היו מביאים לפני הגרשים או לפני הגרי"ל זצ"ל ולפעמים נצטרפו שניהם.

הראשון שנתמנה למשרה זו היה הרה"ג רבי שמואל מוני זלברמן ז"ל שהיה גם ראש הממונים בועד הכללי מיסודו של הרש"ס והרב מקאליש בעל אמרי-בינה ז"ל, אחריו נתקבל הרה"ג רבי אליעזר דן רלב"ג ז"ל (אבי משפחת רלב"ג וגברי'לוביץ), קרוב משפחת הרב מבריסק ז"ל וגאמן ביתו, וגם ר"מ בשיבת עץ-חיים שעמד תחת ראשותו של הרש"ס, אחריו קבל משרה זו הרה"ג רבי שלמה זלמן בהר"ן ז"ל תידוע במסירתו לבנין השכונות מאה-שערים ובית-ישראל, בנו רבי חיים רבי זלמן'ס שירת אחריו בתפקיד זה.

לועד השחיטה האמור שהיה גם המפקח על הכשרות וגם המנהל את עניני הכספים לא היה צורך במשרדים ודפתראות, הוא היה מתאסף בבהכנ"ס אשר בחצר הרב מקוליש ז"ל ביום קבוע מדי שבוע בשבוע בכדי לדון על מקוח של הכשרות ולשקוד על תיקונים והסרת מכשולים שונים: לפעמים היו מזמינים גם את הרב המורה ואת השוביים, וכל התלונות השונות שהיו להעובדים על הקצבים הגישו לפניהם והם היו מזמינים אותם לברר ולחקור כל דבר ולפעמים גם להעניש בקנסות שונות, והמשמעת היתה חזקה וקפדנית וכל התקנות והסדרים היו נזהרים, ונשמרים בדיוק, לעתים קרובות בקרו חברי ועד השחיטה בעצמם את בית המטבחים, לבד הפקוח על הכשרות דאגו ועד השחיטה תמיד שהמשכורת שנקבעה על ידה להשוביים והשומרים מנקרי המעיים וראשי המנקרים תשלומנה במילואן ובזמן מן הכספים של מסי השחיטה שנגבו ע"י גובה מיוחד והכנסים ליד גובר מנכבדי ועשרי העיר שעפ"י רוב היה גם מחברי הועד ונחלקו על ידו. מדי שבוע בשבוע, דרגת המשכורת של השוביים לפני המלחמה הקודמת היתה ממאה ועשרים עד מאה וחמשים פראנק לחודש, משכורת די הגונה ביחס לדרגת החיים, בתקופה ההיא.

בקביעת מסי השחיטה שנעשה ג"כ ע"י וה"ש היה תמיד המודד רק הוצאת משכורת עובדי השחיטה והכשרות כי כלל יסודי היה בידם שלא להטיל על קופת ועד"ש שום הוצאה צבורית אחרת או סוציאלית, וכל הכנסת השחיטה היה קודש רק לצרכי השחיטה והכשרות.

כדאי להזכיר כאן תקופה ידועה שגרם לנדי משבר ופירוד בשחיטה שלא נמשך זמן רב והתאחדו עוד הפעם, זה היה בשנת תרס"א בזמן שהופיע הגאון האדר"ת ז"ל שבא עפ"י הזמנת הרש"ס למלא מקומו עוד בחייו, כוללות החסידים הביטו על הופעה זו בעין צרה בראותם בכח האדיר הזה הגברת כח הפרושים והכרעת המשקל.

הגאון מלובלין בעל תורת חסד שנחשב לאובטריטיט של החסידים כבר היה זקן וחלש, גם היחס הטוב שהיה שורר בין הרש"ס והרב מלובלין מאז הופיע בירושלם והרש"ס בחכמתו ובצדקתו כבד אותו מאד ומנה אותו לראש ועד-הכללי, — נתרופף ביניהם בימים אלה, עוד עובדה חריגה את החסידים שבקשו תלונות למצוא מקום לפירוד, כי אז נעדר אחד מהשוביים הזקנים של הפרושים ואחד מזקני השוביים הפסיק מלעבוד, ובמקומם מנו הרש"ס והאדר"ת שני שוביים צעירים את הרה"ג ר"א ראם שאחרי מטירת אחיו ז"ל נתמנה גם לחבר הד"צ והרב מ"מ פרוש (הח"מ), החסידים מצאו תואנות שונות למחות נגד מינוי זה, ואז נחלקה ונפרדה השחיטה, השוביים והעובדים עברו כל אחד להצד שהוא שייך לה, הפירוד הזה הביא גם לידי מחלוקת בין הצדדים והיו מקרים של התנפלות והכרזות איסורים מצד זה על איזה מאטליות של זה עד ששני הצדדים הכירו את החילול והשפלת כבוד שם השחיטה שחיה יקר וקדוש תמיד על כל קהלה בישראל, גם ראו את המכשולים שגרמו לידידת מצב הכשרות ושני הצדדים בקשו את השלום והודות להתיווך של שני חכמי וגדולי העסקנים בעיר חברי ועד השחיטה משני הצדדים הרה"ח"ש רבי יואל משה סלומון ז"ל מצד הפרושים והרב רבי אלימלך פרלמן ז"ל מצד החסידים באו הצדדים לידי הסכם כללי ועוד בחיי הרב מלובלין שסמך גם ידו על שני השוביים החדשים לא נתמלאה שנה שלמה התאחדה השחיטה שוב הפעם, מצד הפרושים נתקבלה אז עוד שו"ב הרב זאב גוטליב הי"ו שהיה בגיל שנות העמידה ומסיבת מחלת עיניו שכההו עבר לפנסיה, ובנו הר"ר יוסף הי"ו ממלא תחתיו ומשרת בקודש זה עשרים שנה, אחרי זמן קצר נתקבל גם מצד החסידים שו"ב צעיר חדש הרב משה וויגשטוק הי"ו חתן הרב רבי ישראל ראבין שו"ב ז"ל.

הרב האדר"ת עמד בראש ועד השחיטה שהתאספו לפעמים בביתו ולפניו באו גם בשאלות הריאה וכדומה, אך כידוע לא האריך שנים רבות ואחרי איה שנים הלך לעולמו ונפל האדר"ת זצ"ל בחיי הגרשים ובמותו השאיר רושם מדוכא ומאורפל בכל עניני הצבור.

הסדור החדש הזה התרגזות והתנגדות חריפה שהביא לידי זלזולים והפצת כתבי פלסתר, אבל בכ"ז לא הגיע הדבר לידי פירוד השחיטה, ראשי העדה והרבנים שהיו נבוכים למצוא פתרון לכל השאלות המרחפות. החליטו לגשם מה שחשבו בלבם מכבר, ושלחו כתב רבנות לרבנו הגרא"י קוק ז"ל שהי' אז בלונדון, ואין כאן המקום למסור כל מה שהתרחש בחוגי הצבור שלא חלקו כבוד לעיר קדשינו.

גם אחר הופעת רבנו הגרא"י קוק נצ"ל בסוף שנת תרע"ט בירושלם עמ"י הזמנת כל המוסדות ושני חבדי"צ למשרת רב ואב"ד. וגם אחרי בחירת הרבנות הראשית הראשית בשנת תר"ס א עמ"י חוקת הקהלות, והתנגדות לזה מצד סיעת ועד-האשכנזי שלקחה לה השם של אגודת-ישראל ומנו להם בי"ד מיוחד והכריזו על הרה"ג רבי יוסף חיים זוננפלד נצ"ל לרב נאב"ד שלהם — לא הרהיבו והעניו לסגוע בועד השחיטה. כי גם הרב קוק ז"ל בעמדתו היועצת בשאלת בחירת נשים התנהג בזהירות ביחס לועד-הקהלה הירושלמית שנבחרה אז בצורה חילונית יותר מדי.

אך למרות כ"ז חיפשו הסיעה המתברלת עלילות שונות עד שסוף סוף נפרצה בשנת תרפ"ה פירוד השחיטה, כי אחד מסכסכים של האגודה במלחמתה נגד מן הגרא"י קוק נצ"ל היתה הריסת השחיטה המאוחדת בירושלם, וע"י הקמת שחיטה נבדלת תצר ותשלו ממנה אפשרות קיומה בתור מוסד העומד בשרות עצמו. חלק גדול לה לאגוד"י בהרבה תקלות נכשולים שחיהדות בארץ-ישראל פוגשת על דרכה אבל נורא ואכזרי הוא הפצע שנפצעה היהדות החרדית בפרצת גדר השחיטה המאוחדת, ובהריסת הבנין החזק אשר עמלו ובנו הבונים הראשונים זי"ע אשר עליו היתה תפארתה של ירושלם עשרות בשנים, אשר שמש מגן ומבצר עוז נגד אותן התקלות הנפגשות היום בהחזקת הכשרות בירושלם ועי"ז גם בארץ כולה.

כל השובי"ם והעובדים לבד אחד לא עברו לצד השחיטה החדשה, גם הרה"ג רבי יוסף בנימין שמנוביץ ז"ל זקן וראש חשובי"ם מגדולי התורה בירושלם, לא פנה לבקשת הגרי"ח זוננפלד ז"ל אף שהיה אחד מהממונים של כולל אנגריין שהריח"ז. עמד בראשה ונשאר במקומו בהשחיטה הקבועה שעמדה תחת ראשות רבנו הרב קוק נצ"ל.

השחיטה החדשה קבלה שני שובי"ם צעירים חדשים, ושומרים וראשי מנקרים חדשים, כהיום יש להם ארבע שובי"ם והוסיפו עוד שומרים הפירוד הזה גרם לידי התחרות בין האטליזים שגרר אחריו מכשולים וחוסר משמעת אצל הקצבים, ירדת ההכנסה והקטנת התקציב של השחיטה שפגע הרבה בחשובי"ם וכל העובדים שנשארו על מקומם, ובכמה זקנים ואלמנות מקבלי פנסיה.

אך הרב נצ"ל התאמץ בכל תוקף השפעתו הרבה לחזק את עמדת השחיטה, בחר בעוד עסקנים ונכבדי ועד העדה האשכנזית שנבחרו ופעלו אז בנגוד ועד העיר האשכנזי של המתבדלים וצרפם לועד-השחיטה על-ידי שני חבתי-דינים, חבר ועד"ש הרב עקיבא עליאש ז"ל לגובר, עם מזכירות קבוע מר י. י. ילין למזכיר ושהווה מוסד מיוחד בלתי תלוי בועד-הקהלה. גם ההכנסה עלתה במדה שיכלה לכסות את תקציב ההוצאה. בתקופה זו נעדרו שני שובי"ם מהזקנים והרב ז"ל קבל אז שו"ב חדש את הרב ר' אברהם ראם. הרב ז"ל שחיפש תמיד דרכים לאחור הקלה ועיצוב דמותה שתהא ראויה לשמה, לא מצא בכ"ז מפני נגודים שונים את האופן הרצוי והמוסכם לכולם, אך בסוף ימיו יצר את הרעיון של המועצה-הדתית ובאסיסה גדולה מכל רבני הארץ עם גאוני וגדולי ירושלם בהם הגאון בורכוב ז"ל ובדל"ח הגאון רא"ז מלצר שליט"א באו לידי החלטה והסכמה מאוחדת של יסוד מועצה-דתית על-ידי ועד-הקהלה, ועיני תקציב-הרבנות והשחיטה תמסר למועצה-הדתית שע"י ועד-הקהלה, וכידוע נתן הרב את חתימתו האחרונה על הצעה זו שנתאשרה גם ע"י הממשלה ונכנסה בתוך חוקת הקהלות. הרב לא הספיק להוציא לפועל ולסדר את המועצה-הדתית, ומחלתו שהראה אותותיה מקודם גברה עליו ונפל למשכב שלא קם

אך מצאו נוחם ברבם ומנהיגם הגדול הגרש"ס שטיפח וגידל את העדה האשכנזית ומוסדיה הגדולים, עוד היו עיני העדה רואים את מורם, עוד שמו הגדול נקרא עליהם, בחודש טבת תרס"ט שקע שמשו של ירושלם ונכבה נרה שהאיר לפניה דור שלם אבל אורו הגדול לא נדעך לגמרי כי מהודו נתן על גדולי התורה ובעלי הוראה חכמי ועסקני העיר שקבלו מחכמתו הדרכתו והנהגתו הנפלאה.

גם הגאון רבי חיים ברלין ז"ל למרות חולשתו מזקנתו המוסלגת מילא כמה מתפקידי הרבנות הירושלמית בעניני המוסדות ושאר צרכי צבור אולם לא עצר כחו למלאות אחרי ההוראה הכללית ופיקוח על עניני השחיטה, אז נכנס ועד השחיטה תחת פיקוח של שני בתי הדינים פרושים וחסידים — בראשות הראבדי"ם הרה"ג רבי ליפמן דוד שובקס ז"ל מצד החסידים, ויב"ח הרה"ג מרן רבי צבי מסח פרג שליט"א מצד הפרושים ולפניהם באו גם עם שאלות הריאה ולפעמים בקרו בעצמם בבית המטבחים.

לא הספיקו ראשי העדה ורבניה לבחור להם ממלא מקום הרבנות הירושלמית, אף שעניניהם היו נשואות כבר אל הרב ואב"ד יפו והמושבות שגם חותנו הגאון האדר"ת ז"ל התאונן לפני המקורבים שלו שלבו מציק אותו מה שהוא רב של ירושלם וחתנו הצדיק הוא רק רב של יפו, ונתקרב שנות המלחמה תקודמת עם כל תלאותיה וגם בימים קשים כאלו דאגה ועד"ש להחזיק לכתפ"ח את הסדר והמשטר של הכשרות, אף שקופת ועד"ש הלכה ונתרוקנה בהתמעטה השחיטה ומשכורת העובדים הלך ונפחת, אז גפרץ איזה סכסוך וחלוקי דעות בתוך חברי ועד"ש, כי בהמשכת המלחמה והספקת מקורות ההכנסה מחו"ל שכלכלת רוב הצבור והמוסדות היתה תלויה בהם, גם הפסקת היבוא ע"י ההסגר הימי, וגוסף לזה מכת הארבה שבא בגבול הארץ והשחית גם את כל תנובתה, התגברו הרעב והמחלות שהפילו חללים רבים רבים ר"ל, לבד כולל אסטריין ואונגריין שלא ידעו מחסור מפני שמדינות האלו היו בעלי ברית של טורקיה, כספי החלוקה שלהם שהיתה תמיד גבוהה הרבה מיתר הכוללים הגיעו לידם על חשבון הזהב, כולל אונגריין קבלו גם קמח משם שנתחלקו לבני הכולל במדה מספקת.

בין חללי הרעב היו שני דיינים הרה"ג רבי ליב דיין ז"ל עסקן ידוע מבוני השכונות חבר בד"צ הפרושים והרה"ג רבי בצלאל ברנשטיין ז"ל חבר בד"צ החסידים, אז מצאו ראשי ועסקני הצבור לנכון להגדיל מס השחיטה ולקבוע מס מיוחד על השחיטה להחזיק לכתפ"ח את בתי הדינים ולהציל את חברי הבד"צ מגוע ברעב, אולם ממוני הכוללים הגיזו התנגדו בכל תוקף לזה, גם הרה"ג רי"ח זוננפלד ז"ל שחי' חבר בועד"ש מצא בצעד זה חידוש ופרצת גדר, וכמעט שהיה גורם לידי פירוד בהביאם כבר שו"ב מאחת מערי הארץ אך הענין נגמר ע"י משרה מוסכמת בשלום ואיחוד השחיטה נתקמה עוד כמה שנים עד שנפרצה שחיטת האגודה כמו שנמסר לקמן.

כביבוש ירושלם ע"י האנגלים וירושלם שאפה לרווחה חזרה השחיטה לתקונה ובהעלות רמת החיים הגדילו את מס השחיטה והוסיפו את משכורת העובדים, עד שמשכורת השוב"ם הגיעה לעשרים לא"י לחודש וביחס זה לשאר סוגי העובדים.

בימים אלה הופיעו בירושלם ועד הצירים ובשורת בלפור בפניהם, ובידם תכניות שונות איך להכניס סדורים שונים בחיי הירושלמיים בכלל ובהרבנות בפרט, התלהבות והתרוממות הרוח ששלט בכל הישוב מהתקוות הגדולות שתלו בהצהרת בלפור, השפיע גם על הרבנים חברי בד"צ משני הבתי דינים אחרי שסבלו כ"כ רעב ומחסור וגואתו להצעת ד"ר ווייצמן לסדר משרד הרבנות מאוחד מרבני אשכנזים וספרדים אצל אלה המתנגדים לחדשות עורר

עוד ממנה. פטירתו של רבנו דההים את כל הישוב כולו. וביחוד את הצבור הירושלמי המאוחר בקהלת ירושלים. ולא התאוששה במהרה לגשת בסדור המועצה-הדתית ע"י ועד-הקהלה. ביינתיים הוכתר הראב"ד הגרצ"פ פרנק מטעם המוסדות של הישוב הישן לרב ואב"ד ירושלים.

הסכסוכים הקודמים בין ועד-הקהלה ובין הרבנים חברי הבר"צ שעוד לא השתנה התחדדו עוד יותר, אז קבלה ועד-הקהלה החלטה בהסכמת הועד-הלאומי לקבל תחת ידה את עניני השחיטה גם באופן אם תהיה מוכרחת לקבל שובי"ם ורבנים חדשים. חלק מהשובי"ם ובהם גם כותב הטורים האלה שהיה להם חוש הכרה צבורית החליטו לעבור עם עוד איזה מהעובדים הקבועים לשחיטת הקהלה שנפתחה בפיקוחה של מועצה-דתית זמנית. המצב החדש שנוצר לרגלי פירוד השחיטה גרם לזה שועד-הלאומי החליט למהר לגשת לבחירות הרבנות-הראשית. בבחירות הרבנים-הראשיים וחברי הרבנות-הראשית שנגמרה בסוף השנה של פתיחת השחיטה של הקהלה. נבחר גם הרב פרנק לחבר הרבנות הראשית, והוכתר גם בתואר, אב"ד. אז הגיעה השעה להקים חזון רבנו הגרא"י קוק ו"ל, להרים קרן כנסת ישראל שכל חוגי הצבור הירושלמי גם אלה שנמנעו עד עכשיו יכנסו תחת דגל כנס"י בלי "יוצאים" מן הכלל נבחרו חברי מועצה-הדתית ליו"ר נבחר הגאון רבי יוסף גרשון הורוויץ שליט"א רב מאה שערים ור"מ ישיבת מ"ש. לסגן נבחר הרב רבי משה אוסטרובסקי. המזכיר הרב א. י. זסלבסקי. נבחרו גם הנהלת ועד השחיטה תחת שם "ועד השחיטה המאוחדת על יד ועד הקהלה העברית כנס"י".

העסקן הצבורי הנכבד הרב אברהם חיים צובנר חבר ועד"ש מזמנו של הרב קוק שהסתלק א"ע בזמן הפירוד נבחר ליו"ר ההנהלה וכל חבר עובדי השחיטה קרובים שנתרחקו והחבייה שנתסדרה התאחדו שוב בהשחיטה המאוחדת תחת פקוח העליון של מרן הגרצ"פ פרנק שליט"א וכל אלה הנאמנים לכנס"י שמחו לקראת הופעה זו.

גם המזכירות הקודמת עברה למשרדי ועד הקהלה והמוכיר מר יצחק יעקב ילין ממלא מלבד המזכירות של ועד"ש גם חלק גדול של מזכירות המועצה הדתית בענינים השייכים להכשרות, חברי המועצה הדתית יחד עם חברי ועד"ש בישיבתם הראשונה בשיתוף חברי הגניאות של ועד"ק לעבר את תקציב השחיטה. הגדילו לאות שביעת רצון מהאיחוד המקוה כ"כ את דרגת המשכורת של השובי"ם ושאר העובדים, בהיותם בטוחים שבהרמת כבוד השחיטה יוגדל גם ההכנסה של השחיטה.

אבל לא עבר זמן רב ותקוותם נחאכנבה לרגלי המאורעות שנתפרצו הפרעות והמהומות בארץ שהלכו והחמירו יותר וגרמו לידי דכאון צבורי כללי והפרעת סדרי השחיטה. ועד הקהלה שהיתה נמצאת ג"כ במצב מדוכא ואי יכולת להחזיק ולמלאות גם שאר תפקידיה השונים השתמטה מלשאת את אחריות התקציב שנתקבל ולא היה להנהלת ועד"ש שום עצה אחרת אלא להקטין את התקציב ולקצץ את משכורת העובדים בשחיטה שנוקף לחוב.

כדאי לציין כתשובה לאלה השואלים: כאילו יש רבוי שובי"ם ושומרים בירושלים יותר מביחס לשאר ערי הארץ? שבירושלים שוחטים בשר צאן כשר הרבה יותר מבכל מקום בארץ. ושחטים בזמן שחיטת הגסות אצל כמה קצבי ערבים במקומות מיוחדים בבית המטבחים וכל אחד מהם בהול לשחוט קודם ומטרידים הרבה בבדיקת הריאה שחפצים שיצאו כשרים ומעסיקים חלק מהשובי"ם ושומרים מיוחדים העומדים בכל מקום שנשחטים ונפשטים. השחיטה הספרדית אף שבכללה היא החצי משחיטת האשכנזים שע"י ועד הקהלה ואך מפני שרגילים לשחוט בשר צאן יותר, יש להם שובי"ם ושומרים יותר מאשר אצל האשכנזים, גם יש להתחשב עם דיני חוקה וירושה תחומסים מקום חשוב בכל המוסקים ראשונים ואחרונים

ולפני ארבע שנים כשהי' זקוקים לעוד ידיים עובדות קבלו ע"י הוראת מרן הגרצ"פ פראנק שליט"א שו"ב חדש הרב זאב תפוחי שנשא את בתו היחידה של הרב חיים שו"ב ז"ל חתן מרן הגרש"ם ז"ל.

אחרי שהורגו הפרעות וגשקטו המהומות והוטב המצב בכלל הוגדלו גם הכנסת השחיטה, עד שהתחילו לשלם להעובדים משכורתם השלמה וגם תשלומים חלקיים בכל חודש על חשבון הקציצה מלבד מה שגם המועצה הדתית קבלה מתקציב השחיטה להוצאות שאר תפקידיה. וגוצר מצב כזה כאלו שיש שתי רשויות ותקציבים מיוחדים אף שלהלכה החזקת השחיטה הוא חלק מהתפקידים של ועד הקהלה ותקציב השחיטה כלול גם הוא בתוך התקציב הכללי של הקהלה. ומתאשר על ידה והמועצה הדתית היא האינסטנציה הרשמית והחוקית של ועד הקהלה להנהלת עניניה הדתיים. אולם מסני שלא היה גורם עד עכשיו להגיב על המצב המזוה הזה נמשך ככה גם הלאה.

אבל הנה עוד הפעם משבר של ירידה, מאז הגבילה מחלקת ההספקה של הממשלה את מכסת השחיטה והוסיפה להפחית עד שהמכסה הנוכחית היא רק שליש מהשחיטה הרגילה הקודמת, הגיעה השחיטה לידי משבר נורא, מתחילה התלבט ועד"ש לבקש אמצעים להחזיק את התקציב: לשלם לכהפ"ח את המשכורת הקבועה בלי תוספת יוקר להעובדים שחררו על קיומם.

השיגו הלוואות ממוסדות ומבנקים שונים בערבותיהם הפרטיות של חברי ועד"ש ויש להזכיר בהכרת תודה מיוחדת לחבר ועד השחיטה וגם חבר ועד"ק הסוחר הנכבד והחביב לכל, מר יצחק דוד מן שקבל עליו חלק גדול ממשאת החוב.

אבל בהמשכת המצב בא קץ וגבול לכל האפשרות שיש בידי ועד"ש לעשות ובראותם שאי אפשר להם לשאת עוד באחריות השחיטה שאינה יכולה להתקיים במצב כזה. וסכנת רעב צפויה לכמה משפחות של השובי"ם והעובדים המשרתים את הצבור כמה עשרות בשנים פנו לוועד הקהלה הממלאה גם בימים אלה את כל תפקידיה השונים, ועוד הגדילה והרחיבה את חוג פעולותיה וגם התקציב הכללי של ועד"ק עומד במצב של עליה. שעכשיו מוטל עליה החוב שתקבל על עצמה גם אחריות השחיטה הנקראת על שמח ומעולם היתה התפקיד העיקרי של כל קהלה בישראל ששמה ההיסטורי היתה תמיד קהלה קדישא לשרת את הצבור כהכשרת השחיטה. ועלינו להיות בטוחים בהרחבת הישוב ובהגדלת העליה של אחינו שארית הפליטה וירושלם עיר קדשנו תבנה ותתרבה אוכלוסייה, ואחרי שביתת המלחמה בקרוב יהיה בודאי עודף הכנסה שלפי חוק הקהלות יכנס העודף לקופת ועד הקהלה. לכן גם עכשיו על ועד הקהלה לכסות על הגרעון ולהציל את המשרתים בקודש שכפי שמסרנו עברו עליהם כמה הרפתקאות וסבלים שונים, לבל יסבלו רעב ומחסור ולהתחשב אתם כאל יתר פקידים קהלה, ובזה יסתמו פי המקטרגים ותרום כבוד הקהלה העברית וערכה בעיני כל חוגי הצבור.

וכל מי שכבוד הדת וכבוד הקהלה יקר בעיניו ישמח על זה שועד הקהלה בא כבר לידי הכרה זו לתקן את השגיאה שנעשה עד עכשיו וברצון רב יקבל הצבור את הדבר שכבר הותחל המו"מ ונבחרה ועדה איך לסדר ולקבוע גבולי הסמכות של ועד הקהלה וסמכות הרבנים והמועצה הדתית יחד עם ועד"ש בתקוה שהענין יסודר בהקדם ובאופן הכי רצוי וטוב

למען כבוד ירושלים.

שפת אמת תבון לעד

ועד ארגיעה לשון שבר

(משלי יב יט)

חיים יצא מכתב פלסתר כהוצאת שם רע על בשר המקולין שיסדנו וגלוי וידוע כי כל המעשה הרע הזה יצא מאת הנוגעים בדבר שהם מטבילים פרס קבוע בכל שבוע מהכנסת המונפול של השחיטה שלקחו אותו בחזקה אנשים תקיפים שלא נבחרו משום קהל פה רק במוכס העומד מאדיו והם באים בטענת השנת גבול וגלוי הוא שאין שום איש ירושלמי דעתו נוחה מהם וממעלליהם שהם חולקים הכסף הרב שבא לידם לאנשים שיתמכו בהם והעניים נאנחים על עושיהם בהרימם מחיר הבשר גבוה מאד כדי להרכות הכנסתם ומשל למה הדבר דומה לגולן העומד בפרשת דרכים ופושט בגדי עניים ובא אחד להציל העני מיד גזלו ויעמד הגולן ויצעק עמוד אל תשיג גבול רעך.

והכל יודעים כי השובי"ם שלנו הם מומחים ומובהקים ות"ח גדולים והוא בהשגחת רב גדול מומחה לרבים שהרביץ תורה פה זה ארבעים שנה והוא דיין ומו"צ ומסדר גיטין וקידושין פה זה עשרים שנה, וחבר ספרים רבים הנודעים בעם, והוא למד זמן רב שחיטות ובדיקות אצל הרה"ג המפו' מו"ה יוסף בנימין שו"ב זרדה"ה והלך עמו יחד להבדיל בחל"ח בבית המטבחים פה משך זמן רב לדמוד הלכה למעשה ויש לו כתב תעודה על זה.

וכר דברי המערערים בטלן ומבוטלן לא שרירין ולא סיימן ואיסורן לא אסור וכל דבריהם כחרס הנשבר ואסור לשומען כי הם מוציא דבה ומוציא שם רע על גדוי התורה ואף יום הכפורים אל יכפר עליהם וכבר כרתם דוד המלך ע"ה באמרו יכרת ה' כל שפתי חלקות לשון מדברת גדולות אשר אמרו ללשונו גביר שפתינו אתנו מי אדון לנו משוד עניים מאנקת אביונים וגו'.

והשומע לדברינו ישכון במח

ועד עדת החרדים הבבלים

ירא הקהל וישפוט!

מצאתי חובה בעצמי להודיע הפעם לפני קהל ירושלים את העובדה כמו שהיא בדבר השחיטה החדשה. נתקבלתי בתור שו"ב לעדת הבבלים פעי"ק לפי חוזה חוקי והנמוקים הם כפי האמור במכתבם אלי שהעתקתו הנני מוסר בזה:

ב"ה

לכבוד הרב אלחנן אלימלך שיפמן שליט"א

רב נכבד

בכדי לאפשר לאנשי עדתינו לאכול בשר עפי' חומרי השחיטה הנהוגים בעירנו בגדה ולמען הווייל את מחיר הבשר אשר לרגלי התאחדות המצבים וועדי השחיטה נתיכר הבשר עד מאוד ואי אפשר לעניים לאכול בשר וכפי שמוסרים לנו שיש הרבה לדאבונינו שנכשלים באכילת בשר טרפה ובכדי לאפשר לעניי עדתינו לאכול בשר בולל החלטנו לסדר שחיטה נפרדת עפי' חומרות עירינו ולכן הננו ממנים את כבודו בתור שו"ב לעדתינו.

אנו תקווה שכבודו בהתחשב עם הטעמים הנ"ל יקבל את מנויינו זה בשביעת רצון, והרינו מודים לכבודו למפרע.

בכל הכבוד!

בשם ועד עדת הבבלים הנשיא אלי' מנחם סמואל

מקום החותם

ועתה מובן הוא מאדיו כי מבין שהנני שוחט רק לעדת הבבלים וגם החותמת שחותמים את הבשר הוא מפורש ועד עדת הבבלים אין כל מקום לכל הרעש שהוקם מסביב לשחיטה זו.

באעה"ח י"ב כסליו תרצ"ג פעי"ק ירושלים ת"ז

אלחנן אלימלך שיפמן שו"ב ראשי לעדת הבבלים

דפוס יהודה וירושלים

Chief Rabbi H. P. FRANK

JERUSALEM

Palestine

ב"ה.

צבי פסח במוהרי"ל פראנק

רב ואב"ד

דעיה"ק ירושלם תובב"א

מודעה רבה

להנהלות דח"ק גחש"א באה"ק

לרגלי הפרצדה הגדולה שנעשתה בירושלם ת"ו ע"י הני תרי אחי הקצבים יוסף אנייאס שהי' קצב בשכונת זכרון משה וה' יונה אנייאס שהוציאו את עצמן מן הכלל והתמכרו לעשות הרע

להאכיל טרפות לישראל

וזה מזמן פתחו מקולין מיוחד למכור נז"ט ללקוחות יהודים. ולכן גדרשים בזה גבאי הח"ק גחש"א לרשום לזכרון בפנקסאורת של החברות חק ולא יעבור שהאנשים האלה מחטאי הרבים לא יבואו בקבר ישראל הם וב"ב ולא ימולו את בניהם ולא יצטרפו לשום דבר שבקדושה למען יהי לאות לבני מרי ולדראון עולם יהי החטאים בנפשותם האלה, וחיובא רמיא עד גבאי הח"ק לעמוד על משמרתם ולחיות מגודרי גדר נגד פריצי עמנו המטמאים את בית ישראל

במאכלות אסורות

והשי"ת ברחמי יערה עלינו רוח ממרום להעביר את הטומאה מקרב הארץ ולעקור את הרשע לבלי ישורש בארץ גזעו, ושומע לדברינו ישכון בטח ותבוא עלי' ברכת טוב

ובאעה"ח ביום ט' כ"ו טברת תרצ"ט, פעה"ק ירושלם ת"ו.

צבי פסח במוהרי"ל פראנק

רב ואב"ד דעיה"ק ירושלם תובב"א.

דפוס קלישר — ירושלים

תופרת—אירופית

לכנני גבירות וגברים, וללכנים כפי האופנה
החדשה: מוכנים ומוזמנים: כמו כן מכירת
מנפסקטורה וקטעים בזל מאוד לסוחרים אחוה
הגון.

איראפעישע—שניידערין

פיר דאמען אין מענער קליידער לעצמע מאדע
פיר ווייסע וועש פערטיגע און בעשטעלעטע ווא
אויך אפערקלייף פון מאנפאקטור און רעשטען
שפאט ביליג

פיר אנגראסיסטען א. מפעציעלען ראכאט

נמונ מאה שערים

יהודית גינזבערג

מודעה

בזה הנני להודיע לקהל להנכבד
כי הנני מסדר ומתקן וצובע

שטריימלעך

באחריות גמורה

כמו כן הנני קונה ומסדר כל מיני
פרווה

נא להוכיח אצל הקונים שרי

דוד משה מרזל

ירושלים, ברם אברהם, רחוב עמוס 20

שעות הקבלה: מ-8 עד 8 בערב.

דפוס קלישר ירושלים

בנין ירושלים

הצפיפות בעיר העתיקה הביאה להתפרצות טבעית וראשיתה ב"משכנות שאננים" ובשכונות האחרות, אם אמ נבנו עוד ועוד בתים מחוץ לחומה. עסקנים נטלו יוזמה והקימו אגודות וועדות למען בנין ירושלים. החל בשכונות ומוסדות וכלה בבתי מסחר ובתי עסק. ומאידך היו חלוצים שעלו לגליל, הגלו למרכז — בפתח תקוה ועוד ישובים, במגמה לעבוד אדמה, ליישב את ארץ ישראל ולחבין מקומות מגורים לעולים חדשים.

בשורה טובה

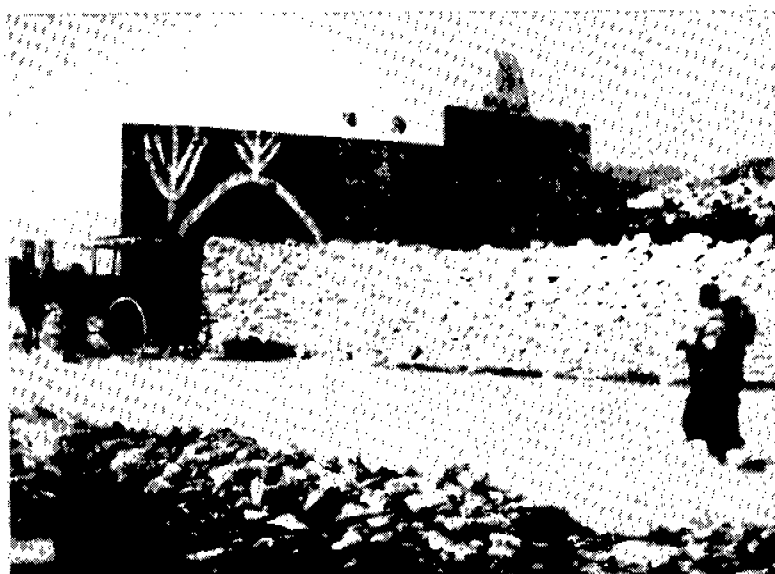
ועד ח' ישוב ארץ הקודש מודיע

כי גמר קניית נחלת "כפר סבא" הסמוכה "לפתח תקוה". וכל אלה אשר כתבו ידם לקחת חלק בהנחלה הנז' ימהרו להביא את כסף הפרעון הראשון כמדובר. וכן אלה החפצים להתנחל על הנחלה הזו ימהרו לבא לבית ועד החברה לשמוע פרטי הדברים כי עוד מעט ימלא מספר החברים. —

ועד החברה פתוח כל היום!

המזכיר

כפר סבא נוסדה, כנראה, בירושלים ע"י תושבים שהתנחלו שם

התחבורה
לקבר רחל

יהודי ירושלים!

סכנה של הוצאת מאות ואלפי
משפחות מדירותיהן ושל ספרות
בלתי מוגבלת בהעלאת שכר הדירה
נשקפת לנו מבטול חוק הדירות ע"י
הממשלה.

הגנו על ענייכם החיוניים!
באו הערב בשעה 7 לחצר ביה"ס
דמר למען הביע את התנגדותכם
והתמרמרותכם נגד מעשה זה.

באו בהמונים, איש אל יחסר !

ועדת הדירות

שע"י ועד העיר ליהודי ירושלים

פרטים תפלים בשם ה'

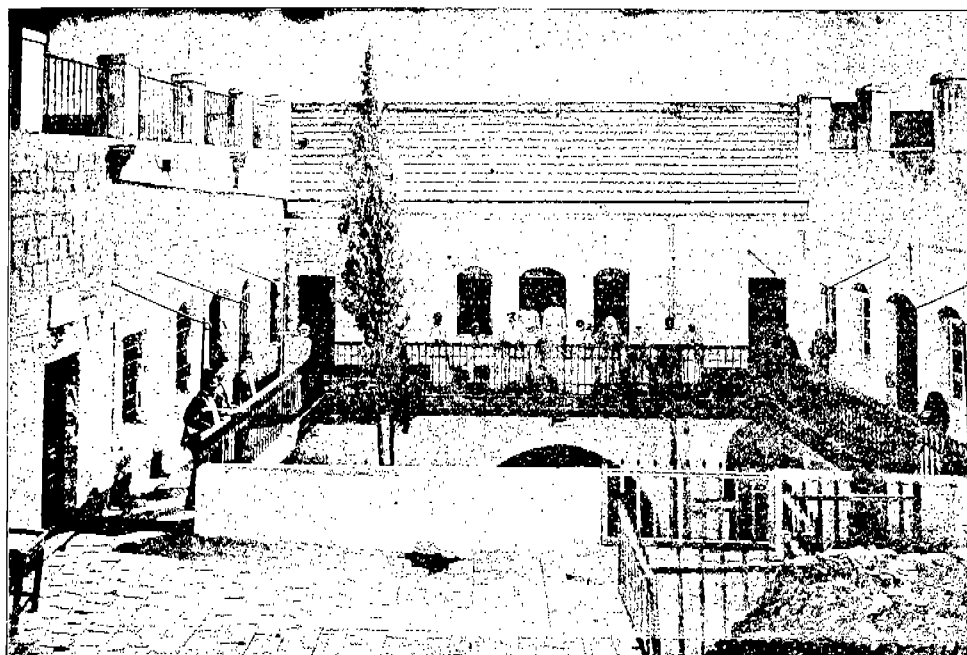
בעזרה פעה"ק ירושלם הובב"א, יום 21 לחודש אדר ה'תרס"ב

כבוד הרב הגאון רבי חיים יהודה הכהן קארו, יקמוץ אצבעותיו, ויט ארצות הגאונים ז"ל.

עם זה מחלים אֲנִיחֵנו פָּנֵי רַחֲמֵי לִבְכֶּדְנוּ וּלְבַבְךָ אֶת בֵּית הַחַוּלִים
הַזֶּה, וְעֵינֶיכֶם תִּתְּנוּנָה מוֹסֵד מִצֵּן בְּכֹל יָפוֹי וּסְדָרֵי הַמִּפְרָסִים,
מִפְעֵל אֲשֶׁר בּוֹ לֹא נִבְרָ יְהוּדֵי אֶחָד עַד פָּנֵי אִישׁ יְהוּדִי אֶחָיו,
מִפְעֵל שֶׁהוּא כָּלִי לְכֹל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, בְּסִפְרֵי כְּאִשְׁכָּנוֹת, בְּתִימָנִים
בְּמַעֲרָבִים, בְּפְרוּשִׁים בְּחִסְדִּים.

בְּתַקוּהָ לְחַדוֹת וּלְקַבֵּל בְּשִׂמְחָה פְּנִיכֶם הַנְּעִימִים הִנְנוּ חוֹתָמִים
בְּבִרְכָּה וְשָׁלוֹם. מוֹקִירֵיכֶם וּמִכְבְּדֵיכֶם אֲדוֹנֵי הַבִּטּוֹן הַיְיָ שֶׁנֶּאֱמַר וְשָׁלוֹם

הפקידים.

תבנית בית ההולים הכללי "משגב לדך" בעה"ק ירושלים תובב"א

לשעורין, עפ"י תבנית זאת נבנו בירושלם הרבה שבועות סקרן
סנטימטרי וכו'.

ההכנסות הם : 1) סתלומי חברים קבועים 2) סאכית
כספים בהזמנות שונות.

אל נבו לקבנות, עליו רק להתאמן שהנא תבנית זו
לפעל, ובעיקר עלינו לשאוף לעשותה לקרן עסית
במבנה הרחב של הסלה הזאת. קרן, אשר כל יהודי ישתתף
בה בלי יוצא מן הכלל, תדיר יום בבל הסקנות ובל
המנסה, בעת צרתו ובוטם שפחתו יעלה את אחיך על לבבו
„אם אשכחך ירושלם תשכח ימיני, אם לא אעלה את ירושלם
על ראש שפחת”.

התעוררו איפוא אחים יקרים! קומו ועזרו לנו ביכוד
והקטת קרן זו, לפתח תעסוקת החכה בעקר ישים נא כל אחיך
אל לבו כי בפרוטותיו הוא מסיף נדבך על בנין אחיך וכן
חזרות וכוונות, חזרות וכוונות, וזקין קיסת לעולם, ויחד עם
זה תעסיק קרן זאת פועלים יהודים למאית ולאלפים.
הידבו חברים ולעסקנים, ואז יצטרפו הפרוטות
לחברים והיו למאות ולאלפים ועם רבוי עובדיה ועסקניה תגדל
התכנות ותתרחב הפעולה, והכל לפי רוב השעשה.

„ואהיו השבים הוא יצליח לנו ואנחנו עבדיו נקום ובנינו!”
בעתיד ההנהלה והפועה של „קרן בנין ירושלם” בירושל,

נאם דוב בער אברמוביץ	נאם יצחק אריאלי
מלנים רב כפס דואי	נאם אורי סגל הכבוד
נאם יעקב בשה חלילי	נאם ירחמיאל אברמסקי
פוע בשערי חסד וסביבותיה	נאם פייביל לאכל
נאם נחבי ירושלם	נאם חיים ריבלין
מלנים רב בלומאן	נאם א. ד. פרלשטיין
נאם שמואל ראפפורט	נאם יצחק דוד סן
מלנים רב בסניינגסילר סאס	נאם יצחק ריבלין
נאם ישראל דוב כהן	נאם יצחק ראשקעס
נאם יצחק ראשקעס	נאם שמעון פנחס הסנות
נאם שמעון פנחס הסנות	ד"ר בורשטיין
ד"ר בורשטיין	נאם יחזקאל ראבינאוויץ
נאם יחזקאל ראבינאוויץ	נאם ביכל שונא הקדום

התקנות היסודיות של „קרן בנין ירושלם”

שנאשרו באספת הועד ביום כ"ה אלול תרפ"ה.

א. השכם : „קרן בנין ירושלם”

הסדרה : 1) „לקור לבנין בתים לבחוסרי דירות באחיק קיי הזאות
בלי רבית ובתלויין לעקורין” 2) „להבצוא עבודה לבנות
לבתים שיבנו קיי הקרן לבאות ואצלי פועלים יהודים.”

הכנסות הקרן 1) קיי תשלומי חברים קבועים בארץ ובחו"ל 2) קיי אוסף
כספים בהזמנות אלה אוסף כספים בלדי קיי כסוב בקופסאות בזמנים
ידועים ובשבתות של בצות אצ" 3) דקבות את שבת נחשו לנדבות
ככל עולה לתורה ולחמדי קדוה בבתי הכנסיות בקרב יום הכפורים
פ'ולות הקרן 1) הקרן בתחילה לפעול את פעולתה אחו
שיתרכשו זה כסוב של אלק לירות סצירות
2) פעולותיה הראשונות של הקרן תהיינה לבוא לעזרת החברות הקיסות
שרכשו להם בבר בנישים—קיי נורא.

זכות ההלוואה היא רק לשומרי תורה ומוצא, מקבלי החלואה בתחייבים
להקפיד אך פועלים יהודים דתיים.

התנהלות 1) הקרן בתנהלות קיי ועד של 17 איש עשרה מהם
למועצה, חמשה לעד ההנהלה שנים לועדת בקורת.

2) הכספים נכנסים בחשבון קיש הקרן דקבות ועדת הכספים שהוא
מורכבת מארבעה חברים של הועד.

הועד : אפשר לחצוי כסף מהבנק נגר תחומות שלמה סוכות הכספים.

3) לועדת הכספים אין רשות להוציא כסף מהבנק בלא קפוי פרסירבל
חרגום מרוב חברי הועד.

קריאה גדולה

„לקרן בנין ירושלם” מנאני ארצנו שלישיא
בעת

בהזרות והלל לה' הננו לקדם בברכה את הדיים הסחורות
שנתעוררו להבין „קרן בנין ירושלם”, קרן ישועה אשר
ברכה וטרפא כנפיה לעשות חיל בבנין ערי יהודה ולכוננם
סחוריותם וששפחתם.

בהכנסתו העסקים וברוכים יהיו החברים וכל תששתתפים
להקין הנשנה הזאת, כל חבר הנכנה לרבר מצוה זו, אם חבר
שנתי אם חבר הרשי, לוקח הוא חלק בבנין ירושלם והארץ
וצרקותו עשויה לעד, כי כל תרומה אשר יורם לשם „קרן
בנין ירושלם” היא קרן קיסת לעד לבנות ולחזור ולבנות,
ובסופים עיו נדבך על נדבך בבנין ארצנו הקדושה,

וקוראים אנו בקריאה גדולה של חבה לכל עם קרשנו

קרן בנין ירושלם

(נוסדה ביום הקשירי לחדש מנחם אב תרפ"ד)
(נרשמה בבית השלטון ב1924 ספט 30/3939)

המטרה : לעזור לבנין בתים לבחוסרי דירות באחיק
ערי הלוואות בלי רבית ובתשלומין לשעורין.

קורה של ירושלם

בונה ירושלם הי' נדתי ישראל יבנס

(המלס קמ"ו ב)

לוקס את בית אלהי ונתקעיד את

תרבותי ונתת לנו נדר בחרות ובירושלם:

(עזרא ט—ט)

ירושלם, תרפ"ה

דפוס סלומון ירושלם

בעת

קורה של ירושלם

לכן כה אפר הי' שקתי לירושלם ברחמים

ביתי ובנה כה נאם הי' צבאי וקו יבנה

של ירושלם:

(זכריה א—א)

אמר ר' יוחנן : גתידה ירושלם
להשנות ספרותיך לכל הארצות
(שמות רבה, פ' ב"ג)

כסודות שהשם בעצמו „קרן בנין ירושלם”—כבר אמר
די וברר כביע את הסבוקש כי הרי יסוד קרן כזאת בסדרה
כיו : לעזור לבנין בתים לבחוסרי דירות באחיק ערי הלוואות
בלי רבית ובתשלומין לשעורין—הוא דבר בלתי נחלק, כי כמובנה
זכ"ל מורש בכל ארץ ישראל ובחזור בירושלם עתה.

אחרי ההלחשה העולמית, כשאך נבקע האור והתהלך
לחתכונן לשוכת בניס לנבולם, התעוררה כל ההנים בארצנו
הק' להרש ביתר עז את הרעיון הנשגב לנאול את ארבת
ארצנו ולבנות את הרוחניות, ואם אבנם לנאול הארץ נסצאו
לואנים של קבוצות ויהודים שהקיפו לך אתאירושלם, נשארנו
לואנונו כמקט באפם כעכה בננו לבנין בעיר הספרותיין
שלנו.

הבחת לעשרות נוסדו אפנם לבנות בנין בתים, ועלה
ביון לנאול אלפי הונבים, אבל עד כאן יוחר, המנרשים
הרחבים עובדים בודדים וסובסים ונצפים נפקות בניהם, חלב
גם מהסם, סמא קיי שוכבותם זו יפלו גם הם חלילה חזרה
לידי זרים, והיהודים, אלה אשר צנצנו וחשבו ספרות לחם
לחשולם המנרשים, תהיהם ובהיאים באלו הניחו כספיהם על
קרן הצני, כי הרי אחרי כל יעכל לקבין פדושה לפחמה לקנית
המנרש, אינם האים אף שביב של הקה לבנות את ביתם,
כי לללות ברבית, הוא דבר שאי אפשר להעניס הבנונים והנמדיים,
והטאדה הנועדה, שאלה חסר הרוחיה—במקובה עובדות,
וסת גם כעה, אחרי שהק הדירות כוסל לנסרי
והעליה סתנבות היל, הוא לבנו יסם בקרבנו
כשאנו סציוירם בדסיונונו את התסנונה
הסרירדה והסועזעה שארץ ישראל תקבל
לסער דירות (rents) הבא בעת שתהא רשות
לבעה יב להקלות את סבר חדירה כאות
נפשו, ולא תהא לו הרשות להוציא את
השכן סדירית וי' ירחם!

לזאת התעוררנו ויסדנו קרן עפמית בטם „קרן בנין
ירושלם” לתת עליהה את האפשרות גם לההנים הבנונים
והנמדיים שירכשו להם בתים—ערי הלוואות בלי רבית ובתשלומין

בארץ ובחורל, תנו נא ידכם לה' והכנסו אל חרל "קרן בנין ירושלים", המנו נא לחברים, וגם הרימו גרונותיכם לשם הקרן הקימת הכללית והצבורית הזאת, איש את רעהו יעזרו ולא יאחר ואשר חוק ונתחוק להגדיל ולהרחיב את הקרן הזאת, כל אחד לפי כחו והונו ורשם אל הקרן הזאת, כי ברכ וסי במעט, כל הכרבה חרי זה כשוכה, וכל חורו חרי זה נשבר.

הכה יתורה נודעת לנו להקרן הקימת הזאת כי ידי יראי ה' והרדים על דברו הם יסדות, והם מפוחה, ובסאז ומעולם סעת אשר פקר ה' את עמו בהמאה הליו עי' מיסרי הישוב הישן, חפין ה' מידם הצליח לעשות חיל בלמורים להקים כוכדות ענקיות לתורה ולעבודתה, וגם לתת נאולה לארץ להקיף את ירושלים בעירות ובשכונות, להפוך בקומות של מכוסו חרולים לגני ה' וכן גם על הישוב החדש ידם הרה, והיו הם הראשונים לבנות את המושבות וסחם פנה וסחם יתד לכל הישוב כלו וכל אשר עשו ה' הצליח בידם, כן גם עתה קבו והתעוררו בני ציון וזקרים ויסוד את "הקרן הקימת" הזאת בשם "קרן בנין ירושלים", ובמשך זמן קצר נאספו אליהם חברים לסאזה, והקימו ועד נכבד של גדולי ושועי אה"ק, וגם התנו לפניהם מבורה קדושה שתהלוכה תהיה רק לשמיר תורה ומצוה כדי לזכור את בני ארצנו על סהרת הקדש והמקדש, ומקרן בנין ירושלים תתרוכם קרן התורה וקרן המצוה אך יסינו ובקור היינו.

וגם תהיה זאת לברכה להרבות עבודה עברית להעסיק רבים בכני עם קדשנו ילדי הארץ והעולים החדשים להיהותם בהעבודה, וגם להצילם מפת הסקש של ההפקרות ועזובת חיי קדשנו.

ובכן, חובה קדושה איפוא על בני עם קדשנו להשתתף בקרן הזאת, ולסען הקימה על בסיס נכון החלפנו לצאת בקריאת חובה זו אל עם קדשנו די בכל אתר להעלות את ירושלים על ראש שמחתם ולהשתתף באסף כספים בהודכנות אלו:

(א) ברית מילה, פדיון הבן, בר מצוה, שמחות אירוסין ונשואין, סיומים, ובכל שמחה של מצוה.

(ב) לגדל לקרן קדושה זו לעלו נשאות חוריו ביום הפסירה (יאראצייט) שלהם.

(ג) לעשות אוסף כספים כללי עי' סבוב בקופסאות בכל הערים בערי יום הזכרת נשמות, בימי התענית (פדיון תענית ואנא דתעניתא), בימי הגובה ופורים, ולהעמיד קערות בעירותיהם בכל בתי הכנסיות ובבשרש.

(ד) קבעו את שבת נחמו לשבת הארץ שכל עולה לתורה יתרום כפי יכולתו על הקרן הנני.

והננו סמיטים במכרה לכל מי שיקח חלק במצוה רבה זו, קדוה כבכדו ויתברך ברב אשר ועישר ויזכה לראות בירושלים הבנויה בעיר שחבורה לה יתרו, והיה ה' אתנו וישלח לנו משיחו הולך תמים במהרה בימינו בקרוב.

ולאז אמרצ באעה"ה בירת האיתנים ענת "בונה ירושלים הויה" לפי.

הבנות הראשית לאי ובר"צ פרוצים והמרים

נאם	צבי פסח פרנק	נאם	זאב טינצברג
נאם	יוסף גרשון הורביץ	נאם	ירוחם פישל ברינשטיין
נאם	אליהו ראם		

רבינו יצחק אברהם דברי ירושלים

נאם	יצחק צבי ריבלין	סניץ בורמן סשה
נאם	מנחם נתן אויערבאך	" מכובות סשה
נאם	יהואל מויכל הורביץ	" במנסת ישראל
נאם	יהואל מויכל סוקצניסקי	מנהל ת"ת ישיבת עץ חיים
נאם	שלמה זכרן ולונק	ר"ם וסנהל ישיבת תורת חיים
נאם	זרח עפשטיין	סניץ בבית ישראל וסביבותיה
נאם	שמעון אהרן פלנסקי	" בבית יעקב
נאם	ראובן גוטפריד	" בבית וסנברג
נאם	יעקב אשר גריבסקי	" בנוחלת שבעה
נאם	יעקב יוסף דויטשברנסקי	

גדולי רבני תולד שחם בעת ביה"ח

נאם	אברהם אהרן ברגיי הבתן בורשטיין	סלפנים אביר
נאם	אלימלך הבתן ריבנישטיין	"
נאם	אברהם צבי ברוזנא	דקושאק
נאם	בניסין מנחם שורצסון	דשכנסק
נאם	יהואל העלטר	"
נאם	אברהם אליזש	דקדיבאוו
נאם	זאב בהנאן סהרדין זיל גולד	דחופלא
נאם		סאטן פראנצסקא

הרב הראשי ליפו וכל אביב
נאם שלמה הבתן אהרנסון

הבני סניצר הרבנות בחיפה

נאם ברוך ברכום יויד
נאם אליהו ריינה
נאם יהושע בהרין קנאל

Address: KEREN BINIAN JERUSHOLAIM Jerusalem

סריאה קדושה ל"קרן בנין ירושלים"

סאת נשיאנו רבנו הנדל נאון ישראל וקדשו

סרן
אברהם יצחק הכהן סוס
שליטיא

ראש רבני ארץ ישראל

A. I. KOOK
Chief Rabbi of
Eretz Israel
Jerusalem Palestine

אברהם יצחק הכהן קוק
הרב הראשי לארץ ישראל
פעהיק ירושלים חובכא.

ב"ה ירושלים ט"ז סבת תרס"ה

אחינו בני ישראל אוהבי ציון, וירושלים
המבאים להצרות ה' ושואפים לבנין הקודש של עם
ד' על אדמת קדשו.
שלום וכרבה בקדשו.

אחים יקרים סאז אישר ברוך בחי' ד' להתדע עמכם בקירוב
סבוק ודיבור של חבה היה סמינו בימינו לרומם את דגל הקודש
דגל ירושלים השלימים על ידו בקדושה ובמהרה זאת כל תנועת
החיים, אשר סאת ד' היתה זאת בימינו לרומם קרן ישראל ולהרחיב
את גבולו על אדמת הקודש, סהקדוה הויה כאשר קורני ד' לשוב
אל הקודש, הקי עסוק בעיה סמא ספעלי קדש אשר קדשו
להגשים בחיים יותר ויותר את עומק הסחלך אשר תחית הקודש
וזהרים גם ודגל לבנין ארצנו ועיר קדשנו, ברוח אמונים
ובליקון קדש מלא אמונה וסוק, ועם זה סמוש וקדור סמל ובנין סמשי
וחנה סצאית את שחבה נפשי, אשר נוסדו יחד ויחד סנולת, אנשי
שם, אנשי מקשה ואנשי רוח, סוחרים סצויינים ועובדים תרומים

ועליהם גדולי תורה סגדולי ונאנוי עחק ואחק תי' זכונ "קרן בנין
ירושלים" להחל בעיר הקודש לבנות בתיס רבים ושמנות
קסמות עם גדלות ולהרחיב את המפעל הקדוש על
כל מלא רוחב ארצנו הקדושה ססח לנו כי התנוצץ האור
ודגל ירושלים סבבר סאז התנוסס בבמה סקצקות רחניים, לחודש
החיים והמפעל הבונה בתחית האוסה וחארי, הנה סאז בעת מתנוסס
גם כן על חסוד הסעשי של בנין תרבות עיר אבותינו
ונשמות אהיק עפ"י התקנות המבוארות בחבורות
"סרן בנין ירושלים" הנ"ל.

במה אני כלבכם סהסוד, ססלא רנש קודש וצפיות ישועה
סחבסכו בולכם לאנדת קודש הזאת לרומם את דגל ירושלים זאת
תחיות הקודש אשר דעם ה' בכל סלא הדרם ומהרה יראו קיינינו
זייסכה לבנו בבנין שלם סנחיה ונפס אחיכם הנאמן סמספה לחשוקת
הסבורת וזיל במהרה בימינו אמן.

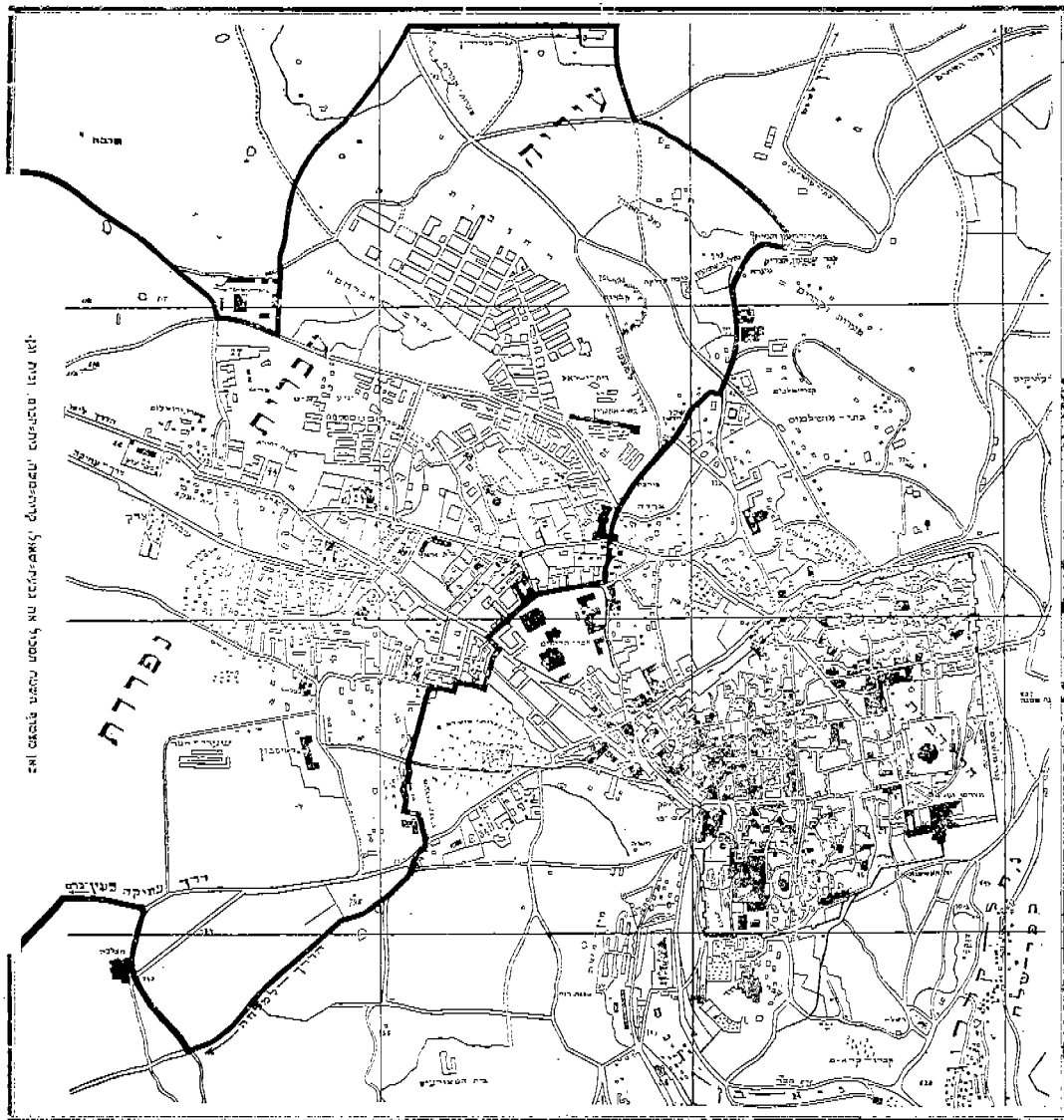
הק
אברהם יצחק הכהן קוק
הערה

ב"ה

הקשר קרן בנין ירושלים סססרה קדושה לסלול דרך לבנות שססות
ארצנו חרנו ונאיתנו ברחבי ארץ קדשנו עפ"י הלוואות סויות כל רוחות
החשלוכי רבית, להקל סובד הישוב סחבור בתיס, ולסען לקרוא לכל עם ד'
שיקחו חלק בבנין תארין עפ"י דחפת קודש תרוס כל כל אי'א סישראל
לאהבה ארץ חסדה סער קדושה וסחוריה, סאז אחת סרסאסיות הקדושות
אשר תרומקה הכללית התנועה הירושלמית קודמת וסבורת עליהם, ספי אשר
חתה לה רבינו אור וישראל נהדו סון רבי אברהם יצחק הבתן קוס שליטיא
ראש הרבנים לארץ, וסחה, אשר וסנו לסובל של רבנו שליטיא לארץ ישראל
העמנו לפני אר כל פרשה סעסנו, סחבנה קרן בנין ירושלים וזיק ססך את
ידיו עליו וסרה את הקריאה הקדושה האסורה לסעלה.

ההנהלה והסועצה, קרן בנין ירושלים

מפת ירושלים והאזור של „עיריה עברית נפרדת“

חקי העבה בספה זו ססן את הנפולות של האזור העברי (עיריה עברית נפרדת)

תושבים!

„התושב“ דורש:

„עיריה עברית נפרדת“

תמכו בדרישתו — דרישתכם!

זכרו! לבחירות ועד הקהלה (ועד העיר) בירושלים:

רשימת „התושב“ — רשימתכם

הצביעו בעד רשימת „התושב“

עֲבֹת פִּרְשֵׁת תְּרוּמָה

שִׁבְתָּ שֶׁל עֲזָרַת נָשִׁים בִּירוּשָׁלַם

בשבת זו מוקדשים מימים ימימה כל הנדרים והנדבות בבתי כנסיות ובבתי מדרשות בארץ לטובת המוסד הצבורי הותיק והיחיד במינו ביישוב בית החולים לחולי רוח וחשוכי מרפא בירושלם
נוסד ע"י חברת עזרת נשים בשנת תרנ"ה בתפקיד כפול:

(א) רפוי חולי רוח

לרפא לפי שיטות הרפוי הכי משוכללות את אותם החולים שיש להם בעיות סכויים להבריא ולהשיבם לביתם ולחיייהם הנורמליים.

(ב) מחסה לחשוכי מרפא

לתת מחסה כלכלה וטיפול מתאים לאותם חולי הרוח שאין להם סכויים להבריא והמסכנים את חיי עצמם וחיי משפחותיהם וסביבתם.

הִישָׁגֵי הַמוֹסֵד

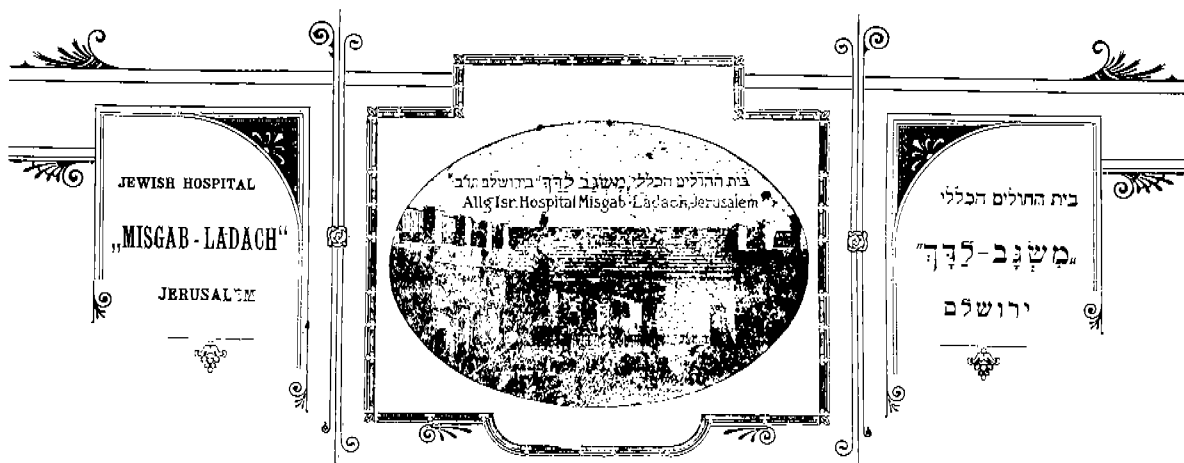
- (א) קרוב ל-2000 חולים קבלו רפוי ומחסה במוסד זה במשך זמן קיומו.
(ב) יותר מ-1000 חולים נרפאו לגמרי או שמצבם הוטב במדה כזו שלא היו זקוקים יותר למוסד כזה.
(ג) אלפים ורבבות מבני משפחות החולים וסביבתם ניצלו מסכנת מות ע"י החזקת החולים במוסד.
(ד) מהישוב כולו נמנעו איינע'מיות וחרפה של התרוצצות חולי רוח יהודים ברחובות לזועת כל רואיהם.

ולפיכך יותר מאשר המוסד זקוק לצבור,
הצבור זקוק למוסד

ומחובתו של כל אחד מהצבור לעזור במיטב יכולתו לקיום המוסד הצבורי החשוב הזה.

כל נזר ירצה! כל תרומה נחוצה!

להחזקת המוסד ולהרחבתו במדה האפשרית.

Jerusalem בעזרי, ירושלים הרב.

Dear Benefactors !

Due to the abundance of poor, sick and abandoned people of Jerusalem and vicinity; due to our scarce and spare income this year; and due to the impossibility of being in communication with many of our members in many parts of the world; the condition of the Jewish Hospital „MISGAB LADACH“ in the Holy City is very critical.

In order not to cease entirely the expedient, indispensable urgent action of this utmost beneficial institution, performed in behalf of thousands and thousands of poor, morbid, sick men, women and children, we crave every sensible, good Jew and Jewess to hasten with an immediate and more considerable assistance.

We rely especially on all our representatives and all those who are concerned directly or indirectly with this Hospital, and we trust that they'll arrange impetuously and energetically special collections for the benefits of thousands of poor human beings, who look impatiently and eagerly for your urgent deliverance and help.

Remember that our institution has not at present, any boxes of alms, neither messengers in any place; the assistance of our Hospital depends only upon the donations of our philanthropic brethren & sisters abroad.

We believe that the following number of last year will test for themselves the importance and significance of this Institution.

Number of patients, admitted gratis — — — 816
 „ „ days remained — — — 10927
 „ „ patients of our polyclinic, gratis, — 11419
 „ „ drugs dispensed gratis by our pharmacy 19370

At last, with a heart crowded with holy sentiments we beg to express herewith our most heartiest thanks to all those who helped us to overcome the predicaments of this terrible dreadful year. In the name of the poor patients and in the name of the whole Jewish Congregation we convey our humble prayers to God to recompense your good deeds and to bless you and your families with a happy prosperous new Year, a Year of salvation, of liberation of Israel and a Year of restore of Zion.

Yours Very respectfully

Committee of the general Jewish Hospital
 Misgab Ladach in Jerusalem

Rabbi Raphael Israel	Benjamin Kokia
„ Isaac Dassa	Joseph Hai Panigél
„ Abraham Bigago	Jacob Tagger, Treasurer
„ Benjamin Alkoser	Rev. Ch. M. Michlin, Hon. Secretary

ליבע ברידער און שוועסטער!

דער גרויסער אריבער האפטיגסטער, **משגב לדך** אין ירושלים וואס עקזיסטירט שוין ווייט 65 יאהר, שפּעט איבער אין אַ נעמער קריטישע לאג, ווייל די אינסאפּטען זינען ווער גרויס צוליב די צילע ארבעט און קראנקען אין צוליב דעם גרויסען יקרות, ווערענער אונז ווער איינמאכען ווערענער ווער קורק און קארי. אים נישט אפּווערשלין די דרינגענער נעמערע בעשטיגקייט פון דעם נאכעל אנטשאלט אין ירושלים, בעסן מיר איין איהר וואס רחמנות האבן אין אונז העלפן יעדערער מיט ווערענער ער קען, אין וואס פרייהער! מיר ווערענער ווערענער צו אונזערע נבאים דאס ווי וואס ווערענער פערשטאנענען שפעציעלע קאלעקטנס פיר ווערענער הייליגען צוקונפטעס פאר ירושלים. געדענקט! מיר האבן יעצט גרענער קייט משהלחם! און מיר ווערענער דורכאויס אנגעווענען ניר איהר אייערע גרבות!!

איינעם צופעלן ווערענער איין געבן אנגעווענען בענער פון די ליכטיגענער דיער אנטשאלט אים לעצטען יאהר:
 ארבעט קראנקע ווערענער איינפערשטען געווארן גראטס אין דיער האפטיגסטע.
 10927 טעג ווערענער ווי אנגעווענען אין האפטיגסטע.
 11419 פאציענטן ארבעט האבן גראטס
 בערעט אונזער פאליקליניק.
 19370 רעצעפטן ווערענער ארבעט גראטס פון אונזער פאליקליניק.

מיר דריקען אונז דורכאויס אונזער טיעפערפערנענען דאנק אלע אונזערע גרובים וואס האבן אונז ארויס געהאלפן ביז יעצט פון דיא קריטישע לאג, אלעקען ווערענער מיר א גליקליכען געווענענענען געט. יאהר, א יאהר פון פרייעדען און ווער, א יאהר פון גוט אין פערנענענען, א יאהר וואס אלע זאלן ווער ווער צו ווער בביתא גוטא ווער צו צו צו צו האבאנענענענענענע, די פארשטענער פנים האפטיגסטע, **משגב לדך** אין ירושלים היי

אחים יקרים ואחיות יקרות !

בית החולים היהודי, **משגב לדך** בירושלים, נמצא עתה במצב רע פאר, הוצאותיו מרובות, מפני רבוי החולים והעמים בירושלים והסביבה, והיוקר הגדול, בעת אשר הבטחתו באות מצומצמות מאד, מפני שעור האפסיה לט, לבא, ברבדים עם כל חברינו הגרובים בכל מקושת מושבותיהם.

ולמען לא להפסק פעולות הבית לפקוח אלפי נפשות, הגנו מחלים פניכם לבא איש איש לעזרתו ביהר שאל, וביתר עז, ובתקום האפשרי, ובחור ענינו נשואות להנבאים, רבוי העולים, שיעזר קבוצות מיוחדות למשרה זו, איש איש בעירו ובעדתו, ולשלוח לידיו יפה שעה אחת קודם, כי צר לט מאד! ואלפי עינים כלות ומיחלות לישועה!

ודעו לכם כי עתה אין לט לא שלוחים ולא קושת בשום מקום, וקושת הבית תלוי רק בגרבות אחינו ואחיותינו אשר ירצו לידיו ישר ואשר תבאנה ליסוד להנצח לפני ה', להציל אלפי נפשות סבות.

הרי לכם מספרים אחרים משנה האחרונה:
 מספר החולים שנתקבלו בהבית, הוא: 816
 הימים ששכבו: 10927
 החולים שנקעו בהפוליקליניק שלנו: 11419
 הרפואות שיצאו בבית המרקחת שלנו: 19370
 והכלה הם אין כסף!!

ובזה דגנו נחנים תודה ומרבה לכל אלה אשר באו לעזרתנו כספך השנה, ובשם החולים האומללים, ובשם כל עדת ישראל בירושלים, הגנו מברכים אהבם ואת כל משפחותיהם כברכת שנה טובה ומפארת, ספארת ומעשרת, שנת תחיה ושלום, שנת שיבת ציון ושיבת עם ישראל לארצו, אמן.

מנהלי בית החולים, **משגב לדך** בירושלים.

נאם רפאל ישראל	נאם אברהם בינ'אני
נאם יצחק דאסה	נאם יוסף די פניזיל
נאם בנימין אלקוסיר	נאם יעקב טאגער, נכר
נאם בנימין קוקיא	נאם חיים מיכל מיכאלין, ספר ומכור

Address : **HOSPITAL MISGAB LADACH, JERUSALEM (Palestine)** אדרעסעט:

Money shall be send by postal money order, or by Draft (cheque) on London.

נעמער איין גלייכער צו טוקען דורך א פאסטא באני אדרעס, אדרעס א טעקע אדרעס א דראפט איהר לאנדאן.

טוב לשלוח לנו כסף ע"י פוסטל מאני אדרעס, או ע"י טעקע או דראפט על לונדון.

דו"ח ומניה לציבור על מצבו הקשה של ביה"ח "משגב לדך"

התחבורה לירושלים

"והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה לה' בסוסים וברכב ובצבים ובפרדים ובכרכות על הר קדשי ירושלים"
(ישעיהו 60, כ)

בהנחת אבן הפינה לישיבתו של הגאון רבי יוסף צבי דושינסקיא זצ"ל – ישיבת "בית יוסף"
צבי" מאחורי בתי הונגריין

חגיגה בפולה

בהודות והלל להשי"ת, שמחים אנו לבשר בזה על חגיגת

ירידת אבני הפנה:

א) לבנין „קרית שמואל” בירושלם.
ב) לבנין

שבונת ישראל רוקח והביהכנ"ם

על שם חרה"ג המפורסם

מוה"ר ישראל רוקח שליט"א מברוקלין

החגיגה—על מגרש קרית שמואל מול רחבי'—תתחיל

אי"ה בשעה שתים אחה"צ ביום ה' ר"ח ניסן הבעל"מ

הקהל מוזמן להשתתף בחגיגה הנז' ולקחת חלק בשמחת בנין ירושלם.

בכבוד רב

הנהלת גמ"ח אוצר החסד קרן שמואל

מיסודו של

ועד רבכללי כנסת ישראל

אוממבילים לשרות הקהל יעמדו במחנה יהודא ובמאה שערים משעה אחת וחצי אחה"צ והלאה

דפים מוסק

הזמנה לחגיגה כפולה

מליכ מחזן להשתתף בשמחת בנין ירושלם להורות נוכח

בחגיגת ירית אבני הפנה:

(א) לבנין ירית שמואל בירושלם.

(ב) לבנין שכונת ישראל רוקה וביהכניס

ע"ש הרחיג המפורסם

סוהריר ישראל רוקה היו סבורקלין.

חגיגה—על סגיש קרית שמואל סול רחבי—תתחיל

בשעה 2 אחריצ ביום ח' רח ניסן הבעל"ט

בכבוד רב

הנהלת גביח אוצר החסד קרן שמואל

מיסודו של

ועד הכללי כנסת ישראל

אוסובילים לשרות הקהל יעמדו בסאת שערים ובמחנה יהודה
משעה אחת וחצי אחריצ והלאה.

בעזתי.

ברוך מצויב גבול אלמנה.

הזמנה של מצוה

ביום ג' יא שבס רחריצ שעה 2 אחריצ

חונח אבן הפנה לבנין ביהכניס יאהל רבקה

בשכונת קרית שמואל

מנדבת הגבירה הצדקנית סרת רבקה רוטברג תחי

בנוכחות רבנו הגדול ראש רבני איי סון אברהם יצחק הכהן קוק שליט"א

ורבני ונכבדי ירושלם

כבר מתבקט להשתתף בשמחה של מצוה זו

הועדה המסדרת

המסכונות תעסודנה לשרות הקהל בסנת רחוב הסלך גיוני משעה 1 אחריצ.

הודעה ואזהרה

לחברי "נחלת-חוד"

ועד העיר ליהודי ירושלם מתכבד בזה להודיע לכם
כי כבר עלה בידו להשיג תחיבות והסכמה מהאנשים
אשר מסרתם לידם את הבספ לשם קניית מגרשים
ושעליהם להעביר את הקושנים שישנם כבר, על שם
כל חבר וחבר תחת השגחתנו.

כמו כן אנו מקוים כי באלו הימים נגמור עם הערבי בעל המגרש שיקבל חזרה מאה
ועשרים דונם אדמה זיבורית ולתת במקומם עידית, ויש לקוות שעוד בשבוע הבא יצא
המהנדס למדוד את המגרש ולציין את הגבולים עפ"י תכנית חדשה ואח"כ לגשת
לחלוקת המגרש לכל חבר וחבר, וכמעט שכל העכובים העקרים הוסרו והעכוב היחיד
כהיום הוא הכנסת הבספים להאפ"ק מאלו החברים אשר
עד היום לא הספיקו להכנים.

ולכן הננו מזהירים בזה את המפגרים אם לא ישלמו את מחיר המגרש שקנו
עם ההוצאות אז אין אנו יכולים עוד לעכב הדבר שהחברים ששלמו כבר יסבלו יותר
ונהיה מוכרחים לגמור רק בעד אלו שכבר שלמו כל המחיר והמפגרים יהיו מוכרחים
להכות עד שתהיה האפשרות בידי אלו שקבלו מהם את תחלת הפרעון להחזיר
להם את כספם.

בכבוד רב

בשם ועד העיר

י. ב. ר. ש.

הודעה נחוצה

כל חברי החברות נוה שאנן ונוה ישראל

מוזמנים בזה להאספה הכללית השנתית של החברות הנ"ל, שתהיה בע"ה אור ליום ר' ב' ניסן ש"ז בערב, באולם הת"ת עץ-חיים מרכז ב' מתנה יהודא, שעה 1.30 לשא"י, 7.30 אירופית, אם בשעה הנ"ל לא יבוא רוב החברים מירושלם תפתח האספה באותו ערב בשעה 2.30 לשא"י 8.30 אירופית, ותהי' חוקית במספר החברים המשתתפים בה, ומי שלא יבוא בטלה דעתו.

בכל הכבוד ועד ההנהלה

סדר האספה:

(1) בחירת יו"ר האספה	(7) אישור סדר ועניני הגורל
(2) מסירת דו"ח כספי	(8) בחירת ועדת הגורל וקביעת זמ הגורל
(3) מסירת דו"ח מעשי ותוצאות השומא	(9) דרישות והצעות חברים
(4) תקון בתקנת החברה	(10) שונות
(5) בחירות ועד הבחירות	(11) פתיחת הקלפי
(6) בחירות	

חברים נכבדים! ערך כל הרכוש שלך וכל קיומה של החברות הנ"ל תלוי בהשתתפות באספה החוקית הנ"ל המיוחדת בתוכנה. שמה תנתן לך את האפשרות לבטוי את כל השקפתך, על כל החברים

כלי שום יוצא מן הכלל להודרו להופיע בזמן. שום עכובים ואמתלות לא ימנעו אותך.

בתקווה כי תבין את האחריות הגדולה אשר עליך ותופיע בזמנה.

הערה! אם מאיזה סיבה שהיא אין באפשרותו לבוא בעצמו, יש לו הרשות להצביע באספה ע"י יפוי כח לחבר אחר, ולהביאו לפני פתיחת האספה. היפוי כח המודפס יכולים לקבל לפני פתיחת האספה.

דפוס, צינץ

תנו כבוד לתורה

ברוך שהחיינו וקיימנו ליום הגדול אשר בו תחוג ירושלים ת"ו את החגיגה של

ירידת אבן הפינה

להשכונת החדשה

"שכונת עץ חיים"

קרן קיים להחזקת והרחבת

בתי הת"ת והישיבה עץ חיים

שבעיה"ק ת"ו וסביבותיה

קהל חובבי התורה והישוב האר"י

מוזמן להשתתף בחגיגת חזאת

אשר היהדות החרדית בארץ ישראל תחוג

ביום ג' ו' ניסן תרפ"ט בשעה 2 אחה"צ

על מגרש השכונת רחוב יפו פינת דרך קרית משה

בברכת התורה והארץ

הנהלת עץ חיים

אגדת "בית וגן" (מיסודו של ה"מזרחי")

אין צורך להרבות בדברים ע"א מהות וערך האגדה הזאת. כי יבוא השם ויזכיר עליה. אולם למען תת מושג קל ונכון לאלה שהם זרים כמובנת, הגנו לפרסם את תוכן מטרתה והתקנות שנתקבלו כמעט בכל ערי א"י ובוועד הזמני בירושלים. המטרה: להרחיב את מספר השכונות והבתים מסביב לירושלים ע"י יסוד שכונות חדשות עבריות הן במובן הדתי והלאומי והן במובן השפה והעבודה.

הרחבת מספר השכונות החדשות—ע"י חברי "המזרחי" והקרובים אליו ברוח—במדה כל כך מספיקה שתהיה תרים והצלה בפני צמצום הדירות המתקורות ועולות. בפני החיים בבתים של איור צפוף וגרוע וגם בפני הפחד של התנכרות הצפיפות והצטמצמות יתרה עם ההגירה העתידה.

התשלומים: כל חבר משלם בעת הכניסה תשלום ראשון של שלש לירות (ביפו—חמש). וחזק מזה תשלום חדשי של לירה אחת ומשלמים את מחיר המגרש בעת הקניה. (התשלומים החדשים מתחילים מהרש סוף העבר וכיפו—מח' אייר.)

כל כספי האגדה מונחים למשמרת בהאפ"ק ע"ש שלשת חברי הוועדה הבסיסית: ה"ה. שריון, ב. קוקיא והאחים א. ו. לעווין. (כל חבר בהכנסת התשלומים מסבל תעודת אשור מהוועד והוועדה הבסיסית וגם קבלה על כספו מאת האפ"ק.)

הערות: התקבלות החבר, היא יחד עם התחלת התשלומים דוקא.

החברים מתחלקים לקבוצות. עם מלאכת מספר הקבוצה הראשונה תסודר תוכף קבוצה שניה.

ועם הבאור הקל ע"ד מהות האגדה הגנו פונים בקריאתנו אל הקהל הנכבד:

הַרְשָׁמוּ—הַרְשָׁמוּ!

מהרו להרשם באגדה זאת כי הזדמנות טובה עכשיו לפניכם—והלאה מכם

אם תאחרוה. תאחרוה—אם מספר החברים המגביל יתמלא.

מגביל הוא מספר החברים לקבוצה הראשונה ויחד עם זה רחבות הן

זכויותיה של הראשונה—להראשונים. הראשונים הם הזוכים הקודמים ובני-מצרא

כלפי הקבוצות הנתוספות—בכל זכויות האגדה.

הרשמו! כי למה תאחרו את המועד?

מהרו להרשם לפני שיתמלא מספר הראשונה בכרי שתהיו אתם

הראשונים.

אפשר להרשם ולהתקדם יתר הפרטים בלשכת "המזרחי" או אצל חברי ועדת התעמולה שבהרגו וקבענו לפי רבעי העיר השונים:

בעיר: ה"ה בנימין קוקיא, שמחה מנדלבוים, והאחים לעווין. **בתי ורשא:** ה"ה ישראל איסר לעווין.

רחוב יפו: "יצחק שריון. **בית ישראל:** ה"ה ישראל צרנינסקי.

אבן ישראל מזכרת וסביבותיה: הרב הגניא גבריאל, **מאה שערים:** אהרן ויסענשטערין

הודעה לאלה שגרשמו ועוד לא הכניסו את התשלום הראשון, שהגבלנו להם את הזמן עד סוף תמוז דנא.

הוועד הזמני.

שכונת "בית וגן" נוסדה כחיזוק להרחבת השכונות מסביב לעיר, לא עוד צפיפות, זאת ועוד כהיערכות לקראת העליה הצפויה...

אל צבור בעלי בתים

בשכונות גאולה וכרם-אברהם

לרגלי השמועות המתהלכות, שבעלי-הבתים
עומדים בשנה זו להעלות את שבר-הדירה
מנמוקים שונים, הננו פונים בזה לכל
בעלי הבתים של השכונות "גאולה
וכרם אברהם", בבקשה להתחשב עם המצב
החמור השורר בארץ. ולא לדרוש השנה כל
העלאת של שבר דירה.

הועד המאוחד

לשכונות גאולה וכרם-אברהם

ירושלים כ"ב מכת ת"ש.

דפוס, בנרות, יחזקאל שיש
בית ישראל שוק החדש ק"י בית מרקת סרבו

סנהדריה

שכונה

—מיסוד המזרחי הצעיר הא"י—

(בצפון העיר ע"י בתי המזרחים)

ת.ד. 358

חברת

נחלת-בית

בערבון מוגבל

ירושלם, א"י.

חברת "נחלת-בית" בע"מ, מזמינה בזה את כ' לחגיגת יסוד השכונה

"סנהדריה"

והנחת אבן הפנה לבתים הראשונים

ביום השלישי א. ניסן תרפ"ו בשעה 2 אה"צ.

בכבוד רב

הנהלת חברת "נחלת-בית" בע"מ.

מודעה!

למע"כ אחינו היקרים אשכנזים והספרדים
דיירי שכונות בית ישראל הישנה והחדשה
ושערי פינה וסביבותי. ה' עליהם יהיו

אחינו הנכבדים והיקרים!

היות כאשר בשכונות הנז' אין לנו עירוב פרמי
רק אנו סומכים על העירוב הכללי שבפעיה"ק
ירושלם ת"ו בכלל, והענין הנז' עלול מאד לבוא
לידי חילול שב"ק, אשר אין בידינו לתקן.

לכן הסכמנו להשתדל בעה"י להקיף השכונות
הנז' בעירוב מיוחד ולמנות על זה משגיח
מיוחד שישגיח בכל עש"ק על זה והכל יהיו
תחת השגחתי שיהיו כדת והלכה.

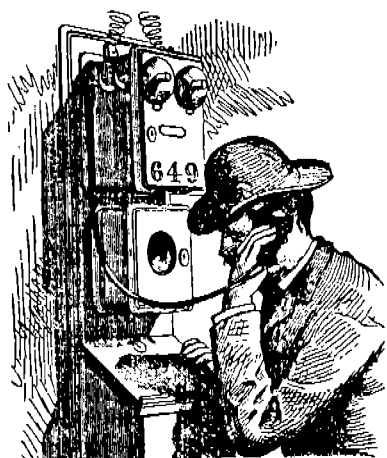
ובכן בקשרי מכל אנשי השכונות הנז'
שישרתפו כאו"א בדבר מועט כפי
רצונו במצוה רבה כזו, כשילך הגובה לקבץ
בכל עש"ק עבור הוצאות התיקונים ושכר
המשגיח ועבור הגובה.

וחפץ ה' בידינו יצליח להסר מכשול
מדרך עמו

יום א' ה' מ"א תרפ"ח

הבא עה"ח שמשון אהרן פלונסקי
רב ומ"צ בשכונת בית ישראל וסביבותיה

דפוס-קלישר רחוב מאה-שערים ירושלים

מפני שהמחלה החדש של הגליונים
להמנדים איננו עוד בסי בדבר ויש שהוא שוכח
ואינו מביא לאחר מהמנויים הגליון במועדו
לכן הננו מבקשים ממנויינו הנכבדים מעירנו
שכל מי שלא הגיע לו הגליון ביום הופיעו
לחדשינו בו ביום או למחרתו, למען נוכל מיד
להעיד את נושא הגליונים על משגתו.
המו"ל .

בית מסחר הכללי ליחידים ולסוחרים

נמצא לשלח בל מינו בוכעים (קאפילושוין) מארבעות דורות מינים וימים בארבעה דורות
הדסה שלישית בארבעה איזואק, וכל מינו במחזורין.
גם כל מינו **מחזורים** על צמר של מינו וסחורוס וכל מינו צעירי נשים על צמר נשים
סחורוס (קטורוס מאתלן) מאתקוראק דורות מינים ומאמנות שפועל במחזורים דורות וזמנים.
ואתה של הקנים המציע במחזורים מינים ומצא את סחורוס בלית סחורוס במחזורים דורות על
צד דורות מינים.
ולשתיים הגיו טרן דתה דורות ובתנאים נאומים.

פנחס כהנא שפירא.

אודיסס לכתובים: P. K. Spira — ולחילוסים: Spira Jerusalem.

כל מי שהפך ללמוד נגן על כנור או על עוגב
בתוך זמרת מאיש מלומד מארופה יפנה אל הארון
אברהם בלומנפלד בימין משה.

רופאת שנים

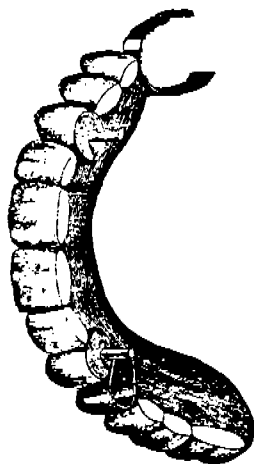
אדילה סומניצקי.

גמרה חוק למדיה בברלין.

פתחה בית מרפא שנים.

ע"י שני תותבות; שנים חדשות
על שרשי השנים רמבעיות; כוהרות
ממלאה שנים רעועות (פלומברין) המנק,
שנים טבעיות.

עם עצם המלאכה וגם כלי המלאכה
לפי הדבצאת האחרונות של הדמע.
עונה לזורשיה בכל יום משעה
שמונה עד הצהרים ומשעה שהים עד
שש בערב. מעונה בשכונת נחלת שבעה.

בשר ופסת

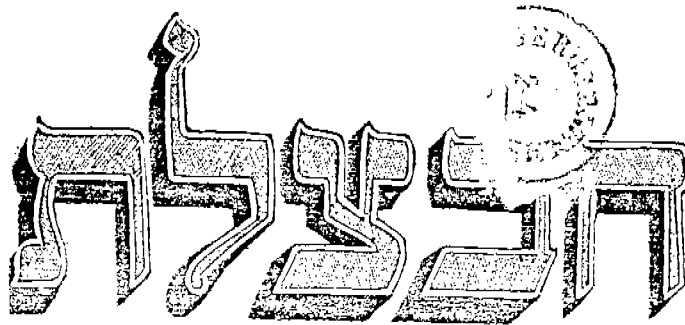
בעשר לפסח

שמו זית זך

מחאחים שרמז, בעין סיני' בהבשר ב"צ
אשכנזים וספרדים. נמצא למכירה בירושלים
בחנות צירינסקי בבתי פינגולד עד יפו.
השמן הזה מוקד לא במים כי אם במכונה
אנגלית (רוסמילור).
טעמו וראו כי טוב !

התארגנות

בפרק זה באים לידי ביטוי מודעות וכוונות של מוסדות למען יחידים, ויחידים למען מוסדות, יחידים כנגד יחידים. ויחידים בעד יחידים. יחידים שעוררו רבים ויחידים שדברו לרבים ובשמים.

מכל ערי פולין יבנה לסוכנו
הנכבד ה"ר אליעזר יצחק שפירא ל"י
L. J. SZAPIRA
Nalewki N.26 WARSZAWA
וידעו ישיגו את החבצלת במחיר
6 ר"ב : ובוולרטה 5 ר"ב
לשנה .

אחרון לשנה בחריטת חרץ
טורקאי 4 מלג'י כסף :
בארץ אסטרייך 8 פלדיון :
בזרסק 10 פלדיון :
בברטישלא וזאמברוג לירה
לחם בטערלנג :

ציון

ח A B A 3 E E C ח

מבשרת

מע יולבבל שבוע יבשר אף ישמיע כל דבר הדרוש לחפץ לבב איש יהודי :
מאתנו ישראל ביק מדפיס : מיכל הכהן : ישראל דוב פרומקין :

JERUSALEM, 17 Mai [5632]

ירושלים, ט אייר התרל"ב.

למען ציון לא אחשה (ישי' כ"ב)

Pour l'amour de Sion je ne me tairai point
[Isaie LXII, 1.]

שלום ירושלים.

(המשך מבליון 28)

שלשה בתי דינים למקלה הגדולה
(הספרדים הי"ו) הזאת, כל אחד מהם יושב על
-- כסא דין ארבעה חדשים בשנה .

כל כסף הבא ירושלימה לשם מקהלות הספרדים הי"ו,
מנדבות אהנו בארצותם למקומותם, יהולק לטלשה קופות
תחת יד שלשה הראשים הממונים על זאת. א קופת הת"ח
תחת השגחת ראש הוועדה הרה"ג מוהר"ר מאיר פאנזיל הי"ו,
ב קופת העניים, תחת השגחת הרב הגביר המפואר, נדיב
ועושה חסד מוהר"ר יעקב וואלרא הי"ו. ג קופת צרכי העיר
תחת השגחת הרב הגביר מפורסם לשם תפארה מוהר"ר משה
בינונישתי הי"ו .

המערבים .

אחרי המקלה הגדולה. היא מקהלת המערבים, והמה
ילדי ארץ מאראקא, וארצות המערב. והרה"ג המפורסם
מוהר"ב ש"ה הי"ו עומד בראש המקלה הזאת, ולה שני בתי
בנסיות ושני בתי מדרשות לאהוה. תהלוכות המקלה הזאת
מתאימות. על פי הרוב לתהלוכות אהנו הספרדים הי"ו .

(המשך יבא)

ירושלים.

ביום בדר"ח אייר, היה יום היא"צ של האשה המהוללת
מרת שרה נ"ע בת השר המרומם צדיק נשגב, מוהר"ר
שמעון וואלף ג"י באראן פאן ראטהשילד. ויקהלו ביום ההוא
תלמידי בית המדרש "דורש ציון" ובראשם הרה"ג
העוסק באמונה, מוהר"ר יצחק מפראג ג"י וילמדו שם, וגם
קדוש אטרו לעילוי נשמתה * הנצב"ה .

א ראש הבית דין הראשון הוא הרב הג' בו' מוהר"ר
יעקב שלום המכונה בכר אלישר הי"ו, ואחותו מרעיו לבסא
דין הוא הרב הנכבד והחכם מוהר"ר שלום משה חי גאון
(בן להרב הגאון המפורסם בתורתו ובמהוללו הגלות מו"ה
אברהם גאון ז"ל) אשר כהן צפאר הרבנות משה"ק
ירושלים הי"ו כמיס רבות ונפטר בשס טוב). והרב היקר
מוה"ר רחמים פראנקו הי"ו -- ועוד למן שני דיינים
נוכחים למן המת הרבנים הה"ש בו' מו"ה מוריעו כהן,
וכו"ה אברהם בכר שלמה הי"ו .

ב ראש הבית דין השני הוא הרה"ג בו' מו"ה יוסף קארו ג"י
אחותו מרעיו המתה הרה"ר נסים ברוך, והרה"ר יוסף עזריאל ג"י

ג ראש בית דין השלישי הוא הרה"ג ר' אהרן עזריאל הי"ו
אחותו מרעיו המתה הרה"ר אפרים בכר משה, והרה"ר יוסף בורלא

מלכר השובות שוכרנו בגליון הקודם, נמצאות עוד
ישיבות רבות, והנה. ישיבת תולדות יצחק י"י, ישיבת
הפארת ישראל האשים, ישיבת אהבת הברים, ישיבת הרב
הזקן במוהר"ש הלוי, ישיבת פי' אמועליג, ישיבת פי' סויון,
ועוד רבות אשר בהן מתפללים רק בשבתות ומועדי ה' .

עמוד שער של ה"חבצלת" -- פרטים על מוסדות תורה בירושלים

בשם השם.

בית החולים הכללי "משגב-לדך"

מתכבדים אנחנו להזמין את כבודכם לאסיפת השנתית אשר תהיה ברוב
עם ובהדרת כבוד ביום ג' (ב' החומ"פ) בהצר ביה"ח הכללי "משגב לדך"
משעה 3 מורקית (9 אירופית) בבקר, עד הצהרים.
במעמד רבני ונכבדי כל העדות.

ואחדים מאתנו ישאו מדברותיהם—בעברית—על פרשת השנה החולפת.

וחשובנו השנתי יחולק ברבוי בין כל הנאמנים
וברב עם הדרת מלך!

וה' יזכנו לאכול מן הפסחים ומן הזכחים אשר יעלו לרצון על מזבח חדש כציון יבין כנגד'צ כב"א.

כעתירת החותמים בברכה ובכל רגשי הכבוד

פקידי ביה"ח הכללי "משגב-לדך"

ירושלם, י"ג ניסן העת"ר

ירושלם בית החולים הכללי תוכב"א
"משגב לדך"

Hôpital général Israélite

"Misgab-Ladach"

à Jérusalem

דפוס אלעזר מ. גאלדבערג

הזמנה לאסיפת השנתית של דירקטוריון ביה"ח "משגב לדך" בעיר העתיקה

בית החולים הכללי

בקור חולים האספיטל

לכל עדת ישראל

בעה"ק ירושלים תובב"א

(נוסד בשנת תר"ח)

יִרְדָּה לָכֶם יְרֵאִי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צִדְקָה וּמִרְפֵּי

הַחַיָּה לְד' וְיִשְׂרָאֵל יֵאָמֶר

ביום ג' ט"ז אייר בשעה 4 אחופות 9 ערבית אחר הצהריים שנת 5651, אור הדין יונה ליהודים בא"י לפי

תורה אי"ה תחת אבן הפנה לעצם הבנין החדש אשר יקנה מטעם הנהלת בית החולים הצבורי

בקור חולים האספיטל בירושלים תובב"א

מחין לחוסה במקום יפה ברחוב הקאנטול הגרמני מול ההאספיטל הגרמני בהתנשאי ממעל לתחתים אשר
היו לו ליסוד, ואתם יושבי ירושלים שחבנין הזה יקנה על דעתכם ובהפצכם, התברכו ובואו ביום הזה מהצדדים
עד הקרב אתם ומשפחתכם, לחונ את הג' היסוד בשמחה וזכותם לראותו בשכלולו עוד בשנה הזאת
בהתנדב העם נדב והביא לפי

חסד ד' כל מחלה מעל עמו וארצו ושלום על ישראל.

בכבוד ויקר גבאי הבית ומנהליו

גרמס האחים סאלאמאן בנהלת שבעה

ביה"ח "ביקור חולים" נוסדה בעיר העתיקה בשנת תרי"ח-1858 ואילו לבנין החדש ברחוב
שטראוס נורתה אבן הפינה בתרס"ו-1906. לפנינו ההזמנה לציבור

בשם האדמו"רים

בשם האדמו"ר מהוסאטען שליט"א

= מטשארטקוב =

= מסאנדיגורע =

המבקשים את החסידים

ש י ב ו א ו ל ה ת פ ל ל

פימים נוראים ובחגים, בביהכנ"ס הגדול

ת פ א ר ת י ש ר א ל

הנקראת ע"ש הרה"צ האדמו"ר מרישען זי"ע
אשר בעיר העתיקה, רחוב הקראים.

גם הרב שלמה דוד כהנא רב ראשי מעיר העתיקה מבקש
שהתפלות בביהכנ"ס תפארת ישראל לא יתבטלו חלילה.

וד' ישמע שועתינו ונזכה בביאת משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.

זמן התפלה שבע וחצי בבוקר.

ציון במר הבכור היה זה יום קדוש!

על הלשון מאתה מנהל הישיב' הרב הצ' הודף צדקה וחסד הצנע לכת וכו'

מזה"ר אהרן הכהן פ' עש"ב (מנקה) זצ"ל

וביום א' פ' בא' ב' שבט, יום כלות השבעה יערך מספר מר ע'

אחדים מלומדי ישיבת מאנשיצוויץ הי"ו

וע" הרה"ג וכו' מה"ר בן ציון יאדלער שליט"א מ"מ דמתא
בישיבת מאנשיצוויץ, בבהכנ"ס ישרא' אמר אננה, במאה שנים

בשעה אחת עשר ערבית 4 אירופית

ויבולע המות לנצח וכל"ג בב"א.

הנהגה

דפוס קלישר, ירושלים

ללמד עם הילדים א"ב עם סידור עם ה. הבעל תפילה יתפלל עם ה. הבעל קורא בתורה יקרא עם ה.

מכבוד הר' ירחמיאל המגיד גינצבורג שליט"א כי הוא מתעסק בשביל המצוה נגד החסכון של ה מהאלף בית אשר בין גדולים וקטנים מחליפים את ה ה באלף ולא מבטאים אותה כראוי הוא אינו מדבר על ישראל כי אם אל ישראל כדי לתקן תיקון גדול לבטא טוב את ה ה בין באלף בית בין בתפילה ובין בתורה ובנביאים וכתובים כבר הוא חיבר על זה חיבור להדפיס ולא עלתה בידו כי סכום גדול כזה אין באפשרותו להשיג בשביל זה לפי כחו ולקח את המצוה החשובה למוציא לפועל להוציא את החסרון מכמה וכמה אנשים שאומרים במקום מהרה מארה באלף ועוד ועוד וזה מכשול גדול וקלקול גדול. רוצה הוא לקיים הגמרא קדושין כל העושה מצוה אחת מטיבין לו ומעריכין לו ימיו ושנותיו ונוחל את הארץ יכולין לומר שזה מצוה אחת שאין שום אדם דורש ומבקש מה מזה השבשטא וגם עם הסכמתם של כמה גדולי ירושלים וכמה מלמדים חשובים בשביל דבר גדול כזה מלמדים חשובים מירושלים עיה"ק ת"ו ומלמדים חשובים מבני ברק ומהישוב גם זו שיוציא לתועלת והרב הג' הצדיק הסכים לזה בספ"י שדרשתי שכ בשבת שלח תשי"ב על כן הוא מוכרח להדפיס קונטרס מהחיבור טרם שידפיס החיבור הגדול מענין השגיאה של ה הא ראי ברורה לתקן ה ה שזה דבר גדול מהרה"ג הר' שלמה סאביל שליט"א אשר הוא דורש אחרי קבלת שבת עד מעריב בבית הכנסת הגרי"א בקטמון ודרש בפרשת בהעלתך מענין האותיות א"ב חדושים וגאונות ודרש על כל אות ואות ולא זרק את ה ה ודרש כמה חדושים ג"כ על ה ה מכל האותיות וכמה אנשים זורקים את ה ה ומחליפים ההא באלף גם גדולים וגם קטנים והרבה מלמדים חשובים מכל מקום מכירים טובה בסבר פנים יפות את הר' ירחמיאל נ"י שהוא תיקן את הילדים לבטא ההא כהוגן כדי לזכות את הצאן קדשים והוא מבקש בכל ארץ ישראל התלמודי תורה וחדרים יחידים שילמדו את הצאן קדשים הילדים הקטנים שלא יכולים לבטא את הה ויאמרו כהוגן כדי שלא ישאר השבשטא אחר כך בגדולים כהמליצה המפורסמת שבשטא כיון דעל על בזכות זה יקיים על עם ישראל התפילה שאנו מתפללים שלשה פעמים ביום את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח ב ה ולא באלף וגם יקיים וגאלנו מהרה למען שמך ב ה ולא באלף ח"ו והוא יברך את המלמדים אשר מכירים אותו לטובה וקיבלו אותו בסבר פנים יפות שיהיו בריאים וחזקים לעבודת המלמדות באמת שלא יהיו ח"ו עושה מלאכת ה' רמ"י ובזכות זה ישלח ה' ברכה והצלחה בכל מעשה ידיהם אני מבקש מכל אנשים שלא יהיו בטעות שלא יקראו חכמת המסכן בזו"י כי האותיות א"ב עם ההא הם מעשיר גדול כמשכתוב והעושר והכבוד מלפניך ומהחכם כמו שכתוב כולם בחכמה עשית. יש ראי מהגמרא שלא לומר מהרה באלף כי אם דוקא בהא

אני מביא ראי מהגמרא שבת בפרק במה מדליקין בשאומרים מארא באלף ולא בהא זה קללה ר"ל אמתלא לדברי עכשו כנית בעל הבית פאה מוים חשד מעוברים ושבים שלא תבוא מארה על אדם י"לא הניה פאה בשדהו ע"כ הוזהר והזהר שלא יאמרו מהרה באלף אלא דוקא בהא ובהנה ובהנה בכל תיבה ותיבה צריכין להזהר לומר ההא כהוגן ע"ז ענין גדול עם הסכם של ביד שבירושלים ומהר' הגאון הצדיק בעננים שליט"א וזה לשונו כדאי להחזיק טובה להאי שבאה שעוסק לתקן חבית אות ה' כדלוי.

ועוד כתיב מאחר עבדך ח"ל מצוה רבה להתחזק בידו כי כמה עולמות תלויות בזה ודיל ע"כ הוא מבקש שכל אחד יקח בבית וגם כפיחכ"ט שיהא תלוי על לוח כי הם דברים נהוצים מאד וגם דברים יקרים ומו שיוכל לסדר זה במסגרת בוראי יותר טוב ויהי לו זכות גדול ונוכח כולנו לדאוג בנחמת ציון בב"א.

ובאתי עה"ח עשיק פ' בהעלותך י"ב כיון העב"י לפ"ק.

ה. ר. בענגיס החופיק

ה. ר. בענגיס החופיק

הלכה פסוקה מהרמב"ם

וכן העלג כגון מי שקורא לא' ע' או לע' אלף וכל מי שאינו יכול להוציא את האותיות כתיקונן אין ממנין אותו לשלוח ציבור והרב ממנה אחר מתלמידיו להתפלל לפניו בציבור ובפרט מי שאינו אומר בהא עוקר את ההא לגמרי והמבין יבין. אבקש מכל אחד ואחד שלא להסיר את הקונטרס מהקיר כי זה גוול את הרבים ולא שייך מחילה על זה. בזכות שיקיימו את כל הדברים יזכה ויראה בבנין המקדש וגאולה שלמה.

יהודי המזרח!

השתתפו כלכם בבטול
המלאכה הכללי אשר
חוזרו היום מ-5-6 בערב

דרגל חרור שריד מקדשנו
ביום הקדוש ביותר לעמנו
בל יעדר יהודי מלהשתתף
באספת המחאה הפומבית
שתערך בחצר ת"ת "עין חיים" במחנה יהודה
בל תמצא חנות עברית אחת
פתוחה בשעת האספה.
הסתדרות חלוצי המזרח.

מקרא קודש

לבדק בית ה'

כידוע סבל הרבה בית הכנסת הגדול "תפארת ישראל" בעיר העתיקה מהרעש שה' ביום יא תמוז בשנה העברה. בית הכנסת הזה שהוא פאר ירושלים בגדלו וביפיו נוסד לפני שבעים שנה ונערך ללא פחות משבעים אקף פונט מרבד ערבו היסטורי ומקימו החשוב ביותר קרוב וסמוך ממש למקום מקדשנו וחלונותיו שקופים מזו בית קדשי קדשים ואשר רבים וגם קדושים הקריבו את מוצם ואונם לבנין בית הכנסת הזה. בית הכנסת הגדול והקדוש הזה, אשר הוא עטרת תפארת לכל בית ישראל, עומד עתה בסכנת. כי מרעידת האדמה דאשתקד, נחלקו באופן נורא שני חלקי חבית הכנסת צפון ודרום מספר עד המפתחות וגם הכיפה האמצעית. והתסון היותר מצימצם בכדי להצילו מסכנה דורש לבח"פ סך 650 פונט, ועד להביאו את מצבו הקודם יעלה עד ערך 1000 לאי ועד עתה קיינו בתקנות שונות וחכינו מיום ליום חזי אולי ירחם ה' ויעלה בדינו לתקנו, אבל דאמננו, תקנתו לא עתה בדינו עד עתה, ובנין גדול בזה שעובד היום זה יותר משנה מיכן שמצבו הורד ורופף מיום ליום ועדו ותר חזי להרוסה. המהנדסים מזהירים באזהרה נוראה למחר לתמנו כיפה שעה אחת עודם כדי לסדם בעד הסכנה הנשקפת חלילה לימורת הגשמים. והיות כי אחרי יעלה רבה השנו בעת בעזריאל תלואה בסך 300 פונט בתשדומים השיעורים וסכום הזה נתן לנו את האפשרות לקרבה אל המראכה, אבל הנסור את אשר התהלנו והעשות בדבקי עד נמורא דרוש עוד סך 700 פונט ונאם נחי מוכרחים להפסיק את העבודה מחסרון כסף אזי ילך דמסיון גם הסך 300 פונט שאנו שוקעים בו עתה ודמים תחתי משמע.

לכן אחינו עם ה' הורעים כבר היבם את קדושת ביהכנס הגדול הזה והיודעים את האבדה שאינה חוזרת, אם הויתה נעמוד מרפיון ימים ונאבד חזי את בית מקדש מעט הלזה, פונט אני אריבם בלב מלא רגש התעוררו התעוררו להצלת הבית הגדול והקדוש הזה, אנו מבקשים אתכם בשם ה' ה' הצילו את בית ה' שאי יריבם קודש לה' נדרו ושלמו האקריבם והנה נבקע שבת קודש הבא פרי..... מוקדש לטובת תיקון ביהכנסים, אנא אחים יקרים חקוינו תחזקו תנו כבוד לבית ה' הרימו תרומות ה' בפי כוחכם וגם יותר מכפי כוחכם וכן איש ואשה אשר חבת הקודש מכלשרתם וזיק היהדות לא עומם מקרב לבם אל יחדלו מלהביא תרומה לבדק בית ה' לכל המראכה הצריכה ודוק כי כנסיות ובדי מליטות בשבת קודש פרי..... הן אשר יעלה לתורה והן אשר רק יתפלג יצו לעשות לעצמו מי שברך ונעבד בעין יפה ובכרסה מרובה, ובשכר זה יצו ה' הסדו עירובם בשפע ברכת והצלחה ובנאולה שלמה במהרה בתוך כלל ישראל, ויוכו להרים תרומת ה' לבנין בית קדשנו ותפארתנו בבי"א.

נבאי ומנהלי ביהכנס הגדול תפארת ישראל בעיר העתיקה

בית

בד"צ רב מקהלות האשכנזים - עזריאל ירושלים ת"ז

גם אנחנו בד"צ הח"מ מצטרפים בזה לדבר מצות גדולה, ומעוררים את אחבי עיר בקשת הרבנים גבאי ביהכנס תפארת ישראל פתחין ת"ז, אשר כידוע לכלנו ביהכנס הזה נהדר בקודש בגדלו וזיו ותפארתו, והמפורסמות אינן צריכות ראייה אך למשמע און דאבה נפשינו, דאחחו בי קיווא, רגני הרעש הנורא דאשתקד לא תקפין, והבית הגדול והמקדש הזה עומד בסכנה חזי, אם לא ימחרו לתקן את בדיק חבית בעוד מועד, כאשר מבואר בארוכה בדברי הרבנים הגבאים ש', דואת אחבי עורו והתעוררו להשתתף במצות בדיק בית, מקדש מעט הזה, והנו כבוד התורה ובית הפלה על מרומ הר ציון, להקים אשיות, ולשכללו ולפארו וכן בעד רגש ישתדל לחיות גדול המעשה לדבר מצוה גדולה זו, ובשכר זה נזכה כוהנו יחד לראות בבנין ביהמ"ק וירושלים על תלה בבי"א.

הכריזו למען המצוה בד"צ רב מקהלות האשכנזים,

מרדכי רוב רובין

אם יצחק במוהרי"א ז"ל פרענקעל

אם רוב צבי קרעלענשטיין

מ. רובין, אדריכל

מח ירושלים ירח י"ב תר"ס

לכבוד ועד ביהכנס תפארת ישראל, אדונים נבדרים!

בקרית שוב את ביהכנס תפארת ישראל בקשר עם התקנים 'החלקיים' שהועד החלים להוציא לפועל סיד ותנני מוצאשמוצם הבנין כחיים לעשות את כל התקנים בעת זמני לפני החורף, בבדי למען הויש בשני הסכנה, התקנים הדרוש להצילת האתה ת"ז ב"ס"א (שש מאות וחמשים) לאי.

מבדק רב מ. רובין

בית

בד"צ רב מקהלות אשכנזים פרושים וחסידים

בעזריאל ירושלים ת"ז

דברי הרבנים מנהלי בית הכנסת הגדול תפארת ישראל בעיר העתיקה אינם צריכים חזק, הורו וחדרו של בית מקדש מעט זה, מתנוסס לשם ולתהלה מאז התבסס ישובנו זה בקודש בעיר הקודש ירושלים ת"ז, ואור קדושתו מאיר ובה לכל באי שעריו מקרוב ומרחוק עד אפסי ארץ לתפארת ציון וירושלים, ולעצמנו נגע הרעש הנורא דאשתקד, גם באשיות הבית הגדול והקדוש וזעזע את כל חלקי בית הכנסת הזה מספר עד המפתחות, באופן שאם לא ימחרו לעשות בו התמונים הנחוצים נשקפת חזי סכנה לכל קיומו, אפס תקנים אלה קשורים עם סכום עצום ורב שבכר השתדלותם והתאמצותם של הרבנים המנהלים עד עתה לא יוכלו להשיג אף אפס קצתו, אולם בשים לב לימות החורף הבאים והסכנה התכופה חזי רגני עונת הגשמים, השליכו על ה' ייחבם לגשת אף העבודה אשר יעלה הוצאתו עד גמר לערך אקף פונט על יסוד תלואה מסך שלש מאות פונט שהמציאו בעזריאל לצרכי התחלת העבודה ועיניהם נשואות בעזרת ה' דקורת אחינו בני ישראל כי יתנו ידם לתת להם האפשרות לתקן בית אוצר ה' בכדי הדרוש עד גמרו.

לכן תכנו נא עתירתנו מאת כל מי שלבו עד לציון ולמקראת לבא לעזרת ה' בגבורים ולמחר להשתתף ולקחת חבל במצות רבתי זו לכונן ולחזק את בית מקדש מעט זה להעמידו על תלו כאשר ה' עד בת, ובזכות זה תוכלו להרים תרומות לבנין בית מקדשנו ותפארתנו בבא לציון גואלזכות ה' נכון יחיה בחר כבוד הרים בבי"א, כעתירת בתי הדינים רב מקהלות אשכנזים פרושים וחסידים ביה"מ ירושלים

אם ישראל ואב מינצבערי

אם ירוחם פיטר בערינשטיין

אם אלימלך הכהן ראבינשטיין

אם צבי פסח פראנק

אם יוסף גרשון הורוויץ

אם אהרן בחר"ש ז"ל ראם

(מקום חתום)

זס, ציון ירושלים

מגבית לשימוצו וחזקו של ביהכנס"ס "תפארת ישראל" (הידוע בשם ר' ניסן בק שוהל) בשנת תרפ"ח. ביהכנס"ס נהרס בתש"ח ע"י הירדנים

הם בא להציל

בעור

ביום ה' ב"ז שבט צ"ט בשעה 2 אחה"צ

יזע בתוכי יהשלים ע"יך ה"ז ב"ק מן האדמ"ד הרה"צ הק' מר"ר
הב' אברהם יצחק פרידמאן

ממזד יגיר

לקבל פני ב"ק בשעה הנ"ז במלון "נדרת" רחוב יפו מול "אגד" ששם יהאכסן ברצ"ה.

עדת החסידים

המוסדות יקבלו את פני ב"ק "במושכ-זמנים" המאוחד.

דפוס 12527 ירושלים

אבל כבד!

ליושבי ירושלים החסידים בצל ממשלתנו עסטרדיך
אונגארן האדירה

על השמירה האדירה כי באה ממית החסידות המלכה והאדירה בסידורם בתבל

על יזאבעט אמאליע עאוגעניא

ציון כמר תבכה כל ראש קהלי וכל לב היו קהל פתאים באה השמש על אסן איום ונורא -
וסיים השמירה עד יום למחית עתמים הנבלה ימי צרה וזמן לכל מדינת עסב. אינגארן. אבל
כבד ומסדר מר לכל ילדי עסט. אינגארן היושבים בקר הקודש בכה בתי בנסיונותם תכח
שער השמים כותל מערבי שסבו שיה בעד נשמתה המדורה כי תעדה למקור מהצבתה שמה
בעדן גן אדמים תנוח בשמים.

וביום ב' צום גדולי השירי יתאספי כל העדה ילדי וחסי ממשלתנו האדירה בבית הכנסת
אשר לעדת עסט. אינגארן וכיום יחד יסאי תה ותפסה בעד נשמת הקיסרית המסדה ול
ולבשה החסיד בעד שלום ואריכות ימי אדונו המספר האדיר החסיד ישיש והסליים

פראנץ יאזעף הראשון

ידה ותתגשא מלכותי

היה שומר חלום. קטן היה בן שלוש שנים. שמו היה פאול.
ואמר שמו היה פאול והוא היה בן שלוש שנים. שמו היה פאול.

רבון העולמים אב הרבנים והסליה אשר בדרך נפש כל חי ורוח כל בשר אים, קבל ברחמים וברצון עמדתו
ועתה חני היום באמרה אלה טכס שער השמים בלב נשכר ונדרה במוחה וברעדה עשירים בצער משתתפים בצרה האסן
הנירא ואבל מלכותי הקיסר המסדה וזה. וצרת הצירור כל השכי מלכות עסטרדיך - אינגארן עבדי הנאמנים על כי פתאים
נקסמם הקיסרית המסדה וזה **על יזאבעט אמאליע עאוגעניא** ול אשר דתה לברכה
לחצון לפני כסא כבוד
מזכורי העלים שקראנו לעלי נשמתה חסד זה וזיהרה וצדקתה אשר עשה וקאשר ידענו כי אדם אין צדק בארץ
אשר יעשה טוב ולא יחמא, מבקשים אלה מחלל מיתה וכפיה עבירה מלפניך. ופלוצי יחד יקדמו לפניך לצות
למלאכי השלום לקבלה באיבה ברוב חנייה וחמלה להשיבה במנוחה נכונה בפעולה עליה במעלה המלכים
הגמלים החסידים והשירים כזה דקדק מאירים. חובה לחיות בעמק העלה נא רוחה להטות ולהתענג סמים הצמח
לצדקים וזה מרשן ביתך בדמיון תירענו איה חסד זה וכתוב מר רב מוכן ועו וכתוב ידוען מרשן ביתך וגי
והיחש עזה סוכה שלובך ותנוה נסיה בשלום ותצדה בצרה החיים את נשמתה עם כל המלכים החסידים והשירים
וחסידים כבוד מצותה וזהו זה לברכה ושבה להחלה וצדקה לחתו עם כל החסידים והשירים אמן בן דוד רצון.
הגענו עשירים לפניך אלקני בלך חנן ורחמים בעל היסודות ונחמנו ידמו נא לחביב חסד וחמול וחסד על מלכותי

הקיסר האדיר המסדה **פראנץ יאזעף הראשון** ידה תל צאצא

ועל כל בית המלוכה, שלח לנו תחומים משמי מערך הצולם מכל צדה וצוקה, שכתוב באור מנך כי בארץ מנך חיים
חן וחסד ורחמים ברחב השמים וקיום באדונו הקיסר ידה בקרא שכתוב זה בערך השכח מנך וגי עד בחסד עמך כל
יסוד. חסד ואמת יחד עזה וכתב בחסד כסא, דוד שלום בחילו ושלחה בארצות כל ימי עולם.

היה ידבר תל תל וזהו

אנא ה. ככל ברחמים וברצון את תפלתו עם כל תפלת עבדיך הסתללים בלב שלם מלפניך אמן בן דוד רצון:

מודעות אבל של בני החסות האוסטריים על מותה של הקיסרית אליזבת שנרצחה בשנת

תרנ"ח-1898

אבל כבד

לכל בני כוללנו עסמ. אונגארן י"ח

על השמועה האיומה כי באה ע"י פ"ג מיוחד לכוללנו במזל

הפתאומי של הורש עצר האהוב והחסיד

פראנץ פערדינאנד

ורעייתו הפרינצעסין י"ד

ציון במר תבכה כל ראש לח"י וכל לבב ד"י, קה! פתאים באה

חשמש ע"י אסון גורא ואיום שקרה להם לפתע פתאים בזם אתמול -

29 Juni 1914 ובכן יתאספו כל בני כוללנו זמנים ונערים היום ו' תמו

בשעה 8 30 Juni 1914 אחד הצהרים אל מקום מה גורא, בותל

חמערב"י ואבל כבד ומספד מר לשפוך שיה בעד נשמתם

המתוהות, כי יעלו למסור מתצבתם בעדן גן אלסים יעוזו בשלום.

ולבסש רחמים בעד שלום ואריכת ימי אדוננו הקיסר האדיר

והחסיד ישיש המלכים

פראנץ יאזעק הראשון י"ח

ובשלום כל מדינתו עסמ. אונגארן,

ויאמרו מזמורי תהלים קאמ. פ"ג, כ"ג, ל"ג, ס"ג, ע"ג, ס"ד, פ"ה, צ"ג, צ"א.

וד' ישלם נחומים לכל המתאבלים על צרת האסון הגורא ואבל
מלכנו הקיסר החסיד יר"ת ואבל כל יושבי מלכות עסמ. אונגארן.

טו"מ הכולל.

חג היובל לבני כוללנו עספרייך גאליציען

בי ביום החמישי י"ג מנחם אב תעתיק שמונה עשר לחדש איגוסט

18 AUGUST 1910.

הוא יום מלאות השמונים שנה להולדת

מלכנו האדיר החסיד והרחמן פראנץ יאזעף הראשון

FRANZ JOSEPH I.

ירום הודו

יתקבצו לבית המדרש דכולנו "ציון המצוינות" בשעה 2 בבוקר אחרי
תפלות שחרית וליקך למקום הקדוש

כותל המערבי

וכן בשאר בתי כנסיות ובתי מדרשות עספרייכות ולהודות ולהלל במזמורי
תהלים ולברך ברכת

הנותן תשועה למלכנו האדיר

ירום הודו

להתפיל בקר ארצות וביי שטחים כולם ימקדו יחד עם כל בני כוללנו השנים והשאלות להעלות כל בני כוללנו
השנים בגלל משפחתו השלמה אף ביום קדוש כל השנים והנה עוד רבות בשנים לשמח בשמחת ורגל הולדתו.

אמן בן יחי רצון.

מנהלי הכולל

י' ילדים את כל תלמידי הארבעה על פתח הישיבה השנים

תפילה חגיגית בשעה 2 בבוקר (לפי שעון אר"י 8 לפי שעון אירופי) במלאות 80 שנה לקיסר

אוסטריה תר"ע-1910

בשורה האחרונה מתבקשים חברי הכולל להרים את הדגל על פתחי הבתים והחנויות

کار ملک الاول

מדרגות

לבני כוללות עמ"ד גאליציען.

לכבוד יום - הולדת הוד מלכנו האדיר

חקי קארל הראשון י"ה

יִעָרְכוּ רֵנָה וּתְפִלָּה וְנֹאִים לְכַבוֹד הַזֶּה בְּנוֹכַחַת כְּבוֹד
הָאֱדוֹן הַקֹּנְסוֹל וְכָל הָאֲדוֹנִים מִקְדֵּי הַקְּאֶסְיָאָה בְּבֵית הַבְּנוֹסֶת
הַגָּדוֹל "תַּמְאֵת־יִשְׂרָאֵל" שֶׁל הָרִ"נ ב"ק בַּפְּנִים הָעִיר.
בַּיּוֹם הַחֲמִישִׁי כ"ח מִנְחָסִיָּאב תִּרְע"ז בִּשְׁעָה תִּשְׁעָ וְהָצִי אֲרָמִית
—שְׁתִּים וְהָצִי עֲרָבִית— לַפְּנֵי הַצְּהָרִים בְּדִוָּק.
עַל כָּל נִתְּנֵי אִיסְטֵרִיא בַּעֲ"ק לִשְׁמַח בִּשְׂמֵחַת מִלְּכֵנוּ וּלְחֻפּוֹת
אֵל הַתְּגִינָה הַזֹּאת וּבִרְבַּע עִם הַדָּרַת מֶלֶךְ.
מִיָּד מִלְּלוֹת עִסָּה גְּאֻלִּינִיעֵן בַּעֲ"ק יְרוּשָׁלַם תִּזֵּן.

BEKANNTMACHUNG.

Anlässlich des Geburtstages Sr. Majestät unsres Allergnädigsten Kaisers

KARL I.

findet am Tage zuvor, Donnerstag, 16. August 1917, punkt 1/2 10 Uhr v. M. in der grossen Synagoge „Tipheret Israel“ (N. Bakische Synagoge innerhalb der Altstadt), im Beisein Sr. Hochwohlgeb. des k. u. k. Herrn Konsuls und aller Herren des k. u. k. ost. ung. Konsulates ein Gottesdienst statt.

Das p. t. Publikum wird hiermit hoch. eingeladen, sich zu dieser patriotischen Feier einzufinden.

Öst. galiz. lsr. Gemeinden.

תפילה חגיגית לכבוד יום הולדתו של הקיסר קארל, בשנת תרע"ז-1917

ובנו חרבות עולם שוממת ראשונים יקוממו
(ישעי' ס"א ד')

אחים יקרים !

כל איש מישראל יודע את גודל קדושת וצדקתו של מרן אדמו"ר
הקדוש מאוור"ש מרא דאתרן זיע"א. ואשר פעל ועשה לטובת
כלל ישראל בכלל ובעי"ק בפרט, וגדולים צדיקים במיתתו, ואך בזכותו
נצלנו בהרעש אשר סיבב נזקים רבות בכל ערי הארץ ועי"ק נצלה כולה,
וכידוע בין רבים מחשובי עי"ק אשר בן הבטיח אדמו"ר הקדוש בחי'
והבטחתו הנאמנה נתקיימה בנו.

והיות אשר ביהמ"ד של האדמו"ר זיע"א עומד במצב של סכנה ועפ"י בקיאת המומחים
שהבאנו, דרוש לסתור את כותל הדרומי והמערבי ולעשות נג של "באטאן" ואם לא נחיש
לעשות התקונים, אז יחרב לגמרי, והיות שביהמ"ד הנ"ל הוא הזכרון היחידי של האדמו"ר זיע"א
החובה והמצוה על כל איש ישראל להרים תרומה לה' ביד ה' הטובה עליו
בשביל בדק הבית בית מקדש מעט של ב"ק האדמו"ר.

אנחנו פונים בזה לאחבי היקרים שידעו להוקיר את המצוה הגדולה הזאת שבאה לידם
ואל יחמיצו את השעה וכל איש ואשה ישתתפו בדבר מצוה קדושה הזאת
לחת את נדבתם להגובים שיתמנו מאת רבותנו הגאונים בד"צ אשכנזים דעי"ק שליט"א.
איש איש כנדבת לבו. ובזכות המצוה ובזכותו הגדול של האדמו"ר הק' זיע"א יושעו כל
העושים והמעשים בכל משאלות לבכם לטובה.

כברכת

גבאי ביהמ"ד של האדמו"ר הק' מאוור"ש

הערה: מחוץ לצפת אפשר לשלח את התרומות ע"י הדאר עפ"י הכתבת דלמטה:

WOLF AWRITCHER & LIPE SHARF - SAFED, Palestine

דפוס דייטש

מגבית לשיקום ושיפוץ ביהמ"ד של האדמו"ר מאוור"ש בצפת

מחאה גלוי

לדושכין השלום בבית מדרשנו "בית שמואל"

להזוי ידוע לקהל עדתנו הי"ו כאשר התקנה בבית מדרשינו בכל שנה לבחור בועד בחירה והועד הבחירה עושה קלפי לבחור גבאים וסוכן ורואי השבונות ^{לש} בשנה שלמה שלא נעשה כפי התקנה והאנשים המכנים עצמם בשם גבאים נבחרו לפני שני שנים על משך שנה אחת ולא יותר, והאנשים האלה דחו את הבחירה בשנה העברה מצד פניות עצמם כדי לעשות את בית המדרש לבמת יחיד וקנין עולמי פרטי ולזה הננו פונים בשם כמה בע"ב חשובים וקבועים לקיים את התקנה, להכנע להדרישה שאנו דורשים ולעשות כהלכה ליגש לבחור בועד בחירה מכל הקהל ומכל הסוגים (לא שהאנשים המכנים עצמם בשם גבאים יבחרו על דעתם ועד הבחירה מקרוביהם פסולי עדות שישפיעו לבחור עוד בהם) והועד הבחירה יגש לעשות קלפי כחוק בכל שנה בלא שום פניות כדי שלא לגרום ח"ו מחלוקת ואי נעימות

וכל זמן שלא יעשה קלפי ע"פ ועד בחירה שנבחרו מכל הקהל והמפלגות להזוי ידוע שאין רשות להאנשים אשר מכנים עצמם בשם גבאים לעשות שום דבר צרכי ציבור או לקבל כסה והם נחשבים כאנשים פרטים בבית המדרש וה' יברך את עמו בשלום.

בשם בעלי בתים קבועים בבית מדרשינו יכב"ץ.

מודיעה חשו בה

דחברה להשגחה ותקון מצבור הצדיקים בא"י.

נוסד בהסכמת נאונ ונדולי ארץ ישראל ורח"ל שליט"א

מודיעים לקהל כי בהתעוררות החברה הוקם ביום ט"ו תמוז יום הגדולא דרבינו הגדול והקדוש בעמ"ח ספר הקדוש "אור-החיים" עה"ת זצ"ל, ציון וגדר מסביב קברו, וגם הוקם בהתעוררות החברה ציון וגדר מסביב קברו של רבינו הגדול ר' יום טוב אלגאזי זצ"ל, בעמ"ח פ' על בכורות וחלה.

ביחד עם זה הננו מברכים את המסייעים למטרה הקדושה הזו, שיתברכו בכל טוב וזכות הצדיקים הקדושים ינינו עליהם ועל כל משפחתם וימליצו טוב בעדם במרומים, כמאמר הגאון הגדול ר' עזרי' פיגו זצ"ל, בעמ"ח ס' "גדולי-תרומה", בדרשותיו בס' "בינה-לעיתים" כי יש ויש צד לעשות חסד עם המתים שיצפה ממנו תשלום גמול, והוא במה שגרצה לעשות היום על דבר נדבת השלמים אשר בארץ חברון ת"ו המה יושבים על משמרת קברי אבותינו הקדושים ינוחו על משכבותם, אשר המה בצדקתם ועוצם זכותם לפניו יתברך יסבבו עלינו ועל בנינו ועל דורותינו שפע שבע-רצון להרחיק נזקנו ולקרב תועלתנו ולמהר גאולתנו שתהי' ב"ב. כיר"א.

גם החברה מוחה במחאה גמורה כנגד אנשים אשר לא יחשבו בבזיון הצדיקים הקדושים זיע"א והם מחתרים ומקלקלים את פעולות המטרה הקדושה הזו של חברתנו, יבושו ויכלמו במעשים מקולקלים שבאלה.

בכבוד רב מנהלי החברה

דפוס צוקרמן

ללב שומע ואזן קשבת

כולל שומרי החומות בשמו בן ה' וכן ראוי להיות.
ועתה מה איום הוא המצב ומה נורא היא המציאות

אשר מועידת הבחירה שלה ומפמחי תמונותיה גם יחד אשר הבעתיהם והחלטותיהם היו צריכים ליהל אור התורה וחזק היראה והבעתיהם ה' צריך להשמיע קול ענות גבורה ללחום מלחמת ד' לגדור גדר ולעמוד בפרץ ולבנות ולחזק את חומות ירושלים ומה עגום היא המצב כי נהפך לנו אוהב לאויב אשר גם האורות אשר ראשי הגולה רצו להאיר לנו עממו ובצור החומות אשר ראשי הגולה השתדלו לחזק פרצו.

כמתללים יורי החצים בלב חומות ירושלים לא ידעו אחריתה מרם התכוננו לדעת סופם של מוסדות כאלה אשר מנהלי נהלו בפוליטיקא ארוכה כזו להחניף רשעים בעבור עמדה דמוי אשר נשאו עדת חנף גלמוד ומרה היו אחריתם מרם שמו לב ומרם זכו להבין אבל אליכם יחידים נקרא אליכם יחידים אשר מרם נסחבתם לדשת הפוליטיקא אליכם אנו קוראים הו זורין.

אם קמן בעיניכם ענין בוללנו גורלה של ירושלים בידו ועתה אם תלכו שולל אחרי אלה אשר בלצנות וקלות ראש ברחמים ואמתלאות ממעכים ומששטשים ומכסדים את התקנות שנעשו מהנשיאים לבצור עמדת התורה והיראה בכולל שומרי החומות אשר כבר שנים שממתינים עד אלו התקנות בכליון עינים כי אמרנו בצלם נח' לחזק חומות התורה והיראה ועתה ילעגו לנו ועוד יולכו אתכם שולל אחריהם ח"ו אל תלכו שולל אחריהם אל תלכו אל הבחירה העשוי לקעקע בצתה של התקנות

**אל תלכו אל הבחירה יחד עם הגלוחים
והעברנים והמוחרמים ! כי בהתחברך וכו'.
אל תלכו אל הבחירה ! אל תלכו !!!**

תלד ההנהלה עם הפוליטיקא הארוכה ואנחנו בשם ד' נעשה ונצליח להתאחד כל מחזיקי התקנות יחד כראי מוצק כחומה בצורה להיות שומרי החומות באמת ד' יצליח לנו ובנינו את חומות ירושלים דברי אחיכם המדברים ומזהירים אתכם באמת ובתמים

מחזיקי התקנות

ד"ר יחזקיה וירושלים

במשך כל שנות "כולל שומרי החומות" בירושלים ניסו מדי פעם לפגוע בהנהלותיו שחלשה על תקציבים שהגיעו מחו"ל במטרה לחלקם. הרבה מודעות נדפסו בעד ונגד שקראו לבחירות והדחות ואידך לתמוך בהם ולשמור על מורשתו וחיזוקו

היות ש"מפעל התורה" של המזרחי התחיל שוב לפרסם בעתונים ובכרוזים בדבר עבודתו לטובת הישיבות בארץ-ישראל והדבר עושה רושם כאילו הוא מיצג את הישיבות בארץ-ישראל. לכן מוצאים אנחנו לנכון לפרסם את הגילוי דעת של רוב מנין ורוב בנין של הישיבות שנתפרסם כבר בשעתו. ומוסיפים אנו בזה כי היחס של הישיבות ל"מפעל התורה" לא נשתנה מאז במאומה.

ועד הישיבות בארץ-ישראל

נוסח הגילוי דעת:

אנחנו ראשי ומנהלי הישיבות בארץ-ישראל מצהירים בזה כי מאז ומעולם לא נכנסו הישיבות תחת רשות או אפוטרופסות של שום מפלגה, ותמיד עמדו מעל כל מפלגות, ומטרתן אך ורק להרביץ תורה לכל ישראל ולהעמיד תלמידי חכמים וגדולי ישראל.

והננו מביעים צערנו הגדול על הכרזת המרכז העולמי של המזרחי על דעת עצמו למפעל כללי בעד כל הישיבות בארץ, העלולה להכניס השפעה מפלגתית על רוח הישיבות.

והננו מודיעים גלוי לכל, שהישיבות תעמודנה תמיד בעה"י ברשות עצמן ואין רשות לשום מפלגה להכריז מפעל בעד הישיבות על דעת עצמן.

איסור זמן מלצר, רים בשיבת יעקב, ירושלים

יהואל פיפל סיקציתסקי

זלמן ולניק

ירוחם פישל ברנשטיין, ישיבת "חידושי" ירושלים

ישראל ראבין

יחזקאל סרגא, ראש הישיבה בבית ישראל, תל-אביב

ראובן ביץ, ראש ישיבת פתח תקוה

יעקב הניך סנקביץ, ראש ישיבת "שפת אמת", ירושלים

חנוך הגדל הבלין, מנהל ישיבת "תורת אמת", ירושלים

אפרים שיק, "אגודת חור" בית פדרש גבוה, ירושלים

יוסף פרבר, ראש הישיבה "חכמי חלומי" ישיבת "פנימית" ירושלים

מנחם ליסצין, רים "חכמי חלומי"

שמואל ווינצ'קוב, מנהל הכוללים "עקבות" בירושלים

אחיה וונשטיין, ראש ישיבת מרכז בית דוד, תל-אביב

הלל ויתקין, ראש ומונהל מרכז בית דוד, תל-אביב

דב מאיר, רובין, ראש ומונהל ישיבת "תפארת ישראל" תל-אביב

יוסף זאב הלוי ליפוביץ, ישיבת "אור חור" בתל אביב

אשר מנהל ישיבת "אור חור" בתל אביב

יעקב מנחם דייטש, מנהל ישיבת "אגודת חור" שכונת פלורנטיה בתל אביב

מתתיהו שמשניל, מנהל ישיבת "בית יוסף" בבני ברק

אליעזר בן ציון ברוק, מנהל ישיבת "בית יוסף" בירושלים

שלמה קרובק, רים ישיבת "כפר חנני" כי עתה תקוה

משה טוקציןסקי, רים ישיבת "סקוליה" בירושלים

אחיה יעקב קלפיש, רים ישיבת "קרא" בכפר סבא

יהואל שלזינגר, רים ישיבת "קול תורה" בירושלים

גדליהו הרץ, רים ישיבת "שפת אמת" הבנק בתל-אביב

מיכל שלפברסקי, רים ישיבת "תפארת חור" בירושלים

אברהם יצחק גרשנבוין, רים ישיבת "תפארת חור" בבני ברק

יעקב שניידמן, מנהל ישיבת "תפארת חור" בבני ברק

מאיר חרש, מנהל כולל "אברהם" בית פדרש "תורה" בירושלים

שמעון הורביץ - כולל "תורה" אור ישראל, פתח תקוה

חברה קדישא גחש"א הראשית והכללית

דבוללות אשכנזים הנוסדה בשנת תרמ"ז

מספר התליפון
55

בעיה"ס ירושלם תוכב"א

מספר התליפון
55

ציזן במר תבכה וירושלים תתן קוללה

על הסתלקותו של אותו גאון וצדיק
לוחם מלחמת ה' גודר ועומד בפרץ
מרו יוסף חיים זאנענפעלד וצוקללה"ת
נשיא הח"ק הנוכחית

וביום א' כ"ו אדר"ש הבע"ל, יום כלות השבעה, יערך מטעם הנהלת
הח"ק מספר מר על הבי"ע אשר על הר הזיתים קדמה, ע"י
הקבר, בעת הנחת אבן המצבה, בשעה 3 לשא"י 9 אירופית בדיוק
רבנים יתארו את ערך האבידה הגדולה
כל חברי הח"ק, מתבקשים בזה לחלק את הכבוד האחרון, ולהיות
נוכחים בשעה הנ"ז;

ויה"ר שיבולע המות לנצח וכו' ובלע"ג כב"א

לשרות הכהל סדרנו בעודדי שרות אוטומובילים משעה 1,30 לשא"י 7,30 אירופית בבוקר

מאה שערים מכונת קו (15) מספר 1105 שער יפן מכונת קו (2) מספר 376 מחיר כל נסיעה 20 מאי

ההנהלה

דפוס "יהודה וירושלים"

מודעה

ביום הש"ק פ' עקב ידרוש הרב הגאון
הצדיק המפורסם וכו'

מוהר"ר

יוסף חיים זאנינפילד

שליט"א

והרב הגאון וכו' מוהר"ר

מרדכי ליב רובין

שליט"א דומ"צ בפע"ק רובב"א

בביתכנס הגדולה בית יעקב אשר בחורבת ריה"ח
בפנים העיר בשעה 8 אחה"צ המשך מדרשה של ש"ק פ' מו"מ

ע"ד אחדות ישראל

כל שדרות קהלות עמנו מתבקשות לבא.

(七)

(א) חייב גמור על כל כאו"א מבני חברתינו ה"ק לבא בקביעות

(六)

(2)

(4)

(7)

אם חו"י יעדר אחד מאנשי חברתנו במאה שערים וסביבותיה
מחויבים לעשות נ"ל לעלו נשמתו באמירת אנה בכל יום
אחר הלימוד ובתפילות אמר בעת קהת מושך שנה תמימה

כל החפץ להוסיף בנדבתו ולהרבות בזכותו יודיע לגבאי החברה ובע"ה ימלא משאלות לבו עצה"ט וכן יהיו נכתבים בספר למען יקיימו גם הגבאים אחריהם :

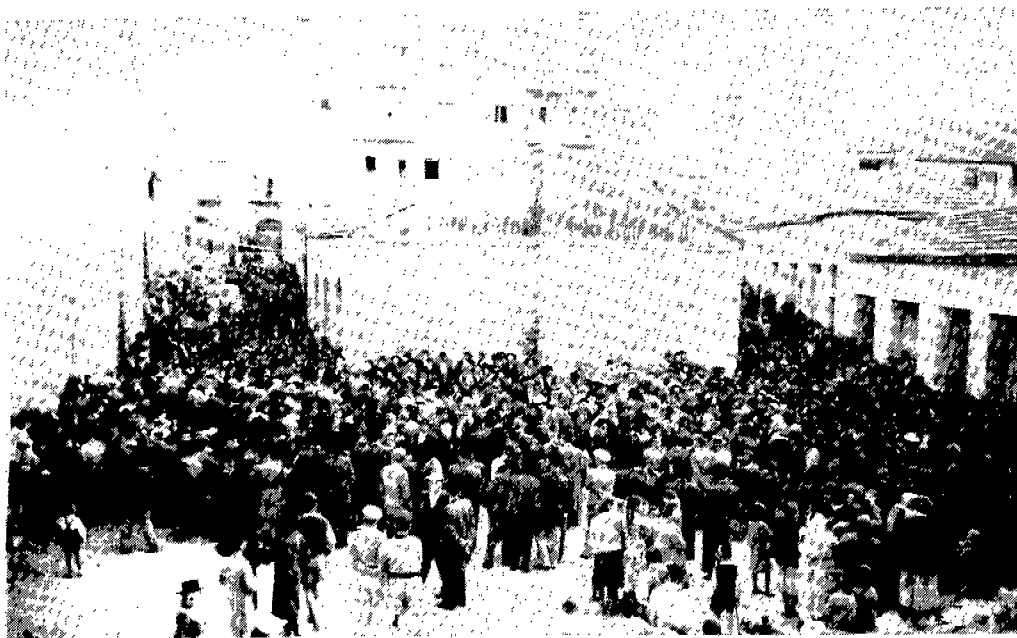
וכל בני החברה מחויבים לציית להמושגיה הנז

(60)

ב'

ל"ב"א מבני הכבורה להשתתף במסד של גמול להחברה למי
כל הילות לאחר מבני החברה לעת מוצא כפי האופנים
שר יתבאר מיוחד לזה
שר ישאר איזה סכום לקרן קים ליה הירות להמגרב
ררוש הקנות מיוחדות לאחר איב כפי האפשרי

דף אחד מהתקנות של ביהכנס"ס "בעלי מלאכה" בשוק מאה שערים

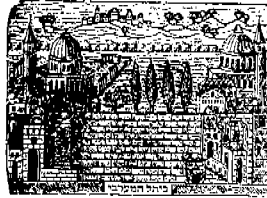

ממתינים להלויה שתצא מבתי הונגרין

הכנסה	הוצאה	היתרה	הכנסה	הוצאה	היתרה
7843 1/2	9236 1/2	1393 1/2	56	2954 15	8631 36
816 1/2	3927 1/2	3011 1/2	136 1/2	550 1/4	7780 1/2
1236 1/2	3692 1/2	2456 1/2	181 1/2	9	5649
7886 1/2	325 1/2	8136 1/2	69	360 בנק	703 1/2
11 1/2	1248 1/2	1237 1/2	75 1/2	800 בנק	5649
18 1/2	18508 1/2	18320 1/2	139	800 בנק	30975 1/2
64 1/2	1937 1/2	1872 1/2	9	800 בנק	5649
122 1/2	291 1/2	162 1/2	11 1/2	800 בנק	565 1/2
18 1/2	239 1/2	160 1/2	34 1/2	800 בנק	108 1/2
23 1/2	818 1/2	795 1/2	9	800 בנק	17
23 1/2	239 1/2	160 1/2	11 1/2	800 בנק	565 1/2
49 1/2	371 1/2	322 1/2	34 1/2	800 בנק	108 1/2
7789 1/2	22168 1/2	21379 1/2	90	800 בנק	17
	152 1/2	13389	11 1/2	800 בנק	565 1/2
	322 1/2	2139	11 1/2	800 בנק	108 1/2
	266 1/2	2139	11 1/2	800 בנק	565 1/2
	2662 1/2	2139	11 1/2	800 בנק	108 1/2
	631	2139	11 1/2	800 בנק	565 1/2
	1335	2139	11 1/2	800 בנק	108 1/2
	315	2139	11 1/2	800 בנק	565 1/2
	27071 1/2	2139	11 1/2	800 בנק	108 1/2
	25169 1/2	2139	11 1/2	800 בנק	565 1/2
	1901 1/2	2139	11 1/2	800 בנק	108 1/2
	12684 1/2	2139	11 1/2	800 בנק	565 1/2
	1533 1/2	2139	11 1/2	800 בנק	108 1/2
	11061 1/2	2139	11 1/2	800 בנק	565 1/2
	20298 1/2	2139	11 1/2	800 בנק	108 1/2
	18375 1/2	2139	11 1/2	800 בנק	565 1/2
	210	2139	11 1/2	800 בנק	108 1/2
	470 1/2	2139	11 1/2	800 בנק	565 1/2
	202348 1/2	2139	11 1/2	800 בנק	108 1/2

ב"ה דגל ירושלים

A. I. KOOK
Chief Rabbi of Eretz Israel
Jerusalem Palestine

אברהם יצחק הכהן קוק

עובד עבודת הקודש על ארבת הקודש

ורב ואב"ד

עזריה"ק ירושלים תוכ"א

אחינו יקרים!

את: היסוד של הממלכה הכללית של הסתדרותנו הקדושה הסתדרות ירושלים הודעתי כמה פעמים: בחיבורות במאמרים, ובמכתבי הזרים שונים. גדול ונשגב הוא הרעיון הקדוש הזה: והרבה מאד אנו חייבים לעבוד עד כדי לפרש ולברר לכל אחינו מקרוב ומרחוק את גודל טובו ויקרת ערכו.

אבל בכלל יהיה ידוע לכם אחים הביכורים, שהסתדרותנו הקדושה ירושלים הולכת היא להשלים את תהייתנו הלאומית-העולמית, ומתפתחת לעינינו בבנין הלאומי של ישראל על ארבת הקודש. באותו החלק שהוא חסר ושגוהין מאד להשלימו, כדי לעשות את תהייתנו לתהיה שלמה. לתהיה שתהיה ראויה להתפקיד הגדול של יסוד נאולה לבית ישראל. והחלק הזה הוא החלק של תחיית המדש לכל צדדיו בפועל ובמעשה. ברעיון ובחכמה. הסתדרותנו הקדושה ירושלים מחזקת היא את כל מה שנוצר בישראל לשם תחייתנו החמית והרוחנית. היא מחזקת את המורחי בתוך הציוניות להשפיע על הראשונה רוח דת ויהדות. היא מחזקת את "אגודות ישראל" ואת "שלמי אמוני ישראל" לחיזוק התורה והאמונה ולהגדלת השפעתם של אחינו ההרדים לדבר ה' בכל סגפיות החיים. כארץ וכלולה ביושר ובצדק.

היא מחזקת את הציוניות בכל מהלכיה הפוליטיים ובכל מעשיה העולמיים לטובת הבנין והתהיה הלאומית. ברוח של קודש ואמונה תמימה. אבל ביסודה בעצמתה היא הולכת במסילתה לפתח את הרעיון של תחיית הקודש לישראל ולבנין ארץ ישראל לעשותו לבנין הכלל כולו.

ולא רק ברגש זכריון היא מצמצמת את שאיפתה. הסתדרותנו הקדושה היא מכוננת מפעלים, מחזקת בעיר הקודש ובארץ הקדושה בכלל את כל מה שנוצר מאז לשם בנין הקודש בחיזוק התורה במפעלי החסד והצדקה. בהחזקת ידי המהגרים והעולים החדשים באימוץ ורחם בפועל. ובחזום מצבם ברוח מדינת ישראל וקדושת הארץ.

היא שואפת לתקן סדרי הרכנות בכל מרחב ארצנו הקדושה היא הולכת ליצור ישיבה גדולה ומרכזית בירושלים. ביחוד בעד העולים והמהגרים החדשים, ובעד כל הזיו הצעיר החפץ לקבץ את השתלמות תורתו בביתנו הקדושה.

הסתדרותנו הקדושה הולכת היא לאגד את כל הכחות הפזורים העוסקים בבנין הארץ ברוח הקודש והעתיק מורשה קהלת יעקב מאז, לכת אורגני חוס ומאוחד.

הסתדרותנו הקדושה ירושלים מדברת את דבריה לטובת בנינו הלאומי ולטובת הזכויות הפוליטיות שלנו והרחבת צדקם, באוני כל העולם החיצוני והפנימי. ברוח הקדושה והנבואה. ברוח דעת ויראת ה'.

הסתדרותנו הקדושה הסתדרות ירושלים מתאמצת להשפיע את החפץ ואת רוח השאיפה לבנות את עם ה' על אדמתו ברוח ד' על עמו בכל החוגים בישראל ובעמים.

כל איש ישראל חייב להיות חבר בהסתדרותנו הקדושה ירושלים, ולהרים את דגל קדשנו "דגל ירושלים" לטובת עמנו לתקומת תחייתנו הלאומית להצלת תורתנו הקדושה ולהצמחת ישועתנו ונאולתנו ובנין ביתנו על ארץ האבות ברב עם ובהדרת קדש.

היו כולכם חברים להסתדרותנו הקדושה הסתדרות ירושלים.

שאו כולכם את דגל קדשנו הדגל ירושלים יסדו אגודות בכל עיר ועיר להסתדרות דגל ירושלים. שלחו את שמלכם ואת תרומותיכם למרכזנו אשר בבירתנו הקדושה ירושלים עת"ק השפיעו מבחכם החמרי והמוסרי לבנות את בית ישראל בנין שלם, וצור ישראל וקום בעזרת ישראל ויראנו במהרה כימינו את אור נאולתנו השלמה ונזכה כולנו יחד כל בית ישראל הברים, להיות ששים ושמים בבנין שלם, בנפשכם היקרה ועתידת אחיכם ועבדכם הנאמן

אברהם יצחק הכהן קוק

דאום סלומון בירושלים

מודעה חשובה

ח ב ר ה

להשגחה ותקון מצבות קברי הצדיקים בא"י
מודיעים להקהל כי בהסכמת גאוני וגדולי ארץ ישראל וחול שדיט"א
התחילו החברה בעבודת תיקון וגדרי מצבות הקדושים העתיקים ז"ע

וביום ג' י"ב אלול

יגמר התקון והגדר של מצבת

מרן רבינו בעל פרי חדש זצ"ל והרבנית אשתו נ"ע

בשנת שני מאות ושלושים שנה ליום פטירתם, בבית החיים הספרדים
וכל מי שברצונו לנדב עבור המפעל הזה יפנה למשרד
החברה, ירושלים, חורשת שנעלער

בחצר הר' ר' יחיאל מארגענשטערן

בכבוד

מנהלי החברה

לסופרי סת"ם!

על יסוד הפסק דין שנתקבל ממשרד הרבנות
למזבחם מוזמנים כל הסופרים החניכים
והתלמידים שעברו פעם באגדת הסופרים
הבללית במשך זמן סיום המוסד, לבוא

לאספה שתהיה ביום שלישי
י"א חשון בשעה 6 ארופית
בערב 1 ערבית במשרד ועד
הסיוע מול בית החולים

רומנילד

ועד המסדר.

בית אבות לבנים תומך

יום... א'... בח'... תשס"ב... ש' הרסן...

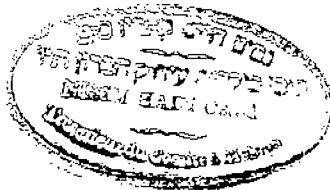

שפעת שלומים, ונד ברכות כחול-ימים, חולו על ראש מעט תהלת הדב הנולל, שיאכל להלל, חזק שגבו מן-ימנל, זרק דגל -
בשם כבודך **חשה פראנק** ילד חכם באשי בעית רגורים יטא
גור איר - בארז נהר, לעד כיר -

רב יקר

עדת שיר חבדון הקדושה והקדומה, פבלה למד' בשנה זאת בייקור העשירים וחסד מים-
ואחיו האומללים, כמותן מאליו, הם הקרבנות הראשונים, במאורעם כאלה, ואנחנו ראש העדה אבדנו עשה, ונהיה נבוכים,
ובהיות כי הגיע תור נוסף לשלוח סלד נהוג למחות, לא מנאלנו אופן אחר, להקל כרס-תס, כי אם להעמיס על מעט תהלת הדב המופלא
הדין המאריך זקק ונמשך כמנהג רבינו מאיר פראנק ילד בן לאותו אציק מעט תהלת עטר וכלת הנהג -
המפורסם בקת במנהג רחמים
לפני אחיו האדורחים, ולבקש את עזרתם בשמנו,
הנני ילד בשמחה ובכבוד פנים יפות גדולי לפי כבודו, ויושיט לו יד-מינינו לעזרתו ולאכזבו עיתן בידו בתד-איתא לאהובין ומבדירן למען
יליח בדרכו זאת, מעט הדב הנני ילד יקבץ את נדבת אחיו הנהגה, ומולבד זו גשג אחד לכל נט, במור פרי יין -
נפשו ולקבוע קופות בשם שפוט טמונת אדמות שירנו אבותינו הקדושים זיטא, בתקנה כי הוד כבודו
יחז און קטבת למבדירנו אלה הננו מתפללים בעד כתר ילד למשך יואל האל ובסא כתר גדל, בחומרה ובמגדל, ויארץ-מינס ושטס-
דשטס ודעטס, וזכות אברהם יצחק ויעקב זיטא יגן בעדו, כאות נהר ונמאך חור ופוכר עידיק חבדו דאנו ואלוס-

פעולת הועד	
I.	הומך זקני ה"ח, עניים ואביונים, אלמנות ויהומים.
II.	"תלמוד תורה" לפאחיליו ישראל.
III.	עוזר לשכר הדירות לאשר בשה ידם לשלם.
IV.	הומך לכלל ישראל לצרכי חג ומועד.
V.	השלם מסים וארנוניות להממשלה.
VI.	עוזר לחולים בחופא, חוקה ופיקחת.
VII.	מכנים אורחים (באי ובחיל) באש"ל וצידה לדרבם.
VIII.	השלם שכירות המשמשים בקדש.
OEUVRES DU COMITÉ	
I.	Soutient des vieux rabbins, pauvres indigents, veuves et orphelins.
II.	Ecole "Talmud Torah," pour des centaines des jeunes israélites.
III.	Aide pour le payement des loyers aux pauvres.
IV.	Aide des israélites pour les dépenses des fêtes.
V.	Paie les impôts au gouvernement.
VI.	Aide les malades en leur envoyant medecin, pharmacien, médicaments.
VII.	Aide les hôtes de la Palestine, et de l'étranger en leur procurant hôtel et provisions.
VIII.	Paie les Rabbins et employés de la Communauté.

אחת – הציפו על פני מלוא חורב כל ארון הצפון לדרוש בלשון מוכרת גדולה כסף גדבות לכלכלת הבית הזה וכלכלת עירתי, באמנם כי להם נהנהגהאין וכל יושבי ירושלים בצל בניניהם ויסקיו ויעידו עליהם את רב עזתם הסקיים דבירותם גם הוא, ובמה הדברים הנבוכים האלה, ואשר סופיהם לא סנעו גם מלתבלם בסנה גדולה של לחור והוצאות דבה על בתי מפעליו חקרים עלמה להם להונות תמידי דרך ולקנות לכבות רבים עד להרציו עצמיו בתי החסד שלנו . כל זאת ראנו והחלטנו כי לא יארבו ויט הפעוה, ועד סדחת הנלה האסתר במהרה, אפס רואים אנו כי קץ נצחון האבות על הפעוה עומד סאתנו הולאה, ובין בה ובה מפעליו חקרים לוקם והבנסתם הולכת ומתחללה, וסאר השיעו שטא עור קורם שמתמבר הפעוה לא יחרבו כל מפעליו בקדש ולא חרסו עזרתו עמדם הם ושלום, אז לאות ההלטנו לצאת בסבתנו זה להנפלה ולהתתן לפניהם .

אנא אחים יקרים ! פקדו עיניכם, ואל תרנו לבכם שלל לזכר חלקות ופתויו שוא בכל לשון שהם נאמרים, כי רק קור עכביש רמה, הפדוסים כרשת ללבוך פתי טובים, פניו הוא הסוכר אליכם עתה, פי אחים לא רק כשם כי אם גם כמצנעם ובפעול, וכן האזור הפטי המקשר אותנו שכש האשכנזים משונה הדכה מרחוור הכלל הסקייז את אחינו בני ישראל בכלל, כי לא לכד בני עם אחרוני תורהאחת אנו, כי אם גם בני שפתאחתוכנו מנהג אחד: משהשוחזכים שהשכוננו, השקפתיכם השקפוננו, צעדים צערו ושמותכם שמהנו, ואף מקשרים אתו בקשרי קשרפוח וקרבת הדעות, עד כיכמותים אתו אשר אין איש ככם פי שאין לו בתוכנו דבר או נוהל, רע אחרי או סוכר ומורע אשר נחלם ננוע ללככם, הורחו אפא אלה לפני אחריכם, משום מה ? משום חרבת פה, נבחות לשון ופליצות שדופות שאין בהם כחש, לא יתכן חרבת, אחים יקרים ! לא כך הורו נתנו, הלה פוקדו רוא : עני עורד קורדי, כי בצדקה חולכים אחר קרוב רעה חותנו, וגם השופטיועיים מהחוקים בדין זה בשעת הנאמם, ואנום נחמים סדוך כף רגל לשלחנו בארצות נבולם, כנון : בארצות מורקה, וין ואישאליא, אליזר, חונים, מאראקא, מצרים, חורז ובבל, ואף אנו נורדים משלוח לפדיות האלה אפילו סכתבים לבר, אך חתמה חורה לקריים ? האם לא מה שאסור לוח אסור גם לאחריים, כשם שרם אנום מרשים אותנו לגנוע כי אם לקדו נפולע, ולחסיע משורש את מפעליו ונפשו שרם סכאקר, עושיכים ישראל לתם עליהם משפחות בעל שיער בית המקדש, וקרה כמורחם אנו ככם, אחים יקרים, ובדעתכם הישרה, כי השקול דברנו כסאנו צדק והננסתם אותם כלככם חרדון וחרדון את אחים האוכלים חרשבים על דיר קדש ציון וירושלם ומקדוים אל ה', בעד שלוםכם והצלחתכם, מוככם ואשככם, ומצפים להשתעשע אתכם בשוב ה' שבותכם ולצון תעלו בנהג בב"א – הסדורים כששם, שומרי משפחת הקורש, סככדכים ומקורכים חותמים ברגש כבוד וקר .

נאם זסקינד שוור נאם אבא יעקב סענדראווין נאם חיים אברדסרואנואן
נאם שיעון אליעזר כהנא שיהי רב בקין פריאשער נאם יואל משה סאלאטאן
נאם זבולן חרלס נאם זלמן חיים רבלין נאם אשר אליעזר לעור
נאם נרן נרנגארט נאם משה איוואלואון

בית, פערקין ירושלים חיו, בית שנהג בו תורה אסתר לישראל שנה חרבה לשיי.

כבוד אדוני חקרים אשר בארץ הצפון

כחוסנו על כבוד ירושלים הקדושה לכלרית ותחלל לעיני אדוני בני חיוין לאין על יד שמיעת הקטנויות המהוללות בקרבה כמו בכל עיר ועיר אשר פנתמה כאח מן חיוין, היינו מורשים סכלי הראוין באנו כל פטי נרדנו על תעול הנעשה לנו סירי אדוני הפרושינים הסכונים גם פרינקנקן וגם ספרדים השוכנים פה, אשר זה בארבע שנים החלו להשיג בולטו ולהצר צערנו, ואלם כרדעידעה עד ריראש ובשל כח הסכל, אסרנו יד מה נדבריה, והקדל ישמע וייעשפ .

חנה זה מיסום יסמה שדחלו אדוני האשכנזים, ון פדשים וכן הסורים, וכאום מארצות אירופא להחישב כרד הקדש בירושלים, ומנה אחרנו הפרושינים אחנו סאו ומעולם הוא שנים לנו כי היינו לערה לפני עצמנו לכל דבר, סנער דחתה ראשת ערת האשכנזים ואחריה ב"ה שגבה סאר, וקנש חול ותעל על הכיכר פי שנים כסמתה ופי שבעה בארמותה כינבחה להורה ולתעודה ולנסלות הסורים, בראש חררת ערדתו עוסד חווער הפללי שרוא סנכתי כל קדלות האשכנזים ייצי פדשים וסידים, תעד הזה הוא עמוד חמוך שישונה של ירושלים נישען עליו סמנו פנה וסמנו חרד להישלש הסכים והארמיות וסאר החובות של תעודה להסמולא ירייה ובחוכו סקחה סקען למעשה הצדקה הכללית שבער לקסחא דפסחא לעניים סכל הכוללים, ולדמי דחת והספקת צרכי העניים שאין להם סכל סיוחה, כנון : אנשי חול משוחזכים ובני חסידא הפנימים וסוכריה וכו' וכו' סכלר חסוכות הנותנות לעניים נצרכים גדולים כדורים מקריים, ולהפכות חרבה אלפנת ויהושים, חווער הזה עוסד חרות ראשת חרבתים הנאונים, הצדקים אשר סקרב ערדתו יצאו, מוצין ארין חסד, גדולי חורד כמותה וימנה שטים שאנום כפופים לשום רב סדכני הפרושינים ועל נבדחם, חוי סכא קרישא סכתון פאר בבער רבונות זה עכבי והפשים שנה, חווא חרב הנאון תעול הצדק הספורים סוירי רבונות סלאמס שלישא, כבתי ושיכחות סמתפסים הסונים חלסירי חסכים כצוים המקריים את חחרת סענו, כמיה כתי תלמוד חחרת סכנסים בקרבים צאן קרישים יתוסים ובני עניים חנוקות של בית רבן לאלפים, ויסוף ה עליהם בם, וסנכלים אותם חחרת ויראת שטים סוכר ורד ארין ; אף לא חסר בתי סמסה סצונות לוקים ליתוסים, וס יתנה חקדק בית החולים תעול שלה כן הסמסה חסרת חידע כשם : בקדו חוליים האסופיסא ל', כחוסש ושלשים שנה חסנתם הבית הזה על סכון זה ציון כנרלו חורדו וספויצא לתחלת כתרחתו וכלכלתו הפנימים עד קצו ארין ואיום חוקים כחיד ססני .

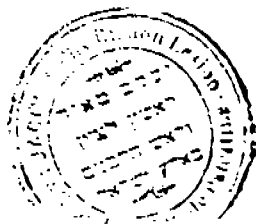
כל אלה כוננו יד, חקרה האשכנזים (פרדשים הסורים) זה סכמה וכמה שנים, וזה סקרב חקרתו חרדת סארתו הפרושינים וסכנו גם הם בית חולים כן שנה עשר ססות כשם : "ששנב לרד" וסויסם פטיים נספחו אליהם נרנים אחרים סקרבנו וסרתו אותם להמנשא עלינו ולהסב אליהם כל צעורות חשפע, שוכרשפעסם חיינו בארין וכלכלנו כל ססדנו, וחי להם יסשנב לרד" לכלי הפין לחשיג בו ססרתם, ויסדו חקקו כשופר כי הבית הזה חקקו סחכיל גם סהצית חולי ערחת) בית חולים כללי חווא לב בני ישראל הנסנאים פה, וסכול של סכתבים כתרבים כשפת וסארתן ובשפת רוסא – שסעולם לא הכיר כחן אפילו מלה

הכרזה ואזהרה גדולה

הדבר ידוע ומפורסם שבכל עיר מערי ערביסטאן ובבל וסביבותיה מזה כמה שנים שעלו בהסכמה יחד רבני וגאונים עירי ירושלים ורבני וגאונים עירי בגדאד בעיריית בי דינא רבדי דשני בבל ובראשם הרב הגאון סבא דמשפטים כבוד הרב יוסף חיים ח"ר אליהו ח"ר משה חיים דעא וקבלו בעיריית קבדא וכו' שאין לשום כולל ולשום מפעל ומוסד אחר לקבוע קיפות בבתי כנסיות ולא באפן אחר וכיוצא שכבר וכו' בזה כוללות עניי ירושלים וכוללות שאר ארצות הקודש יש להם קיפות ע' גבאים המקבצים על יד כנהג משנים קדמוניות ושאין לשום שדר להוסיף על הקיפות המקבצות בבתי כנסיות כלל ועיקר.

הן עתה באנו בזה להכריז ולהזהיר שאין לזה מהסכמה זאת ועריך למנוע ביד אלה הבאים לעבור על הסכמה זו ולקבוע שום קיפה אחרת בבתי כנסת ולגרוס נזק להכוללות הגדול עדת הספרדים בירושלים ועל כל השליחים להזהר ולשמור מלעבור על התקנות שכבר נתקבלו בעצירות הללו למוצת כוללות ירושלים ואזהרה זו חלה גם על השליחים של המסעות ביהודה ובשנג לדרך ובית הוקנים של עדת הספרדים אשר בירושלים שאף אלה אין להם רשות כי אם רק לקבוע קיפות מיוחדות בבתי אצל אלה שתבוא עליהם ברכה שיסכימו לקבל אבל חליה מלקבוע קיפות במקום לגרוס נזק ולעבור על התקנות שנתקבלו למוצת כוללות הגדול לעדת הספרדים בירושלים אשר רבו ענייה וכהנה ובפרט בזמן האחרון כאשר יסביר לכם ידידנו השד"ר הרב המפורסם ר"ח שרים יצ"ו לכו אל יוסף וכל אשר יאמר לכם תעשו למוצת כולל הגדול לעדת הספרדים והיה זה שלום.

ראשון לציון וראש הרבנים בא"י
הנבי יעקב מאיר ס"ס

הצייר

את נפשותיכם מכליון !!!

קול קורא אל בני כולל גאליציען-לזקנים, בני ישיבה ולסוחרים - אלה הסוברים והנענים מן המצב הקשה של היום-היות וזה מוזמן שמצב כוללנו הולך ומחמיר מיום ליום ללא מעצור: מצבו הפרטי של כל יחיד מאתנו ירוד וחמור כל כך עד שאין הוא משים לב עד כמה מצב כוללנו ירדה פלאים בזמן האחרון. ואלה שכן מרגישים ויודעים זאת אין לבם ומחשבותם פנוים לתקנת המצב.

והנה נתעוררו אחדים מבני כוללנו הסוברים גם הם באופן קשה מן המצב ומטבסים עצה לתקנת מצבו של כוללנו לשם זה החדטנו לקרא לאספה כללית שאליה אנו מזמינים בזה את כל בני הכולל לכל שדרותיו וסוגיו בלי יוצא מהכלל. אין מטרת האספה לבסר את מי שהוא או להשתדל בעד מי שהוא כי אם לחפש דרכים ואמצעים שיש בהם כדי להציל את כוללנו מרדת שחת. אל תאחרו את המועד כי עוד מעט ואנו נהי' מן הצועקים ואינם נענים. בואו בהמונכם לאספה רבת ערך זו שתתקיים בב"ה לחודש חשון בשעה 4

המזמנים

זקנים. בני ישיבה. וסוחרים.

העתק

מהעתונים המקומיים היול בירושלם מה שהזכירו אודות אנרתנו.

TRANSLATIONS

of the Jewish Journals of Jerusalem which have announced in regard to our Society,

The Jewish Daily News „Doar Hajom“ №10 writes,

Trade of writing scrolls.

The trade of writing scrolls is developing perfectly. Large requirements of „far — on“ lands to our city. Working men are increasing to the department. Within a short time they are all learned perfectly their trade & are able to „self supporting“. Some youths who 3 months before begun to instruct themselves are able to gain £ 6 monthly. Some active youths gain £13/20 monthly. The active man Rabbi SOLOMON ELJACH has established the Society „TIKUN SEPHARIM“ which her object is to teach our youths the „Trade of writing scrolls, gratis“. Some say that the „Waad-Hazirim“ has determined a special sum to teach 50 youths the trade of writing scrolls, gratis.

The Jewish Daily News „Hadschoth Haarets“ №96 has announced the following: —

We have the honour to inform the Jerusalem public & Immigrants that, those who want to learn trades as a Slaughterer or scribe (of the „scroll of the Law“), „Grat.“, to apply to the Society „Tikun Sepharim“, Mea Sharim quarter, House of Mr. Joseph Epstein.

Instructions begin Thursday Oct. 23, 1919 (Erev Rosh Hachodesh Cheswan).

The Management

Rabbi SALOMON ELJACH

The Jewish Daily News „Hachadosoth Haarets“ №97 writes:

The Society „Tikun Sepharim“.

During the war all „scrolls“ of the law of Jerusalem synagogues were neglected. For this object it was established the society „Tikun Sepharim“ which collects donations of private men, as well as lots casting of scrolls.

The Jewish Daily News „Doar Hajom“ №18 writes as follows: —

The Society „Tikun Sepharim“.

Tuesday last the work instructions of „scrolls“ have begun by the management of the society „Tikun Sepharim“ which was established within these recent days. Numbers of pupils are 33, instructed by two specialist scribes. Instruction hours are from 10 a. m. till 4 p. m. Among the pupils are a remarkable number of excellent pupils, who within a few weeks are able as to support themselves sufficiently.

Notice of the Society „Tikun Sepharim“.

In the Journal „Doar Hajom“ No. 21, writes.

Those youths who have enlisted themselves by us, as to learn trade of „scrolls“, & Slaughterer, (excepting those 40 pupils who have already begun) are called to apply to us during this week in order to begin the instructions:

THE MANAGEMENT.

Au Journal „Hadschoth Haarets“ sous le № 96 vient de paraître l'annonce suivante

„Nous avisons aux Jerusalemien et Imigrés, desirant apprendre le travail des Sopherim, „Schoch-tim sans argent doivent s'adresser à la société „Tikun Sepharim“ se trouvant à Mea Schearim“ Maison Joseph „S. Epstein. Les leçons commencent Jeudi, le 23, Oct. 1919 (Erev Rosh Hachodesh Cheswan).
La Direction Rabbi SALOMON ELJACH

Le Journal „Doar Hayom“ de Jerusalem №18 nous annonce suivant:

SOCIÉTÉ „TIKUN SEPHARIM

„Jeudi le 29 Tischni 5680 a été commencé les leçons des Sopherim de l'Agudat „Tikun Sepharim“. Jusqu'à présent sont inscrits 33 (trente trois) écoliers, sous le Control des deux professeurs Diplômés. Les leçons commencent chaque jours de 10—4 a. m. Entre les écoliers se trouvent plusieurs comprenant bien l'écriture et nous espérons que sous peu de temps, dans quelques semaines ils pourront seul déjà gagner.

בעתון „דאר היום“ היול פה גלין 10. נתפרסם המאמר הזה:

„מלאכת הסת"ם — מלאכת ספרות הסת"ם הולכת ומתפתחת. באפן רצוף יש דרישות גדולות מחול לירושלם במכונות הות. בזמן זמן נתוספים הפועלים והעובדים במסגרות שונות של עבודה זו. ובמשך זמן קצר הם לומדים את העבודה ומרוויחים את להטם. צעירים אחרים את רק לפני שלוש ימים התחילו להתלמד כבר מרוויחים היום שש לירות לחודש. סופרים הרצים אחרים מרוויחים 15—20 לירות לחודש. העסקן ר' שלמה אליאך יסד אגודה תקון ספרים שמטרתה ללמד את צעירי עירנו את עבודת הסת"ם הנם.

ובעתון הנ"ל ג' 12—13 ובעתון הדעות הארץ גלין 96—97 נתפרסמה הדעה זו: „אגודת תקון ספרים“ מודיעת בזה לקהל הירושלמי ולסוחרים, שכל מי שרוצה ללמוד את עבודת הסת"ם או אומנות השחיטה הנם יבואו להרשם בבית הועד בטאח שערים כחצר הרד" יוסף עפשטיין.

הלומדים יתחילו ביום ה' ערב מרשון כסבור. שלמה אליאך, מנהל.

בעתון „הדעות הארץ“ ג' 97 נתפרסם מאמר כזה: „אגודת תקון ספרים“ במשך ימי המלחמה עזבו הסופרים תצבורים שבבתי הכנסיות הרבים, לשם כך נוסדה אגודת תקון ספרים. היא מקבצת גדבות מאנשים פרטיים וגם עורכת הגרלה של ספרי התורה.

גלין. דואר היום“ ג' 18, נתפרסם המאמר הזה:

למלאכת הסת"ם — עד כמה התעוררה התשוקה בין בני ירושלם לעבודה יכולה להראות עובדה זו: תמול נתפרסמה מודעה על עמודי עיתוננו מאגודת תקון ספרים שכל מי שרוצה ללמוד את מלאכת הסת"ם הנם יבואו להרשם בוועד האגודה והנה כעבור שעה קלה להופעת. הועד כבר נרשמו שמה תשעה יעשר צעירים ועוד רבים באים להרשם. אך אין לעיני בדי התנהלה לקבלם.

בין הנרשמים ישנם 3 בני ישיבה. 2 מהגרים. 8 יתומים. 3 ספרדים. 3 אנשים סתם. הנרשמים אינם מתחייבים לעבוד זמן ידוע במסדר. רק תיכף כשילמדו את המלאכה יקבלו שכר. אלה שלא יספיק להם הרווח לפינתם יקבלו הלוואה מהמסדר.

ובעתון „דואר היום“ № 18 נתפרסם שוב המאמר דלקמן אודות אגודתנו:

אגודת תקון ספרים

ביום החמישי שעבר התחילו הלומדים לעבודה כתיבת סת"ם אשר תחת מנהלת אגודת תקון ספרים שנוסדה בימים האלה בעירנו. מספר התלמידים הוא שלשים ושלשה. תחת השגחת שני סופרים מומחים שעות הלומדים הן מעשר עד ארבע בכל יום, בין התלמידים נמצא מספר חשוב של מצמינים שאהרי עבוד מספר שבועות כבר יתחילו להשתכר מעבודתם.

בעתון „דאר היום“ גלין 21 נתפרסמה מודעה זו:

מודעת מאגדת „תקון ספרים“.

כל הצעירים שנרשמו אצלנו ללמוד את מלאכת הסת"ם ואמנות השחיטה (בלמד הארבעים שלומדים כבר) מתבקשים לפנות אלינו במשך השבוע הזה כדי להתחיל בלמודים.

הועד

הודעה!

אגודת תקון ספרים מוכנה להמציא לכל ארצות החבל סחורות ממלאכת סת"ם מעשה ידי אדוני בעדק כנון: סת. תפלין, מוזהר, כנול, שלחום ציצית ספרי קודש וכן גם אחרונים, ללבוש ומצות לפסח כפי דרישת כל איש יואיש עפי האדריסה של האגודה מעליך.

פקידים במשרד "תורת חיים" בעיר העתיקה – קיבוץ גלויות

אב ובנו בחזרה מתפילת חול המועד ליד הכותל המערבי

איסורים והכשרים

הקוטביות בציבור הירושלמי שמורכב היה כולו מחוגים שונים ומעדות שונות, המושפעות מהעליות השונות בהמאבק על השחיטה וכו', פורסמו הודעות כנגד מוסדות חדשים, והגנה על אישיות זו או אחרת, הסדרים ותיקונים, הצלה וארגון, לעורר למצוות כגון תרומות ומעשרות, שמיטה ועירובין. איסור על מצות מכונה וכו'.

אזהרה

מטעם מרן הגאון סבא קדישא רבנו

שמואל סלאנט שליט"א

והרה"ג בד"צ דק"ק פרושים וחסידי הי"ו.

כאשר נמצאו אנשים נרגנים מפריעי

שלוש עיר קדשנו ת"ו. המעוררים ריב

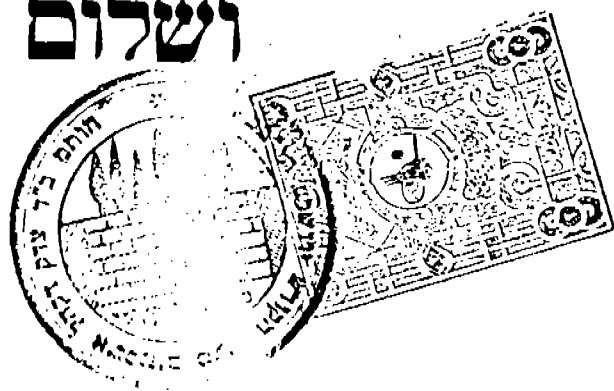
ומדנים ומטילים דופי בהנהגת בית

חסד גדול ונשגב פה. לכן הננו

מזהירים לכל יראי ד' לבלי להתחבר

למעשיהם ומכש"כ שלא יתנו יד להם

ושלום על ישראל:

ב"ה. ירושלים עיה"ק ח"ו י"ב אלול תרצ"ו
לכבוד ועדי השכונות וגבאי בתי הכנסיות.

רצוף פה חשבון הוצאות והכנסות עבור עשיית הערוב
הכללי הפנימי המקיף כל חשבונות (כפי הגבולין שנפרסמו
במודעות מט"ו מנ"א), וכפי שראה בב' הנה רבה הוצאה על
ההכנסה, מפני שיש עוד שלא השתתפו.

ואולם העיקר הוא ההשגחה והחקון תמיד בכל שבוע
ושבוע, וכלא זה הנה אם גם חוט אחד יקרע אסור לסלמל,
ועל ידי זה שיסמכו על ערוב בלי השגחה וחקון תמיד יהפך
ח"ו החקון לקלקול ולחלול שבר של רבים. ומובן שהשגחה
וחקון תמיד בכל שבוע צריך הוצאות.

ובודאי שחוב מוטל על כל דייר ודייר בהשכונות להשתתף
ולסייע להשגחה וחקון הערוב באופן תמיד, אבל שלא להרבות
בהוצאות הנביה בכל יחיד ויחיד, לכן לא מצאנו דרך אחרת רק
לפנות ולבקש מכל ועדי השכונות שישתתפו בהוצאות השגחה
וחקון תמיד של העירובין, ויחננו או מקופת הועד או שיגבו
מהדיירים כעת גרוש אחד על כל בית דירה בשכונתם, ואחרי
חצי שנה עוד גרוש אחד על כל בית דירה.

ובבקומות שאין ועדי השכונה ההלמנו לפנות אל גבאי
בתי הכנסות שהם יעשו בנו שיכניסו כעת גרוש אחד על כל
בעל בית מתפלל, ואחרי חצי שנה עוד גרוש אחד על כל בעל
בית מתפלל. הכספים יחננו רק על פי קבלה חתומה של שני
חברי הועד הר"ר זאויל שפיצער והר"ר זלמן סאלאווייצין הי"ו,
ובסוף השנה נשלח בעזה"י חשבון צדק של ההוצאה
וההכנסה לוועדי השכונות ולגבאי בתי הכנסות.

ובטוחים אנו כי אחינו בני ישראל ישימו לב לדבר הגדול
הזה להציל אלפי ישראל מהלול שבת וישתתפו כנ"ל, ובזכות
שמירת שבת בהלכתה נוכח לגאולה שלמה בב"א.

החותמים בברכת כתיבה וחתימה טובה

הועד המפקח על העירובין בירושת"ו

נאם	זאב שחור	נאם	ראובן מילצקי
נאם	זאויל שפיצער	נאם	זלמן הלוי סאלאווייצין
נאם	יחיאל מיכל מושקין		

דפוס צוקרמן.

עֲשֵׂה אֶת אֲמֶת

מכתב מכבוד הראון הספורטס לדיק נשגב ראשון לאיון ס"ו וכו' וכו' מוסר"ר **אברהם אשכנזי** ס"ו אשר הסכים לשפוט כהונן מדוע יחרים למדפסי הסכנות אשר שלחו יד בקדושי עליון ונחגו ירושלם לשמאל, ואלה הנה דבריו הספורים אוח בנחם.

בעמ"י פעה"ק ירושלים ת"ו . יום ו' לסדר הזה יודק אחיך תרל"ד לפ"ק .

שָׁלוֹם וְהַיִּים לִידֵידֵי הָרֵב הַמּוֹפֵלֵג וּמִפְרֹסֶס חֶמֶס וְסוֹפֵר וְכו' וְכו' מו"ה יַעֲקֹב סְפִיר הַלּוֹי נ"י .

מכנהו מיום ו' יולא יעקב ב"ה אל. והנה מפני אמינותו של רוב דבריו מחקך כי גם דברי החדו"ק החדים. מה אומר לך אבובי, מוטע ליעקב! גם יורה ממה שהיה מזכיר ערך ההגשים שבזיוס ה' מזכיר, ומשפטי מרש"י מי יתן לאון לדברים בניכר יזופס מחוסב וגיכרים הסמכדים מה הם ומוי"ס, וכמו הרבנים הגדולים האלו הפורשים ס"ו עמוד מהרש"י, כי ס'ו לנס דברי הכנס מל"ה בו לדעתו חסר רב ואיש תבונותו היריש לבטא מעצור, כי גם הכרי, והולס בהשטת כי גם דברי דגמים מלח"א חזון שומעת השקו ולא התמהמהתו ויחס וקדשתי וסגור כל דברי הכנסים, וב' וכו' — ופסגה הם הלה נוסד לפיכך בשמי' כי חזן עיני ראותו חסר החללת עליו לפדשתי, כי צעת החליל לפדשתי שגור עליו ח"י עם חז"ר כועד ס"ו לכל ידפים דבר בערס ויבאכו למרש"י עיני אחד מסועד, ועד מהרס השלילן פקודתיו אחרי גוו ומדשים מה שלבו חזן ואין מעצור לרוחו, וגם המודעה אשר מדגם בשמי' בהשכלתו 4 או 5, אשר בנו מעי' לו ביזליחה דמיונו כוללת הפורשים ס"ו הידועים ליקרי רוח והגמדי הכמים, והכסודרתי להדפים מודעה שלא ויחלל כל כסף ע"י שמי', וזרתי וספרי נכסוח שישלח ע"י הוועד דכוללות הספדים וממנו כוללת הפורשים ס'ו כי באומרו הם עושים, באומרים הכופר את כל מעלי הפורשים, ובחזרת הטיים סיימי מולד דחל, והתחזקתי ליעקב ולהחזקו וממנו עיני נקדו עיני לרלות במחזור הגדול הם אשר בלחמו והתנוסס חליו ממוני לגוג מעל הרבנים היקדים ממנו כוללות הפורשים ס'ו ואת הדעת מהרש"ים, ומה אפשר? תלמין לי ידידי כי כל כבוד שמכבדים אחתי בהשכלת כלליהם יחשב לי כי טעמים שטחתי ולא לפני חב' יבא. ופסגה דוס לה' והתחולל לו, כי אחת מהלך תלמה, ויורה חזר ליערים.

ואנחנו נוהג לך רשות לפיכך דברי אלה, למען לארס מעלי לוח שפתי הכושבים כי מו זרועי תלמין את ההשכלת הדעימים בדברים כאלה חסם ליה לזרעה אברהם. ואני תפלה כי תפקדנה הם עיני הכושבים כסודרים ויזכרו וישבונו אל ה' ולא חלבתו תורכ וירלחת שמים, הכ"ד המשפתי ללזר עיני ומעיו אברהם אשכנזי ס"ס. (מקום נוספתא דמלכא יר"ם)

וְאֵלֶּה דְּבָרֵי הַרְבֵּעִים הַגְּדוֹלִים הַמְּפֹרָשִׁים וְכו' וְכו' רַבִּי בְרַכְיָה וְעֵיזִרְיָה גְּדוֹלֹת אֲשֶׁר חָזוּ לִשְׁכֹּן כְּבוֹד לַעַת זְקוּתָם בַּעֲדָ"ק יְרוּשָׁלַם ח"ו •

ואמר סולו סולו פני דרך דרימי שבשול סרך עמי (יִשְׁעִיָּה נ"ז י"א)

כל ארץ ישראל, אשר נשפו קדושה באהבת התורה ובגוד המוסר, ולנו דבק אל חיבת כל קדש בני ישראל וקדושת ארץ הקדושה בלשם, כל בר נפש קדש דברי העמים, המבוסס את ירושלה וישראל וישראליותם, פס על התבוללות, והשתקפות בהמגיד, כל אשר נשפו זכר יין מתוך דבריהם מי המה ומה המה השפוס המורילים דמה הארץ הקדושה ומומים את ירושלה לשמה, וכל פועלות חפיד על חטות נפשו — מכל אלה ידע ויבין כל קדש ותהדה נפש ארץ ישראל כי נשפז כל ארץ וישראל בכל מרובת החמיוה האוניהו רבנים ומלואיהו סניעטיוס נפשו נעמלים עד רה קדשו. ואומרים כרם א' בלחות מחמורת זר, בלל זאת. גם הלא כל נקמה מכות עמי פנים המרבינו די ג'ס' ובהמורו, ואכל כל תעטיו וכל יפעס הלא כל קדש, ומרבה עתה על הכמי כחמורו וירושלה — קרן לא כח מרבינו אל פס בקדש מחסר המס ועבר ויכתבם, ולממן החמלות לרבת עם החמלו והקדש בשמחה עמי אדמות, אהבת, אהבת מרבינו, תשארית ירושלה" עמרת ישראל, אשר באמת אחת הלא נפשו אחת לכולם — ומי המה מרבינו והמורמים במהם? המורים מרבינו החמלה, נשלה עמלה, מוכס ודון ופלות, ומסלים מלאו נקלה, אשר על ארץ ירושלה הים כמ'ס מיום סכורו, וימן כי נגע המוסת בנפשו בנפשו, בשמור לעב כמים על ידיו כפיו של הקדש ארס הארשן, וישעיה לעיר פרא אשר לארש כלום בשמחה יסודו ומכלבי אלו, ומרבה עתה על עקרי דרס כעדה לכל קדושה —

ואחלה, מחד דרסה נפשו לדרס מוכס ומחמורו, כי עם כוויים כמורס עונס סחפוק, וארס גם כי וישעיה בקדש הירודים ומרבינוס אורס, הלא נפוש גם לתרפס נלחא גדם, וארץ גם זאת, כי זכ כל מנמח והקדש של כוויי ארס כמורס להתפאר כי ריב להם עם הכמי ישראל — וזאת אשר עמרתה עד סכ מלסוס נכ לבג כמליס, בידעו כי אל הקוקון הלא לא אילי זכר קדמי הפתח בגבורתו הורח חד'ל על רבת ירושלה, החמלה עתה חורס חכמה וירחה ה', וארץ ארץ יוראנן השקד בכל חקפו ויועצקו במעשה החמס לכסות עינים ויורח בכל כחו להבאית ריח העס הישב בקדש, בלל זאת, עינים עמרתה ויבנו ירוח אל חורו, ומכין עמלי כפוסו ילאו כי שם כוז מנמחו ומשך סכורו, ודבריו לא יושעו ולא ישמחו בכל רה קדשו, בכל יבנו כי שרר הקדש.

כל אל השבט נתמנה והיה כחזקתו עד עתה, ואם כבוד משה שכן כלליו, ויש טעמה על ככה הנה, כי רש"י הבין אשר טעם בלה בישאל ויגזל חור גדול הנקרא ובעני בלדקה חתני בחרו" וכן לבס ח"ם דחש"ד דכול פרושים. ויותר מאכרעים אף ר"ח מקיפות והבנות והקשות והבנות לשם ה"ה מלבד הלכות שקיע רש"י בבין הזה — בחן על השבט ידוע. וטעם חזק שפיר מקשה בערכותיה ע"ה" ויחזק ויחזר ומשכנו ביד חמד מוטלן בן חמד חזקתו אלפיס חור"ה. והנה הצביר סיקר מ' פישל לאפין ל'י סאלס רש"י על חזקת סיל סך קטום ועוד וקסס ו' הכרעה אלפיס חור"ה. (ועד ע"ה סיל חזקתו פשוט בידו, ופ"י שפיר המקשה סיל ככריות וידו ומשכנו ביד חמד כמבואר לעולם), בראותו כי הכרית משכנו ליד חמד נקט עליו מזה לשע"ה"ד וכל גדולו העיר, ויחד על חזקת ירושלים שלחו החזקה לכל גרי החזק לכל שלחו שכירות הכנים לרש"י או לנעל משכנו החזק, רק ישלחו ביד הצביר ר' דוד ויזו חמד מאלפיס רש"י, וגם סדר כנאון ר' ח'סון ל' ל' וי' רב וימי' וכולות הפקדונים היו וסוף החזקה גם החתני ע"ה שאלו של גברי החזק להשלם שבר הדורות כול, אבל רש"י בכה העש"ה כפס אותם בלבק שבר הדורות לידו, וכל סילת אל דברי סדר"ה סלקי החזק ע"ה פקדיו המחזק, גם בחור חזק החזק ישנו בית חמד שבר מוכר רש"י לגדיו חמד צביר מילויט לנרייטמן, וישי הכית לבית המחזק לעניים וידם נדיבות בשטן אכלתיו יוש יוש די לא שטן, גם על הכית הזה הניף רש"י ידו, ובקש שבר הכית מידי האשה הצנחית על המחזק הדור ו' ולא נחבולו, שבר רש"י בידיו את כלי האכסיל וטער וכו"ה שכן, ואת האשכ כבול אל בית האכסיל ע"ה פקדיו המחזק, ובעל כן שמים כזה ריאל עם עשרו ע"י ר"ח הויזדלדק שכתבו לביתו ולא נתן את פקדיו המחזק לבעני, כי קטלם פרייטסמן גיין פלו, וזה טעמו עליו חמד קטלם פרייטסמן לחן מרש"ה — כי הכית הוא ביחוד עומד חזק ומחזקו וקלם הפקחת בידו ורש"י שבר כולו אחריו.

והנה כי הנהגתו נשענה על שני עקרונות: ראשון, שהאדם אינו יכול להימלט מן המציאות, ולכן עליו להתמודד עימה כפי יכולתו. שני, שהאדם אינו יכול להימלט מן המציאות, ולכן עליו להתמודד עימה כפי יכולתו.

כנגד אלו שהשמיצו את הרב מאיר אורבך והרב שמואל סלנט – תרל"ד
(דפוס יואל משה סלומון)

וצרחת רש"ט וסיעתו כי גלה צמיתו, אז, התגברו רש"ט ועוזריו שם כח מדפסי התבולת וגלי הצרחה, וסיו לאחדים ויסבו את שם הצרחה, "צורה ישראל" הן המה עתה קודמי חש מאורי זיקות, והסי רשעים מעביהם לפרוב רשתם לכריתא לזבל מפי עניי און קדשים בתחם את הרבנים הג' סוקרים ממנוי כוללת הספרות לבחורם ולמחברים וכו', ונעשה לעצמם שם, ולשטח שלוחים ולחוב מכתבים, להסב כסף קדשי מדיני עם ה' התמימים לדיכס, בשם "פדיון שבויים", והמה האודים נשטח יקרות נכבליהם ובתרימיהם, ונעשה כביר מלאה ודם ללכוד בשחיתותם גם איום מהגדולים תמימי דרך.

למחל הסכנה יאלצו בשפס סחלח, לגלות פני הלוג ולהודיע גלוי לכל עם בני קשע אמרי אמת, כי כל הכח שהיא כח קטנה של מחפריים היא, ובעלי התבולת עתה, וכבר הודענו בליוף ח'ר גלוי ורשאי ק"ק הספרדים ה"ו, בקלרם, כי כל דברי המבזים אין להם שרש אמת וענף דק, ואחר הודעתם הכיו, בא המכתב הגלוי הנ"ל אשר הני לדרך חזוק, ואחריו בהם ה מוד עס ה כ א מ כ ס מלח גלוי ותמי ורשאי בתי דנים ורשאי הועד לאחיו ק"ק הספרדים ה"ו לעצמם, ושלש המכתבים ההם, מספיקים מלא לשרש אחר כל דברי בזויי אדם ההם, ואנחנו ה"ח אשר ח"ל כל אחד מהלחט שמש בכח רבנות כל אחד בתקומו בח"ל, ולעת זקנה ה' נחשו לעלות ולשכן כבוד בעיר עז לנו. ואין לנו שום עסק והתערבות בכל ענין, גם עלינו להודיע לכל תבירי ויודעי שמותינו, מכל הנ"ל ולהודיע כי ב"ה, אין כל מחלוקת ופירוד לבבות בין כל חופשי התורה ויראי ה' בירושלם, בספרדים כהשכמים ה"ו (בר מכת דילקון).

ומכל אלה יבית כל יראי ה', לבגלי הלכד ח'ו במלודת האסאים הסם ואל יגשו בכל אשר להם, וימנע נפשו ירחק מהתבולת כי הועבה הוא ולא יביל תועבה אל ביתם, ולה' נקום כי יתנו חטאים ובעל הכרם יבנה קוים מברשו בדם התורה ויראה ה', ויסי הכרם כרם ה' אכלת וענפו ארזי אל, מכה תורה ויראי ה', וירשחו שלטם שלום וברית שלמו לא תמוט עד כי יבא שלח, ובע"ה ע"ז עתה חל"ד פשי"ק ירושלם ח"ו.

נאם יעקב בנצח"ל רבב גדול מ"ה חיים זל"ה	נאם אביב אב"ד בנק"ט שטמפ"ל בגו' קלוינא	נאם ארי' לוי בנצח"ל לויס אב"ד בפאנוווי	נאם חיים מרדכי בנצח"ל רב בנק"ט	נאם רפאל משה מעשיל שסיס אב"ד בארבעלען	נאם יעקב בנצח"ל רבב גדול מ"ה חיים זל"ה	נאם אביב אב"ד בנק"ט שטמפ"ל בגו' קלוינא	נאם ארי' לוי בנצח"ל לויס אב"ד בפאנוווי	נאם חיים מרדכי בנצח"ל רב בנק"ט	נאם רפאל משה מעשיל שסיס אב"ד בארבעלען
--	--	--	--------------------------------	---------------------------------------	--	--	--	--------------------------------	---------------------------------------

ואלה דברי כבוד ידיר ד' ועמו הרב גדול הלדן המשרסם כר' מ' מוסר' דרך בן שמעון ה"ו ראש ורב לעדה אחיע המערבים פשי"ק ח'ו

אחי ועמי! אביעס אומר במה רוחי, כי בן בקדש חיותי השמן מרקד, לדבר אחת דגליו את דגל התורה, ולחם לשמחה וקלות את שחריה, וס' ימים אשר באש עזרה בעלמותי. לקול ללל שפתי, משמח חרפה ובוט על דבני וגלוי דורינו המפורסמים לתורה ולתעוד, מזהבני עתים מבות ומחן, אשר אין מעצור לרוחם, וגבול לשונם לא שמור, לדבר תועה על אחי עולם, מוכדי אה"ק בתורה ובחכמה ובידלחט חטא, פלוג אחותי, ותלחלח מלאו חדרי בעני! האנשים כשאי לעצמי שמדתי משמים מהגים ומסתחא, לדעת מה יעט גלוי ירושלם ורבני, אשר עיר הקדש התנולך בישעת סדרם, ותלחלח מלאה אה"ק, אשר לכה יאחז לדבר עם אחי ריב בשער, ואם המה מנגד יחליבו, מי זה ישרוב לבשת לדבר דבר וחלי דבר. האח! האח! חמותי רחמי אור כהיום סוס אשר רבני עיקר"ק ק"ק הספרדים והאשכנזים י"ו הכתורו, ורשעי חש לבצת כבוד תורתנו וכבוד ארצו מלבושם התלמו, משיחם לפידים יחלבו להודיע נאמנה עד אחיע שבגולה, כי טהורים המה מהקילון אשר שפט כל כבודם, כאשר מחייהם עיניהם בכתב גלוי ויחא עט"ר הרב האון ראשן לזיון י"ו ודישן סמיון עטריס הרבנים הגאונים כ"ו מוסר"מ לוויינערנך ומוסר"מ בלאגט י"ו ויחר הרבנים גדולי הספרדים והאשכנזים ישרם לרם.

על בן אחרתי אף יד הבט עמכם ובקל גדול אקרא, נא אחי אחי לב, אל תביתו לב לקול מלחמים, המעילים מוס בקדשים, וחת שם ירושלם לכם יסיה לתפלת כל הימים, כאשר עוזב וכערה יקר מלא בעיניכם מלא, דישו את שלום ירושלם, כי בשלומה יסיה לכם בלום, וכוא ברחמי ילח גולל דק וסיתה כל הארץ ששח אחת ודברים אחדים לעבדו ששם אחד, כ"ר, סל"ד הכותב וחתם פשי"ק ירושלם ח'ו, ב"ה עתה ש' לא ישפט ער חסם באלרץ לפי וגלום הצבי דוד בן שבע"ן י"ו (תקום חותמי)

ואלה דברי אנשים שונים ואחרים, סוחרים וקצונים נכבדי ארץ, מופלגי תורה ויראי ה', אשר בלו לשכון כבוד בלרנט בק' ח'ו

ראינו את דברי יוסף האמורים מלח ראשי ורבני וגלוי ק"ק הספרדים ו"ו חכמי הרבנים הגאונים מק"ק האשכנזים י"ו, אשר בלו בדברים הק' להודיע, גלוי לכל אחיע. כי שקר עם כח הרשעים מדפסי התבולת, ובחרתם, על הרבנים הג' סלדקים ממנוי הבוללות הפוסקים בצרכי ליבור בחלומה, והמעט בהסירה נפש, וכל דבריהם דברי הבל ופחז, בדברים אשר לא היו, ולא נכרא, ועושה גדול מאד, להעז ולדבר שקר, אף במלחא דעבדא לגלוי, ולשטח פנים ללל קדושת רבני הרב הגאון עט"ר המשרסם בנצח"ל מוסר"מ מ' ר' ח'ו ער ארץ י"ו, וסדר הגאון מוסר"מ ש מואל סלא כמ'.

ואסע אחיע ח"מ, אשר ח"ל אין לו שום געיעס ופגיעס כלל, כי חל אין אחיע מקבלים מקופת האדקא, ומתפרנסים אחיעו מלח אשר חק אחיעו אלנים, להביא אחיע מח"ל, אמרתי! הלא אחיע עדים כשרים וגלמים, ועדי ראוי. אשר אחיעו רואים חליקת כסף הקדשים בצדק, וכי כל העדס כולס קדושים, כולס אכונים כולס ברורים, אין פלוג פס ואין מפלג, כי רואים בעיניהם התבולות הרביג הממונים לעובתם, אף ככה הרשעים כבוים, אשר אין כדאי לשאח שמותם, אף חל תאמר מהם, ונער ובהם, והתחברו לבעל מיע התבולת דברי שיטת, וטיופים על ח"ל, ורש"ט כסכן אשר גול חרש של ח"ה, חש"ר, והרץ בעש"ג, ולתמן הואיל זמנו, ששם קטניא עם אחד המסדי וחלן ומשכן בידו החל ע"ס ששם מלח לירע טורקי אשר עולס ארבעס אלפים ותשס"ה מלוח ד"ר, ועש"ג כ"ו במחקר, כלתי רשות ב"ר, וכלתי ידיעות כל התמונים וגבאי ה"ה, והואיל שפרי מקלם, לגזול את קופת הסח' ואת המלוים הסידים, אשר הלז כספס, למקנת זבין החל, והלך בעש"ג לקחט שטרות בתמים, אחרי פסק ב"ד של גלויי הספרדים, והאשכנזים אשר לזו שטרות החל יושלם תחת יד שלי, כאשר כבר הודיע קושם דברי אמת, הרב הגאון ראשן לזיון מאחיע הספרדים ה"ו והרב בנצח"ל מוסר"מ לוויינערנך ה"ו והרב הגאון מ"ה שמואל סלאגט ה"ו, והוא רש"ט התחבר להרשעים כח מדפסי התבולת לחלל כל סק' — בעמנים באחיע הסידים כי יקבלו עדותיו אלה, יען די אין לו שום פגיס כול, ודברי הרבנים הגאונים הנ"ל אין לזכורם חזוק. ואל בלו שום לב לדברי סודים הנ"ל, וחליה לעזור להס"מ התבולת לבלי חת יד לפושעים.

נאם אלעזר בנצח"ל לוי סל" ואלקידה משקלאב	נאם מרדכי בנצח"ל מסיחאסן	נאם בן לזיון ליאון
נאם אליעזר כ"ו קב ונקי מהיראדא	נאם שלמה באלעשר משראייסן	נאם נתן גרינאדט מנייאלעסאק
נאם ארי' זלז לזיקין מוילגא	נאם אברהם טומאן מדארייזין אעלאך	נאם משה בנצח"ל מנייאלעסאק
נאם יקותיאל בר' ישראל מנייאלעסאק	נאם מרדכי ראבנזונליק מנייאלעסאק	נאם מרדכי אליעזר מנייאלעסאק
נאם שמואל בר' מאיר מנייאלעסאק	נאם ארי' לוי בנצח"ל אברהם יוסף שאלץ מנייאלעסאק	נאם יוחסם כ"ו רבנט מנייאלעסאק

המכתב הארץ מוסר הגאון מוסר"מ מ' מ' י"ו האב"ד דיקא האסלאחין אשר גם הוא האריך לספר דברי אמת מעשה רשע ומדפסי התבולת, מאריכות הדברים ומאשם מקום לא נדעם — כן ילא סוס כבז שרשפת המגדרים המבזרים במכתב גלוי המעידים עתה כי אף מלך רש"ט הסיטוב, ורבני הבוללות קקיים, ומשלה כבדי הכנדרים לרואי ווילגא ושאר פיידות ה"ו.

עֲלֵבוֹנוֹת וּכְתָבֵי פְלִסְתֵּר

(סעיף 214)

הבדל גדול בין חיי היהודים לחיי הערבים בהלכות חרופים וגדופים. ערבי שחרף ערבי אחיו לא עד המשפט יבוא דבר שניהם. הנעלה עושה על פי רוב דין לעצמו ומשיב חרפה על אחת שבע: עוד הפעם ועוד הפעם "אנעל אכזר אפוק". לא כן היהודים בירושלים, על כל דבר קטנה וחרפה אל המשפט יקרבנו. הלכה רווחת היא, כותבים תביעה עברית, ועליה בולים בסך שלשה ג"מ ומוסרים לממשלה, ועל זו לעשות את המוטל עליה: לבקש את הנתבע, להמציא עדים משני הצדדים וכו', היהודים בירושלים גם נעלבים על נקלה. או יש שהם ממחרים למשפט, שמא יקדים הצד שכנגד. עניני שדוכים או עניני מים, בעמוד הנשים בתור לקבל מי המעינות, עניני תגרות או מקום עמידה בבית הכנסת, — כל אלה נותנים חמר משפטי. אכן יש אשר יהיו בירושלים גם דברי עלבון שבדפוס, כי על כן יש דפוסים רבים בירושלים, מוכנסים לפרסם כל דבר. ואין לך יהודי בארץ אחרת או סתם בן אדם, שיהיה מצוי כלפי ענינים שבדפוס כמו היהודי הירושלמי. בקשר עם סכסוכי העדות השונות שביירושלים יגלו לפעמים גם כתבי פלסטר צבוריים שיש להם הערכה חברתית.

כְּתָב פְּלִסְתֵּר עַל הָרֵב הָרָאשִׁי לָא"י

בסיון תרפ"ב נודע לי, כי שני יהודים מדפיסים כתב פלסטר על הרב הראשי לא"י, כתב מכיל דברי חרוף וגדוף קשים מאד. חקרתי ומצאתי את מקום הדפוס ואת תוכן כתב הפלסטר "קול גדול", המלא בטויים גסים וגדופים קשים מכוונים לראש רבני א"י וחברי הרבנות הראשית.

בפקודת מ"מ מושל ירושלים נתעקלה חוברת הפלסטר בידי המדפיס והכורך. הדבר נודע בעיר, והיתה התרגזות גדולה בחוגי החרדים על חוצפת הנרגנים. אספה גדולה של רבנים ועסקני הצבור היתה, וזו החליטה לקרוא לדין את מחברי החוברת המחללים את כבוד ירושלים ונותנים לשמצה את שם רבניה הראשיים.

הרבנות הראשית תבעה לדין את שני המחברים ע"י העורך דין הד"ר אליהו'ס.

ביולי לשנת 1922 עמדו הנאשמים לדין ונדונו לחמשים יום מאסר ולתשלום עשרים לי"מ קנס.

מיומנו של מפקד המשטרה

מודעה ואזהרה

כנים הדברים שהאשה מ. טויבא בת ר' שלמה זלמן הזמינה לד"ת את בעלה ה' פנחס ~~הנ"ל~~ על יסוד מעשה ביד שיש בידה מיום י"א אלול תרפ"ז בח"י הרבנים הג' מתל אביב וכו' מכואר כי הזוג הנ"ז עמדו לפנייהם לד"ת והיא הסכימה לחיות עמו בשלום ולפ"ד הוא מעגן אותה מאז ועד היום ואינו שומע לקול מורים לפרנס אותה עם שלושת ילדיהם והנה על ההזמנה לד"ת השיב כי עלתה בידו להשיג היתר מ"ד לישא אשה אחרת על אשתו ואף כי קשה להאמין שיצא מבשלה כזאת מאיזה רב או בד"צ שיתן היתר לבעל של אשה ושלושה ילדים הנועים ברעב ולא היו לה שום ידיעה מזה קודם, אך בהיות שהבעל הגו' מתפאר שיש לו היתר על כ"ז לכן הננו מודיעים בשער בת רבים כי לע"ע האי גברא בחדר"ג קאי ובחוקת איסורו קאי שלא לישא אשה אחרת על אשתו כ"ז שלא יגמור עמה כפי הד"ת בפני בד"צ הרצוי לשני הצדדים ומכאן אזהרה שכל רב או ת"ח לא יתן ידו לחתום על החיתור בעד האיש הנ"ל וכן מי שחתם מצד חסרון ידיעה יודיע ויפרסם שהוא מבטל חתימתו. וכן לא יסדרו לו קידושין בשום מקום עד שיתברר דינו.

וע"ז באעה"ה יום ט' אדר"ש תרפ"ט חבד"צ לכל מקהלות האשכנזים דפעה"ק ירושלם ת"ו

נאם צבי פסח פראנק

מקום החותם בד"צ דקהלת האשכנזים

ונאם אליהו בדר"ש ראם

ונאם יהואל מיכל הורוויץ

הזדה

הנהלת הישיבה הק' בביה"ב "אהל יעקב"
בשכונת זכרון משה

מודיעה שלזמן החרף הבעל"ט מתקבלים
תלמידים בעלי כשרון לשתי המחלקות.

החורים הרוצים שבניהם ימצאו מקום לפתח
את כשרונותיהם באופן הכי נעלה בהבנה ישרה
ובהעמקה יתירה ושיקבלו הדרכה ישרה עפ"י
דרכי המוסר והיראה, — עליהם לחזור ולבא
לבית הכנסת הנ"ל.

בכל יום משעה 10—2 עד ר"ח חשון ש. ז.

כ"ד תשרי תרפ"ט ירושלים

ההנהלה.

דפוס "ארץ ישראל" ירושלים.

בשטיבלאך של "זכרון משה" נוסדה ישיבה גדולה לבחורים צעירים...
עפ"י דרך המוסר

חוספה ל"החרות" גליון ע"ד

יום שישי כ"א שבט ב' בוקר.

בטול האסור ע"ד כותל המערבי

בשעה האחרונה, קבלנו מסופרנו המיוחד בקושטא, מר ב. ר. את הידיעה החשובה הזאת: "הודעתכם כבר כי רבנו הגדול עשה צעדים לפני וזרת המשפטים והדתות ע"ד האסור של "כותל המערבי", שנאסר על היהודים להניח ספסלים וגרות אצל הכתל, עפ"י החלטת מגליש האדארה בירושלם. "עכשו הנני ממהר לבשר לקוראי "החרות" הירושלמים כי הצעד שעשה רבנו פעל הרבה בחוגים הגבוהים, וביום השלישי י"א שבט (30 ינואר) שלחה הוזה חנ"ל תלגרמה מיוחדת למותצרך ירושלם בפקודה ל בטל את האסור הזה של כתל המערבי מיד ומבלי כל אהור."

לידיעה זו כבר קוינו אנו מאן, יען כי החלטת מגליש האדארה, או המחשבה שרעיית לא היתה החלטה כלל. המקום הוא קדוש לנו לא פחות מאשר להם ויש לנו הזכות להשתמש במקום הזה כפי החקים שטרשים לנו, והממשלה צריכה סוף סוף להתחשב לדרישתנו הצודקת. עכ"פ הידיעה הזאת תשמה בודי את הירושלמים והחובה מוטלת כעת על הועד המשתדל בזה לפנות מיד אל כבוד הפהח ולדרש ממנו את בטול האסור בתקדם האפשרי. ובודי שעל הצעד חיפת הזה יכירו כל היהודים בכלל והירושלמים בפרט תודה עמוקה להרב הגדול חיים נחום, ושמו יהיה לברכה בפי כל.

התפטרותו של הרב חיים נחום.

מפני רבוי החמר והידיעות החשובות שקבלנו עם הדואר שהגיע אמש החלטנו להוציא גם כיום הראשון גליון מיוחד ל"החרות", ובגליון הזה תבא גם כתבה מענינת שהגיעתנו מאת סופרנו המיוחד בקושטא ע"ד התפטרותו של הרב חיים נחום, ראש רבני תורקיה.

הננו מבקשים בזה מאת כל החרדים
 לדבר ה' וביחוד מכל גבאי בתי הכנסיות
 שבעיה"ק תובב"א לזכור את אחינו בני ישראל
 האומללים נגועי המצב הנוכחי הפדיטים והגולים
 אשר רובם הגדול סובלים חרפת רעב ומצוקה
 נוראה ונרבות אחינו בברכת "מי שברך" בעת
 עלותם לתורה בשב"ק ראה רתחינה מוקדשות
 לעזרת האומללים האלה. ומהראוי להרבות
 בקרואים עד כמה שאפשר כדי להגדיל את
 העזרה במדה היותר אפשרית ולהקל את הסבל
 הנורא של אלפי אחינו באת"ק.

ה' הטוב ירחם את עיה"ק והמחוזות
 ורא נוסיה לדאבה.

בעה"ח ביום ו' כ"ד מנ"א תרפ"ט.

ועד העיר לקהלות אשכנזים
 עיה"ק תוב"א.

גלוי דעת.

בהיות כי בשנה הזאת החטים בארץ לא נעשו יפות, ובכדי למלאות חסרון תבואת הארץ, מביאים חטים בכמות גדולה ממדינות שונות, ופה הם נמחנים בכל המחנות שבערי א"י, ירושלם יפו וחיפה ודומיהן, במקום החטים הגדלים בארץ.

ובהיות כי במשך חדשים אלו כבר מלאים הם שוקי חוץ די תבואות חטים חדשים שלא עבר עליהם העומר, באופן שיש עליהם איסור חדש.

מובן הדבר כי יש לחשוש לאיסור חדש בקמח הנמחן בעת הזאת פה בארץ, ועד ימות הפסח הבעל"ט, וכן בכל מאפה תנור לחם ומזונות הנאפה מקמח זה (וכן קמח הנמחן לשם מצה), וכן חלאווא שיש בה תערובת קמח.

לכן יש לכל איש ישראל הקונה קמח או מאפה תנור מקמח הנמחן בארץ לדרוש ולחקור לידע ולדעת אם אין עליהם חשש איסור חדש.

והמקום יצילנו מכל מכשול ומכל שגיאה אמן.
ולהשומע יונעם ותבוא עליו ברכת טוב.

עלבון נפש ובזיון המת!

כבר הודעתי לקהל הנכבד את דבר הסעודה הקיפת בירושלים אצל החברה-קדושה פרושים בענין לבושי התכריכין לכתים ב"מ, שפכניסים מחויל סחורות שאין בהם אף תיט אחד של פשתן, כפי שהוברר בעדות מומחים ואקספרטים (אשר תעודותיהם תחת ידי להוכיח למי שירצה) ואת גוד ההועלת של תכריכי פשתן בשביל הנפטר כבר הודיע נאמנה המקובל הגדול הר"ר אברהם אול"א זקנו של החיד"א בספרו חסד לאברהם (מעין ד' נהר ג'ב) בשם ספר כתב יד - שיש סוד גדול בלבישת בגדי פשתן, כי הוא תועלת לחיים ולמתים" כו

שכר נפטר שמתלבש בבגדי פשתן לבן כל קטיגור נעשה סניגור

ואפילו תינוק שאביו מחזק שמתו לו בנים הרבה ר"ל כו' בטוח מכל היוזקות בסגולת לבישת בגדים אלו כו' והוא אז ככה גדול ביה"כ בהיכל לפניו שלבש בגדי בד לבן, ויוסף שהטה ה' את חנו היה מפני היותו לבוש בגדי שש (פשתן) עכ"ל, ואם מעט דף דברי החס"ל הגה יש ע"ז הסכמת החכם מכל אדם שלמה המלך ע"ה, ראה בתרגום-שני אסתר פסוק ג: כי השתן הוא, שבת לשרים' ודמי לעניים פאר לכתים ויגון לחיים, — אולם לדאבונו הגדול לא מצאו אונים קשובות להקן את המעוה הזה הנעשה בחברת גחש"א בירושלים, עד שהעיר ה' את לב הרב הג' הכפורסם הר"ר ירחמיאל אברהם צבי זילבערשטיין שליט"א אשר נתן לבו על דבר אמת ורב את ריב-הצדק עם הגבאים דח"ק עד שהר"ר זינגבל שפיטצ'ר ג"י הודה לפניו ולפני ביד"צ של כרן הגאון-יק מהר"צ דושינסקיא שליט"א כי המין הפשוט שבגבאים מחו"ל לתכריכין אין בו פשתן כלל, והמין המוכתר יש בו רק הערובות פסן (זה שאסור מצד הכגולה, רק נקי)

ומפני שהה"ג הנז' הוכרח לצאת לאמעריקה, הלך והזמין ארבעה עדים נאמנים היה הרה"ג ר' אשר זעליג מרגליות, ר' יהושע נחום רבינוביץ, ר' צבי דוד הירשביין, ור' משה ליב שאפירא הי"ו, ומסר לפניהם בה שר' זינגבל שפיטצ'ר הודה לפניו, כנ"ל, ובקש מהם שיפרסמו זאת בשמו, דבר שאני עושה זאת למען הצל את שארית ישראל שלא יעשו עולה ולא ידברו בזב, ולא יטעו את החיים ואת המתים ולא יתפכו עורף נגד צו ופקודת הרבנים שיצאו בהעדותיהם על אכנת הדבר וחזקו, גדולי ירושלים מכל ההוג וב"י הברל מפלגה אשר כלם כאחד עונים ואומרים קדוש, קדוש הנפטר המלבוש בגדי בד לשרת בקדש : . .

והנה עדיין לא איכשר דרא, וישנם כאלה בין הח"ק שבידם הקשה וכחם התקיף על הצבור מחליפים את התכריכים של פשתן שהכין לו הנפטר בחיים חיותו, ונותנים לו את הארג הצמיר-נפן שלהם (בידי לברר זאת) [גם בידי עדות נאמנה על הפשתן שלי שהגהו נך ופשתן-נקי, כפי תעודת מלאבורסריום שבוינת, שיכול כל או"א לראותה] ואם יקשה בעיניכם להתאמן דבר נבלה כזה, לנזול את החיים ואת המתים, — אזי אני מוכרח לספר לכם דבר שבידכם להתודע זאת בקל אצל הרב הגאון ר' יוסף גרשון הורביץ, והרב הגאון ר' יעקב משה חרל"פ שליט"א העדים שהיו בעת פטירתו של הרב הגאון הגדול הרב הראשי הגרא"י קוק זצ"ל שהזמין אצלי פשתן בצרו לתכריכים, ובעת הסתרה הבאתי והכנסתי את הפשתן להלבישו, והרבנים הג"ץ היו בטוחים שהלבישו את כרן זצ"ל את בגדי הפשתן, כי הם בידיהם מסרו להרוחצים את התכריכי פשתן וגורו עליהם שרק בבגדי פשתן הללו ילבושוהו, והנה שמעו החוצצא הגדולה, כי אחרי ימים אחדים אבר לי מר ליבוש שוכמן (כידוע ה' מחזיק איצ' לעבר נאמן להגרא"י קוק זצ"ל) לאחד מידידי שאם הייתי נותן לו איזה ריוח אז ה' מלביש את הרב את בגדי הפשתן שלי, ועל שלא הבנתי לעשות זאת לקח את התכריכין מבקוריהלולים, וכסר להם את הפשתן שלי, שאפשר לי לקבלם משם, אני לא האמנתי לדברים זרים כאלו מעשה נבלה ועלבון הרב הצדיק מרן זצ"ל עד שאני בעצמי הלכתי בתמימות לבקור-חולים לקבל חזרה את התכריכי בוך שלי, ומה נבלתי עד להתעלף: כי החזירו לי תיכף את התכריכין הנ"ל, הלכתי תיכף להגאון חרל"פ שליט"א וספרתי לו את כל הקורות אותנו, וגם הוא הכיר בסביעת-עינא כי הם התכריכין שהוא מסרם להרוחצים של הגרא"י קוק זצ"ל, ומה שנוכלו והערימו לעשות להלבישו בגדי צמר גפן תיצרת חז"ל תועבת נפש הגאון מרן זצ"ל (כי מי שרואה תעודתו אשר נתן לי יבין את צערו בעלבא דקטוט מתעול שעשו לו ידידיו, וזה מעוה שלא נוכל לתקן, וכמובן שאני אתראי על דברי אלה ובידי לברר וללכך לכל הרוצה על כל דברי כי כנים נאמנים ובטוחים הם. הרבנות קוק תחי' שלמה לי בעד התכריכין והמה עדין מונחים אצלי.

ועתה יראה נא הקהל וישפוט! עד מתי יהי זאת לנו למוקש, העירו נא והתעוררו ע"ז אמת לתקן מכאן ולהתאב שי"א גבוט בעלבא חרין ובעלבא דאחי (באכרם ז"ל בברכות י"ה) שהנפטרם אם לא מלובשים כראוי בוכים לעבור וללכת לשמיים דבר שהנעשה בעולם והתודיע להחיים, ויש לי עוד בעשים כאלו לגלות אולם בצד כבוד ה' וכבוד ישראל חסתי, ומקוה כי עדי ישנם בינינו אנשי אמת וצופים הליכות ביתם אשר ישינו עין למנוה לזה הדבר, ויבולע המות לנצח, וארמון על משפטי ישוב ונא לציון מכשר טוב משמיע ישרה בב"א.

שלמה יצחק זוסמאן

אשר אני עובד את האריגה
בעצם מעשי ידי

רחוב מאה שערים

בתי ווארשה מחסן מס' 165

התכריכים הנעשים על ידי נושאים עליהם תותם כזה
למען לא יוכלו להודיין, ואם אין תותם שלי
בירוע שהם עכודת נכרים, ועל תתנו לרמות אתכם.
כל מי שימצא בבד שלי אפילו משהי של מין
אחר מקבל פרס של עשר לא"י.

ז'מי הפורים האלה

וזהו סגרת

הפורים המשועשעים
והוא מנהגי
"ימי הפורים"

בשנה זאת היא 'שנת תרג"ט לפ"ק

בעה"ק ירושלים תוככ"א

ההנהגה ונתקן ע"י כבוד הרה"ג המפורסם בתורה זכיראה כש"ת מוהר"ר יוסף חיים זאנענפעלד נ"י.

(ב"ם יגדרשם „שמעתי" הוא כפי הרה"ג הג"צ גי').

בשנה זאת ומוצא בה בכל פעם שיוול יום מ"ו באדר (שהוא מרים של ירושלים בכל שנה) להיות בשבת, אשר זה לא יקרה כ"א בעתים רחוקות, או יצרך בתוכו עוד קדשו להמיר המרים בשם "רמי המורים" מלשון רבים, כי שלשה ימים יחגוגו בה בשנה זאת לפרוץ מאש ויבאר בעתה:

(א) יום י"ג באדר אסתר אסתר בבבל שנה, ואחר חפלת המנחה נותנין בעות שקלים שאו הוא סמוך למגילה (ולא מאחרין עד סמוך ל"ט באדר בבבל שנה).

(ג) בערב ליל י"ד באדר שהוא ליל א' ערב שבת, "כי השא" לובשין בגדי שבת ומתאספין לרות הכנסת ומהפליין ערבות בבבל לילה ואין אומרים על הגנים (לא בהפלה המזון) ואחר שכו"ע אוסרים קדוש התקבל וקורין המגילה בבריכותיה ואסורים אשר היא וששונת יעקב (למנוג האשכנזים) ואהה קדוש קדיש בלא התקבל עלינו לשבת ק"ל. (ופוקדן איש את רעהו, בלשון זו"ש מאמר סוף זמן קריאת המגילה).

(ג) למחר בבוקר יום ערב שבת כ"י תשא מתפללין סדר ההפלה עד אחר שמו"ע ככשאר הדינים, ואין אוסרים על הנשים ואין קורין יובא עמלק אלא לאור תפלת שמו"ע אוסרים הצי קדוש והיפק קורין המגילה בברכות' ואיברים שישנה יעקב אשוי ובא לציון קדוש ההקבל וגוסיין כל סדר ההפלה ופוסקין איש את רעו בשוין י"ט, וקראת המגילה אכן בילה ובין ביום "ע"צ קדוש ליהרה בה שבת' בעשרה יותר מכלל שנה כיון שאינה בזמנה לכן אוסרים הנשים ג"ל לשמוע בזה דוקא, וצ"ל גם כשקורא בשרה

(ד) אחר התפלה הולכין לבתיהם בשמחה ונתנין מתנות לאביונים לכל הנושט יד כמו בפורים שבכל שנה, אבל אין שלוחין "כשזוז מנות" ולא עושין סעודה פורים ו"א שמרנין קצת במעקה ושלוחין מעט מנות גם ביום ז' (תמליז). ובכל סעודה שיאכלו או אין אומרים על הנסים בכהמ".

(ה) ויום ט"ו באדר שהוא יום שבת קדש פ' ט"ו תשא מתפללין בכלל שבת ואומרים על הנסים בכל ההתפלות וכלל ברכת המזון, ובשחרית אחר עגבור שמו"ע מוציאין שם פטור הורחב בא' קורין שבעה קוראים ב"ט ט"ו תשא ובקריאת קורין למפמיר ויום עמלק, ופטורין ופסקתא דא איש עישה עסקל בכמו ט"ו זכור, ויום מזכירין שמות יום אומרים אב תרחבים, (והנהגין) לומר מומד של פורים יש שאומרים אותו ביום מלמד מומד של יום שבת השבת ולדעת הגר"א ז"ל אין אומרים אותו מפני שממנו של שבת דרוחה, ומעזה להרבות במאכלים ובין בשבת וז' לצאת ידי מצוה פורים ז"ל, וכן צריך לשלוח מעט מנות בשבת ז"ל אין צריך להקריב אל שבת ז' א"פ שפורר למשלח בשאר שבתות (ה"ט"ז ע"ה סי' תתק"פ):

(1) יום מ"ו באדר שהוא יום א' פ' ויקהל לובשין בגדי שבת כמו אתמול ומתפללין כל סדר התפלות כמו בכל יום בלי שינוי אלא שאין אוסרים תחנון ודא, למנצח ויעקב, אין מוכיזין על הנסים לא בתפלה ולא בביתם, אחר התפלה פוקדין איש את רעהו בלשון וי"ש (משום הסעודה שהיא בו ביום בדרקמן) ואוכלים מערנים ושולחין סעודה אצל איין הייבים כי בפתגם לאבינוים, אחר חצי היום מתפללין מנחה ועוקשין הסעודה של פורים ישמחוין שמחת פורים ואין אוסרים על הנסים אז ק"ב בביתם, ונל"ו כי למחות ידיו מי שחומר אז עשה' כהמ"ו כיון שסוף סעודה פורים ומה שאומרים בימים הימים

(העמס לכל זה בקיטור הוא, משום דלון קירון המגילה בשבת גזירה שמה יעבירה בשבת הרבים, ומתחת לאביונים בשבת ג"כ אסור ליתן בשבת, והסעודה אם יעשה בשבת לרעה הירושלמי לא יאיר דהניח לנשות אוחם (משמע מעבקי) ויזי משתה יאיר זה (שבת) ששמתו בידו שמים (מכבד) ואינו ממזקקת מדרג, ומשלה מות גמי סייך להסעודה, הלך קריאת המגילה מקדמים ולא מאחרים משום דהניח ולא יעבור, ומתחת לאביונים גמי מקדמים משום לורך העניים, והסעודה ונשלה מות מאחרים ולא מקדמים משום טורח לרכי שבת, ועל הנסים ויביא עמלק חן אומרים אלא בזמנים):

[illegible]

תם סדר הפורים המשולש, נסדר בשנת תרנ"ז מטוב לב לפ"ק.

המביא לביתו"ד חיים פתחם בר"ם הכהן.

בִּימֵי הַרְי"ר פְּרוֹמְקִיז הָיָה בְּמִה"ק יְרוּשָׁלַם תּוֹבֵב"א.

(שכחים ע"ז).

משה"ר יוסף חיים זאנענפעלד ז"ל (בן מקום מולדו, בשנת"ה ה'תקס"ח) ה'תשס"ח (ה'תש"ח).

כתב הזכות לחכם באשי הירושלמי

אות המלכות הנכבד והנעלה וחותם המלך הרם במעלות הוא אל סלמאן. עבדאל מג'יד בן מחמוד כאן בגורת אות וחותם המלכות והשלטון הנאור הנכבד והנעלה אשר לי. בהיות כי מצד הנכבד בהמבוררים של בני דת ישראל החכם יעקוב החכם באשי הנוכחי באיטטאמבול ואגפיה תתמיד מעלתו. הוגש כתב נחתם אשר בו מבואר כי עדיין לא ניתן מאמר המלך הנעלה ליד המצוין בהמבוררים של בני דת ישראל החכם מירקאדו גאגין יתוסף מעלתו. והוא חכם בני דת ישראל הדריים בירושלים הקדושה ואגפיה והוא בעל מאמר המלך הזה. והבקשה היתה שיותן לידו מחדש מאמר המלך הנעלה וגם נתבאר התנאי שיפרע לאוצר מלכותי מס המנחה שנקצב עתה לסך שלשים אלף אקצ'א כסף מזומן. ובהיות כי הסך הנזכר של מס המנחה הופרע כבר בכסף מזומן לאוצר מלכותי כמו שמבואר בגוף העתקת פנקס היומי אשר הגיע חתום מבית האוצר הנזכר, הגה כי בן עפ"י מאמרי הנעלה אשר יצא ממני נתתי מאמר מלכות (בראת המאיון) הזה. ואני גוזר אומר כי החכם מירקאדו גאגין הנזכר ינהיג הרבנות הראשית של היהודים הנזכרים בירושלים ואגפיה. והחכמים וראשי הקהל הגדולים והקטנים ושאר עם היהודים בהמקומות העומדים תחת הרבנות הראשית הנזכרת יכירו אותו לרב עליהם ויביאו לפניו כל הענינים שיפלו ביניהם בכל מה שנוגע להרבנות הראשית הנזכרת. ולא יעברו על דבריו שהם כשורה ולא יסורו משמוע בקולו ולהכניע מפניו. ובהיות כי קריאת התורה הקדושה בבית החכם הנזכר ובבתים אחרים איננה מתנגדת לדתם. לכן לא יעשה להם מצד פקידי הממשלה נזק וצער המנגדים להצדק ומשפט והדת המכובדת (שרע שריף) לאמר להם אתם עוסקים בדתכם בבתי אחוזתכם ואתם קוראים בתורה ומכניסים בהם פרוכיות ומנורות. ובתואנות האלה יתערבו בעיני דת שלהם רק כדי להעיק ולהצר להם. ובתי הכנסת והמדרש אשר נתיחרו לבני הדת הנזכרת משנים קדמונית יהיו שלהם ובחזקתם. ולא יעשה להם עול ולא יוקח מהם כסף בחזקה כדי להעתיק להם פקודות הממשלה. ולא יהיה התערבות אחרים בנחלתם ולא להרוס ולקעקע את הבנינים והתקונים שלהם אשר נעשו ברשיון הממשלה. וכן לא תחול שום אחריות חובות היחידים על החפצים של בתי הכנסת ובתי המדרש שלהם. וכן לא יוקחו מאלו החפצים ואף בתורת משכון על החובות. ואם אולי לקחו מחויבים פקידי הממשלה להחזירם ולתתם במקומם. ולא תהיה מצד הדינים (קאדי) ופקידי הממשלה (נואב) ולא מצד אחרים התערבות ומניעה נגד הנימוסים הנהוגים אצלם. וישמרו ויזהרו לבלי לקחת מהם כסף באונס ובחזקה בעד הרשיון אשר יתנו להחכם הנז' ובאי כחו לעסוק כפי חקי דתם בעניני נשואין וגירושין של איש יהודי ובכל ענינים אחרים ולעשות עפ"י דתם שלום בין שני יהודים המריבים ולהשביע אותם בבתי הכנסת שלהם עפ"י דתם כפי ההצטרפות לברר הענין. ולא תהיה שום התערבות ועיכוב כנז' להכתבים הנתונים מצד החכם ובאי כחו לרחק ולדחות איזה אנשים חשודים כנצרך עפ"י דתם. והחכמים אשר הם תחת ראשות החכם הנז' לא יקימו בלא רשותו וידיעתו או רשות באי כחו. נשואין האסורים עפ"י דתם. ואחד מעדת היהודים אשר ירצה לקחת אשה או לגרש אשה או לקחת אשה על אשתו ולנסוע למקומות אחרים לקחת אשה. לא יסדרו הקדושין והגירושין בלי רשיון החכם הנז'. והאנשים התקיפים לא יכריחו את החכמים לאמר השיאו האשה הזאת להאיש הזה נגד הדת. ובהיות כי עפ"י דת שלהם לא יתנו החכמים לקבור את היהודים שמתו בזמן התנגדותם לדתם. לא יוכלו אנשים פשוטים והתקיפים להכריח ולכוף את החכמים לאמר להם עליכם לקבור את המתים הנזכרים. ועל אדות המאכלים והמשקים הכשר והטרפה של האמה הנז'. לא יוכל כל איש לבקש ולשאול אמרו זה כשר וזה טרפה. ובזמן שהחכם הנז' יבא לאיטטאמבול לרגלי עסקים וימנה אחר במקומו לא תהיה התערבות בשום אופן מצד שום אדם נגד החכם הממונה הנז'. והגוברים והאנשים אשר ישלח החכם הנז' לגבות מסי המלכות יתן להם מורי דרך (קלגואו) מצד פקידי ממשלתי ולא תהיה להם שום התערבות ושום מניעה בעת אשר יחליפו בגדיהם וכסותם לנסוע באופן היותר טוב במקומות שעוברים ושהים בהם. וגם בעת אשר הם נושאים כלי זין מפתח סכנה ולהגן עליהם משורדים לא יעשו להם נזק לשאול מאתם נגד נמוסי הדת המכובדת שום דבר בתורת מנחה או מתנה נהוגה. ואם יהיה להחכם הנז' ולהחכמים באי כחו ופקידיהם איזה דין הנוגע לעניני הדת לא יוכלו לדון אותם בשום מקום כ"א באיטטאמבול לפני שייך איל איסלאם. ובעת שיצאו לתפוש אחד מחכמי היהודים ברשיון בית פקדת השוטרים לא יתפש כ"א על ידי החכם הנז'. ויהודי אשר אין ברצונו להיות מושלימי לא ימירו אותו בעל כרחו. ולא יניחו את היהודים להתעקש ולסרב בפרעון המסים של המלכות הקצובים עליהם לתתם בכל שנה ודמי הצדקה וההוצאות ומסי הדרכים הנודעים בשם גאבילה והספקת הרבנות הראשית. ואם ימות אחד מהחכמים בלא יורש והחכם הנז' או בעלי כחו יקחו ויתפשו בעד הרשות את החפצים והמענות המזומנים והסוסים וכל מה שיש להמת הנז' לא יתערבו פקידי וגזברי וממוני ההקדש הכללי והפרטי לאמר שנרשמו בפנקס הממשלה ועלינו לקחתם. ולא יתפשו מעות מיומנים וכל ממון אחר וחפצים הנז' של יורשיו וכל אשר יצו החכמים לפני מותם עפ"י סדרי דתם לבתי הכנסת ולהרבנים ולהענינים ולהרבנים הרשיים שלהם תהא צואתם מאושרת ומקוימת במשפטי הדת עפ"י הדת והחקים של היהודים ועפ"י עדות העדים מבני דתם. ולא יתערב שום אדם אחר בעת שאחד היהודים יחטא נגד דתם ויענישוהו בענש עפ"י דתם. ומורי הדרך ואנשי הצבא לא יגעו בהסוסים והפרדים אשר ירכבו עליהם החכם ומשרתיו ולא יעשה נזק מצד אנשי הצבא ואחרים להארמון (קונאק) אשר בו יגור החכם על אודות מס הארמונות וכן לא תהיה התערבות באיזה אופן שיהיה מצד פקידי הממשלה ואחרים לבתי הכנסת אשר הם במקומות העו מדים תחת ראשות הרבנות הנז'. ובמקומות הקדושים (זיארה) שלהם יתפללו עפ"י נמוסי דתם. ולא יעכבן בתואנות האלה לאמר ככה התפללו וככה תקראו. והחכם מירקאדו גאגין ינהיג ויכהן בהרבנות הנז' עפ"י התנאים של מאמר המלך הנעלה הזה. ושום אדם לא יהיה מונע ולא דוחק ולא מתערב ולא מעכב אותו בשום אופן מהאופנים שיהיו ולא בשום סבה מהסבות שתהינה נגד התנאים והחוקים שבמאמר המלך הנוכחי.

זאת ידעו כאות מלכותי הנכבד והנעלה.

נכתב בסוף חדש רג'ב אל פ'רד בשנת אלף ומאתים ושבע וחמשים בעיר קונסטאנטינייה השמורה והנצורה.
(ירושלים של לונץ, שנה רביעית, עמ' 203)

אל תאחרו!

אנו מוצאים לנכון להזמין לבוא עוד הפעם

באגודה תמורה

אל הקהל שלא יאחרו להביא כסף למצה. אם יהי לנו בעוד מועד די כסף הדרוש לקנות חמץ יש תקוה כי יהי בע"ה היכולת בידינו להכין מצה עבור הצבור היהודי אך אם נפגוש התרשלות מצד הקהל בהבאת כסף נהי מוכרחים להפסיק את מעשינו. בשנים כתקונן אפשר כבר בימים האלה להשיג מצה אפוי והשנה עוד אין חמץ. הזמן קצר ועוד רבה העבודה לפנינו אל תאחרו איתנו ואל תסמכו על מוסדות הצדקה כי אם אין חמץ אין מצה ואם יעבור הזמן המוכשר תעבור גם האפשרות להשיג חמץ למצה באיזו מהיר שהוא הודדנו איפוא בהבאת הכסף

דין קדימה בקבלת המצה

מהחמץ הראשונה והמאחר אין אחריותו עלינו.

ועד המצה

שעל יד "ועד החמץ היהודי"

בעוה"ז . יום ג' ה"י אב לסדר וה"י עקב תשמעון פת ירושלים ת"ו.

לאחינו היקרים הו"שבים בהמושבנות קאלאניעם, וכבוד האדונים התכמים הפקידים שמה,

והשוהמים והבודקים שמה, ה' עליהם יהוה, ותברכו בכל טוב.

שמענו ונדענו כי ימצאון בכם אחרים המוכרים מהורקות ופ"י האדמה, גם פ"י אילנות, בלתי מעושירם לאיזה קונים, ואנחנו דנים אותם לכך וזוהי, שאין כונתם להאכיל לזולתם טבל בלתי בעושה, רק כונתם שהקונים יעשו בעצמם בירושלם או ביפו ובשאר מקומות, וזה שאין אתם מעשרים קודם הסכירה שלא להפסיד את המעשר ראשון שצריכים ליתן ללוי או לכהן, ובשנת זו גם מעשר עני, וכונתכם כי הקונים יעשו כספק ולא יצטרכו ליתן ללוי ולעני, רק להפריש להפקיע אסור טבל אבל לא ליתן ללוי או לעני, כי אחרי שהם יהיו סופקים ידנו כדון הסוציא מחביר עלינו תראי, וזוהי הננו מקיימים ה"דן את כל האדם לכך וזוהי ולכן מצאנו חובה להודיע לכם ולהזהיר אתכם באזהרה רבה שלא תעשו עוד כזאת, יען כי בין הקונים ימצאו אנשים חרבה שאינם יודעים כלל להפריש תרומות ומעשרות, ומשכנו לפי הגלגל שהתגלו חרבה שנים בתוך לארץ שאין נזהר שם דיני תרומות ומעשרות, גם חרבה אינם בקיאים בדון והרכה הו"שבים כי המוכרים עשו קודם הסכירה והפרישו תרומות ומעשרות כדון חבר שאינו מוציא סתמי דבר שאינו מתוקן, ולכן והחובה עליכם שלא לסבור שום דבר, לא ידקות ולא פ"י אדמה ולא פירות האילן מרם שתעשו ותפרשו תרומות ומעשרות כדון, והנה למען כונתכם שלא תצטרכו ליתן מעשר ראשון ומעשר עני, נגמר אצלינו להודיע לכם כי שני מצות המה, הפרשת תרומות ומעשרות, היא מצוה אחת להפקיע האסור כי טבל אסור גם כזהו, והוסד האסור ידוע, ומצוה נתינת ללוי או לעני היא מצוה שני, ולכן אתם תפרישו תרומות ומעשרות כדון, היינו בשנה זאת תרומה גדולה ומעשר ראשון ותרומת מעשר ומעשר עני, ובשנה הבאה אי"ה יהי שנת מעשר שני במקום מעשר עני והמעשר שני מהללים על פרוטה כדון, וזוהי התקנו את פריכם מאסור טבל, ויהי נרעון רק מעט תרומה גדולה וחלק אחד מסאה ומעט יותר על תרומת מעשר, והמעשר ראשון נמצא פה בירושלים לוי"ת"ה אשר הוא מרוצה לזכות במעשר ראשון ולהחזיר לכם בעד איזה סתנה סתם שתשלחו לו בכל שנה ויתוקן מאסור טבל ועם המעשר עני תוכלו כל אחד ואחד ליתן לחבירו שאינו עשיר, ותתנו את המעשר עני זה לזה, כי כל אחד מחזר שלא ליקח מעשר עני משדחו לעצמו גם אחר הפרשה, אבל ליתן לחבירו שאינו עשיר מותר וחבירו יתן לו.

והנה יען כי ידענו שיש כמה אנשים בהקאלאניעם שאינם בקיאים להפריש תרומות ומעשרות כדון, לכן הננו מזהירים באזהרה נוראה שאפי' התלמידים חכמים והבקיאים מהוייבים להפריש ע"י הרב או ע"י השוחט, והבקיאים יוכלו להפריש בעצמם, אבל דוקא בפני הרב או בפני השוחט, ולקבל כתב הכשר מהרב או מהשוחט שהופרש תרומות ומעשרות כדון והכתב יספיק להקונים, ורק אז יקנו מהם בירושלים או ביפו, ואם היו לא תשמעו לעצמינו ולאזהרתינו אז נודיע להבאראן אשר הנדב שיח"י לעד, אשר כונתנו רצויה להטיב לאחינו באופן שיתנהגו עפ"י דרך התורה והמצוה, גם נפרסם בכל העולם שאין אתם שומעים לקולינו, ובירושלים ופ"י נצוה לחבריו שלא יקנו מכם, שום דבר בלא כתב הכשר, אחינו היקרים שמעו לעצמינו כי רק לטובה כונתינו.

הכיד התותמים בכרכה לכם ולכל ידאי ה'.

נאם שמואל סלאנט

נאם נפתלי הירץ הלוי החונה בעיה"ק יפו ת"ו, זה יחדשלם תז

נחפשה דרכינו ונחקורה

ואתם סרתם מן הדרך הכשלתם רבים בתורה שחתם ברית הלוי אמר ד' מלאכי ב'

הנה ממשימים ובאים ימי התשובה! ימים שכל אחד צריך לחקור ולבחון מעשיו והנהגתו, נחשוב לחובה גם לחקור ולבחון הנהגתנו במצוות התלויות בארץ, מכל המצוות שנתחייבנו בבואנו לארץ ולתור ציון נשארה לנו מצוה אחת יומית ותרומות ומעשרות שמה. וגם מהשארית הזאת יחסר לנו מתנות כהונה ונשאר לנו אך דרך להשכר באיסור טבל איסור מיתת לרעת הראב"ד ועוד שהוא דאורייתא **נפשפש במעשינו ונחקורה האם אנו שומרים ומקיימים המצוה היחידה הביבה שנשארה לנו מכל המצוות הנ"ל**. עד לפני שנתיים היו כל שוקי ירושלים בחזקת טבל ודאן, בלא שום השגחה ובלא שום הפרשה אפילו מודאן, והמוחזק למשינה השתדל עוד לקלקל צדו ככרוביא אצל ארון הקודש שכל השוקים מלאים טבלים—כדי להרבות מספר משלמי השילינג ולא נמצא שום איש שישם על לב וישיב לחקן השוקים כד"ל. והתורדים משלמי השילינג, טעו, ומכל מסכת הוריות סמכו את עצמם על הוראתו (רבים חללים הפילה זה שלא הגיע להוראה זכו) ונכשלו כולם במאבקות אסורות מאיסור טבל, וכאשר יצאה זה יותר משנה **מודעה להרים מבשול** כהוראת הלכה, זו דבר ד', שאין לסמוך על משענת קנה הרצון הזה, עשו המתימרים לחרדים ההוראה לפלסתר לאמר שזו פאליטיקה, והוסיפו ודון על פשע להתנאל במאבקות אסורות מאיסור טבל בודון וביר רמה. וכאשר זה יותר משנתיים שברחמי השוכן טעונה על תושבי עירנו הק', עלתה בידנו לחקן שוקי ירושלים מאיסור טבל, והעמדנו בעזרת נותן התורה משגיחים על שוקי ירושלים להפריש הפרשות הדרושות והוזהרנו את תושבי עירנו הק' לבלי לקנות פירות וירקות בלא תעודה שהפירות שהם קונים המה מתוקנים כדת, ודבר זה נחזק למאוד שהמוכרי פירות לא יוכלו למכור בלא תעודת מעשר כן שהקונים לא יכשלו באיסור טבל, והנה אוי לאותה חרפה! אוי לאותה בושה! אין דורש ומבקש תעודה כזאת, ורבים מהמתימרים לחרדים עוד אומרים על השוק אנו קונים טבלים ודאיים וען שהגנו משלמים שילינג ואין לנו צורך בתעודת מעשר. בעת ששום בית דין שבעולם לא יכול להתיר היתרה השילינג וען שהוא מוכרה להפריש, שלא כד"ל, מעשר ראשון מדבר שאינו בדשות. וזה אינה הפרשה. הלא יש בעירנו הקדושה בתי-דינים כן נמצאים פה גאוני ארץ אדירי התורה והוראה שכבר ישבו על מדוכה זאת וזנו בעומקה של הלכה זו, **אדרבה יפרסם בעל השירינג איזה היתר מהם על השילינג שלו אם איננו מודה בעצמו שמעה וחטא** והחטיא והכשיל את הרבים. ומדוע לא תשאלו אתם שיוורו לכם תוראה הלכה למעשה. אך תחת הוראת בית דין או משאר גאוני התורה והוראה הם סומכים על הוראתו וען שכן דורשת הפאליטיקה! ובוה עושים הפאליטיקה לראתם, והתורה הקדושה לשפחה תרופה להאפאליטיקה. לבר שכזה הם נכשלים ובהנאלים במאבקות אסורות

עוד הם מכשילים את התמימים מתושבי עירנו הק' באיסור טבל, ובחפרעת ההשגחה על השוק. קחו לכם למשל ולספור עדו צפת וטבריא הק', היכול להיות שם מקום למכשול השילינג או לקנות פירות בלא תעודת מעשר, ולחיות נכשלים ומכשילים באיסור טבל ר"ל. העדים הקטנות הנ"ל משלמים ומחזיקים השגחה על השוק. ואצלנו הלא בליטה תכסה פנינו שיער גדולה לד' כירושלים הקדושה שיש בה ב"ה יראים, חרדים, תמימים ובעני תורה למכביר כן יופה ד' עליהם, ואין ביכולתם לשלם הוצאה קטנה ופעולה של החזקת משגיחים על השוקים ערך תשעה לא"י להורש, וקנה במשכב לבוא תור מבורת תפוחי זהב, הדרוש הוצאה להחזיק משגיחים על השוק כל היום, ודבר זה דורש לפחות עוד הוצאה שני לא"י להורש, וכלעוד עלולים רבים תושבי עירנו הק' להכשיל באיסור טבל ר"ל, ותחת להגדיל ולהרבות ולתפין התשלום הדשי הפעוט למאוד כדי לאפשר ההשגחה, הכשרות והחיקון, ואיש לרעהו יאמר חוקי. הנה להרפתנו בתשלום הדשי הפרוץ מרובה על העובר, ורבים תחת כסות הפאליטיקה והשקר או צרות עין בעזרת היצר הדע הם מתחמקים ונשמטים מלשלם כסף הדשי, השלום פעוט כזה על שמירת השוק ובוה הם עלולים להכשיל ולהכשיל באיסור טבל ר"ל, הככה אתם מקיימים מצוות התלויות בארץ? הככה אתם שוכרים מצוה יחידה הביבה שאפשר לקיימה בכל יום רק בארץ? תדעו שלא מהגובה הכסף הדשי אתם מתחמקים מהובת השגחה על השוק, כי אם מבי שצוה על תרומות ומעשרות! הנביא אמר (מלאכי ג') אמר ה' אמרתם כמה נשוב, אסרתם קבענו—המעשר והתרומה! חו"ל אסרו בירושלמי סומה על הכשנה, כימי אין צורך לשאול על הרמאי, וען שיוהנו כהן גדול העמוד משגיחים על השוקים להפריש הפרשות הדרושות, ואתם מתחמקים ושומטים יריכם בלהחזיק, לקיים ולשמור ההשגחה על השוקים! ידע כל אחד הק פין ידו מלשלם כסף הדשי להחזקת השגחה על השוק שמלכד דבר ד' ובהגנו נאו עוד אמר ואתם סרתם מן הדרך הכשלתם רבים בתורה שחתם ברית הלוי אמר ד'. לבר שהוא מכלל מכשילי הרבים—**שהוא מכ"ד רבים המעגבים התשובה**. **שובו תושבי עירנו הק' ותנו ידכם להחזיק ולשכלל ההשגחה על שוקי עירנו הק' מאיסור טבל** ודיקבל השובותינו ותפלותינו וצילינו שלא נענש ח"ו על עין תרומה (שבת ל"ב ועוד). ויגן בעדנו שלא נכשל בהעברה וזה החדשה "פאליטיקה" לשם שמים נגד מצוות התורה! שמה ויסיר מאתנו השנאת חנם והמחלוקת המדקדק בינינו ותן פחדו ויראתו וחדד גאונו בלבנו, ויתקדש שמו עלינו ועל עירנו ועל בית מקדשנו ונזכה לביאת הנואל צדק במהרה בימינו אמן.

יחזק הכהן קפלן

מפקח ראשי על תרומים בארץ

דיא פרויען וואס קייפען אפין מארק פרוכטין אדער גרינס ניט גימעשרט אונד פאר לאזין וך וואס וויערע מאנער צאלין א שילינג ואלן וויסען אז וויא האכין גיגעסין מריפה אונד זאלין תשובה מאדן. דער עוויגער זאל וויא מחל ויין ריא עבירה ווייטער זאלן וויא ניט מייפען און א הכשר אז דאס וואס וויא קייפען איז גימעשרט

דפוס „ארץ-ישראל" ירושלים

הודעה ואזהרה לנשים אשר קונים פירות וירקות בשוק וסומכים ע"כ שבעליהן הניחו "שווה

פרוטה" בבית

לפקוח עינים עזרות ב"ה.

עיר עלה הנדפסת אודות **המאשין מצות** מאת איש אחד לסמות העיניים בדברי שקר וכזב הבל ורעות רוח הבנוים על אדני תוהו וקו ברו, מצאנו חוב קדוש להודיע בשער בת ציון ולפרסם דברינו אלה בחצות ירושלים או נא לנו כי כך עלתה בימינו: אשר בירושלים עיר מדינו ותפארתנו משוש לכל הארץ וחומה גדולה לכל דבר שבקדושה יבוא איש המוני להעריך קרב ולהכניס ראשו במקום אשר להבת שלחבת להתיר דבר הנאסר במגן גדולי הדור שלפנינו גאוני עולם וקדושי עליון אשר מפיהם אנו חיים ומהם תצא תורה לכל בית ישראל. הנה הנאונים בעל דברי חיים ובעל חידושי הר"ם ובעל צמח צדק והנאון מהר"א מטשעבינאוו והנאון מוהרש"ק המגיד מברא, והנאון הרמ"ד איסינא מלכוב, והנאון בר ליווא, והנאון מזולצין, והנאון מוהר"ב מייזליש מווארשא, והנאון בעל אמרי בינה והנאון בעל שרת חמד והנאון הגדול ממנסק והנאונים הבר"צ מקראקא וחכמי קושטאנמינא והנאון מסנאוו והנאון בעל תורת חסד והרה"ג רבני עיה"ק חברון כמבואר בספר קרית ארבע נבגים ויבדלו החיים גדולי דורינו הנאון מסאכטשוב והנאון בעל מנחת משה והנאונים מקינצק ומבולגרייז ומקושב העיר ועוד ועוד.... גאוני ארץ מוסדי דור ודור אשר באזינו שמענו מפי **הנאון מרן שמואל סראנט** שליט"א סיפר בשם הנאון הצדיק מו"ה ישראל סאלאנמער זצ"ל כי בעת היותו בהארבערשטאט מתאכסן בבית גביר אחד כמה חרשים ובתו הפסח קיים בעצמו מצות פרישה ולא רצה לאכול בבית הזה יען נמצאו שמה **מאשין מצות** כדי שלא יאמרו כי מאתו יצאה הוראה להתיר דבר הנאסר מחכמי ישראל גאוני הדור ואיך עתה איש המוני הזה לא יבוש ולא יכלם ולא ירא פן יבוא בנחלתם הנשמוע בזאת? **הסבת ושמע ישראל!** נלוי וידוע כי במולדת דעבירא לגלוי לא משקרי אינשי והאיש הזה מדפיס שקרים וכזבים לעיני השמש ואין מכלים ראשית כל אעיקרא דדינא פירכא הדבר עומד להתברר כי מכונה בזאת שהביאו עתה **לא היתה מעולם בירושלים** עוד לבש אדרת שער למען כחש ויפרסם בעליו כי הנאון מקוטנא זצ"ל אבל מצות המאשין שזמו שמים! ת"ל עוד זקני עירנו חיים וקיימים אתנו והמפורסמות איצ"ר ראי' כי הנאון זצ"ל נפטר עוד טרם הביאו המכונה לפה. **הנאון מקאליש הוא מהאוסרים** בכל תוקף ועו כמבואר העתק מכתבו להלן החוצב להבת אש בכוח הגדול באיסור חמור ואם כי נשמע קול מצפצפים שהנאון חור בו כל מי שיש לו מוח בקדקדו יראה ויבין כי הן הנה מילי דכדיבי ואף הבל יפצה פיהם כי אם בדבריהם בן הוא למה לא הודיע בשער בת רבים לאמור ברם דברים שאמרתיו וכו' וחלילה לחיטוד אותו נאון וצדיק כי אם על כבוד המדומה חזו ואדרבא נהפוך הוא זה לבס לאות נאמן כי הנאון לא זו מדבריו כי תפק לכניסה יציאה ובאותה שנה נתבטל המכונה בפקודתו ומני אז עד כה **לא יראה ולא ימצא בקודש** ומלבד כל זאת לא אתי על פה ומרע לשמרא ואם נבוא בכאלה לדחות פסקי הנאונים האמורים על ספר חזו תורה הם כי לא להזכיר! ובפרט כי כל עין רואה תשובות הנאון ירא וישפוט כי ידו איך ישהי' מן הנמנע שהנאון יחזור מדבריו ודי בזה להסביר פי דוברי שקר וזיב חץ שחוט לשונו לדבר מרמה בשם האחים הרה"ג ה"צ מו"ה נחום ומר"ה יעקב ריב לעווי זצ"ל אשר מחולל ה' בניהם חיים הם אתנו חזו אדרבא ישבו נא שני הבתי דינים לחקור ולדרוש על הדבר כרת של תורה ויודע האמת לעין כל ומעתה סרה מחר קול העלה הנדף ובענן בלה כל כתביו וכזביו ועתה אחינו בני ישראל הוראים והחרדים לדבר ה' שימו לבבכם לקול דברינו אלה הוצאים מעומק לבבינו מבלי שום פני' עצמות ומבלי כונה לשום מחלוקת חלילה אף רצוים באמת לכבוד התורה ולכבוד עם ה' להפרישם מאיסורא אל תפנו אל העלים הנדפסים ואשר יודפסו עוד בכתא דהתורא כי הן לא נעלם גם מאתנו והרשב"י ידענו כי נמצא נאונים המזרים אבל בוא לא יצאנו מידי ספק איסור כרת ככל ספיקא דרבוותא! עם ה' התבוננו! הבינו וראו דברים אשר הם כמעט חיתר גמור ישראל קדושים הם ומשום חומר איסור חמץ תרחק ירחיקו מהם בתו הפסח ובמקום שיש **חשש איסור חמץ גמור** לדעת רוב הנאונים גדולי הדור שלפנינו אשר כל דבריהם כנהלי אש יחפשו קולות להקל או לאותה בוישה ואו לאותה כלימה ובאמת צר לנו מאוד על העלים הנדפסים עד כה איך הרהבו עוז בנפשם לכתוב כי כשרים הם למתירין מן המתירין אי' כבוד התורה ואי' כבוד רבותינו גאוני ומצוקי ארץ ובאתר דזקוקין דנורא וכו' מאן ייעיל וכו' ובפרט בירושלים עיר קדשינו אסור לחדש מנהג כזה כמבואר בירושלמי ובתוספות פסחים (י"ג) הובא בפר"ח מארי דאתא קדישתא הדין להלכה ולמעשה וכבר חזרה וקן הנאון שר התורה אבד"ק סאכאטשוב שליט"א אשר עכ"פ לא יצאנו מכלל חכם שאסר, ועתה אתם בית ישראל שמעו נא לקול צעקת הרועים ארצו חלבנן ארצו התורה הטי אונכם לדבריהם הקדושים וחדלו לכם מללדחם מלחם המאשין מצות ואז תשנו ממנהג אבותיכם צאו לכם בעקבות רבותינו הקדושים אשר לאורם נסע וגוף וידוע מליצת הנאון האדיר בעל החתם סופר, זצ"ל החדש אסור מן התורה בכל מקום ובפרט בענין חמור כזה העומד ברובו של עולם והמקום ברחמיו יעזרינו על דבר כבוד שמו ויצילנו ממשחו חמץ בפסח ונוכה לאכל מן הזבחים ומן הפסחים בב"א.

ויל' הגאון הגדול **מוהר"ם אויערבאך מקאליש** שה' בסוף ראב"ד פשוטק תז בע"א אמרי בניה

בעזרת ביום כי סיון תרי"ח

אמרו של הערב בא לידו חמדת מכתבו הבתור בלוי מחמדים, בו הודיענו כי גאוני עולם חסדי ארץ עמדו בפרץ לגדור גדר, וכי קמו שרים ומשחו מן ללחם מלחמת ה' גבאות מלחמות מצות וחובת, ונאספו העדרים וגללו את אבן הטועים מעל לבבות אחב"י, לכל לבתור בתהודים אשר מקרוב באו לפרוש מצודות ולפרוש חרמים ללכוד ולצודק נפשות נקיות, וגם על זה שמו מטרת הפצם להניע לבות אחב"י בלחמא דמחומנוהא מצות הערובים על חג הפסח, ולמאמץ בחיטנות, ולבתור בבא מן החדש לערוך אותם ע"י מאשינע, ומעכ"ה נ"י קראנ בחיל על הגאונים אבירי הרועים הנאמנים עמודי התורה, ורחם קבצם לאסור ודבר שכן לא יעשה, וראשי המדברים הגאון מאור הגולה מוה"ר שלמה קלוגער ה' ארץ ימו ושנותיו, והגאון מוהר"ם זאב עיטונער נ"י ואחרים אחו' שאר הגאונים האדירים המפורסמים אשר במדינתנו ושפה אחת, כלום לאסור ע"י התוה"ק לערוך המצות ע"י מאשין כי נתברר להם שיש בזה חשש המין מלבד שאר הטעמים שונים וישרים כולם ממתקים – ויחד פני פני וזו"ר, לחיות גורו אחרות וללכת בעקבותיהם, ובדעונו לקבוע בדפוס למען יעמוד ימים רבים, ולא יעפילו לעלות הדרה למעול מעל חזי במצות ה' אשר לא תעשנה, וכשאי לעצמו ידעתי שפד מצבי ועת לחשות, אפס מצותנו חובה עלי אם כי אדון כאשר ידפוס כל הפדפול, וכי הטעמים והעמקים יצאו לרוב מה' השועלים המחבלים כרמים לבקד, ובדור העז הזה פני זקן לא יחונ, ויבואו בעלילה לחקור על כל טעמי האסור, אשר הגאונים נ"י עשו רק לסניפים, ישמו סוללה עליהם למצוא בדרך להקדיש טעם בן הטעמים וכו', אפס דרך נלל בין דיש חשש המין כאשר בודרו בעליל הגאונים הנבזים האלה ודאי יפה יפת עשו לפרסם ולטעום מהם חשש איסור וכבר כתב הר"ן בתשובת א"ף כל אדם חושש לעצמו ובזרח מחשש וספק איבוד ממון, ובעניי המקי ק"י בן בנו של ק"י א"ף לא יבריה מספק

איסור, בפרט באיסור המין החמור אשר שדי תכלי בבוא גופא ונפשא, משהות נפשו יעשנה – ומתראוי לפרסם הדברים שלא תהיו הפרושים הדבר, ודברים אחרים כלום לאסור איסור העשות המצוה ע"י המאשין, והמבטלה הזאת לא יד' תחת ידינו – ואם כי שמענו מערי אשכנז וענגלאנד אף אנשים השלמים את תוה"ק שבכתב ושבע"פ, ויחזק עוד רד עם ולא מיהו בחלשים כן, במופלא מאחינו כל גרוש מי יודע טעמים ונימקים, ומה ראיעל כבה, ומלבד זאת וכי על זה בלבד לא מיהו? הלא גדלה בעוה"ז הפרצה בחמורות וקלות ושרים עצרו במרין, כי הדור פרוץ לאהוב אף הדישות ולחקל עולם מעיתם סר צילם מעליהם – והזמן מגיד מובתם החמורות, וידו עמודי התורה רפו לעמוד בפרץ כאשר לנו לאבן בוחן א"ף הארי נבר ליטוש ודהרום חזי מעיקרי התורה, ובקד דרך הטמא לטמא להסית ולהרית מעט מעט, לכן מהמדינות אשר אינם מהם ומהמונם ובזו יבזו להם, ודבר ה' יקר לבד להתפתם חזי מאביות איסור וכפרט באיסור המין החמור, ונותרים משימצא דשימצא וחימצא ובר חימצא הילכה חולין הוא לנו לשנות מדרש אבותינו אשרי להדור אשר גזולתם יעמדו בפרץ להרים מכשולים כאלה מדרך עמינו ולמען יתחלכו ברחבה דרך המקדש נלך, ולי מה יקרו אמרתיהם ומה נאווה מדברותיהם ומה מתקן לי רגבי נחל דבש הנובעים ממקור חיים, ממעיני תוה"ק מים הנאמנים מבלי לשנות מדרשי אבותינו אשר סקלו לנו המסילות ואיסור גמור הוא לערוך מערכת מצה כאלה הנעשים על ידי מאשינע, כי ילכד חזי **האוכל בחשש איסור המין** ועתה מי זה אשר יתפאר את עצמו להרים ראשו ולהמחות חזי פי בית דין הגדול אשר כל בית ישראל נשען עליהם, ומרם תצא תורה, ואף לאסור המותר יש בבח חכמת התורה אשר בלבבם לגדור גדר כשיב בדבר שיש חשש איסור ברת – ואשר יתברך בלבבו להמרות חזי פי הרועים האבירים להחיר מצות באלה ואכל אותם בחג הפסח במדינות אשר אסרו, אם כעובת אדום גבתי יפ' לארץ מנלם **בלי ספק יבשל וילבד גם באיסור המין מביש** והטומע יעשה אוננו באפרנסת לקבל דברי חכמים בנחת, וזכה לרב טוב הצפון, והאל הטוב יעיר רחמים על עמי לחבר הלכות יחד לעבוד דאל אחד שכם אחד ותורה אחת למלגנו דברי המדבר לבבוד התורה הקדושה ולבבוד הגאונים הרבים והנשיאים ה' ארץ ימוה ושנותיהם בטוב.

הנני ידילו וכו' **מאיר** בהגאון המנה מוה"ר יצחק אייזיק **אוייערבאך** זצ"ל (ע"ל הגאון העדוק זצ"ל)

וכמו כן נגבה תמול עדות כי מורנו ורבנו הגאון הצדיק רשב"ת מוה"ר שניאור זלמן מליובלין זצ"ל צעק בכרכובא ולא רצה לכנס בתוך התער שד"י בו מאשין ללישה בטעם כי שם מוכנה חד הוא ודרי לכם פסק דקד משינ דעני ישראל אדרי התורה רבני ומאיר דאתרא קדישא הדין, וכו' יבוא אחריהם.

הנה"ש אל כבוד וכו' בית יום ה' ה' ארץ יפ' סאכשואב.

***ראיתי עלה הנדפסת מאת כ"ת נ"י. באיסור המאשין מצות בירושלם והנני בזה להודיע דעתי לאסור המאשין מצות בהחלט ואפי' באחרון של פסח ואפי' להנחותים היתר בהיותם בחול' איסור גמור הם להם בארץ ישראל ואפי' מי שכבר קנה לו המאשין מצות אסור להסתפק מהם בפסח.**

דברי הכותב למען האמת והצדק הק' **אברהם הפ"ק הנ"ל** (מקום היתום) וכבר נתקיימה חתימתו בבר"ץ דפעה"ק ת"י.

ולמען הראות לעם ה' עד היכן הרברים מגיעים מצאנו לנכון להעתיק דברי רבותינו הנמצאים כעת אתנו (וא"ה עוד חזון למועד להעתיק פסמי גאונים קרוב למהא) בקצירת האומר הנאמרים בקדושה ובטהרה!

ראשונה יצא הגאון המובהק צ"ע מו"ה **שלמה קלוגער** המגיד **מבראד** וצ' לאסור באיסור גמור ומוחלט ואחריו החזיקו הגאונים האדירים

וה"ל הגאון המובהק הצדיק מו"ה **מרדכי זאב** מלכוב וצ"ל

מתרתי בוא היום להשיבו לאפיושי מאיסורא כי אש תוקד בקרבו ובלבי עצורה בראותי כי פשתה המספחת אשר היא לקחת ולנכחת ולצדר נפשות הפורחת ואחריהם יגהו קלקל ארהות להכשיל רבים באיסור המין אשר ברת בה אמורה לא תאבה להם ולא תשמע להם לא מהם ולא מהמונם למהמורם וכו' ולבסוף סים בות הלשון והנה את הגללים לנו כבד אמרנום לפניכם ואת שאינם גללים לנו בלי ספק כי יתגלו בהתתיו אחרי כן כי תחתיה תעמוד הכהרת כי למראה העינים היא לתפארת והנה היא שתרחרות היא מעשה היצר התורה צוותה לנו לא יראה לך שאור והיא גוף שאור שבעיסה כי במה יפתח איש לאכל המין בפסח אם לא באמור לו היום עשה כך וכו' ועפי שני אלה יאכלו לתומם המין גמור ולזאת אליכם אישים אקרא יראי ד' וחושבי שמו חדלו לכם מבלי ללחום מלחמו ואף ירים איש את ידו למש תורת אמו ולבל' להרוס גדר כראו וכדרכו אבותינו ואלך במת ולא יתגנפו רגלינו במו וכו' ור' יגדור פרצות עמו ויתקדש שמו בעולמו דברי אלה מאת ידידים ומוקירים ומכבדים/המדבר לכבוד ה' ותורתו להסיר מכשול מקרב ערתו הק'

מרדכי זאב סג"ל אישינגע- מלכוב בעהמח"ס מפרשי דים' וס' מג' וס' מ"ע ושית מ"מ

וה"ל הגאון הקדוש צ"ע הרב מצאנו וצ"ל

בדבר שאלתו אם מותר לעשות המצות על חג הפסח באמצעות המאשין בעיה. הנה ראיתי בזה תשובות גאוני זמנינו הגאון מו"ה **שלמה קלוגער** נר"ו מבראד. והגאון מו"ה **מרדכי זאב** מלכוב נ"י שהסכימו שניהם לאסור וצדקו מאוד בדבריהם. הגם כי על קצת דברים יש להשיב אך די לאסור במה שכתב הגאון מו"ה **זאב** נ"י שראה בעיניו את המאשין וזכמה מכשולים יוכל לצמות מזה, אולם גם לדעתי הרבה מעמים עפי' דין לאסור אך הם כמוסים אתי כאשר כן קבלתי מפי מו"ה הגאון מל"פניקס וצ"ל בעל ברך מעם שבכמות אלה הרברים אין לגלות הטעם רק לפסוק הדין בהחלט והלשום ישמע וכו' ולכן בדרך החלט אני אומר לכם כי העושה מצות על כלי זה היא המין גמור וכו' ולכן יירדי שאין להתיר זה בשום אופן ואם לא יאביו שמוע מה נעשה להם אם אוכלים המין ממש בפסח וצ"ל בפרקי מהרמ"י שהביא רא' שאין להקל מחמת חשש שיצאו חוץ לרת ולכן אין להתיר בשום אופן זה יצילנו משגיאות ומכשולות היו והי' בזה שלום כנפשו ונפש הרושית באהבה הק'

חיים האלבערשטאם

וה"ל הגאון הקדוש צ"ע מו"ה זשיעב נאוו וצ"ל

מכתב כבוד מעלתו הרמה הגיענו תמול בדבר המתפרצים לעשות המצות להג הפסח בבלי מאשינע ברור לדעתי כי הוא ענין רע והחזיק מצוי ליפוק מיני חורבא ומכשלה באיסור המין בפסח ומהראוי למחות בתקיעתם להפרישם מאיסורא וכבר האריכו בזה הגאונים גדולי הדור ד' עליהם יחי' בתשובותיהם וכו' ממני ירדו הדו"ש בלוג"ה **אברהם** במהיר רפאל ז"ל התונה בקי' הנ"ל

וה"ל הגאון הקדוש צ"ע מו"ה יצחק מאיר וצ"ל בעל חי' הרי"מ

ע"ד שאחכם אודות עשיית המצות להג הפסח ע"י מאשין וכו' הגני מסכים לאיסור וכו' וה' יציל את עמו מאותן אנשים שלוחי היצה"ד תלמידיו בו המתחכמים לנשל מכל מצות מעט מעט וכונתם לעקור את הכל כנראה בעקל מעשיהם ה' יפד את מחשבותם ועצת ה' היא תקום ותרפיו הרברים לאסור וגם דעת הגאון מופת הדור מו"ה שלמה קלוגער נ"י מבראד שהסכים נ"ב לאסור דברי ידידים נצח הק' **יצחק מאיר** בהרב מוה"ר ז"ל

וה"ל הגאון המובהק מוה"ר"נ מסאנוב וצ"ל

הנה מאז חנני ה' לנמוע על תלמי לכות בני ישראל צדק ומשרים עומד אני בפרץ עד מקום שירי מנעת להכרית כל החוהים והקוצים הסובבים את כרם ד' צכאות ולמוע המקשיבים לקולי מלבקש חדשות ובפרט בדבר שיש בו חשש איסור המין חי' וכו' כי דעתי שבעוה"ז נגש העם הזה לחצוב לו בארות נשברות ובעבותות ענה המאה אנשים רעים וחמאים אשר חדשות מבקשים בונים ארמונים ברעיונם את ה' לא יודעים יגדו לראות כי אנשים אשר החזיקו מן וצינה להראותם ישן מפני חדש מוציאים ע"כ אזכה את פני עם ד' אלה לשמוע דברי הכמים וחידותם ולא יעזבו את המסילה אשר הלכו בה אבותינו כי מנהג בני ישראל תורה וכו'

הק' **יצחק נתן ריפשיץ** חונה בקי' סנפובא והגליק יע"א

וה"ל הגאון המובהק מו"ה יהושע העשי וצ"ל

ע"כ כל איש אשר יראה ה' נוגעת בלבו ימנע א"ע מעשות המצות ע"י מאשין ואין לנו לברות חדשות אשר לא שערם אבותינו ומה לנו להאריך עוד ולהפוש מעמים לאסור אחרי שיש לנו עדים רבים נכבדים כי המצות האלו הנעשם ע"י מאשין קרובים להיות המין גמור ע"כ שומר נפשו ורחק מהם ורורש שלומנו הטוב הק' **יושע העשיר אשכנזי** אבדקק לובלין והגליק יע"א.

וְיָלַד הַנְּאֻן הַמּוֹכֵחַ מִיָּה מְשֻׁלֵּם יִשְׁטַבֵּר הַזֶּה וְיִצְלָ אֲבֹהֶיךָ סְטָאנְטִילָאוּ בִּסְפֵרוֹ בַּר לֹאִי סִי יִיט

קִמְתִּי לַפְתּוֹחַ בְּדַבֵּר הַלֵּכָה לַמַּעֲשֵׂה אֲדוּת עֲשִׂית מַצּוֹת עַיִי הַמַּאֲשִׁין עַל הַגּ הַפֶּסֶח אִשֶּׁר הִרְשִׁית מִקְרֹב בְּאוֹ וַיִּצְאוּ לְדוֹן בְּדַבֵּר הַחֲדָשׁ לַחֲתִיר לַעֲשׂוֹת הַמַּצּוֹת עַיִי עֲשִׂי הַמַּקְלָבָה בַּמַּלְאכָה הַמַּאֲשִׁין וְכַפִּי הַנִּשְׁמָע מֵאֵלֶּה הָאֲנָשִׁים אִשֶּׁר יוֹדְעִין וּמְבִירִין בְּפִי הַמַּאֲשִׁין בְּעִרְכָּתָהּ וּבְעִשְׂיִיתָהּ רַבָּה הַמַּפְסֵלָה בַּחֲשֵׁשׁ אִיסוֹר **אֲבִילֵת הַמִּין בַּפֶּסֶח** וּבְלֵאֲחֵיהֶם לֹא נִכּוֹן לַעֲשׂוֹת הַדָּבָר כִּי מִחֲרָאִי לֵכַל בַּר יִשְׂרָאֵל לַחֲמִירָה אִיעַ בַּמַּצּוֹת הַבָּא לִירוֹ לַחֲשִׁדָּל אִיעַ בְּכָל כַּחוֹ אִף בְּיוֹתֵר מִן חֲרָאִי לֹא כִּמוֹ שֶׁמַּצִּינוּ בִּישׁ וְכוּ' וְאֵלֶּה הָאֲנָשִׁים שֶׁעוֹרְכִים הַמַּצּוֹת עַיִי הַמַּאֲשִׁין הַקִּילָו מַעֲלִיחֵם עַיִי מַצּוֹת וְנִרְאָה הַדָּבָר כֵּאלֹו הַמַּצּוֹת בְּיוֹתֵר עֲלִיחֵם בַּמַּאחֲזֵל כִּי יִזַּל לִי לֹמֵר דַּאֲסוֹר וְכוּ' וְאִיכָּ עַיִיכָּ מִיַּעֲוֹמָא דְהַמְנָא בְּפִירִישׁ שְׁלָא לַעֲשׂוֹתָם עַיִי מַאֲשִׁין וְזֶה בְּחֹד וְנִכּוֹן בְּסִדֵּר וְלִכְּן אֲסוֹר לַעֲשׂוֹת הַמַּצּוֹת עַיִי הַמַּאֲשִׁין מְדִינָא וְכוּ'. וְגַלֵּל כֵּן מוֹבְטָהִי בְּאִישׁ הָיִרָא אֵת דָּבָר ה' שִׁינוֹם מוֹת כִּי מִי מִרָא בְּפִישׁ לְסַפִּיקָא בְּאִיסוֹר בְּרִיתִי הַלֵּכִית וְזִמִּי יִרְצָה לַחֲקֵק רֵאשׁוֹ מִלְחִסוֹר מַעֲלִיו עַיִי מַצּוֹת שְׁמוֹס' אִף אֲלוֹי יִמְצְאוּ אִיזָה אֲנָשִׁים אִשֶּׁר יִדְמוּ בְּנַפְשָׁם לַאֲמֹר יִכֵּן הַמַּעֲרִבֵת הַמַּאֲשִׁין נַעֲשֶׂה בְּמַחֲזוֹת וְיִחִי דָבָר עַם לִבְבוֹ לַאֲמֹר מֵאֵין מִפִּים אִיזָהוּ יוֹכֵשֶׁר אֲלוֹי עַיִי הַמַּאֲשִׁין כְּשֶׁרִים בְּיוֹתֵר מִן הַמַּצּוֹת הַעֲשׂוֹת עֲרִיבָתָן בְּיֹדִים לִכְן אֲמַרְתִּי לִבְאֵר הַדָּבָר עַל בְּרִי אִשֶּׁר עַיִי דִּין אֲסוֹר לַעֲשׂוֹת עַיִי הַמַּאֲשִׁין עַיִיכָּ.

וְיָלַד הַנְּאֻן הַצָּדִיק בַּעַל שְׂדֵי חֲמֹד בִּסְפֵרוֹ מַעֲרֶכֶת הַמִּין וּמַצָּה סִי יִיט אֵת יִיט.

אֲדוּת הַמַּאֲשִׁינֵי וְכוּ' וְעַיִיכָּ אֵין סַפְקָדְבַּהֲצִמְרָף כֹּל הַמַּעֲשִׂים וְהַחֲשִׁשׁוֹת שֶׁנִּאֲמָרוּ בְּעֵנֶן זֶה פְּשׁוֹט דַּאֵין דַּאֵין לַחֲתִיר כֹּלָל וְכוּ' וְלִפִּי הַנִּשְׁמָע גַּם הַחֲכָמִים שֶׁחֲתִירוּ לֵאחֲרֵיהֶם מִפִּי הַלֵּחֵץ וְהַרְחֵק וְכוּ' לֹא עָשׂוּ מַעֲשֶׂה בְּעֵצָמָם וְזֶהוּ מַחֲמִירִים לַעֲצָמָם כִּי רַק בְּקוֹשִׁי חֲתִירוּ וּבִאֲרָצוֹת הִלָּלוּ לֹא רֵאשִׁי וְלֹא שִׁמְעִי וְכוּ' שְׁעוֹשִׁין מַצּוֹת עַל מַאֲשִׁין וְכוּ' כִּי עַיִיכָּ לִפִּי עֵינִי כֹל מִקּוֹם שֶׁכַּח בִּיד יִפָּה לִדְרוֹת דְּבִרְיָהֶם וּמַעֲשֵׂיהֶם גִּשְׁמִיִּים וְרַצִּים חוֹבָה מוֹטֵלֶת לְחִסוֹר הַמַּבְשֵׁלָה וְלִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת כֹּלָל חֻקְתָּ הַפֶּסֶח בְּלִיתִי שׁוֹם חֲשֵׁשׁ אִיסוֹר מִשְׁהוּ כֹּלָל וּבְצִאֲתֵינוּ וְרֵאשִׁי נַפְלָאוֹת יִגְאֻלְנוּ וְיִפְרֹת נַפְשֵׁינוּ מִדְּרַת שַׁחַת בְּבִיא וְכוּ' וְכוּ' עַיִיכָּ שְׁמַסִּים בְּדַבְרֵי הַנְּאֻן מִיָּה מִרָא כִּי זֶה בְּהַעֲוֹמָהִים לַפְּנִינוּ וְכֹל הָיִירָא דָּבָר ה' לֹא יִסוֹר מִמֶּנּוּ כִּי דְבִרְיוֹ חַיִּים וְקִיּוּמִים עַיִיכָּ.

וְיָלַד הַנְּאֻן הַמּוֹכֵחַ מִיָּה מְשֻׁלֵּם יִשְׁטַבֵּר הַזֶּה וְיִצְלָ אֲבֹהֶיךָ סְטָאנְטִילָאוּ בִּסְפֵרוֹ בַּר לֹאִי סִי יִיט

מִכְתָּבוֹ הַנִּכְבֵּד הַשְּׁנֵטִי הַזֶּה וְהִנֵּנוּ לַחֲשִׁבוֹ בְּדַבֵּר הַמַּאֲשִׁינֵי וְכוּ' בְּיוֹתֵר מִן שְׁהוֹסִיפוּ הַחֲדָשִׁים לִיכָּ לַחֲקֵן זֶה נְחוֹסִסְפוּ כַּמָּה אִיסוֹרִים וְהַחֲשׂוֹת וְכֹל תִּיקוֹנֵם עַיִיכָּ לְקַלְקֵל יִסוֹרֵי הַרֵת בְּעַיִיכָּ וְכוּ' עַל כֹּל רֵאשִׁי הַחֲדָר לַעֲמִיד בְּפִרְיָן וְכוּ' הֵנָּה בִּשְׁנַת תַּר"ץ הִבִּיא א' בְּקִרְעֻמְעֻמְשֻׁתוֹ אֵת הַמַּכְנֵחַ הַחֲדָשָׁה וְכוּ' וְאַחֲרֵי הַתְּבַנְנוֹת יִיטֵיכָּ רֵאשִׁי כִּי הָאִיסוֹר בַּמִּקְוֵה עוֹמֵד וְלֹא עוֹד שֶׁנְחוֹסִסְפוּ כַּמָּה וְכַמָּה הַחֲשׂוֹת מִכְּפִי הַמַּבְוֹאֵר בְּקִינְטֵרִס מוֹדֵעָה לְבֵית יִשְׂרָאֵל תִּלֵּל דְּבִרְיוֹ עָשִׂי פְּרִי וְלֹא עֲלֵתָה בִּיד הַמִּבְיָא הַכְּלִי לְקִרְעֻמְעֻמְשֻׁתוֹ לַחֲפִיךְ וְכִּמוֹ וְהַתְּעַת הַחִילָה אֵת כְּבוֹד הַנְּאֻן הַגָּדוֹל מִיַּנְטֵק שְׁתָּבֵן לוֹ בַּתְּחִילָה הַיּוֹתֵר עַיִיכָּ וְאַחֲרֵי זֶה אֲשֶׁר בִּיאֲרִיתִי לַפְּנִי וְצִלֵּל אֵת כֹּל תוֹכֵן הַעֲנֵן וְהַחֲשׂוֹת וְאֵת אִשֶּׁר הִשְׁכַּחְתִּי לֵשֶׁם לְאִיסוֹר לֹא-חֲיִיבִים עַל כְּבוֹד הַמַּדְרֹשָׁה וְהַרְחֵק אֵת מִכְתָּבוֹ דַּאֲסוֹר נִמּוֹר עַל הַמַּצּוֹת שֶׁנִּאֲמָרוּ עַל הַמַּאֲשִׁין כִּי אֲסוֹר לַחֲשׂוֹתָם וְצִרִיכִים מְכִירָה לְנִכְרֵי כִּשְׁאֵר הַמִּין גְּמוּרָה וְכוּ' וְכוּ' אֵת מִכְתָּבוֹ וְכוּ' דְּבִרֵי הַמַּעֲשִׂים שֶׁנִּאֲמָרוּ מִמַּעֲקֵי לִבְבִי נִכְנָסוּ בְּחֲדָרֵי לְבוֹת שְׁלוֹמִי אֲמוֹנִי יִשְׂרָאֵל וְכוּ'לֵם בְּאֲדוּרָה אֵת הַיִּימִי וְקִבְּלוּ לְבַעֵר אֵת הַעֵגֶל מִגְּבוּל קִרְעֻמְעֻמְשֻׁתוֹ וְכוּ' וְלִכְּן אֲמִי וְרֵעִי אִף כִּי כְּבוֹד פְּשִׁילָה 'הַמַּפְסֵלָה' בְּכַמָּה קִיּוּלֹת-עֵלָה 'שְׁוֹרֹן' מִה נַעֲשֶׂה בַּהֲבָקֻסִּית שֶׁאֵין בְּתִלְוֵתָהּ עַל אֵלֶּה הַדְּבָרִים הַמַּבְשִׁילִים לֵב וְנַפֶּשׁ וְכִין רֵוִאָה תְּרַמֵּעַ דְּמֻעֹת עַל אִילוֹ הַשְּׁמוֹעִת הַרְעוֹת כִּי בְּאוֹ הַמַּחֲדָשׁ נַפְלָאוֹת לַפְּרֹעַ בִּישְׂרָאֵל פְּרֻעוֹת וְכוּ' הִנֵּנוּ אֲנַחְנוּ לְדְּבָרִים הַנִּיַּעִים שֶׁכַּח תַּר"ץ לְחִרְיִישׁ (מִי) שִׁיז' חוֹבָא בְּבִיא אֲלוֹת סִי תַר"צ) וְכוּ' וּבְפִרְט בְּעֵנֶן כֹּחַ שְׁוֹתָהּ נִגְנַע לְאִיסוֹר בֵּית וְכוּ' וְהָאֲנָשִׁים עָשׂוּ כֹּחַ שֶׁמִּשְׁבַּח לְמַשְׁבַּח כִּי תִּיָּא זֶה אִשֶּׁר מֵלֹא לִבֵּי לַחֲתִיר דָּבָר שֶׁנִּאֲמָר בְּבֵית דִּין הַגָּדוֹל בִּישְׂרָאֵל וְכוּ' וְיִבְעִירוּ אֵת הַעֵגֶל מִמֶּנּוּ וְכִּמוֹ עֲלֵיהֶם בְּרַבֵּת מִוִּת וְכוּ' וְיִכְרֹךְ אֵת עַיִיכָּ שְׁלוֹם וְכוּ' הַיּוֹאכָן כִּי יוֹכֵד שְׁלָא יִמְתֵּי שְׁלוֹמִי אֲמוֹנִי יִשְׂרָאֵל בִּיד הַרְצִים לְחִבּוֹ הַעֵגֶל (הַחֲדָשׁ אִשֶּׁר אֲסוֹר מִחֵל בְּכִי' מַמְלִיצַת הַנְּאֻן בַּעַל הַחֵל' דִּל) לְמַחֲלָק וְכוּ' וּמִכְּבַחְתִּי כִּי מִלֵּ הַקֵּדָה הַקְּדוּשָׁה יִשְׁמַעֲנִי לְדְּבָרֵיהֶם הַנִּאֲמָרִים כֹּאמֶת וְצִדִּיק בִּיד וְכוּ' הַמַּצָּה לְחִרְסִית קֵרֶן חֲתוּרָה וְהִירָאָה דוֹשׁ כֹּאחֲרִי וְעִלָּא וּמִכְּרַבֵּם בְּרַבֵּת חֲשִׁלוֹם.

הַק' מוֹשֶׁה נַחֲוִם יְרוּשָׁלַיִמְסְקִי חֲחֻפִּיק.

וְלִמְעַן תֵּרְאוּת כִּי אִף כַּמָּה מַהֲנָאִים מַחֲתִירִים לֹא חֲתִירוּ בִּיא מִהַדְּחַק הַעֲתֵקְנוּ מִכְתָּב הַנְּאֻן הַמּוֹכֵחַ הַצָּדִיק הַמְּפֹרָשׁ בַּעַל

כְּתָב סוֹפֵר וְצִלָה"ה

ת"ל

בְּזוֹ הַרְנַע קְבַלְתִּי מִכִּי וְהֵאֲדוּתֵנוּ שְׁאֵלֹנוּ עִיד הַמַּאֲשִׁין שְׁאוּפִים עַיִיכָּ מַצּוֹת וְכוּ' אִיזִיד דַּאֲמַת בְּקִיצֵר אֲמֹר זֶה רַבּוֹת כִּשְׁנִים אִשֶּׁר בְּקִשְׁנוּ מִמֶּנּוּ הָאוּפִים לַחֲתִיר לָהֶם לֵאפּוֹת עַיִי מַאֲשִׁין וְכוּ' וְלֹא רִצִּיתִי לְחַבְּנִים לַעֲצָמִי כֹּחַ לֹאֲשֶׁר חֲדָשׁ אֲצִלִּי וְכוּ' וְהַכֵּלֵל אֲנִי מוֹשֶׁף יוֹדִי תְּמוֹד לַחֲדָשׁ הַחֲשׂוֹת אֲבֵל גִּשְׁתָּה הַעִיתִים כִּשְׁנָה שְׁעִבְרוּ וְלֹא הִי' בְּנִמְצָא עוֹזְרִים יְהוּדִים וְכוּ' וְהַצִּיר לַחֲתִיר לֵאפּוֹת עַיִי עוֹזְרִים נִכְרִים חִיִּין מִמַּצּוֹת שֶׁל מַצּוֹת מִכִּל הַרְיָן נַעֲנִיתִי רֵאשִׁי אֲחֵר הַפְּעֻרָת הַרְבֵּה לְחִבּוֹ לְכַאֲן-מַאֲשִׁין אֲחֵר וְכוּ' וּבִאֲמַת מַעֲשֵׂה הַמַּאֲשִׁין צִרְיָה הַשְּׁנֵטִי רַבָּה תְּמוֹד לְנִקְוֹתָהּ חִיטָּב וּכְפִרַת חוֹאֲלִצִין שֶׁנִּפְּלוּ בַּה נִקְבִּים וְצִרִיכִים תִּיקוֹן וְנִקְוִין תְּמוֹד וּרְיוֹת וּמַחֲזוֹת, וְהַכֵּלֵל כֹּחַ אֵין לְדִין אֵלָּא מִה שְׁעִינוּ רֹאוֹת הַכֵּל לִפִּי הַמִּקּוֹם וְהוֹמֵן **וְשַׁעַת הַדָּחַק** וְלֹא קָבַרְתִּי אַחֲרֵיוֹת דַּאֲחִרֵּינִי עַלִּי וְכוּ' וּכְשִׁשְׁאִילִים אֲדוּת עַל דָּבָר זֶה אֲנִי מוֹשִׁיב לָהֶם עַל סִינְיָן אֲחֵר וּמַגִּלָּה לָהֶם מַעֲשֵׂי וְנִמְוִקִי שֶׁהַצִּרְכָּתִי לְכַנּוֹם בַּחֲדָשׁוֹת אִשֶּׁר לֹא יִדְעוּ אוֹ לֹא שְׁעִירִים אֲבוּהֵינוּ הַקְּדוּשִׁים וְצִלָּה וְכוּ' וְכִי לִי לְקַבֵּל אַחֲרֵיוֹת דַּאֲחִרֵּינִי וְגַם תִּלֵּל בִּירְעִי מִה בִּרְצִיחַ לְחֵקֵן אֵת הַכֵּל עַל מוֹמֵנוּ עַיִי תִּצְאוֹת הַרְבֵּה וְלַחֲקֵן הַכֵּל וְהַעֲמִיד מַשְׁנֵה עַל כֹּל פֶּרֶט וּפְרִט וּבְמִקּוֹם אֲחֵר לֹא יִעֲשֶׂה כִּי יִתְּנוּ בְּקִיּוּלָּהּ דִּין לֹא בְּמַחֲזוֹתָהּ וְדִל ר' יוֹדֵעַ כִּי מוֹתֵנוּ לִשְׁם שְׁמוֹס' ה' יִצִּילֵנוּ מִכְּשָׁלוֹת.

וְלֹא נַעֲלָם גַּם זֹאת מֵאֲנָשִׁי עִידִיק תִּיזֵא אֵת אִשֶּׁר שִׁמְעִי מִפִּי הַהַדְּחָר ר' חַיִּים וְאֲנִינַעֲפִיעִיד שְׁלוֹמִיא זֶה הַדָּבָר אִשֶּׁר צוּה אֲרִנְנוּ הַנְּאֻן מִן הַרְשִׁים אֵת ר' חוֹפִי לֵאפּוֹת לֹא מַצָּה וְדִל

וְאֵל יִחְשְׁבוּ שׁוֹחַ הַחִיר הוּא כְּעֵין גִּיּוֹרֹת אַחֲרוֹת הַזִּקְקִים לֹאֲשַׁפְתִּי כִּי תִיָּא מֵלֹא מִדְּבָרֵי הַיָּהֳרָה וְלִהְיוֹתָ עִמּוֹ בְּכָל בְּהִבִּי הַקֹּדֶשׁ מְעוֹנִים שְׁמוֹרָה בְּקִדּוּשָׁה.

גניזת הגניזה

עוד תעדי תופי' ויצאת במחול משחקים

(ירמיה' לא ד')

מנהג קדום לאחינו הספרדים הי' לנגוז את כתבי הקדש הקרועים אשר לא יעשו לכל מלאכה, — וגם לא ינתנו לשלל כליון ואכזר —, בנקוב קיר הנמצא בבית הכנסת ציון, ובעת המלאות החור-הזה, אחת לשש או לשבע שנים ישאום בקול תופים וחלילים, ובזמרת המון חונג אל עמק יהושפט לשמנם שם בחיק האדמה.

ביום ג' י"ב סיון רא' ענינו הצננה המזור הזה, בחצות ירושלם נשמע קול תשואת השמחה ומצהלות תרועת הששון, קול רנה באהלי ציון, בשוקים ירונ' ירועע, שירי זמרה ושירי הללויה הושרו ברחובותיה, תחת פרוכת משי-מרוקמת בחוטי זהב מתוחה באוהל הובילו נבבדי העדה ספר תורת ה' קרועה, והושמת בתוך כלי תרם, לקבורה, ואחריהם נשא' שלשים וששה שקים גדולים-מלאים ספרי קדש קרועים-לגזום בחיק האדמה. נאין עוזינו הרב ראשון לציון הי' וחכמי ורבני ירושלם הלכו לפניהם ונרות דולקות בידם, והמון אדם רב-מאחוריהם פצחו רנה וישירו שירי ציון בחצוצרות וכלי זמר, ומנגנים בצלצלים בתופים, בחלילים ובפעמונים, ובכה התנהלו לאט עד בואם אל שער העיר, שמה הרים חזן בית הכנסת את קולו ויברך את הוד אדונינו המלך השולטאן יר'ה ותבקע הארץ לקל העם העונים אמן: ואחר הובלה ברכה לאדונינו הגאון ראשון לציון הי' , משם הלכו הלאה בקול המון חונג עד עמק יהושפט, ובקבר גדול אשר ברו לרגלי הר ציון הטמינום ויבסוהם בעפר.

מקור המנהג הזה, ומקבת בור מהצבתו נעלם מאתנו, כמו מכל יושבי ירושלם, המנהג הנהל למן מדור לדור כנחלת אבות ונתחזק לפי רוב השנים אשר עברו עלי'. ומספר הימים אשר חלפו על פני קדוש הוא בעיניהם. **המנון**.

החבצלת, טבת תרל"ב

צניעות

חרדי ירושלים נזעקו כנגד העולים החדשים שהביאו תלבושות שונות במיוחד הנשים שהגיעו בעליות השונות מאירופה וארצות המערב ורבני ירושלים הגנו על הצניעות ועוררו על הנושא לעתים תכופות.

גם המאבק על החינוך תפס נושא הצניעות מקום בראש, וכן ההתנהגות ליד חכותל המערבי.

מאת יקירי עה"ק, רבנים, חסידים ואנשי-מעטה בפעח"ק ירושלם ת"ו.

כרוזא קורא בחיל

לאפרושי מאיסורא

בבת ישראל ראינו שערוריא ואין איש שם על לב.

מספחת צרעת ממארת פשתה בעוהר בארזים נגד תוהים ונגד חוס המוסר והצניעות ונגד חוס האנושיות ואפילו כמתוקנים שבאימות אינם עושים אשר בכל מדינות הארץ נפרדו המלבושים, בין מלבושי גבר למלבושי אשה עתה אהו! צעירות עבריות לובשות בגדי שחק ואיסור, מכנסים בלי שמלות והולכות בחוצות ירושלים עוהק באין מהריד! והאיסור מפורש בכתוב, לא יהיה בלי גבר על אשה! והחמירו הפוסקים הרבה בזה האיסור כדי שלא יבוא להתסרכות חיו אנשים ונשים, זאת ועוד אחרת שהוא ממלבושי הפריצות אשר כבר ידוע לכל כי הם אכזריהו דגילוי עריות שדינם חרוץ, יחרג ואל יעבר.

לכן באנו באזהרה חמורה לכל מי שיש בידו למחות שמחויב למחות בכל כחו, ולהחזיר אבות ואמהות אנו מזהירים שישגיחו בעינא פסחא על בנותיהם להסיר מעליהם מלבושי שהעז ופריצות, ולהלבישן בגדי צניעות כדת משה ויהודית.

ויוכי לראות בלבוש עמנו בגדי תפארתם פביאת משיח צדקנו כב"א.
הכרה בצעריך ירושלים, ירח שבט תרצ"ז, (שלום לארץ לפי).

שלמה ליב אליעזראווי זצ"ל הרב דעיוויק חבון	פנחס אפשטיין שליט"א ראבי"ד	ישראל זאב מינצברג שליט"א רב ומו"צ בעיהיק ירושלים ת"ו
שמשון אהרן פולונסקי זצ"ל רב מסעפליק	אפרים מנשה כהן ס"ס זצ"ל סוקני המקובלים	עזרא עטייה שליט"א ראש ישיבת עורת יוסף
יחיאל מיכל חורוויץ זצ"ל רב כנסת וסביבותיו	מרדכי עזראן זצ"ל מלפנים חבר הבר"צ בת"א	עובדי' הדיא שליט"א חבר ביר"צ
אלימלך הכהן ראבינשטיין זצ"ל דומ"צ לעדת החסידים	יהודה האדאד זצ"ל	דוד יונגריין שליט"א דומ"צ
דוד כהר"ן זלה"ה מ"ץ בשערי חסד	אליהו לופס זצ"ל רב בנרות יוסף	ישראל יצחק רייזעמן שליט"א דומ"צ
מאיר שוורץ זצ"ל הרב דעה"ץ	מרדכי יהודה הערציל זצ"ל תלמיד הכתב סופר	משה עדס שליט"א חבר ביר"צ
שלום מלמד זצ"ל הרב דאומן	ברוך פעלדברנד זצ"ל	חיים הירשמן שליט"א
אברהם יצחק הכהן גרושקא זצ"ל רב מסינסק	זליג ליב כהר"ר טורס זצ"ל	ישראל לוריא שליט"א
דוד בריזל זצ"ל	אהרן לעווינטאל זצ"ל	חיים יוסף דינקלים שליט"א

בית ספר למל

אשר לקול מורכם ורבכם לא אביתם לשמיע ומירתם את פיו דעו
חטאתכם אשר תמצא אתכם כי אל תדמו כי על דעתכם תכון
התנחית הבית כחכם לא כן כ"א ע"ד המינים ואפיקורסים אמנם
שבו שוכו קדעו את הכתב אשר התמחם ואל תדו ללעג ולקלס
בכל ארצות ומדינות אשר שם ירושלים עירך מנע שמרה
ואשר יבואו ימים אשר תרצו לשוב ולא יהיה עוד שום תרופה
ולחשומע עציט תביא עליו ברכות טוב.

אתם הכפירים תתגאו למה, והלא המתנאף בעיניכם דומה עוד
תוסיפו פה בברכה, להפך הקערה ללעג ולשמוח הדלו לכם מן
פִּלְעֻנְקֵל בְּדָמָה. כי נחשב הוא במה, כלב בלי מאומה ויצאו וראו
בפניו האנשים הסייעים כי כי תעלהם לא תמית ורמק.

אבודים אליעזר פרענקל מייזן חורף וזיף דת משה וישראל.
ומסד ישראל לבית אסתר, לכן מן קדם מלא דשמיא ואדעא
בשמיא הוא. האנסול יכול לזכר אבל לא לזכר השמיא.

ידוע כי המלך בנדרה הביר שילוחם וסלקין את ארונם ובעת אצא לקיים זה באימת מלך לבן אהתנו מקבלים עלינו כל אשכנזים שכל מי שיבוא על הבע לילך על קבר הרב המזרחי ולחזקו עליו אמן ולומר כמה יעשה למזהרם וכן הווא ומחשיא את הרבים ואם יהיה שם איזה ספרדי או יכול לחזק מרחוק נזר קברו ויאמר הניל וכל זה יעשה ו' שנים מיום סתת וכל איש ינדר לבו לנדר מהאמן אשר על קברו הכבוד הנחקק שם ישא ברכה מאת ה' ויקרש שם ה' ברבים.

אֶת־הַבֶּן הַמֵּרִצָּח אֲבִירָם אֲלֵעָזֵר לְדוּחִיק אֲנוֹסִם פְּרִינְקִיל
מְרוֹעַ בָּאת עַד הַלֹּם נָגַד שְׁעָרֵי יְרוּשָׁלַיִם (הַלֵּיכֹד מְקוֹר מִשְׁחַת
בָּאת עַד הַלֹּם) צֶא צֵא מֵמָא אִישׁ הַבְּלִיעַל אֶת־הַעֹבֵד הַבְּעֵלֵי אֵל
תְּרַמָּה בְּנַפְשְׁךָ כִּי תִיַסֵּר־אֶת הַדְּהוּדִים בְּבֵית הָאֲסוּרִים יִתְרַמֵּי מַעֲקָרִי
אֲמוֹנָתִי! תִּדַּע אִישׁ הָאֲרָץ, כִּי הָרִי אֶת־הָמִיחָרִם וּמְנוּדָה כֹּהֵל וּבָא
בֶּן נְעִיל הַמְּדֻרֹת יְבִית הָאֲסוּרִים אֶת הַרְמֵד לֹא יִתֵּיר לָרִי.

הנה ידוע שהרשע המחרום כהר פרינקל עשה איסקולה ואמר שלמהר הוא רוצה לילך לאיסקולה הוא והקאנפול והבשנה אם כן אנתו בחיובים לומר שהוא בחרם ואם כן אנהנו מהדרים שלא ילכו שום בר ישראל משום שהוא בחנם ומקום טמא מסומה והוא לא יהיה אלא איסקורוס. וההורה הוא שיש שתי וערב במקום שמנחלים ספר תורה או לו על שיבתו ואם כן ביק שראו הרבנים שעשה כך למה מסכימים בזה האיסקולה אם כן אנהנו מבקשים בקשה לישראל שלא ילכו לאיסקולה משום שישראל כשרים הם והקביה ינן עליו החכם ועקרתו מן העולם שעה אחת קודם הריב.

בצוקב ובדירצ ויחיד סגולה את מחרימים ומשמתים את הרשע
לדוואן אוסא אברהם אליעזר פרנקל ימח שמו מלהוכרו העושה
בעיר הקדש ירושלים בית אפוקסום ונס את מחרימים ומשמתים
את כל ההלכים אל בית אפקרסית הזה ולא יהא ירושלים כעיר
הנרחת היו – גא ח' מרכי פיס' (ישם נמצאה גם צורה משחתת
המתאר ואצלה כתובים האמרים האלה: אה' לי על שברי אני
אברהם אליעזר פרנקל הרני נוף חרם' והנשאר לא ירוץ קרא
בו כי קרע הדג.)

עזרה ועלילה כתוב: אברהם אליעזר קרענקיל על דוד הימין:
קול מבשר על השמאל: תקיעה על הבטן: פזרים פבינות
לרגלים: מלת שבר על כים מלא ומתחתיו: ואז על שברי
ולרגלי התמונה: אני אברהם אליעזר פראנקיל יפה שמר.

אם כספי לעב האלט נחן העניתיך כהנים וכל שונאים, עלי שנות גם
מלומים, כלשך נהפכו אליו ידיר הנושא, למען יעמדו לדור אחרון, לעדום
נלמדם על גורל ורמזה ידיעם ידועתו ובהבנתו בשם עבר, ואם יתכן
הקורא כמו הן, אשר האל הול בשפתי הלשון ואורח ההכרח, אל יחמר
אורי עשן כוח, אשר יאל כשגור הלשון תלמי נשאלים הדעות! לא נה
הדבר, על הכה שנו נראה — ואחם תלמי השונאים!

א. כ. שמעו אתם הספרדים! ראו מה בין אחיכם אנשי רוסיה ופולין, אשר עמדו נגד הגלגל במדיניותם ולא אבנו לקבל טובות האלה אשר הוא נבלה נגד עיניהם ואתם בחפצכם הטוב קבלתם עליכם ללמד את בניכם כתב ולשונות הגוים האין זאת חשאת בשם ומי

מתוך: ל.א. פראנקל, ירושלימה, עמ' 207-210

מה נורא המקום הזה!

מאז השקט הארץ, ת"ל, הולך וגובר ושב לקדמותו זרם הנוהרים אל הכותל המערבי לחבק את אבני הקודש ולשפוך את לבם לה' מול שריד חמדתנו, זה שער השמים, על גורל הפרט והכלל בפור היסורים שבו נתון עמנו כהיום הזה ובמועקת הכאבים שאומתנו מפרפרת בה ברובי ארצות פזוריה ומרכזי חייה.

עם רבוי המבקרים ועם גוונם מכל השדרות ומכל הסוגים מוצאים אנו להזכיר ולהזהיר על מורא המקדש שמחייבת הגישה למקום הקדוש הזה, שמעולם לא זזה שכינה הימנו, ועל חרדת הכבוד שמצבת תפארתנו מימי קדם מטילה על כולנו בעיני אלקים ואדם.

לשם כך נתנות בזה לקהל האזהרות הבאות:

- א. אסור לגשת לרחבת כותל המערבי בלויית אפנים, אופנועים, וחיות-בית.
- ב. אסור לבוא לפני הכותל המערבי בגלוי ראש, בזרועות חשופות ובמלבושים שאינם לפי גדר היציעות והמוסר המסורתי.
- ג. אסור לעשות תצלומים במקום הזה בשבת ויום-טוב.
- ד. כל כתיבה ושרטוט על גבי הכותל המערבי אסורה בהחלט.
- ה. רחבת הכותל לצד דרום מיוחדת לאנשים ולצד צפון לאנשים, ואסור לאנשים ולנשים לעבור מצד לצד.
- ו. המתפללים בצבור לא יעשו אגודות-אגודות וכשצבור אחד עומד בתפילה לא יעמוד מניין אחר בצדו להתחיל בתפילה עד גמור הראשון את תפילתו הוא במנוחה ובלי הפרעה ובלבול הקולות של הש"ץ והעונים אחריו.
- ז. על המתפללים והמבקרים להשמע בכל האמור להמפקח על הכותל המערבי מטעם הרבנות הראשית הרב יצחק אורנשטיין.

והקהל לכל סוגיו ידע נא את כל מידת האחריות שבשמירת כבוד המקום והדרת קדושתו ללא פגם של קלות-ראש ושל פגיעה ברגשות מזה, ושל הפרעה לסדר ולשקט מזה, וברצון ישמע לאזהרותינו אלו במלואן.
וד' יאזין ויקשיב לתפלת עמו וישלח לנו גואלו הצדק בב"א.

נשיאי הרבנות הראשית לארץ-ישראל

יצחק אייזיק הלוי הרצוג **בן ציון מאיר חי עוזיאל**

נמם לבנו!

לראות את הפרצות האומות בגדרי ומלכושי הצניעות, ואיך ישנם כאלה
המשתדלים להסיר מעליהם את כל הבושה האנושית
ולא מבני ישראל המה כמפורש והנבעונים לא מבני ישראל המה,
לכן יהודים אשר הנכם עוד מרגישים מהות

צניעות: קדושת ותפארת ישראל

חזקו ואמצו גדרו גדר ועמדו בפרץ

התבצרו נגד משחיתים אלה

השניחו היטיב כי בנותיכם ילכשו בגדי צניעות **בראוי לבנות ישראל**
בגדים ארוכים, בתי ידים ארוכות, בית צואר מצומצם, ואנפלאות
גם בתיכם ילכו בבגדי צניעות

שימו זאת אל לבכם וחזקו בכל כחכם את גדרי הצניעות

למען לא יוכלו חירותו מרף אלו להשפיע את רוח
העוועים גם בתוך ילדינו ח"ו, לעשותם כבהמות
וחירותו יער.

שפכו בוז על מנוולים אלו

הפורצים בצניעות האנושיות
בכלל וצניעות עם ישראל
בפרט.

אוי לדור שכך עלתה בימיו ד' ירחם עלינו.

בלב דוי על מחזה הזועות מצפים לישועת ד' ירפא שברינו ויגדור פרצותינו ברחמים

המ עוררים.

דפוס גרינפלד, ירושלים

מי נתן למשיסה יעקב? הלא ד' זו חטאנו דו!

נתרבו בזמננו בעוה"ר הפרצות בלבושי ותהלוכי בנות ישראל, וערכובי בחורים ובתולות, ונשי ישראל העוברות על דת משה ויהודית, בהלוכן פרועות ראש

ובפרט פרצה נוראה ואיומה זו אשר נקבות לובשות בגדי גבר

אוי לדור שכך עלתה בימיו

הפרצות וההפקרות עוברות כל נבול בעוה"ר ואנו מחשים

אין איש שם על לב

ואשר זאת מהגורמים הראשונים לכל הצרות והסורים אשר עם ישראל

סובל בעוה"ר כדכ' (דברים לא) ואמר ביום ההוא על כי אין אלקי בקרבי

מצאני הרעות וכו', וידוע כי עיונות אלו בפרט גורמים לסלוק שכינה

כדכ' ולא יראה כך ערות דבר ושב מאחריד לכן אחינו בני ישראל

חוסו וחמולו על נפש היהדות

והתעוררו בכל כוחכם לחזק את גדרי הצניעות

מלאו את ידכם איש באחיו בשבטיו ובקרוביו

והחזירו כבוד וקדושה לישראל,

ו ב ש ו ב ה ו נחת נושע. אל הענין:

י ד ר ש ו ב יום שבת קודש פ' ויחי י"ד טבת צ"ח

שעה 8 לשעות אר"י (ו אירופית)

הרה"ג המפורסם תלמיד ה"ה ר' סופר

שלום יצחק לעווינגער שליט"א מוה"ר

בנציון חזן שליט"א (רב מעדות המזרח) הרה"ג וכו' מוה"ר

בנציון יאדלער שליט"א ורה"ג דמי"ר

ברחבה שבשכונת בתי מחסה בעיר העתיקה.

הקהל החרדי מתבקש לבוא!

דפוס גרינשטיין, ירושלים

והיה מחניך קדוש !

על רח משה ויהדות למראה השוכבת והנשחפת הואת היו צריכין כל רואיה לכה"פ לתראות צורה של מחאה ולחת גערה בהמופקרים האלה החללים כבוד ש"ש וכבוד ארצנו הק' אשר עברה הכושה ובכל רגש הצניעות שבה הצטיין עם ישראל מאז היתה אשר הכריו עלית תקומם מחכמי אותיע ואבר **מה טובו** אוהלך בנימוסין ובצניעותיך ואיתא במדרש ואבר מי יוכל ליגע בבני אדם אלו.

אשר ע"כ למצבינו הנוכחי שאנו קומרין בו צריכין למודעי כסובא ברמב"ם בה"ח כשעם ישראל נחונין במצב ענום ומורא ר"ל צריכין הם לעיין בתשובה בהתבוננות ובשימת כל ו"א להלביש ולהקטוף בדרך הטבע איך מוכן כי עפ"י תה"ק זאת היא העצה תיעוצה והסוד והתורה **בעזריה** לחצינו סן המיצר והצר וזוה נירשה **ארצינו הק' וינוסו משנאינו** מפנינו ולא ירעו ולא ישחיתו בכל כל צריכין אנו להתעורר מתרדומתנו ולהתאור כגבר חלציו וכל מי שביכולתו וזיק היהדות לא נוסס מסנו יראי ד' ת"ח הנפירו קרנא קדישא שומרי חובות ארצינו הק' לצאת במלחמת מנן לא בחרב ולא **בחנית** ולא באקדח כי אם ברזח ד' בדרך התורה להשתדל בכל האפשרות ובתחבולות כל ולשית עצות **כדת מה לעשות לעצור** בעד הפריצות וחילול כל קודש מעיר הקודש והיה תועלת גדול אסנן כן כי יוכל להניע למדרגת ראביא סתון מאתן (ברכות י"ח) אולם לכה"פ להראות צורה של מחאה כי לפעמים מידמנים כסוקסות קרובים ואין אוסר להם באומה נחשכין כעניניהן כישרים בדרכיהן ואוסרים שהתורה כל ואליו היו משפיעין עליהם בדרך התורה או היו דבריהן נשמעין והצליחו ועשו פרי והנסיון תורה לנו כן כי בנות ישראל כשרות הן אלא שקנייתן בדעתן ושכנים רעים מנוולתן.

לדוגמא אציג לפניהם עובדא ברדי הוי עובדא שבחזמנות היתמי בחנות אחת ובאקראי באה אשה אחת בפרועי הראש שהיתה מדגיו כל רואיה ולא יכולתי לעצור רוחי היתמי לה צורת מחאה היתכן ? שימצא **בירושלים** ע"ק טיכו **הקדושה** לכ"ה העולם חוצפה נוראה שהיא לגועל נפש אפילו בחו"ל בארץ המטאטא והיא נגד התורה והניסים. ובאקראי בשבוע הבאה הציבתי להיות באותה החנות והיו באים אנשים ונשים וראת האשה היתה בתוך הכאים מכוסה **בכוכע** מקלעת ולא הכרתי אותה ולא הגשתי מאומה ואחרי שהלכו אסר לי התנני לא תרגשם מאומה ? הלא זאת האשה שהובחתם איתה בשבוע העברה היתה כעת וחולכת **כד"ת** ודבריהם **הצליחו** והועילו והיא באה אצלו בכל שבוע ומנורתה בשבועה חפשה וכמה עובדות תעיר לנו שמעלין ומצליחין וכן על שאר הקלקולין ובזוהי שבוית **ש"ק עמיד** תהזק של כל בית ישראל ששקלה **ככל התורה** צריכין אנו לעמוד ברגש קודש בתוקף ועוז להקויר קדושתה וגדול ערכה ואין לנו לומר עליה אפילו **כקוצו ש"י** ולתבוע קלבוה מהבונדים המופקרים והשוכי העתה והראות ואינם סגנים שקדושת **השבת** לא קנין צדק כי אם קיום של דת ישראל ועם ישראל ואין ישראל הנם שאורך הנלות המעורפל הניא בתם רוח השכרון והפיג סתם רוח תורת א' היום תורה **צוה לנו משה מורשה** אשר בה היתה כל קיומנו בתגלות הארוך הזה דק ובה עטה נירשה ארצינו הק' ונקלה **בציון ברנה** והם חובי כסנוניים ונסומים **מגששים** בערוך. אולם מהמצב הטכני היה להם להפכה מהשכרון ולהפכה מהקעורן בש"מ קין ובשימת כל ובתבוננות ולבוא לידי הכרה אמיתית לשמור ולקיים בתוקף ועוז **תנאי התורה מארצינו הק'** שתוכלו לתבוע בתוקף ועוז דרישתנו הצורקות הנכונות האמיתיות כמאמ"כ יתן להם **ארצות** גיים כעבור ישימו וקויו **ותורתיו ינצורו** ואז אם תבואו לידי הכרה לקיים תנאי התורה ותקיימו יעודו הנביא כמו שנאמר והלכו אליך שחיה כל **בני מעניך** ודשתחוו על כפות רגליך **כל מנאציק וקראו לך עיר ד'** ציון קדוש ישראל וזכות ש"ק וקדושת הצניעות וגדולים מחלאת נוכח גנאלה האמיתית ע"י משית צדקנו וכיכי צאתך במצרים אראנו נפלאות.

ידוע כי תה"ק צוה לנו היכה פעמים והחמירו באר בענין הקדושה **קדושת ישראל והצניעות קדושים** תהיו והיינם קדושים והתקדשתם ואחם תהיו כי וגוי קדוש והנביא קורא ויוסר **קדוש ישראל** כי ועוד כמה מקראות ודרו"ל כל מקום שאתה מוצא גדר קדוה אתה מוצא קדושה.

וכידוע בעת שהסתנה קדוש לא האונה אליהם כל נגע וכל רע כראיתא בהדיא במדרש אבר משה לישראל הוי יודעין שאין הקב"ה **משרה** שכינתו בישראל כי אלא בזמן שהיה מחניך קדוש ואותה שעה הוא משרה שכינתו כי והוא מציל אתכם מיד **אויביכם ומוסר שונאיכם** בידים הריד **מתהלך כי להצילך** וכדאיתא במדרש **אמר רשב"ג** משל לכה"פ שהיה מהלך בדרך כי ע"ש כך אמר לישראל כי דא מתהלך כי סתו להצילך **תרין אמוראין** ח"א להנן ע"ך כי וחי' לרוען כל נכסי **האומות וליתן לך ע"מ** והיה מחניך קדוש ולא יראה כך ערות דבר ונשמרת סכל דבר יוכל בטומאה הכתוב סוכר ה"ל ערוה סה ערוה כיוותרת שגלו **ממנה הכנענים שנאמר ותקיא** כי וכדאיתא במדרש בזמן שאתם עושים את המצוה אתם מקודשין ואימתכם מושלת על **העכ"ם** כי פירשם כל ר"ל.

ולאידך גיסא ידוע חומרו כסובא בת"י ע"פ ויראו בני כל וחמין בני רברבא ית בני נשא מהלכין בגילוי בשרא ותהירו לזנו ומה יצא מזה ר"ל ובמק"ש שהלכו קרובות מנהדרין ק"ו ע"ש וכסובא בגמרא בס' כיב כי איכא דירכא אחרינא אפילו עוצם קינו נקרא רשע כי ע"ש פירש' **ובירושלמי** שבת פ"ד **ובירושלמי** ע"י פ"ב ובמנהדרין ע"ה שלא יתנו עיניהם בס וכ"פ **הרמב"ם** להלכה בהיות על ראות עין מינ וכידוע מעשה דהתנא רמב"ח שנקר את קינו **בר"ג קדושין** מעשה נורא דרב יוסף ובס' **שבת** ס"ד וביוסא בתוס' ק"ד ובסוכה ג"ד ועוד כמה מאד"ל איך מוכן עד כמה צריך כאול' להשתדל בכל עוז ברגש קודש בתוקף ותעצובות לעצור בעד הפריצות הנשתת והמנונה והתקופת.

וגדול חובו ט"ע של הוכחה כבר ידוע חומרו מש"ם ומסדרים ואפילו שידוע לו שלא יקבל אפ"ה המ"ע של הוכחה מוטלת עליו כרעת כמה פוסקים מהראשונים והרמב"א הכריע כסותם וכדאיתא ברמב"ם בה"ח שמתמיד סאד וספיק ואין ספיקין בידו לעשות תשובה. ונעשה אוננו כאכרסת ונשכע דבריו רבנו **הרמב"ן** זצ"ל ששואל לרעת מה הוא הלשון **שמע** שאנו אוסרים בקבלת עו"ש שהוא בלשון צווי כי לטאורא היו צריכין לומר בלשון אני מאסין שבלשון הזה סבואר אמונה כל וקבלת עו"ש וע"כ יאמר רבנו **הרמב"ן** כי בשביל כך מצווה איש ישראל לומר בלשון הזה שמע ישראל כי אלו היה אוסר בלשון אני מאסין כל מורה בזה שהוא מקבל עו"ש אמונתו ק"ע כל"ב, אבל באמת אין די בזה ואינו יו"ה בזה כי מחויב כ"א להרים קולו ולקרא גם לרעו יסע ישראל כי כל ישראל ערבים כל א"כ מה נעמו ומה נורא ד"ק.

ונענין ונחבונן בפ' האזהרה הק' ע"פ ושטרתם אתם כל בפ' קדושים בזה"ל מעם שהוצרך לומר פ"ב פסוק זה הנם שכבר אמר כן בפ' אחרי, תכון לומר שצריכין לשמור המצות שכל יתבטלו בין מסנו ובין מוולתו וזוה לא תקיא הארץ הא למדת שאם לא יתא נשטרים המצות תקיא הארץ גם השומרים על שלא סתו בשלא שמרו עכ"ל איך **רבתי** ורעי כמה צריך לאתו ח"ל ויערת מזה המאסר.

ולאידך גיסא ידוע מהוה"ק ששפ"ג סאד כשבר סאן דמוכו כל ומסין וע"ד כתוב באחר דברים השיב מען בריחו היתה אתו התים והשלים והן ועושר כל ע"ש ועוד כמה מאמרים כל איך מוכח כמה גדול כחה של הוכחה וכוותר על ההפקרות והחצופות הנשתתה בגילוי ורועות וחשופי שת באין רגש אנושי נמשל כהמנות כל ואשר היא לגועל נפש **אביורי דג"ע** שקולה על שאר הקלקולים כי זה נוגע בבבת קינא דרבים ולא כל"ב על עצמה יצא כי אם על אחרים ישיים שהולכין לתומם הם מכשילין וכידוע שלשה אינן ברשות ש"א והעין הוא אחד מהם ולהתנצפה הנוראה ללכת בפרועי ראש כסותה כניוולה ברחובות ע"ק עוברות כל

אחרון הדלוי לעווינטאהל
נין ונכד לרשכבה"ג בעל הח"צ זצוקל"ה זיע"א

ב"ה: יסוד לקרוע את המדעה הזאת
כ דברי תורה הם ומעון גמיה.

הנה ידוע המעשה כל המהלך את התורה נופו בו ופי' ע"י
הרמב"ם המהלך חמשה וספיקו וביאוריו כח, וסבא
לחלבה המאכד ספרי קדש מבין אותו מ"מ, רמב"ם ה"ה
הנה לאבדונו כח נדל הילוף של הנה כתבי קודש
שתשתכנה בראש כל חצות ע"י התנאים שמשמשי
כח, ונחבין באופן כחל שנסבאים במקומות הסתופות:
עניי דאברה לראות קמע של עתון תורני קרדי
ספוקי וספוקי כיתבים ככיון גורא, וסבא שם ספוק
אחוני חיל ונודעתי על אות ד' וד"ל.
עלכונה של תורה.
וזאת הביאנו לבוא ככתובים לא נעמו כשתיקה על
הכשלה הרבה שנתנה לאבדונו, ונעמו חזק צריס בשע
בת רבים גורל קדושת דברי דפוס אפילו כתב
אשורית של חזק, וחומר איסור ולולה ועלכונה
של תורה.
הנה ידוע כמה התמירו חזק והששו ונצמער
שלא יבוא כתבי קדש לידי כיון, ולהיות מוטל
באשפה, ומן השמים סייעו להם ע"י, והיה להם
לנס ועשאו ידע ע"י (מס' ר"ה י"ה כפישי ע"ש).
ומה גורא המאמח"ל, וז"ל כמס' שישא' משליכין
דברי תורה לארץ העבים גורין גורית ומצלחה
(יושמי ר"ה פ"ג ח"ה, ערובין צ"ח, סדרא, תכ"ד פ"ה,
והמכ"ם הס' פ"ט).
וזאת למודעי כי כתב אשורית עפי' הלכה כתב
קודש הוא כמסקרת הנמרה כי כתב זה לא
נשתנה והיא הנתונה למשה מסני (מחזיקין כ"ס).
וסבא כן לחלבה כהפוסקים ור"ה ורביה גאון מביא
כן להלכה, וכמבוא ברמב"ם ודבריו נפלאים, וז"ל
כתב אשורית הוא אשר כתב בו ית' התורה,
והוא הנתונה למשה מסני (מכ"ס מ"ס יד"ס פ"ה)
ובכ"פ הראש והרמב"ן.
וכמבוא בכ"י (כסודי רפ"ט) וכן מביא הרמ"א, וז"ל
אין לכתוב דברים של חזק כתב אשורית שנתחבין
בו התורה, ובפי' רמ"א מס' פ"ה המלך בדברי דפוס, עתה
לימן את חזק, וכן בש"ך ובש"ך רפ"ג ובש"ך רדב"ן
וז"ל, כתב אשורית, הנתב כעצמו יש קדושת רבה, ובדרישה
מביא שית' הרמב"ם, והסודי ספר ככתב אשורית
לחשמה דברי חזק, ובש"ך חזק מביא, וז"ל כתב אשורית
הנתון חזק ואין בו קדושת חומר, צדק למהו כי כבוד, ובפי'
מביא שו"ת תשובה מאהבה, וז"ל דברי דפוס
שנתחבין כמס' כיון עון פלילי, ויש כ"כ למחות

אסור השגת גבול ידוע

לא תהללך

ע"י, ע"ש באריכות, ובכ"כ רפי' סמרי בזה, ובש"ך ב"ה
ובג"ן רשא, ובס' ובא"צ וב"א ועוד כי שחמדין כוח
שאין כאן להאריך.
וכתי ימים סקדס באחד מנדולי ומשופרי קרא קרישא
דיושמי ע"י קדשיו הנה"צ רבי זלמן כהנא רבי נחום
זצ"ל שהיה דוכו בקדש כהנא כחמו, והיה למרא עיני
דברי דפוס שנתן צדוק, היה מתיגש כדירות נדמה, ובחכמה
כל נופו השפי' א"ע דהיה מאשה, ולחן בה דין גמיה
כחלכה, ולא חזק כבוד עצמו כמאמח"ל כלום נחביות
על קדושת שמו (ס' תורה).
איך סכל הני' מוכח כח גורל קדשת כתב אשורית וחומר
איסור וז"ל ונע"ה ונע"ה כבוד התורה.
ע"י סופר עכא"י ששם עינא פקיהא ע"י ולת' צו לכ"כ ע"י.
ישיר ע' מרג' והביד"צ ד"י בכל אחר ואחר בחצתי
ובקשתי סמ' ולהשתדל ע' כע"י דפוס להשתמש להפיק
אחיות רש"י, כסבא בש"ך הרמב"ם רש"י מסע' זה.
וביתר זקוקין סמ' לצמא חרפה ע' פירצ' הדת וקדמת
עמו ישראל, ומדת המשפחה שנתחבין דאבדונו לחזק' להוכיח
ולחשפ' כ"י ליאות (כ"ס ר"א, סדרין ו').
וכן לבעלי עתונות סופר חזק, שלא לחבי ספוקי תורה,
להקדיש שורה אחת ככל עתון, בבקשה מתקראים, לחתנה
כתתון ככבוד ובקדושה כהלכה.
וכל המכ"ב את התורה נופו בו, והנה מני' ומצ"י,
וכמאמח"ל בכותב התורה ולומדיה יצא העולם
(שחמדין).
כל המהלך וכו'
והמקום יעורינו ערכי' ויע"ה רוח ספרים רוח סדרה
והשובה על המהלך את התורה, השפיעים והסודים והסאים
א"י ישוב.
כי רב מי לא ידאב על חלולת של שבת קדש
עמוד החזק של עם בית ישראל וסוד קיומה של עם
ישראל ששקלה ככל התורה, שנתחב ע"י הכנדים והפושעים,
הדרסין בנה נאח וכו' קדש ישראל, והסודין ד"י עם ישראל
באופן כה מביא כ"י רש"י אנשי.
והפירוש הסתכלת השוכנה והנפירה כ"י רש"י אנשי מסע,
ככתובת ש"י ובחזקת יע' אשר היא צנוע נפש.
גשמי השכון כנפשי א"ס וצאני אנו י"ח עפי' הלכה,
של הוכחה על הפירוש וההפירות והלכות השוכנה
והמתועבה שנתחב, מזה מביה של ערס, כאן
סופר לית, ורנה אנשי ואין מזה, היאמין כי
יסופר אשר נשואה א"ס לנס תהיה ע"י כנפשה

ללכת ברחובות קרי' מרג' קדושתנו ויחשים ע"י
קדשנו כפועי ראש כסופה ביולה להחפה גורא כוח היו
צריכין להודיע ברנש קדש.
איפוא אנתו ? הלא בפארו החפשה וכמאמח"ל
המאמח"ל היא לנועל נפש, והנה אנתו כסוכו קדושת
מסודין חק' ע"י ר"א יושמי ו' סקדש (קדושין נ"ה)
הסוכ' היש, שחינו צריכין לחיות לסמל ולתפארת
בצניעותה וכדושתה כל חלוקה וס' באו ומלחין אותה
לחה לשמחה כפי' הלא בוישה וכלימה חכמה
פניה, ואין אסור להם מאמח, ויחבין ?
לפנים מרג' כמסקרת קדושה ובחיות וכו' וכו'
נחשבין כענינים כישין דרכיו, הלא צריכין להכ"ס לראות
צורת מאמח ולאור לחוקק וע"י לצדד לפני
המשנה היו ע' כ"י, השעה מביה ע"י להתנח
והתכבד שלא ישבח תורה א"ח מארץ הקיים
וכמאמח"ל חזק ע"י כ"י, וכמאמח"ל לא חכה ויחשים א"ס
שלא להכ"ס זא"י, וכמאמח"ל כסוכ' חז' ובאמח"ל חק'
ע"י וסמית פיש קדושת וכמאמח"ל חזק חזק יע"י אל
כ"י חזק לחזק, והמסין חזק ע"י שחכמה עשה פרי
למעלה כמ' שביארנו סכר.
והאחרון הכביר
החילול של מרת משפחת יסוד קיומה של עם ישראל שנתחבין
ע"י החסאים הא"ס כנפשות, כתתון סמ' חזק, שהוא סמית
שלא יכ"ל חזק שם עיקר ומדית מביא כ"י ישראל ותורת
א"י, ח' עושם סמית לפי' אחר, למשל כח, ח' מביא
דורות פנוסין, ומחזיקין, וכופים ר"ה, דור אשר אבי יקל וכו',
דור ע"י פנים, דור סחל כל קדש סמית חסא המעורה כח,
וסמית סמית הכירות, יע' שונד כסופה חזק כמאמח"ל, ונתחב
כמאמח"ל או לפי' שם מביא ע"י ע"י ע"י, כמאמח"ל
הרמב"א וז"ל עזר יקצ' און: וכמאמח"ל
א"י היא ראה כא"י חזק כ"י, ויושמי יחיות פ"י חז'
אמלא חז', משתקף חז' חזק לא היו גלדין כעון חסוד
הנה שאין חרפה חז'.
ע"י חזק מי יודע ישוב ויחש על עצמו, ועל הדורות,
הכאים אחרי שלא לחה חזק כ"י ר"ה, ולרת אחרת
ופקודת המורה כעניס וא"ס כ"י,
וכן מי שיש ע' חזק כעון מרת המשפחה צדק
לחזק לדור חזק ונחזיק סכר שח' לחזיק לחבוא
מרת משפחה, ובחזקת יחזק חזק, חסאים א"י ישוב
ובכות חזק גמיה סמית נוכה לשנת גמיה ויחשים
כמאמח"ל אין גמיה א"ס ככות חזק כמאמח"ל שוכה נחת
חושעין ויח"ל) וכמאמח"ל בכות שח' ישראל גמיה כענינים
יע"י מסעין.
ס' קל"ה - יושמי

אחרון הלא לווינסאחל

גין ונכד לרשכבה"ג החכם צבי וצקל"ה זצ"ל

שבת

לכבוד

הוד מעלת הנציב העליון!

אנחנו הח"מ, תושבי ארץ הקדש, מתכבדים בזה להגיש לפני הוד מעלתו את מחאתנו הנמרצה נגד הפרצה הנוראה בחיי הצניעות שנעשתה בזמן האחרון, בהקמת בריכת השחיה תערוכת אנשים ונשים בשם גלי-גיל בשטח רמת גן, המשחיתה רוח הנוער היהודי מחיי הצניעות.

והואיל, וברית השחיה הנ"ל מהוה מקור משחית לניתוק הדור הצעיר מיסודי הצניעות האלמנטריים, והיות, וברית השחיה הנ"ל עם חיי ההפקרות היא מקור שמצה להלל כבודה ושמה של ארץ הקדש, אשר קדושתה היא מעל הכל, ומקובלת היא בתור כך זאת בורא העולם שונא הזמה, אצל כל עמי התבל.

לפיכך, אנו מבקשים בזה מאת הוד מעלתו, למלא חובתה הקדושה של ממשלתנו הרומסה יר"ה, לשמור על שמה הקדוש של ארץ הקדש, ולאחוז באמצעים המתאימים בכדי למנוע המשך קיומה של בריכת השחיה הנ"ל ושל הקמת בריכות שהיה כאלו בעתיד. בטוחים אנו, כי הוד מעלתו ימלא בהקדם האפשרי את בקשתנו זאת, בכדי למנוע פגיעה קשה מאד בחיי הצניעות האלמנטריים ובקדושתה המיוחדת של ארץ הקדש אשר הוד מעלתו עומד בראש ממשלתה. בכל הדרת הכבוד, וברגשי נאמנות, ח"ש יום הנ"ל.

001 001

001 001

OK1 OK1

אם **אם**

אם

אנא

EX1

אנא

OK] OK]

081 081

081 081

□81 □86

[] []

[REDACTED] [REDACTED]

בעז"ה.

באספת משמרת הצניעות בעי"ק ת"ו, נתקבלה אחת ההחלטות:
להעמיד טבלאות לע"ע בשני צדי רחוב מאה-שערים. מצד מזרח -
על-יד ישיבת חב"ד, ומצד מערב - על-יד שער בתי-ורשא, שעליהם
יהי' כתוב: ש"אין אנו סובלים שתעבורנה ברחובותינו או
בשכונתנו בתלושת פרוצה". על-יד כל טבלא יעמוד משמר שקט
של לא פחות משלשה אנשים.

החלטה זו הוצאה לפועל שעות ספורות בימים שונים והנסיון
הראה כי יש בזה תועלת רבה עד אין חקר לחזוק הצניעות בעי"ק
ת"ו. ואם צעד ראשון זה יצא בהצלחה, עוד יוגבר חיילים בכוון
זה והתועלת תהי' עד אין שעור, כח הקדושה יהי' הולך וגדול
בעז"ה.

לכן הננו לבקש מאת כל אחד, סימנה עם אחיו למצו' רבה
זו ויתן ידו לקחת חלק בהוצאה-לפועל של החלטה חשובה רבת-ערך
זו למען השי"ת ותוה"ק ולמען הצלת עיר קדשנו ת"ו מתבערת
הפריצות האיומה ההולכת ומתלקחת עד אין גבול ח"ו רח"ל
ד' ישמרנו.

זמן המשמר הוא: שעה וחצי - באיזה יום או ימים
סימי השבוע או החודש ובאיזה שעה ובאיזה צד שיבחר לו -
א י ש ב ל י ע ד ר !!

ועד משמרת הצניעות.

בעז"ה.

חבר אני לכל אשר יראוך !

הנני מוכן בל"נ לעמוד במשמר על-יד טבלא כנ"ל:-

ביום	לשבוע פ' לחודש	מסעה	עד שעה	מצד	מערב מזרח
ביום	לשבוע פ' לחודש	מסעה	עד שעה	מצד	מערב מזרח
ביום	לשבוע פ' לחודש	מסעה	עד שעה	מצד	מערב מזרח

למען חזוק הענין חת"ש

יום _____ לחדש _____ שנת _____ לפ"ק.

כתבתי:

חבלי אפיה. מרשמי מאפה הועברו מיד ליד, תנורי השכונה עבדו "שעות נוספות" ביום ה' עד מאוחר בלילה. ובמשך יום ו' מלפנות בוקר. בצהריים פינו מקומם עבור (הקוגלן והחמין) – הצ'ולנט והקוגל.

חדר ה"תנור" של השכונה התמלאה נשים המחכות להפוך את העוגיות בתבניות ולהעבירן לאופה כדי שתבואנה לתנור בפעם השנייה. הרבה עגמת נפש הסבו מיני המאפה במקרה ויצאו שרופים – שטוחים.

בשבת לאחר התפילה ניגשו ל"תנור" לקחת את ה"צ'ולנט", כל אחד הכיר את הסיר שלו...

החלות והעוגות לשבת שהובלו אל האופה שבשכונה

גִּנְבִּים ל... שֶׁבֶת

אף גנבים כאלה יודעת ירושלים. גנבים שאין כמוהם לכל אומה ולשון. גנבים שמקצוע אומנתם הוא: גנבת פשטידאות בשבת.

החצרות הגדולות והרחבות שבשכונת הכוכרים היו הכמות למאורעות האלה. שם קננו הגנבים שעשו מעשיהם בכל ליל שבת, שם פשטו על הפשטידאות ועשו כהן כליה והשמידון.

בחוצפה עוברת כל גבול היו נעשים המעשים. הגנבים היו חודרים אל המטבח בשעות שאחר חצות הלילה, לאחר שהתבשילים היו כבר כשרים לאכילה, מטוגנים ומצומקים יפה יפה, ערכו לחם שם, במטבח ממש, את סדר השלחן, מוציאים את ציקי הקדרה, בזה אחר זה, יושבים על סיר הבשר ואוכלים בתיאבון, ונהנים מסעודתה של שבת, שמספיקה להם וגם לנשמתם היתרה... ולא היו מותירים ממנה עד בוקר.

ויחי ביום כל שבת בהיות הבוקר ויהיה קולות וברקים בכל השכונה. נשים בוכריות מעוררות תאניה ואניה, קולן אל התנור יזעק: שבר על שבר! תבשילי טפוחינו אינם, פרפראות תפוחינן-אחה, כי בא הקרץ עליהן! מה שטרחנו בערב שבת לא נאכל בשבת! הוי, יום שבת שנשבתו מי יאכילנו בשר! מעינו מעינו, למעים הממולאות...

סצינות קורעות לב היו באותן השבתות בשכונה הזאת. האנשים על הנשים היו עומדים בחוץ בכנופיות גדולות ומסיחים על המאורע, על צרת היום, על האסון.

עוד כנופיה זו ממררת בשיחה וכנופיה אחרת מתפרצת מקרן הרחוב השנית. גם שם אותה מתלאה. גנבים קבצו פארוור. לקחו את הכלים ואת אשר בס...

המשטרה נתמסרה כאן למלא את רום תפקידה. לליל השבת היתה אוספת את כחותיה הטובים לשכונה הזאת, מגדילה את המשמר, בודקת ואורבת: על אבן אחת – שבע עינים.

גנבי הפשטידאות היו מקרב המהגרים הפרסים שעלו בשנה זו לא"י עם הטף אשר ברגליהם, ושכנו כבוד בשכונה הזאת, וכיון שנודע להם, כי השכונה נמצאת במצב של שמירה מעולה – חדלו, חדלו.

מיומנו של ד. תדהר

בחירות

בכל מערכת בחירות למועצת העיר ירושלים כשהשלטון בידי הערבים התארגנו מדי פעם יהודים להשתתף באותן בחירות שהיו איזוריות. נסיונות רבים היו לשתף רשימה ערבית-יהודית. אף היו ערבים שביקשו לייצג את האזורים היהודיים. נושא "בחירת נשים" והכרזת הרבנים היתה בעיה נפרדת.

„אחדות“

מוסד לעזרה הדדית

ירושלם ת.ד. 439

קהל נכבד

להוי ידוע לכם כי ביום 30/7/1928 נתאשרו בממשלה התקנות של „אחדות“, מוסד לעזרה הדדית, ז.א. כעין קואופרטיב המאחד רבבות אנשים לגוש אחד ושרבים עובדים בשביל האחד ואחד בשביל רבים.

למוסד „אחדות“ יכולים להרשם חברים מעשרים שנה ומעלה וכמוכן אבות את ילדיהם. כלם צריכים להיות חברים במשך 12 חדשים ואחרי 12 חדשים מקבל כל אחד בסך 50 לא"י וגם יש לו הזכות בהגרדה שתהי' לכל 50 חברים על 2 מכונות תפירה, ז.א. חוץ מ-50 לא"י יכול הזוכה לזכות גם מכונת תפירה.

בנוגע להוראות יותר ברורות נבקש את הקהל להכנס למשרדנו ויקבל פרורים יותר מפורטים ביחד עם התקנות וע"י זה יבין את תועלתו וסיבו של המוסד.

המשרד נמצא ברחוב יפו מספר 471 ת.ד. 439 ירושלם

ההנהלה

דשים כהנא, רחוב יפו בסמך בין המספרים 439-437

הצהרת הרבנים הראשיים על דבר הבחירות לעירית ירושלים

אנחנו הח"מ הרבנים הראשיים לא"י, מבקשים בזה את כל הקהל עדת ד' יושבי עה"ק ת"ז

להרשם בתור בוחרים לעירית ירושלים

למען לא יאבד ממנו אותה הזכות שיש לנו עפ"י החק, בתור
תושבי ירושלים ואזרחיה,

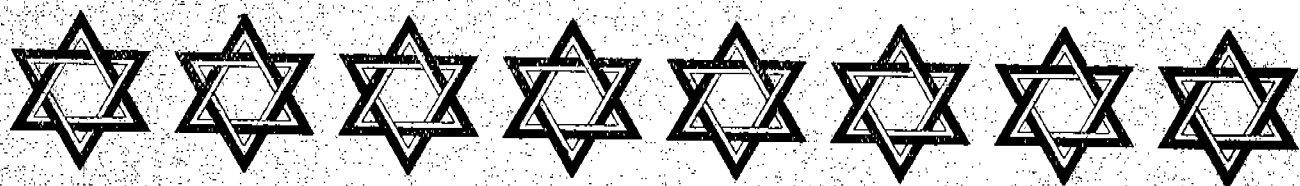
והננו מבקשים מכל מנהלי העדות וכל ראשי בתי כנסיות ובתי מדרשות לעורר
את דעת הקהל לצורך הנכבד הזה,

שיש בו משום כבוד הכלל ומשום תקון עניני הצבור בעקרות ת"ז

והשית יורים מהרה קרן עמו, ונחלתו, ויראנו בישועתו בכל טוב סלה.

ולאות אמוצ בעה"ח אור ליום י"א שבט תרפ"ז, פה עה"ק ירושלים תובב"א.

הצב"י יעקב מאיר. הק' אברהם יצחק הכהן קוק.
נשיאי הרבנות הראשית לא"י.

בוחרים יהודים!

הזהרו מזיפנים

הזהרו מבוגדים

הברווזים נגד הרשימה היהודית המאוחדת הולכים ומתרבים, והם נפוצים ע"י יהודים העושים את המעשה המחפיר הזה בעד בצע כסף. בשם הרשימה היהודית המאוחדת אנתנו פונים אל הבוחרים היהודים להזהר מן המעשים המגונים האלה ולברוק היטב את כל הפתקאות והברחים הנמסרים לידיהם. נכרת התאמצות גדולה להתאים את כל הרשימות של הצד שכנגד אל הרשימות שרנו וכבר הופיעו רשימות עבריות אדומות ועליהן חותם ו"מגן דוד" בדוגמת חותמת ועד-העיר.

**הזהרו! הזהרו! הזהרו! פקחו את עיניכם
ואל תכשלו — כשלונכם הוא כשלון היהדות.**

ועד העיר ליהודי ירושלים

וועדת הבחירות — באת כח כל היהדות הירושלמית המאוחדת

דפוס עזריאל

חוק דעת

רבנן קדישי די בארעא דישראל

שאלה. כבוד רבותינו שבא"י וכו'.

בהדרת הכבוד הראוי הגנו שואלים את דעתכם הגדולה דעת תורה עד האספה המיסדת שצ"ע החלטת ועד המועצה שביפו (נ"ז כ) מכת ש"ז) ניתן ב"כ זכות בחירות ונבחרות לנשים האם מותר ע"פ דת תורה לכל יהודי להשתתף גם בחור בחרים גם בחור בחרים לאספה שבעה

בימרא דאורייתא.

בשם חכמינו לנו במסדרם בבית.

ועד הסתדרות "ירושלם".

תשובה. ב"ה. כבוד הרבנ' וכו' ועד הסתדרות ירושלם פעה"ס ת"ז.

בתשובה על שאלתם אם מותר להשתתף באספה המיסדת כ"ז שמונת ההחלטה המחפירה של בחירת נשים הגנו להשיב כי אנכי לפי דעתי אינני רואה בזה שום מקום להיתר בפני כמה מעמים גלויים וידועים לאיסור וד' עמכם בדבר המשפט וכתורה תעשו. י"א יצחק ירחם דיסקין

שלום רב לכה ידעתי שאינם צריכים לדודי כ"א מפני הכבוד ופשיטא טובא שאסור להצטרף עמכם אבל לעשות מחאה גלויה על שיוצאים בחציפות כנגד דרכי התורה ופשיטא שלא תתקיים כלל הסכמתם בזה הם וזאת ביוצא בהם. ודבר א' מן התורה לא תבטל ובכל זאת איני מתיאש שגם הם יהיו בתשובה כאמור באחרית הימים ושבת וכו' הגני דושת. י"א יוסף חיים ואנענפעלד.

בעתי. על שאלות כאלה תכפר שיערת ראשי או לנו מה היה לנו זאת חוקת התורה דברים הללו הם עבירות חמורות מאד וכל המורה בזה היתר עתיד ליתן את הדין. כ"ז החותם ברמק משה נחום וואלענשטיין. (ראב"ד דעת אשכנזים פרושים)

ב"ה. ע"ד שאלתם לענין צירוף נשים לבחירות ונבחרות לועד הנחלת הארץ ב"ה לא נעלם מהם שזוהי נגד תושב"כ והושבעים ונגד ד"א אנשי ורק להשיב מפני הכבוד הגנו להודיע כי יש אחי אריות דברים כזה, וכל איש ישראל אין לו להתחבר עם המתבטלים כרמים כאלה, ומפני חולשתו וקטניו לא אומכ להאריך בעת בדבר המפורסם, ודי ופחות שלום לנו בנאולה שלמה כרמי. באוניס השפל העיכריי יצ"ו.

(י"ח חק' עמיבא יוסף ב"ד יחזאל הוא הגאון בעל הספר ספר רב העיכריי שלמיא)

אחרש"ה לית דין צריך בושש שגנו וירוע שתערכות נשים עם אנשים הוא אסור ומפורש בגמרא ופוסקים שהחוב הוא על ראשי לעמוד שומרים ולעשה תיקון שלא יבואו להערב, ואמנם אפרתי הגם שידוע לכל יראי ה' עכ"ז צריך התשובה נגד המתפרצים וטוענים מדעת תורה כאשר שמעתי שבאסיפה ראשונה ה' מסמכת אשה אתה וכו' אוי לו דור ששומעין כזאת ועל של עתה באחי בשורותינו אלו וגם לקטנו אפרות נעמיות משים ומחלכות שיע מבוררת אם נעטרך להראות לעניי גנים שברור ואסור להשתתף עמכם ושומר נפשו ירחק מהם ומהמגנס ומכש"כ ענה שהנשים בחירות שאסור נסור הוא, ובעת זו בואת יהיה דמשיב נפש. נאם חק' משה יוסף בחי' מרח"ט ז"ל רבי' בקי אפא מתושבי עירק וירושלם הובביא.

בנידן ההשתתפות לבחירות האספה המיסדת כבר עתה גלי דעת להסתדרות ירושלם שעל פי דין התורה אסור להתחבר עמכם כל זמן שלא יבטלו את החלטת של ההשתתפות הנשים בין לבחור בין להבחר, יצ"ו ח"ס י"ח ח' נסן

מרדכי לוב היבין מיצ.

בעתי. על שאלתם בדבר בחירות נשים וכו' הנה שאלת אלו איצ' הפנים לית דין צריך בושש שגנו יצ"ו אפסא ופשיטא דשמיטא שדברים האלו הם אסורים התמרים למאד ואין שום צד ואופן להתירו הן לבחור והן להבחר. כי הם נגד רוח התקין וההנהגה ב"ה סלכר גדול התבטל השם ד"ל שיוצאת מזה ח"י במגן ל"ה, וכל מי שיראת ה' נזק כלבי ירחק מהם וכיורם ופסא כבא יקרא לכו ואוי לנו שכן עתה בויטנו ה'י הסוב והיה בעזרתנו למען כבוד תודק ובכבוד ארצנו הקדושה ויחיים קרננו בקרן משה נרדנו בב"א. י"א יצחק במחוריא ז"ל פרענפעלד דין פערק (לשאלות אשכנזים חסידים)

אדות השאלה אם מותר להשתתף באספה המיסדת דבר פשוט הוא כי זה פירצת נדר הצניעות וכו' ואחרי סקור ההלכה י"א הן לדעתי לא מצאתי שום היתר בזה לא בזה ובחירות ולא בחירות נבחרות. נאם מיכל הורווייז ד"צ

בעתי. י' נסן הרע"ס. כבר באחי בכתובים להודיע כי הוליה להתיר נכחי בית ישראל יצאנו מדרך קצות חלק בבחירות לא לבחור. ולא להבחר, וישאר על אכונם האיותר להם לשאת דגל ההנהגה, וחיובא רפוא להתיר כל הכללים אשר הפצים המאשרים התינים לאסור אחרת בהם, ובנסת ישראל וישאר בקדושתן לקיים כל התורה והמצוה, ובכזות זה נוכח לבואת המשיח וקוביין גליית בב"א העייר יעקב משה חרליץ מיצ

בתשובה על שאלתם כי שדעת גדולי וקני הרבנים בירושלם לאיסור ההשתתפות לאספה המיסדת אין בודיני להתיר. בעתה י' נסן עשרות.

נאם יוסף גרשון הורווייז

תמחון גדול לשמוע פרוצות כאלה ובדאי אסור להשתתף עמכם והחובה על גדולי הדור לפתוח בכל היכולת. הבעתה זרח ראובן בראווערמאן

עוד השיבו לאיסור הן לבחור והן להבחר הברצ של התימנים שלום יוסף אלישיך. הציער הוד ב"ד סעיר. אברהם חיים אנדקא. לכבוד הרבנים והנכבדים חברי ועד ההסתדרות ישרא' זה הענין של בחירת נשים היא אסור ע"פ דת תורתנו הקדושה ולכך שזה פולק נדר הצניעות והקדושה והבהרת הנחת בישראל מאו יצחק צבי רבלין

תשובתי על שאלתם בזה ועד קרא לדעתי איסור גמור להשתתף באופן הבחירות של אנשים ונשים אפילו מפני הנחיצות וכו' י"א ח"ב המודיע נקד יצ"ו הן לבנות ישראל לשבת בביתן פניהם או עליו לבנים בדבר הזה, ולפי דעתי כ"ס שאין נבחרות כך אין להשתתף בבחירות של אנשים ונשים. בכל דגשו ב"ד משה לוב בערונשטיין רב דעניאמאא

הפאל אברהם חיים דוב שפאלל.

גם אנכי הבעתה ידו תבין עמכם בדבר הערכה הנשים בבחירות ואיסור נסור הוא להשתתף עמכם מן לבחור וכו' להבחר אי לאונס שיומעת שכן ענה בויטנו ומה גם שיש איסור גדול חילול קדושו הארץ שההר"ם שבה"ל יאסור זאת הארץ יצא מלכות יצ"ו ובדאי שכל מי שעתה לדבר ה' יקרא ע"ז קצת ה' כ"ד העיכריי יוסף חיים הכהן הראב"ד דעת המערכים פערק מל"ס מנחת כהן.

ח"ס עקרון, ירושלם.

כנגד בחירת נשים ולבחור בנשים ע"מ לייצג באסיפות שונות ובמועצות שונות

וואתה תחזה מכאן העם אנשי חיל יראי אלקים וגו'.

אל היהודים החרדים בעיה"ק ירושלם ת"ו

בני כל העדות, הספרדיות והאשכנזיות וכו' ה"ו

ממשלת א"י נגשה בימים אלה לסדר בחירות לעיריית ירושלם
ועדת המשנה התחלה כבר את ישיבותיה בכל שכונה ושכונה בעירנו לברר את זכויותיהם של התושבים
לפי ומי ישנה זכות הבחירה.

הננו קוראים איפוא לכל הצבור היהודי החרדי בירושלם, לכל עדותיו
ומפלגותיו, להודרו ולהופיע תיכף לפני ועדה זו, ולברר את זכותו
בהבחירה.

אחינו היקרים! השפעת היהודים החרדים בעיריית ירושלם הנה גורם
חשוב לבצורה של היהדות החרדית הנאמנה ולהתקדמות עניני/
הודרו איפוא לברר את זכותכם בהבחירה.

מי שבבור ירושלם יקר בעיניו יודרו לברר את זכותו
בהבחירה.

מי שבבור ישראל יקר בעיניו יודרו לברר את זכותו
בהבחירה.

מי שרוצה לשמור על עניני היהדות החרדית באה"ק,
יודרו לברר את זכותו בהבחירה.

הופיעו לפני ועדת הבחירות איש איש בשכונתו
הודרו לברר את זכויותיכם
החלצו לקראת הבחירות לעיריית ירושלם.

ועדת הבחירות על יד
אגדת ישראל וועד העדה האשכנזית החרדית

הערה! כל מי שיש לו שאלה או ספק בזכויותיו יפנה לוועדת הבחירה בלשכת אגדת ישראל במאה שערים בכל יום משעה 4 עד 6 אירופית

ד"ר צוקרמן.

מודעה

הבחירות לעיריית ירושלים, 1927.

בהתאם לסעיף 7. הל"ק (ג) של פקודת הבחירות לעיריית 1926, יזינו רשימות בוחרים מובילים לכל אחת משלוש העדות. לצורך עריכת רשימות הבחורים חלקו את עיר ירושלים לאזורים בודדים של מושלמים, נוצרים ויהודים. רשימות הבחורים יערכו על ידי ועדות-משנה, מודרכות מחברי העדה המרכזית. בעזרת המוכתרים של האזורים בכל אזור ואזור סדרו משדר מיוחד שבו תעביר ועדת-המשנה את עבודתה בקשר את הבחירות. על כל אדם שיש לו הזכות לבחור לפנות עבור רשום שמו לוועדת-המשנה של האזור שהוא דר בו במשך הזמן הקבוע. כפי שאפשר לראות בתכנית דלקמן. מסמכים בכתב המוכיחים את זכותו להשתתף בבחירות יובאו ע"י כל איש לפני ועדת המשנה. כל איש שיש לו זכות הבחירה ואשר אין לאל ידו להתייצב בעצמו לפני הוועדה יוכל לשלח בא-כח בידו עם התוכחות בכתב הדרושות לרשום שמו. תשומת לב הקהל מהפנים בזה לעובדה כי זכות בחירה ישנה לכל תושב פלשתינאי (א"י) (זכר) מגיל 25 שנה, אינו שלם בתוך תחומי אזור העירייה, כפי אשר נקבע לצורך הבחירות האלו. את הסך 50 ג"מ בתור וירמו או 100 ג"מ בתור מסי העירייה במשך הזמן הדרוש לפי החוק, וכמו כן שוטיותיו האחרות לא שוללו ממנו ואשר לא גידון למאגר של שנה אחת ויותר. בעיר העתיקה, כל אדם, שיש להם כל הזכויות האחרות, אשר הם בעלי נכסים רלא גידיו שעליהם נגבים מסי הירקון העולים לפי התעורה לכסום הדרוש, יוכלו להשתתף בבחירות. מפנים את תשומת לבם של הבחורים לצורך למלא בחירות אתי תוראות ועדת-הבחירות בכדי להבטיח כי שגם יהיה רשום ברשימות הבחורים כראוי. ועדת הבחירות

יהודים! שעות העבודה של ועדת המשנה הז' 8 עד 7 אחה"צ

מספר רשימה (חבר)	שם הרשימה (החבר)	שם המועמד	מספר הימים הרשומים למסלול רשימת הבחורים בשבתות	מסלול הישיבות של ועדת המשנה	שם חברי ועדת המשנה שתפקידם לשלול את פקסיו הבחורים.
1.	אל-וואה, באב סלמית, מנרבי יחסית הישנה.	אברהם מואמי	17- ינואר חס שני, עד 19 ינואר בערב- חס' רביעי	בית תבשיל שטרונים	ש"י חביר ועדת המשנה
2.	זרת שרה (נשי דאק בסל) חרט הנצרים ושערי יפו.	בן-ציון פרנס	20 ינואר יום חמישי, עד 24 ינואר יום שני בערב.	בית-רבי יוחנן בן זכאי	ש"י חביר ועדת המשנה
3.	מוסררה וצדיק שמעון.	אחריה הנגורשולי	25 ינואר, יום שלישי עד 28 ינואר יום רביעי בערב.	בית נסים בק (שער שכם).	ש"י חביר ועדת המשנה
4.	רוחמה, זכרון משה, רחוב החב- שים, אחות, כרם ויגיע כפים.	אלתר ברנבלום ואשר אניקסמה.	27- ינואר יום חמישי עד 30 ינואר יום ראשון בערב.	בית הכנסת של זכרון-משה	ש"י חביר ועדת המשנה
5.	מחנה יהודה, אבן ישראל, בית יעקב, אבו-בסל, שערי צדק, הרוממה	משה אטיאס והיים ליפקין	31- ינואר, יום שני עד 3 פברואר יום חמישי בערב.	בית הכנסת הפארת ציון (הכנסת אורחים).	ש"י חביר ועדת המשנה
6.	שמעון, מנצחית (בסל) וזינר משה ע"י הרבנות והוועדות שבמושבת הנרמנות.	שמעון אשר בקי ויוסף קסטון	4- פברואר יום שלישי עד 6 פברואר יום ראשון בערב.	בית הכנסת מונטיפיורה.	ש"י חביר ועדת המשנה
7.	אהל משה, נחלת שבעה, ממילא וגן אנטימוס.	הניאל אלסלעני	7- פברואר, יום שני עד 9 פברואר יום רביעי בערב.	ועד עדת הספרדים.	ש"י חביר ועדת המשנה
8.	רחביה, יערי רייסמן, רחוב בצלאל.	הניאל איסמר.	10- פברואר יום חמישי עד 13 פברואר יום ראשון בערב.	בית הכנסת רחביה.	ש"י חביר ועדת המשנה
9.	אל תנח, נחלת אחים, עג'מי, זכרון מוכית, ושרעקית.	אברהם רבין.	14- פברואר יום שני עד 16 פברואר יום רביעי בערב.	בית הכנסת של עדת הספרדים.	ש"י חביר ועדת המשנה
10.	נחלת ציון, עג'מי (נחלת צדק) ושערי חסר.	אברהם יהודה וכוהן ונפתלי פרוש.	17- פברואר יום חמישי עד 19 פברואר יום שבת בערב.	בית הכנסת המזרחי הכללי (או של החלבים).	ש"י חביר ועדת המשנה
11.	מוכרת, כנסת ישראל ומשכנות.	יהודה שחייב ומרדכי גליק	20- פברואר יום ראשון עד 22 פברואר יום שלישי בערב.	בית הכנסת של מוכרת.	ש"י חביר ועדת המשנה
12.	מאה שערים ובתי הונגרי.	נחום אויערבאך.	23- פברואר יום רביעי עד 25 פברואר יום שני בערב.	בית הכנסת הגדול מאה שערים (הכנסת אורחים).	ש"י חביר ועדת המשנה
13.	בית ישראל, שערי פנה, נחלת צבן, ויטנברג, בתי ורשת.	מרדכי ורשבסקי ואחריה מסעוד.	27- פברואר יום ראשון עד 2 מרץ יום רביעי בערב.	2 ימים בבית-הכנסת בית ישראל 2 ימים בבית-הכנסת של בתי ורשת ועד עדת הבוכרים.	ש"י חביר ועדת המשנה
14.	שכונת הרובות הבוכרים.	דב אברהם אמינוב.	3 מרץ יום חמישי עד 6 מרץ יום שבת בערב.		ש"י חביר ועדת המשנה

ועדת הבחירות לעיריית ירושלים.

משרד החינוך והתרבות
מחלקת חינוך
בניין 100
ירושלים

אל קהל הבוחרים בירושלם!

עארף פאשר אַלדגאני

מתרי סלאמה

הר"ר הסאב אַרדין אבו אַיסעוד

עבר אַררחים אַלטובני

אַליאס אַלגלאד

נמאל אַלחסיני

חסן עווי דה

המהנדס גיורג' אַלשבר

בשם הקהל התומך בועד הפרעל בירושלם, אנו נגשים אליכם להעמיד את מועמדותנו למועצת העיריה הבאה, על פי רצונם הטוב של בני האומה הערבית שבעיר הזו, וירושלם, ואנו מוצאים לנו לחובה לפרסם לפניכם את תכניתנו שאנו נלך על פיה בעתיד, במדה האפשרית, אחרי שהקהל הנכבד יתן בני את אמונו.

(1) העיריה הנכחית הלכה בדרכה זה שבע שנים, מבלי לפרסם שום מאון מפוזר או דיוח שנתן, שידוע למשלמי המסים את פעולותיה, ומעולם לא הודיעה בעתונות את ההלטות המועצת, עבודות העיריה נתנו באופן כזה שהעיר התאוננות רבה מצד משלמי המסים מבני כל הדתות והגזעים והמעמדות ורובו החשדות מסבים לנו, בגלל זה, גבדי להרחיק את הדבר הזה, נשתדל אנו לקבוע משרד מיוחד לישיבות מועצות העיריה שתהיינה פומביות, באופן שיוכלו לבא שמה כתבו העתונים וכל המתעניינים בעניני העיריה, אנו נפרסם למשלמי המסים פרטי כל הישיבות וההחלטות באופן שולם, במשרד פומבי זה יגמרו כל פעולות העיריה ויחלטו כל חוזי הקבלנות הזכות והחובות באופן ברור שאינו מקבל שום חשש וחשד, ככה יתחם העם אל העיריה בתום לב וטוהר נפש, וכל אותם המתקברים אל העיריה להנאתם באופן בלתי חוקי יורהקן מאליהם, ולא ימצאו להם עוד שום אחוזה בה.

(2) העיריה הנכחית החזילה בעבודתה בהטלת מס של 4 למאה על שכורות הבתים, אחרי זה עשתה אותו לשושה ומששה לשמנה למאה עם שמירת הזכות לעצמה להעלותו עד 10 למאה וזה למרות מה שהמצב הכללי הוא קשה מאד, ובערים אחרות שהן יותר מרווחות אין עיריותיהן גיבות יותר משהן למאה, אנו חושבים לעשות את כל התאמצותנו להוריד את המס הזה באופן המתאים לעבודות העיריה ולתקציבה.

(3) כל הבא אל העיר מאחד שעריה, וראה לפניו עגנת אבק המכסה את פני העיר, הדרכים מקולקלות, הרפש והברק ממצא את מבראותיה וסמטאותיה, וזה למרות המסים הכבדים המוטלים על התושבים, והוספתם מתקופה לתקופה, ולכן על ידי האמונה והיושר בעבודה שישלמו באופן פומבי בהנהלת העתידה, נוכל לרצות את כל הרחובות באספלט, להרחיק את עני האבק מעל שמיני הטהורים ולנקות את רחובותינו מהרפש המזיק, הנקיף הזה יטיב את מצב הבריאות, וימשיך אל עורנו מספר יותר גדול של מבקרים ותיירים שיוכלו להאריך את ימי שבתם בעיר, אחרי שימצאו לפניהם את כל הנוחיות הדרושה בעיר קדושה וגדולה בעירנו, ומצבנו הכלכלי הקשה יוטב, למרות הקושי שבדבר שאנו חושבים להוריד את המסים ולהרחיב את העבודות הצבוריות בזמן אחד, בכל זאת מאמינים אנו שהאמונה והיושר ובטחון לנו את רצוננו זה: להרחיב את העבודה ולהוריד את המסים.

(4) העיריה הנכחית מוסרת את כל עבודותיה לידי מספר קבלנים שגער וכתבם, באופן זה צמצמה את כל תקציבה רק במקומות מיוחדים, ועכבה את מנהלך הכספים וסבובם בעיר, אנו נשתדל להלק את העבודה באופן מתאים, ולמספר היותר גדול מהתושבים, מבלי להתחשב עם ידיד, או לבקר איש, אנו נמסור את העבודה לאיש היותר מתאים והיותר מועיל לעבודה הדרושה.

(5) אנו מודעים גלוי לכל בעלי זכות הבחירה, ולכל משלמי המסים שאין לנו שום כונה בכניסתנו לעיריה אלא רק לסדרה ולתקנה על בסיס נכון, להכניס רוח של מנוחה ובטחון בלב משלמי המסים, ולהראות להם שכל פרושה המשתלמת על ידם הולכת למטרה שבגללה משתלמת. אנו רוצים לעבוד בהנהלת העיריה מתוך עזרה הדדית, ובדרכים דמוקרטיות חדישים ונכונים עד שנוכל להראות גלוי כי ישנם בארץ אנשים שיוכלו לעבוד את עבודתם באמונה ופטרון, ובה נרים את כבודה של האמה וערכה לעין כל.

(6) בננוד למה שמפיצים בעלי הפטות, אנו מודעים קבל עם, שכאשר נקבל את הנהלת העיריה על ידי אומן הבחורים בנו, נתחם לכל אחד ואחד מפקדי העיריה הקבועים מתוך אומן, כל אחד יתחיל בהטותיה חדשה בעבודתו ויתחשב עם עתידו, הערב באמונה וממלא את חובתו כראוי, — מטיב לנפשו, והמתרפה במלאכתו — לבדו ישא. אנו לא נביט על מעשיהם בעבר שלא היו אחראים עליהם באופן ישר.

על פי יסודות אלה אנו נגשים אל בני העיר הזאת, ומקיים שיתנו לנו את עזרתם ותמיכתם, ושלום.

בוחרים יהודים

בבואכם כיום לבחור את חברי העיריה הירושלמית החדשה,

זכרו!

שראגב נששיבי רמס ברגל-גאזה את כל זכויותינו בעיריה במשך שבע שנות שליטתו!

זכרו!

שבשביד לתקן כל מעוות ולמנוע בעד כל עשק שנעשה בעיריה, היינו מכרחים לדפוק בלי תרף על דלתות המושל, ולפנות בתלונה אל דעת הקהל!

זכרו!

שראגב נששיבי סרב לתת כל חשבון למשלמי המסים על אופן הוצאת הסכומים העצומים שהתקנסו לעיריה במשך שנות שליטתו, ושעלו קרוב לחצי מליון ל"ש.

זכרו!

שהוא לא הרשה אף פעם לחברים היהודים בעיריה לעיין בתקציב, אלא אחרי התערבות המושל!

זכרו!

שכל עבודות העיריה שבלעו עשרות אלפי לירות ניתנו במשך 7 שנות שליטתו רק לארבעה-חמשה קבלנים ערבים ידועים, שהתעשרו יחד עם "רומכיהם" על חשבון הצבור!

זכרו!

שלמרות הסכומים העצומים שהוצאו לתקון הדרכים, לא מצא ראש העיריה הקודמת, לנחמן לתקן אף תקן קל את הדרכים העוברות בשכונות היהודיות כמו: בית-ישראל, ברית-הבוכאים, זכרון משה, אחוה, כרם, נחלת ציון, מחנים, אהל משה, מזכרת משה, סבת שלום, רמיסבון וכי וכי.

זכרו!

שלמרות אלפי הלירות הניתנות לקבלן הערבי להרבעת הדרכים, אין כל זכר להרבעה בשכונות היהודיות הנ"ל!

זכרו!

שראגב נששיבי זה, המסתתר כיום תחת מסוה "הידיד", נתנו באמת אויבנו הכי גדול, ושסכנת אויבים נסתרים כאלה היא יותר גדולה לנו מסכנת - האויבים הגלויים שמהם אפשר להזהר!

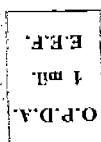
בוחרים יהודים!

אם תזכרו את כל זה תבואו אז לידי הכרה, שחמא נחמא לעקרוננו הלאומיים

אם נתמוך במועמדות האיש הזה. ולכן,

זכרו! ואל תבחרו בראגב נששיבי וחבריו זכרו!

"דורשי טובת הקהל"

דפוס "פורית", ירושלים

אל קהל עדת ישראל בירושלם

יהודים, תושבי ירושלם!

בעוד ימים מעטים תסגר רשימת הבוחרים לעירייה. רשימה זו תקבע את כהנו בעירייה ואת מקומנו בהנהלתה. שכנינו בני הדתות השונות אשר בירושלם מגלים הכרה אורחית והכנה צבורית והולכים בהמין להרשם כתור בוחרים.

אולם הבוחר היהודי עדיין לא מלא את כל חובתו. הן כלפי עצמו והן כלפי אלפי אחיו המשוללים זכות בחירה. מתוך 4000 יהודים משלמי מס עירייה או וירקן במדה הנותנת זכות בחירה נרשמו עד היום רק כאלף ומאה איש.

יהודים בעלי זכות בחירה מכלל העדות הזרמים והמפלגות!

זכרו את מצות השעה הגדולה!

במשך ימים מעטים יוטל הגורל!

ידע נא כל תושב, כי הדבר נוגע לנופי ולעניניו של כל פרט בישראל.

יכיר נא כל יהודי כי הדבר נוגע לכבוד עדת ישראל כולה.

הזדרזו ובואו כאיש אחד להרשם לבחירות.

קבלו ברצון את באיבה ועדת הבחירות ומסרו להם את תעודותיכם.

עזרו להם בתעמולה ובהשפעה על אחיכם היושבים בשכונתכם.

הגדילו את כח הצבור היהודי.

אזהרה חמורה!

מוזכרים בחודמנות זו את כל קהל ישראל אשר בירושלם לכל יהין שום יהודי

למסור או להבטיח את קולו לטובת איזה מועמדים לעירייה, שלא באה עליהם הסכמת

המוסדות הצבורים והלאומיים שלנו, כי כזה הוא מתנקש בנפש העדה היהודית בירושלם.

המרכז הארצי של "המזרחי"
ו"המזרחי הצעיר"

ועד העיר ליהודי ירושלם
הסתדרות "הלוצי המזרח"
אגודת "על המשמר"

ועד עדת האשכנזים בירושלם
ועד עדת הספרדים בירושלם

דפוס רפאל, חיים הכהן

אל הבוחרים היהודים.

האגודות, הקבוצות וההסתדרויות הנזכרות למטה, אחרי שלמדו את המצב בקשר עם הבחירות לעיריית ירושלים, ואחרי שבחנוהו מכל צד, ועמדו על פרטי המור"מ שהתנהל בנידון זה, החליטו להפנות את תשומת לב הצבור היהודי את העובדות והמסקנות שלהלן:

(א) כידוע שורר בארצנו בזמן האחרון שקט מדיני מחלט, הודות לגורמים כלכליים ומדיניים, פנימיים וחיצוניים, שאין כאן המקום לפרטם. שקט זה הולך ויוצר לאט לאט אוירה של התקרבות מבעית בין העם היהודי ובין העם הערבי בא"י, ומכשיר את הקרקע לקראת אותה ברית-אחים נצחית, שבלעדה אין לנו כל חיים באוקינוס הערבי שבתוכו אנו נמצאים.

כדי לשמר על השקט הזה, שהנהו כל כך חיוני להתפתחות ביתנו הלאומי עלינו לתפש עמדה גיושולית במלחמת הבחירות הנבחרת, ולא לתוך בשום סיעה מסיעות הערבים.

(ב) הודות לאחד החזית היהודית בבחירות הנבחרות, נחשבים כבר ארבעה מעמדינו לעיריית ירושלים לחברים חקיים; ולפיכך, איר-השתתפותנו בבחירות, אינה יכולה לשנות במשהו את המצב חקיים הזה.

(ג) הנמוק, שמיכתנו באחת משתי הסיעות הערביות יכולה להבטיח את זכויותנו בעיריית, והנהו מפעדה מיסודו. ראשית, אין לנו כל ערובה שאותה הסיעה שבה נתמך תמלא באמת את התחייבותיה. שנית, עלינו לדעת, שאת הזכויות לוקחים ולא מקבלים במתנד-חסד; וכל זמן שבאי-כחנו בעירייה יעמדו על המשמר ועל הגובה הראוי, השג נשיג את זכויותנו מבלי כל הסכמים ריקים למפרע.

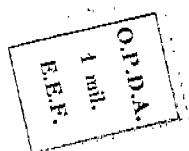
לעומת זאת, תמיכתנו באחת הסיעות הנ"ל, תעורר בהכרח את הסיעה השניה נגדנו.

בשים לב לכל האמור לעיל, אנו פונים אל כל הבוחרים העברים בקריאה נמרצה הנובעת מתוך רגש אחריות והכרת המצב, לאמר:

אל תשתתפו בבחירות!

אל תפריעו את השלום העברי – ערבי!

אל תמכרו את מנוחתנו בנזיד עדשים!

קבוצת חובבי השלום

חבר חרדים ציונים
חבר פועלים בלתי מפלגתיים

"ירושלם".

הסתדרות לתחיה ולגאולה של עם ישראל בארץ ישראל הנאמן לתורתו ולמסורתו.

שפרצופה הבחור של היהדות לא תתשמש בורמי הרוחות, ואם גם זאת רצינו שקברניטי העם שהצילו את אניתנו מכל הנגלים והנהשולים ואבני הנגף שעמדו בנגדה במושך אלפי שנים, שמאורינו אלה לא יהדפו פתאום לקרן זוית ללא השפעה וללא פעולה, ושאונו שומריהתורה לא נשפט להיות ליהודים "ממדרגה שניה" שבכל היותנו רב בנינו ורב מינינו וחזקתנו של עם ישראל, הכל באים ומדברים בשמנו ובענינו ואת פינו לא ישאלו, אם כל זאת רצינו אין שום דרך אחרת לפנינו כ"א להסתדר בהסתדרות לתחיה עמנו וארצנו ברוח התורה.

וזהו המטרה והשאיפה של הסתדרות "ירושלם" אשר חוללה גדולי ישראל בחול, ושהולכת ומכה שרשים בכל מקום אשר אחינו נחתים שם, ושאונו נגשים בזה לכונן בעירנו ובארצנו המדושה.

ואתם איפוא בני ירושלם! הסתדרות זו היא הייכם. עברכם עתידכם וכל היותכם קוראים אליכם בלהבי אש: מהרו והכנסו אל הסתדרות "ירושלם"! הודרוזו איפוא ותנו ידכם בהמוני המונים אל ההסתדרות הקדושה הזאת. אנו עומדים בתקופת הרתעולם, חדשות ונפלאות מתחוללות לעינינו. אבני הפינה יונחו ליסודות ההיסטוריה הבאה. הבינו את ערך השעה. תנו ערך לעצמכם ולתחייתכם ולהתורה משאת נפשכם ומהרו וחישו להסתדרות "ירושלם"!

הזכות להיות חבר בהסתדרות "ירושלם" לכל איש יהודי השואף אל הרעיון של הסתדרות זו, לאמר שמשאת נפשו היא, כי גאולת ותחיית עמנו התכוננה על יסוד הפרינציפ האלקי, המופיעה והמתגלה רק ע"י קדושת תורתנו הכתובה והמסורה.

כל איש מבין שמנה עשרה ומעלה הריהו נמנה לחבר חקי בהסתדרות "ירושלם".

הועד הזמני של הסתדרות "ירושלם".

ירושלם, בחדש סבת תרע"ט.

הצהרותיה המובות של ממשלת אנגליה מצד א', ומצד השני השניים המדיניים הגדולים שגהיו במפת התבל, הפרודים והחבורים החדשים שהיו להגלם גם במרכז היהדות שבאירופא-מעמידים את עם ישראל כלו לפני אופקים חדשים לגמרי ומשימים עליו תעודות וחובות ענקיות חדשות, שרק אז יש תמורה למלאותן, אם יתאחדו כל כחות העם של היהדות המהורה והשלמה לעבודה נמרצה ומסודרה לגאולה ולתחיה העם והארץ.

חובתנו הקדושה לתורתנו לעמנו ולארצנו דורשת במפניע מאתנו כולנו היהודים הנאמנים לתורה ולמסורה לאתגר ולסדר את כל כחותינו לשמירתו ולתצלתו של רוחנו היהודי העתיק, שנתקיים עמנו במהרת בכל הדורות, הרוח המהור והבלתי-מזויק, אשר מלא אותנו תמיד בהדמולו של דבר ה', ואשר שמרנוהו בעמל לא-אנוש ובמסירות הנפש בחשכת הגלות של אלפים שנה.

נאון ילבשנו בהעלותנו על לב שרק בזה שהיהדות השלמה והמהורה היתה תמיד משושחתינה והיא שמלאה וספקה את כל דרישות נשמתנו בזה שמעולם לא נתנו להשלות ולהתענות אותנו מחויבות מקריות של הרגע, מעולם לא נתנו לעקם ולפשר ולנגוע בשלמותנו של רוח "ישראל סבא" - רק בזה הצלנו את עמנו ואת יהדותנו, ואחרי שגוים רבים וגדולים נטבעו בתהום הנשיה עם ישראל חי ועודנו מלא תקוות רעננות של תקוה ושל תחיה.

אבל כגודל הגאון הזה אשר ילבשנו כך גדולה ורחבה חובתנו הקדושה לאתגר ולארץ את כל כחותינו ולעורר את כל מרצנו אזי בתעוררת התחיה והגאולה ולהטביע ולשמר עליה את חותמה של היהדות המהורה, כפי שהכרנוה והבנו אותה מעולם.

אם רצינו שכל הצרות והתלאות אשר מצאו את אבותינו ואותנו בארצות אויבנו לא תהינה לשוא; אם רצינו שדמם של קדושינו אשר נשפך כמים על קדושת ה' בכל הזמנים ובכל הדורות לא יהיה לריק; אם רצינו להציל את "ישראל סבא" ולשאת את הגלו בעז כאשר נשאנוה ע"י כה; אם רצינו

בשים לב להמצב הוקצב דמי בניסה לחבר רק לשילוינג אחרי

אל הבוחרים היהודים בירושלים!

- (א) השואת זכויותינו בעבודות הצבוריות הן בעצרתן והן בשמוש בהן.
(ב) השואת זכויותינו בהנהלת הענייה ובפקידותה.
(ג) יחס שורר בקביעת המסים ובגבייתם.
(ד) הכרה מלאה של השפדה העברית בכל פעולות הענייה למעשה.

ועכשיו אחרי מושא ומזגן ממושך, שעל פיו יש לנו דואמונה שהפעם המלאכה הדישיתנו מן הענייה יתחלשנו פה אחד להשתתף בבחירות המועמדים של העצרת האזורית. במדה אשר תבטיח לנו את מלוי הדישיתנו ויחסי כבוד ושלוש עם שכנינו האיננו החלשנו להצביע רק בעד ששה מועמדים (במקום שמונה) שמהם שלשה מושלמים (במקום דמשה) ושלשה נוצרים, המועמדים האלה הם:

- מן העדה המושלמית: (1) ראניב בי נשיבי.
(2) זכי נסיבי;
(3) סעד אדין אלחילי;
(4) יעקב פראני;
(5) זכי נסיבי;
(6) סעד אדין אלחילי;
(7) נחלי כמאן;
(8) פראנסים כמאמו.

אחר בחירת יתר שני המועמדים המניעים לעדה המושלמית הננו משאירים להכרעה פנימית בתוך העדה המושלמית על ימי ריב דעות בבחירות ובחזית העדה הנצחית ומצדנו לא צריכה לבוא הצבעה בנוגע להם.

השתתפות הצבור היהודי בבחירות היא מוכרחת. אולם רק באופן חלקי בוחרים נכבדים!

אחרי ימים רבים של שקלא ושריא הננו מביאים לפניכם את דעת כמי כח הצבור המאורגן גם בשאלה מכרעת זו, שאלת עמדתנו כלפי שכנינו מרוך תקוה כי תתנו אמן נמר ברצון השיב ובהכרת האחריות, אשר ליו את פעולתנו זו הקשה ורבת המורחות, וכאשר אדור תבוא לקיים כעצם ידכם על יד הקלטי את התחביתים של מוסדות הישוב והסנדקיות.

בהר יהודי!

למען כבוד העדה היהודית ולהועלת כל פרט ופרט מחיבי ירושלים דרך נדרש בשם העדה היהודית המאוחדת:

בחר בששת המועמדים המנויים לעיל, אל תוסף ואל תגרע.

ביום ג' ד' ו' (8, 7, 6, 5 באפריל) תהינה לבחירות לענייה ירושלים. הקלטי של הבחורים היהודים העמוד באולם מנרש החוסים (תחת בידים של המשטרה, הכניסה מיד רחוב יא, מול בור פיינולד) משעה 8 בבוקר עד שעה 8 בערב.

בוחרים נכבדים!

מתוך משמעת צבורית וברגש של אמן נמר נענינו לקול הקריאה של מוסדות הישוב היהודי בעת הרישמת שמוחכם בתור בודרים ובשעת קביעת המועמדים היהודים, חברת האחריות הצבורית הזאת, אשר הפעמה אתכם בימי ההרשמה, היא אשר חיבה את כל הישוב למפלגותינו לארוד הדיוות היהודיות וללכוד הכרות. התוצאה היתה: רשימה אחרת של מועמדים לכל הצבור היהודי, לב אחד ויד אחת. ודינה חניע יום הרכרעה האחרון, עם ההבחירות, אשר בו עצמך כל אחד מכם לבוא בעצמי אל הקלטי ולהביע את דעת הצבור היהודי המאוחד.

אמנם אין לעדה היהודית צורך להצביע בעד מועמדיה היא כי הם נבחרים ושומרים על דתם המאחרת של הבוחרים היהודים ארזי שלא הופיעה שום רשימה יחידה אחרת הנבחרים האלה הם:

אלישר יצחק, בן צבי יצחק, סלומון חיים, שמאע אליהו.

אולם חובתנו בחור אומה חובתנו מאתנו דעה ברורה ופעולה מסוימת גם בנוגע לבחירות המועמדים של שכנינו בני העדות המושלמית והנוצרית בדרך אשר תבטיח זכויותינו האומיות והאחריות והקבע יחסי כבוד ואמן הדרי בינינו ובין שכנינו.

בקביעת ירושלים אל שכנינו הוכרחנו להתחשב עם שני גורמים:

(א) עניינינו האומיים בתור אומה עברית בארץ ישראל.

(ב) עניינינו האחרים בתור תושבי ירושלים.

מבחינה עניינינו האומיים לא יכולנו לא להתחשב עם המלחמה הקשה והעקשנית שהתנהלה במשך כל השנים נגד זכויות האומה העברית בארץ ישראל. נגד העלית, התמיכות והשפה העברית ולחמך תמיכה אקטיבית באלה, שעליהם רובצת אשמת המלחמה הזאת. לא יכולנו להסתפק בדרך זוה רק בהבטחות כלליות לעתיד.

ומבחינה עניינינו האחרים בעיר ירושלים אי אפשר הייה לנו לחמך דין באופן ישר (על ידי השתתפות אקטיבית בבחירות) והן באופן בלתי ישר (על ידי הסתלקות מתוך בשום צד, בפרט הובטחו לנו הכמחה של קטש דלקנו והצדק בהנהלת המשק העירוני וזכויותנו בתור תושבים משלמי מס, תביעותינו דיו:

ועד העיר ליהודי ירושלים.

ועד העדה הספרדית. ועד העדה האשכנזית. הסתדרות המזרחי. הסתדרות המזרחי-העירי. ועד אנדור ישראל. אגודת יעל המשמרת.

דפוס רפאל חיים תחנן, ירושלים

בהושענא רבה

פינת המודעה האישית

המודעות האישיות של אנשי עסקים ושל בתי מסחר, הן בעתונות ובמיוחד מעל כתלי הבתים והלוחות המאולתרות ובסגנון המיוחד, הלשון הקלילה בתקופה שטרם עברו משרדי פרסום למיניהם המעסיקים פסיכולוגים וכדוי שכיום מודעות אלו בסגנון נמצאים מועתקים...

אמת מארץ תצמח!

בש"א לח' זו שנת התרל"ב

שפת אמת תכון לעד! מה מאד יאכב לבנו ולב כל קורא נעים, מראות האמת נעדרת, והשקר נוברת, מאיזה אנשים והגם מעמים אשר הפצם ומאזים להשפיל כבוד רעים ארצה, וישתולנו עינם דברי מרמות וכזבים, וכל רוחם גם קנאתם גם שנאתם יוציאו במכתב עתי, ולשונם תהלך באר"ש בין מנידי החדשות למען יפיצו דבריהם ע"פ כל חוצות, לתת אייביהם לסמצה כאש יאכל ולא יחמול, הבעלי מכתבי העתים ה"יו אשר לא נביאים המה ולא בני נביאים להבחין בין האמת והשקר עולים על מונחם לחם מנואל, והן בעון חילול ה' וחילול תורתו הקדושה ובפרט חילול למדיה והבמיה מתפשטת על פני תבל מכלי היות שורש וענף, הא ודאי תורה צועקת מרה וחונת שק על מוציאי דיבה מולירי שקר כשילי מום בקרשים.

על יסבעתה באנו, כי בשבוע העבר תמהנו מראות כתב מירי במכתב עתי, הקוריא" נומ' 9 אשר בהשפטי עם איש ריבויצא לטהר עצמו בלה"ר דברים אשר לא כן אשר כתב לו איזה איש, ריב ומדון על מעלת הרב הכולל שד"ר סק"ק מערים כמזה"ר משה מלכא ה"יו דברים אשר הצלנו אינם משמיע, יחד כל רנשי לבנו ירנשו במכאובו של מ"ע הרב השד"ר ה"יו אשר כמו רצה בעצמותיו על לא השם בבפן דמו נשרש, ובפרט אחר אשר און בידיו ידענו נאמנה שהחכם ה"יו מסר חשבון שליחותו הרק חשב במושלם עד פרושה אחרונה לפני משלחו תכף ומיד לבואתו ירושלימה, ובפרט הממון ביד זכרי המעריבים ה"יו, והוסף עוד על יופי שליחותו להדפיס חשבונו אשר מסר למנהלי המעריבים כאשר ידאו בהבצלת נומ' 1. שנה שניה והא ודאי כל קיראי החבצלת יענו כחשו בפני חמוציא ריבה:

החצר אשר קנה בנוה יפו הובב"א, לא עלה לערף צלף נאפיליאן, וידענו בכירור אשר מזה שנים רבות היה לו החצר הזה ממושכן בידו בעד סך שש מאות נאפיליאן, ולא נבחר שאחר שטהר חשבון עם משלחו ועבר זמן מה, היה לנו איזה סכסוכין עמו, אך לא על חשבון שליחותו הלילה, כי אם כזאת שקבלנו כתב מעי"ת מורנאו יע"א מניד מיצ"רים שהחכם הנו' בעודו שם במחוז הנו' דבר סרה על ה"יו ומשינתי הספרדים ה"יו, וע"ב אליו דהו

עבר בנינו עם החכם הנו' מה שעבר, עכ"פ האמת ניתן להבנת בכל עת וזמן, שחשבון שליחותו מסרו יפה יפה ביד משלחו בדת בני ישראל הבשרים, וגם נודיע קושט דברי אמת שמלבד שנשליחתו זאת מסר ביד מנהלי המעריבים ה"יו א לף ומ"א נאמ' נקיים חוץ מרואת דרכים והוצאות חילופי המשבעות ושאר מיני הוצאות, זאת ועוד בשאר שליחותיו זה פעמים אשר יצא בעדם שרת ויגע ומסר בידם סך עצום גדול ורב עם חשבונות מסודרים על גבן, וכל איש ירושלם אשר יראה בקרבו ואינו מבט השקרנים ומבט מספרי לה"ר יוכל להעיד בעורלו שהרב

השד"ר הנו' הוא הטוב לבנות לאהנו המעריבים ביה"ב בפני עצמם ובפרט בנין הבית מחסה וכמה חילוקים להחכמים והעניים בהשתדלותו וזריותו, הנה כי כן נחלה פני מ"ע כל בותבי העתים ה"יו שמהיום והלאה אל ישעו בדברי שקר לקבל דברים כאלו וכיוצא מאלו מלה"ר ובזיונות על שום פרט מאחינו יושבי ירושלם ת"ו, ובפרט מאנשים אשר אינם ידועים לנאמנים נמורים או שונתם להגיע לחבליהם מבוקשם, אשר בזה לא תאבד המינות היוצאות מכל הזורנאלים מאחב"י אשר בלי ספק בונתם לשמים להגדיל ולפאר ולרומם אימיתו הקדושה והטהורה: וה' יברך את עמו בשלום. — ועל החתום בצו—

ראש הועד

ראשון לציון

רפאל מאיר פאנויל ס"ט

אברהם אשכנזי ס"ט

חברי הועד

אב בית דין

הצעיר שלמה

הצעיר חיים

יוסף יהושע

אמועלין ס"ט

נסים ברוך ס"ט

קאריאו ס"ט

שפת אמת תיכון לעד! חיד האים רב פעלים כבוד הרב הכולל והנכבד יזר אמנים קק"ת מו"ה משה מלכא נרו יאיר און פיה מבני וחכמי המעריבים אשר תקעו יחדם במקום נאמן בעה"ק ירושלם ת"ו, ומלח ועד עתה היה לאחיו לחונת בצורה והגדע לעשות לאחת מקדש לחו"ל ציר נאמן לשלחו המאיר עיני בני הכולל ה"ל, והאמת זה שלש פעמים צליתו וכל אשר כנה הסכיל לעשות (האמת לא יצא לדרוש ב"ב בזה טובת עצמו וציוו הכל ידעים כי תורא מ' וראוי הוא לצא על סכרו וזה משה האים נפלה הוא מן כל המשולחים, בהשתדלותו ביתו שאת וענ עד להפליא, ובכל פעם כי יצא ושב וצא שמחו עמו משלחו והגלים אליהם, גם זה פעם שלישית כאשר שב וצא אל הקדש בקין העבר אך שלום היה לו עם משלחו, וצאו אל המחשון ולא יצא חו" א"ס מחשבון, בלעדי שביל חיוו דברים מבחוץ של הולמי רכיל קראו אחרי, על שדברו עליו כי הוציא חו" איזה דבר על חכמי ורבני הספרדים ה"יו, ובטוה"ר הספון היה מרקד לעשות פרוד בין הדכקים וקנאת איש מרעו חפשה זאת, ואת הכל ישא' רוח, והאמת והשלום התקשרו יחד ומכזרים אותו בכל מיני כבוד כיאות לאיש כמחו יקר הערך ציר נאמן לשלחו, וע"ד אמו"ץ בעה"ת פעה"ק ירושלם ת"ו בש"א לחודש טבת תרל"ב לפ"ק —

מאיר בהגאון המנוח מוהרי"א זלה"ה מלכאם אב"ד דק"ק קאליש ועת רצ"ד דכוללות אשכנזים בעה"ק ירושלם ת"ו (מקום המנוח)

(*) פיענו ראו את שטרי הקבלות המתומים מידי ראשי עדה ה' המעריבים ה"יו, טרם התגלע הריב, — כאשר הודענו כבר — ועתה די הדברים האמורים בזה מגאנו וגדולי ירושלים להשיב בזה שאון קנאת האוזרים עליו סרה בדבר השבון שליחותו — המו"ר

הקץ לעמל נשים!

המצאה חשובה לשרות הקהל הנכבד

לכל ידוע שיום העבודה הכי קשה לנשים הוא יום הכביסה שבו הן נאנקות תחת עולן הקשה מנשא, לכן בכדי להסיר את העול הזה מהן ולשנות את יום הכביסה ליום תענוג אמתי, המצאתי מכונת כביסה אוטומטית המבבסת במשך זמן קצר באופן הכי יעיל ובתכלית הנקיון (כלי השמל) את הלבנים הכי מלוכלכים ומסירה באופן נפלא את כל הכתמים, מבלי להזיק לבגדים כל שהוא בלי שום עמל ושורה.

אחריות גמורה נתנת לכל קונה!

נפנות למר

היים ברוורמן ושות'

רחוב מאה שערים מס' 83. תלפון מס' 307

דפוס "שיש"

ב"ה

ויין ישמח לבב אנוש

הנני שמח לבשר להקהל הנכבד כי נמצא בבית מסחרי
כל מיני

יינות קוניאקים ארק וליקרים
ושאר מיני משקאות

מהיקבים היותר מפורסמים בכל ארץ ישראל
ובטיב טעמם כרצון איש ואיש ובמחירים השווה לכל נפש.

על בן מבקש אני מהקהל הנכבד שתבקרו
בבית מסחרי לנסות פעם ותנוכחו

על טיבם ועל מחירם הזול
ותשב עז רצונכם תמיד.

בכבוד רב יעקב פרידגוט (בית ישראל)

בבית מסר יעקב (מוקד) יעקובס

דפוס קלישת ירושלים

ס. יואל - מ. יואל

שלחו חרוסת מתנות
לכל היקר לכם בארצות הגלות
תוצרת ארץ צבי מולדת אבות
וידעו נא אחינו שבגלות
כי גם לישראל ארץ חמדה עושה פירות
ויעזבו ארצות ההרס וישבו לארץ החרות

כאשר אשתקד נתאחרה תעשית החרוסת (מפני סבות שונות) מבלי
שהספיק הזמן למשלוח מתנות לחוץ לארץ, ושעל ידי זה רבו כמו רבו
התלונות, גם מקהלות ארץ-ישראליות שכבר התרגלו מימים ימימה
לעשות נחת רוח להיקרים להם בתפוצות הגולה בחרוסת תוצרת ארצנו
בליל התקדש חג חרותנו, וכמו כן רבו התלונות מקהלות הגולה שכבר
הרגלו במצוה המסורתית הזאת, שיסודה זכר לשעבוד, וגם להזכיר את
הרחוקים מגבולנו שיש גם לנו ארץ חמדה דשנה ורעננה.

אי לזאת הננו- כיום להשביע רצונם של אלו ואלו, ואנו ממציאים
חרוסת בהקדם זמן.

להשיג בכל חנויות מכלת

יודרו נא הקהל הנכבד ליהנות את אחינו שבגולה

ולשנה הבאה וישבו בנים לגבולם

משה ולדרסקי

ברגשי כבוד הסוכן הראשי: מר אברהם וויינבערג, חנות מכלת בשער הראשי מאה-שערים.

מודעה נחוצה לבעלי אומזומבילים

בהיות ואנו עסוקים בקבלת ידיעות על
דבר סדור שירות של אומזומבילים
תל-אביב ירושלים

אשר תבטיח בתחילת את שמירת השבת
ותעמוד בפרט הזה תחת הפקחה מעולה
של חברת משמרת השבת, ירושלים
ובאנו כבר בדברים עם מספר של בעלי
אומזומבילים למטרה זו

והיות ואין אנו חפצים שבעלי מכוניות מסוג כזה, ישארו
מחוץ להשירות הזאת, הננו מודיעים שבעלי מכוניות
גדולות, שאינם קשורים עם חברת "המהיר",

מתבקשים. לבוא בשעות הערב בין 6 — 7

לשבת אגודת ישראל לקבל פרטים על סדור הענין

הועדה לענין המכוניות
על יד חברת משמרת השבת

הודעה

אני מתכבד להודיע בזה לקהל הנכבד כי עפ"י בקשת רבים מלקוחותי
שמחוץ לעיר-העתיקה.

פתחתי סניף מיוחד לבית מסחר היין שלי

בשכונת מאה-שערים ברחוב הראשון מול ביתו של הר"ר אהרן עטינגער הי"ו.
בסניף — כמו במרכז שבעיר העתיקה — מוכן לטובת הקהל
מבחר גדול של יינות משובחים מכל המינים
ארקן קוניק ליקר בירה וסיראף מכל המינים
במחירים נוחים מאד

מבחר גדול של יינות וארק משובחים מכל המינים

כשרים לפסח למהדרין מן המהדרין

הפרסום הרב של יינותי המעולים ואמונם הגמור של המהדרים בכשרותם הגמורה.
— מעידים כי ההדגשה "יינות משובחים וכשרים למהדרין מן המהדרין" איננה
ריקלמה מסחרית בעלמא אלא עובדא ומציאות ממשית, שהמונן לקוחותי
מאשרים אותה בהכרה.

זה הכלל: כל החפץ ב"ין משובח וכשר בהחלט יפנה נא בהזמנתו לבית-מסחרי!
בכבוד ובברכת הרצון

חיים בער היימפון

דפוס צוקרמן

Best friend,
I send you herewith red
laces with which the Holy
walling wall *כותל המערבי* was
measured. This is a great
Segula and watch *סגולה ושמירה* to
wear them on the hands and neck

יבני ישראל אלעזר נאלדוויכס

בעריק ירושלים ת"ש

Rabbi ISRAEL L. GOLDWICHT

Jerusalem (Palestine)

הערשטער פריינד

איך שיק אייך דערצאליק וואס איז אַזויס =
גאטאססאל גיווארן גוט זינא די הייליגד כותל
מערבי באס איז אַז גאליסד סגולה
ושמירה אה/ל אה/ל אויף די הענט און
אויף דעם האלד

פרנסה וכלכלה מירושלים, המודיע כי בחוט הרצו"ב מדד את הכותל המערבי והוא
סגולה ושמירה

סנדלר בפנית רחוב

ב"ה

השבת אבדה

בשבוע שעבר בימי הפורים
נאבד מאיש אחד חבילה של
דולרים אמריקניים (בנקוטים)
כל המוצאה מרתבקש להודיע
למשרד ה' מנחם אטינגר

ירושלם רחוב יפוי ממעל לבימ"ס ווייט ושות'

ת.ד. 413 • טלפון 695 •

בעל האבדה היה בימים הנ"ל
גם בתל אביב

המוצא יקבל גם
שכר טרחה בעין יפה

דפוס בקמא

ועד העיר ליהודי ירושלים

מ ו ד ע ה

היות שעדה בדינו לחשיג מן הממשלה כמות של חמה
הננו נבונים למכר לקהל הירושלמי

קמת מהמין המשובח (אול באב)
במהיר

תשעה גרוש כל רומל.

החפץ לקנות יבא מיום שלישי (ה' סיון) למשרד הועד לקבל
פתקא למחנה או לחנות

הועד

דפוס לונץ

אל הקהל

להוזלת מחיר היין בשביל לקיים מצות
ארבע כוסות בחג

קננו מאת הסוחר מר מרדכי ספרברג כמות הנגה של
 יין עבנים מהמין המשובח מתוק וחזק,
 לבן, ואדם, והננו מוכרים לכל דורש

במחיר 12 גרוש הדוטל

החפצים לקנות יפנו :

למשרד ועד העיר

למר בנציון לעוינזון במאה שערים

" שלמה בלזר במזכרת משה

" יצחק יעקב ילין בבית יעקב

ויקבלו בעיר פתקאות ליין אצל מר עזריאל ביגל.
 את היין אפשר להשיג :

בעיר בחנות מר ספרברג

במאה שערים " יצחק מנדלזון בחצר צרנגסקי

במזכרת משה " מרדכי גליכמן

ועד העיר ליה די ירושלים.

מלון ריבלין ירושלים

רחוב ביה"ח רוטשילד

במוך למגרש האילקים

חדרים מרווחים • • בתכלית הנקיון

מאכלים ערבים

שרות מדויקה ומחירים נוחים

אולמים גדולים

לחתונות ונשפים

בכבוד וברכת ציון הלל ריבלין.

לוי רבי עבד לוי דין המפורסמים

המתקיימים ביותר בלחותם בירקותם ובשלימות תיומתם

נמצאים למכירה

בעיר ברחוב היהודים נגד חנות אביגדור ענדא
במאה־שערים אצל ר' צבי קורלאנסקי נגד השער
במהנה יהודה אצל ר' אברהם ליזר כרמל בחצר יקונה
נגד ביהכנ"ס פרסי וחלבי

בבתי וורשא בבית ר' זלמן ב"ר דוד בחר"ן ז"ל נו' 8
הלוקחים בטוחים ביותר לצאת גם לפי דעת המצרכת בכל
שבעה בירושלם כמו ביום א'. בלי זהירות יתירה

התעוררו

לנסיעה למירון

ידוע לכל אחינו בני ישראל שכל מצבינו הנורא מבירת ומבחוץ, ירידת קרננו בעינינו אנו ובעיני רודפינו גרמו לנו גלות הנפש והגוף. ובעוה"ר נרחקנו מעל אדמתנו הקדושה, מכותל המערבי שריד יסוד בירת מקדשנו, מעיר קברי האבות הקדושים, מקבר רחל אמנו הקדושה אשר מבכה על בניה נהי בכי תמרורים.

צמאון הלב ודמעות הרוויות של עם ישראל במקומות הקדושים ההם נדמו לעת עתה בעוה"ר עד אשר ירחם ה' ויגאלינו במהרה.

הבה נתעורר! נשקה את צמאון לבבותינו במקומות הקדושים שנותרו בתחומינו בעזרת השם ונזכה לעורר את הצדיקים יסודי עולם שיעמדו לנו למליצי יושר בערצ צרה הזאת. והרי ידוע מאמר חז"ל "כדאי הוא רבי שמעון לסמוך עליו בערצ הדחק", בזכותו ובזכות כל הצדיקים הקדושים נזכה לגאולה שלימה בקרוב, גאולת הנפש וגאולת הגוף, אכ"ר.

~~~~~

- (א) יוצאים ביום ..... בשעה ..... ב ..... וחוזרים .....
המחיר .....
- (ב) יוצאים ביום ..... בשעה ..... ב ..... וחוזרים .....
המחיר .....
- (ג) יוצאים ביום ..... בשעה ..... ב ..... וחוזרים .....
המחיר .....
- (ד) יוצאים ביום ..... בשעה ..... ב ..... וחוזרים .....
המחיר .....
- (ה) יוצאים ביום ..... בשעה ..... ב ..... וחוזרים .....
המחיר .....

כל המחירים הם מחיר הקרן

הערה: נתנת אפשרות לכל קבוצה לבחור במדריך שיתכנן את תכנית הנסיעה. (נסיעת המדריך חנם)

ההרשמה אצל מיכל ברסלבר בבית המדרש חסידים בתי אונגרים

או בביתו שכונת מוסררה מספר 51/131, מול דום פולסקה.

ההרשמה נסגרת ביום

יפס קלישר — ירושלים

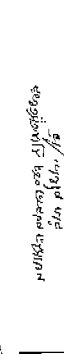
2015.01.15 10:00 AM

[illegible]

Typed & signed by A.C. Thompson

11/2 1967 21/12/67

1000

$\frac{d}{dt} \left(\frac{1}{2} m v^2 \right) = \frac{d}{dt} \left(\frac{1}{2} m \left(\frac{dx}{dt} \right)^2 \right)$

[illegible][illegible]

*I hope you will
be happy here.*

4

Deputy Secretary of State

Lynn Society Meek Theatre
in "Jerusalem" (Palestine)

[illegible][illegible][illegible][illegible]

ובחסד עולם חזמתוך אמר נאמן ה'

From Cincinnati

1. *התאמה בין המצב האמיתי לבין המצב המשפטי*
 2. *התאמה בין המצב המשפטי לבין המצב האמיתי*
 3. *התאמה בין המצב המשפטי לבין המצב האמיתי*
 4. *התאמה בין המצב המשפטי לבין המצב האמיתי*
 5. *התאמה בין המצב המשפטי לבין המצב האמיתי*
 6. *התאמה בין המצב המשפטי לבין המצב האמיתי*
 7. *התאמה בין המצב המשפטי לבין המצב האמיתי*
 8. *התאמה בין המצב המשפטי לבין המצב האמיתי*
 9. *התאמה בין המצב המשפטי לבין המצב האמיתי*
 10. *התאמה בין המצב המשפטי לבין המצב האמיתי*

הנהגתו של המורה למנוח
במקרה זה היא כדלהלן:

1. Wiederholung des Textes in der ersten Stunde
 2. Wiederholung des Textes in der zweiten Stunde
 3. Wiederholung des Textes in der dritten Stunde
 4. Wiederholung des Textes in der vierten Stunde
 5. Wiederholung des Textes in der fünften Stunde
 6. Wiederholung des Textes in der sechsten Stunde
 7. Wiederholung des Textes in der siebten Stunde
 8. Wiederholung des Textes in der achten Stunde
 9. Wiederholung des Textes in der neunten Stunde
 10. Wiederholung des Textes in der zehnten Stunde
 11. Wiederholung des Textes in der elften Stunde
 12. Wiederholung des Textes in der zwölften Stunde
 13. Wiederholung des Textes in der dreizehnten Stunde
 14. Wiederholung des Textes in der vierzehnten Stunde
 15. Wiederholung des Textes in der fünfzehnten Stunde
 16. Wiederholung des Textes in der sechzehnten Stunde
 17. Wiederholung des Textes in der siebzehnten Stunde
 18. Wiederholung des Textes in der achtzehnten Stunde
 19. Wiederholung des Textes in der neunzehnten Stunde
 20. Wiederholung des Textes in der zwanzigsten Stunde
 21. Wiederholung des Textes in der einundzwanzigsten Stunde
 22. Wiederholung des Textes in der zweiundzwanzigsten Stunde
 23. Wiederholung des Textes in der dreiundzwanzigsten Stunde
 24. Wiederholung des Textes in der vierundzwanzigsten Stunde
 25. Wiederholung des Textes in der fünftundzwanzigsten Stunde
 26. Wiederholung des Textes in der sechstundzwanzigsten Stunde
 27. Wiederholung des Textes in der siebtundzwanzigsten Stunde
 28. Wiederholung des Textes in der achtundzwanzigsten Stunde
 29. Wiederholung des Textes in der neunundzwanzigsten Stunde
 30. Wiederholung des Textes in der hundertsten Stunde
 31. Wiederholung des Textes in der hundert und ersten Stunde
 32. Wiederholung des Textes in der hundert und zweiten Stunde
 33. Wiederholung des Textes in der hundert und dritten Stunde
 34. Wiederholung des Textes in der hundert und vierten Stunde
 35. Wiederholung des Textes in der hundert und fünften Stunde
 36. Wiederholung des Textes in der hundert und sechsten Stunde
 37. Wiederholung des Textes in der hundert und siebten Stunde
 38. Wiederholung des Textes in der hundert und achten Stunde
 39. Wiederholung des Textes in der hundert und neunten Stunde
 40. Wiederholung des Textes in der hundert und zehnten Stunde
 41. Wiederholung des Textes in der hundert und elften Stunde
 42. Wiederholung des Textes in der hundert und zwölften Stunde
 43. Wiederholung des Textes in der hundert und dreizehnten Stunde
 44. Wiederholung des Textes in der hundert und vierzehnten Stunde
 45. Wiederholung des Textes in der hundert und fünfzehnten Stunde
 46. Wiederholung des Textes in der hundert und sechzehnten Stunde
 47. Wiederholung des Textes in der hundert und siebzehnten Stunde
 48. Wiederholung des Textes in der hundert und achtzehnten Stunde
 49. Wiederholung des Textes in der hundert und neunzehnten Stunde
 50. Wiederholung des Textes in der hundert und zwanzigsten Stunde
 51. Wiederholung des Textes in der hundert und einundzwanzigsten Stunde
 52. Wiederholung des Textes in der hundert und zweiundzwanzigsten Stunde
 53. Wiederholung des Textes in der hundert und dreiundzwanzigsten Stunde
 54. Wiederholung des Textes in der hundert und vierundzwanzigsten Stunde
 55. Wiederholung des Textes in der hundert und fünftundzwanzigsten Stunde
 56. Wiederholung des Textes in der hundert und sechstundzwanzigsten Stunde
 57. Wiederholung des Textes in der hundert und siebtundzwanzigsten Stunde
 58. Wiederholung des Textes in der hundert und achtundzwanzigsten Stunde
 59. Wiederholung des Textes in der hundert und neunundzwanzigsten Stunde
 60. Wiederholung des Textes in der hundert und hundertsten Stunde
 61. Wiederholung des Textes in der hundert und hundert und ersten Stunde
 62. Wiederholung des Textes in der hundert und hundert und zweiten Stunde
 63. Wiederholung</

פורגען Purgen

אמצע משלשל היותר מוכח
לקטנים ולגדולים
וגם לחולים שוכבים על ערש

פורגען היא המצאה חדשה אשר המציא
הפרופיסור ד"ר ווארמס, אין בה כל חומר
מקלקל ומזיק לבריאות וגם מעטת טוב
וריתה יפה.

משלות הפורגען הנה:

מראה יפה ומרדכי עין, ולכן היא אהובה לכל. היא
ממלאת בשופי את מקום המים המרים והמלח המשלש.
אין פעולתה בלתי עריכה או משהחת את גוף האדם.
היא איפה האמצע המיוחד להשהמש בו במקום שסמים
אחרים המשלשים מסבבים הקאה וכו'. יונקי שדים וילדים
לוקחים את הפורגען בתור מגדנות ואין דרוש עוד לענותם
בשמן קיק וריצנוס אייל או בסמים אחרים המשלשים.

פעולת הפורגען.

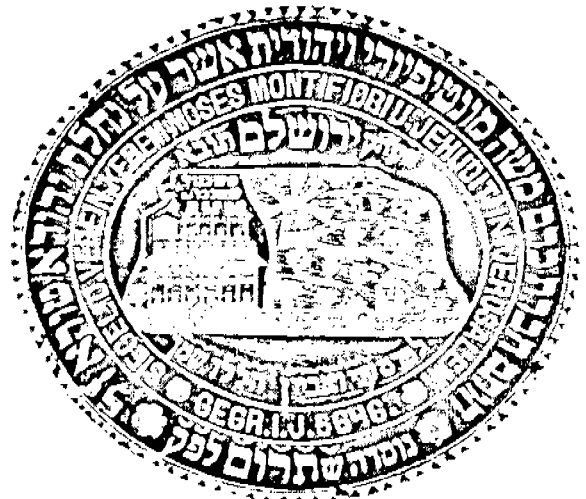
פורגען משלשל באורח קל מאד, גם אם
כשתמשים בה במדה מרובה (אלה הסובלים מעצירות
תמידיות) וגם חולים שוכבים על מטתם. היא מריקה את
הקיבה והמעינים באירח קל וערב מאד. פורגען היא נשגבה
מאד לא אך לילדים, לילדות, נכומי מחלת העצבים
המארידען, כי אם גם מביאה תועלת רב למאד לסובלי
מחלת קאלקס ודלקת המעים.

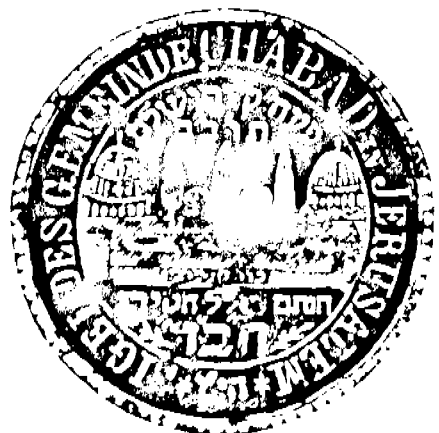
חותם של משניה בקהילת המערבים,

ליד הכותל המערבי - פרק תהילים

חותם חברת "כרם משה ויהודית"

חותם כולל חב"ד